

Вернер Гит
ПИСАНО Е...

Вернер Гит

ПИСАНО Е...

Верен

Авторът: Дир. и проф. д-р инж. Вернер Гит е роден през 1937 г. в Райнек, изт. Прусия. От 1963 до 1968 г. следва инженерство към Техническия университет в Хановер и завършва като дипл.-инж. От 1968 до 1971 г. е асистент в Института за контрол по инженеринг към Техническия университет в Аахен. След двугодишна изследователска работа получава докторска степен по инженеринг. От 1971 до 2002 г. ръководи катедрата по Информационни технологии към Физико-техническия Федерален институт (ФТФИ) в Брауншвайг. През 1978 г. той е назначен за директор и професор към ФТФИ. Занимава се с научната проблематика в областта на информатиката, числената математика и контрол по инженеринг, като публикува резултатите си в редица оригинални научни трудове.

През 1990 г. Вернер Гит основава „Специализирана конференция по информатика“, която всяка година се посещава от около 150 участници. Целта ѝ е да направи връзка между основните библейски учения и научните проблеми (по специално в областта на информационните науки). От 1984 г. той представя областта „Библия и природни науки“ като гост-доцент към „Независимото богословско висше училище Базел (НБВУ Базел)“.

От 1966 г. Вернер Гит е женен за своята съпруга Марион. През септември 1967 г. се ражда Карстен, а през април 1969 г. – Рона.

Homepage на автора: www.wernergitt.de

(Списък с дати за лекции, съчинения, книги, както и трактатите „Как да отида на небето?“, „Кой е Творецът?“ и „Ясла, кръст и корона“ могат да бъдат намерени на много езици)

© 2008 by CLV, Christliche Literatur-Verbreitung

© 2010 на българското издание: „Верен“ ЕООД

Превод: Емилия Бочева

Редактор: проф. д-р Дечко Свиленов

Коректор: Елена Коцева

Предпечат: „Верен“ ЕООД

Печат: печатница „Славейков“

ISBN: 978-954-8225-85-4

Посветено на скъпата ми съпруга

Указания

1. Библейски пасаж: Ако не е указано друго, дословно цитираните пасажи от Библията са дадени според преработеното издание на Библията на издателство „Верен“ от 2001 г.

2. Използвана литература: Указания за писмени източници ще намерите в квадратни скоби [], а за звуконосители в извити скоби {}.

Съдържание

Предговор към първо издание	10
Предговор към седмо издание	14
1. Библията: същност и авторитет	15
1.2. Как Бог преценява Словото Си	20
1.2.1. Свидетелството на Стария Завет	21
1.2.2. Свидетелството на Иисус	22
1.2.3. Свидетелството на апостолите	28
2. Иисус – Божието Слово	32
3. За различните области от действителността	36
4. Библията: един уникален източник на информация	39
4.1. Библията говори за Иисус Христос.	40
4.2. Библията говори за вярата	42
4.3. Библията говори за мислене и действия	43
4.4. Библия и наука	44
4.4.1. Грешки в науките (област 1)	48
4.4.2. Същинска сфера на науките (област 2)	50
4.4.3. Все още неизследвано (област 3)	55
4.4.4. Принципно неизследимо, библейски неразкрито (област 4)	57
4.4.5. Научно изследимо и библейски разкрито (област 5)	59
4.4.6. Библейски разкрито, научно неизследимо (област 6)	68
4.5. Някои науки в светлината на Библията (област 5)	72
4.6. Библия и теология.	83
4.6.1. Противобиблейски теологии.	84
4.6.2. Вярна на Библията теология	97
4.6.3. Оценка на противобиблейските теологии	98
5. Важни аспекти за по-добро разбиране на Библията	104
5.1. Библия и език	104
5.2. Библията: Една удивително прецизна книга	115
5.3. Божието откровение става постепенно.	124
5.3.1. Идването на Иисус в този свят	125
5.3.2. Възкресението на Иисус	127
6. Разликите между Библията и Корана.	131
6.1. Пророчества.	131
6.2. Какво не съдържа Коранът	132
6.3 Кой е Аллах от Корана, в сравнение с Бога на Библията?	133

6.4. Няколко избрани теми, сравнени в Корана и Библията . . .	137
6.4.1. Има ли сигурни обещания?	137
6.4.2. Положението на мъжа и жената в Корана и Библията . .	138
6.4.3. Свобода и ограничение във вярата	140
6.4.4. Лукав срещу истинен	142
6.4.5. Мирна религия ли е ислямът?	143
6.4.6. Значение на мъченичеството	148
6.4.7. Рай или ад?	149
6.5. Исус в Корана и в Библията.	150
6.5.1. Произход на Исус	151
6.5.2. Разпятие и възкресение на Исус	151
6.5.3. Второто пришествие на Исус	153
6.5.4. Христос в Корана не е Божият Син	154
7. Библията: Книгата с изпълнени пророчества	163
7.1. Въведение.	163
7.3. Някои често привеждани възражения срещу пророческото слово	167
7.4. Библейски пророчества	170
7.5. Няколко примера за библейски пророчества	172
7.5.1. Тир – един пророчески обявен съд и историческото му изпълнение	172
7.5.2. Разпръсване и завръщане на Израил	178
7.5.3. Златната порта на Ерусалим	179
7.6. Приложение на математическата теория на вероятностите към библейските пророчества.	182
7.6.1. Основи на теория на вероятностите	183
7.6.2. Математически модели за пророчествата	185
7.6.3. Модел без отчитане на последователността (модел 1) . .	187
7.6.4. Сравнителен модел с мравки	190
7.6.5. Изводи от изчисленията.	195
7.6.6. Модел с отчитане на последователността (модел 2) . . .	197
7.7. Защо Бог ни дава пророчески послания?	199
8. Библията: задължителен източник на информация по въпросите, свързани с произхода.	204
8.1. За разказа за сътворението	204
8.2. Какъв е разказът за сътворението от Библията?	207
8.3. Природонаучни твърдения в разказа за сътворението. . . .	210
8.4. Изявления на вярата в разказа за сътворението.	212

8.5. Трябва ли един един християнин да отхвърля еволюционната теория?	214
8.6. Съществува ли някакъв особено силен природонаучен аргумент срещу еволюцията?	219
8.7. Какво можем да направим?	220
9. Лични опитности с Библията	222
9.1. Обратът на един живот в четири драматургични картини	222
9.2. Имената в Библията като поверени таланти.	225
9.3. Моят най-необичаен посетител в палатката	227
9.4. Промяната на един поетичен талант	228
9.5. Ако човек се покори на Бога	232
10. Библията: една целенасочена книга	234
10.1. Информатика и Библия	234
10.2. Божията борба срещу греха.	239
10.3. Библията: Божието любовно писмо до нас.	243
10.4. Нас ни очакват!	245
Литература	249
Списък на CD-та и касети от В. Гит.	250

Предговор към първо издание

Живеем във време на духовни и морални раздори. И ако по-рано Библията до голяма степен е била задължителен мащаб за „земните и небесни работи“ (Йн. 3:12), т.е. както за брака, семейството, възпитанието на деца, църквата, въпросите относно произхода и разбирането за този свят и живота, така и по всички въпроси на вярата, то днес вече на много места си имаме работа с не дотам незначителни явления на разпад и тенденции към релативизиране. Вирсът на критиката срещу Библията в известна степен е проникнал и в църквите, като тук-там е заразил дори и вярващи, така че в живота им на вяра наблюдаваме различни симптоми на заболяването. Който гледа на едно противобиблейско съчинение като на вид научен метод за достъп до Библията, трябва да вземе предвид това, че то по необходимост заема становище *извън* Библията и още оттам внася погрешните си резултати. В същия мащаб, с който биват изоставяни библейските фундаменти, са се увеличили застрашително безпомощността и дезориентацията на много хора. Съвременници, отхвърлили изцяло или частично Библията, откриваме логически отново по несъстоятелните източници на информация, като те неминуемо са изложени на духовната смърт чрез отравяне. Следователно, във време на нарастващо отпадане от Бога, връщането към думите на Библията се налага по-спешно от всякога. Бихме искали, от една страна, със следното изложение да спечелим за Бога и Неговото слово търсещите хора, а от друга, да изясним на вярващите, какво съкровище притежават и за колко богати хора могат да се считат. Псалмистът е бил наясно с това, когато е възкликнал: „Радвам се на словото Ти като един, който намира голяма плячка“ (Пс. 119:162). Такъв бил и житейският опит на великия мисионер в Китай *Хъдсън Тейлър* (1832 – 1905 г.): „В продължение на 40 години аз подлагах Писанията на проверка и днес моята вяра е по-силна, отколкото преди тези 40 години. Всички обещания в Библията са надеждни и истинни.“

Наименование на Библията: Немската дума *Библия* произхожда от латинската *biblia* респ. от гръцката *biblos* (= книга) и за първи път се среща в едно произведение на *Хюго Тримберг* (1235 –

1315 г.). Наименованието „Стар Завет“ идва от 2 Коринтяни 3:14: „Защото и до днес същото това покривало стои при прочитането на Стария Завет, като не се открива, защото то се отмахва в Христос.“ Изразът „Нов Завет“ произлиза от книгата на Еремия 31:31: „Ето, идват дни, заявява ГОСПОД, когато ще склуча с израилевия дом и с юдовия дом нов завет.“ За този Нов Завет говори Исус в Матей 26:28: „Защото това е Моята кръв на новия завет, която се пролива за мнозина за прощаване на греховете.“ Самият Исус нарича Библията (по това време само СЗ) Божието слово (напр. Ин. 17:17), Писанието (напр. Мт. 21:42), съотв. Писанията (напр. Ин. 5:47) или „закона, псалмите и пророците“ (напр. Лк. 24:44). Павел определя Библията като „Светото Писание“ (Римл. 1:2).

Тематика на книгата: Настоящата книга касае централния въпрос: Как трябва да четем Библията? Изразено по друг начин:

- С какъв авторитет ни говори Словото на Писанията?
- Каква претенция за истинност имаме в лицето на Писанията пред себе си?
- Каква валидност следва да приписваме на Библията?
- Какво значение има Библията за този живот и за вечността?
- Имат ли библейските твърдения някакво значение за науката?

Накратко: С какво разбиране за Писанията да подходим към Библията? За тази тематика не са достатъчни малко „християнска белетристика“ и „вътрешен покой“, за да се изправим на борба срещу духовете на времето. Затова ще се занимаем с поставените въпроси от гледна точка на различни тематични комплекси, обхващайки няколко направления. Нуждаем се от меч, достатъчно остър за борбата. Със самото Божие слово ни е дадено най-важното: Тук ще намерим мъдрост, сила и издръжливост. Това е имал предвид и известният английски проповедник на съживлението *Ч. Х. Спърджън*, когато заявил: „По-добре е да си пациент на Христос отколкото доктор по теология.“ Така Сам Господ трябва да е нашият Учител, за да боравим със Словото Му по правилния начин. Не трябва да крием нищо, а да отворим Писанието и да му позволим да ни говори. От *Ханс Даниелбаум* произтичат насочващите думи: „Който опакова острия меч на Божието слово в памучна вата, с цел да избегне омразата към себе си, е изопачил посланието и е виновен за фалшификация.“

Процедиране: По начина на процедиране и мислене, както и от темите, читателят на тази книга скоро ще усети, че пред себе си няма на разположение произведението на някакъв богослов или философ. Тук говори човек, чието ежедневие се характеризира с аналитично-математически начин на мислене и който лично е бил завладян от думите на Писанието. Затова би могло да се окаже, че някой теолог напразно ще търси специфични аспекти, станали проблем за него поради вида на следването му, докато негови съвременници от други дисциплини вероятно ще открият онова, което напразно са търсили при теолозите. С цел книгата да допадне на възможно по-широк кръг читатели, се обръща внимание на различни въпроси като отношение между наука и Библия, езикови аспекти, математически методи за изследване на пророчествата, разказа за сътворението и естествознанието. Тъй като отделните глави до голяма степен са самостоятелни, читателят може просто да прескочи тематиката, която не представлява интерес за него, без да загуби по-нататъшната мисловна връзка. Според *Спърджън* един жив аргумент е неопровержим и поради това той вижда специална стойност в личните свидетелства (гл. 9). Накрая, в заключителната глава, трябва да обърнем внимание на това, че общият резултат от разбирането за Писанията не е интелектуален, а дълбоко екзистенциален: Само ако вземем напълно сериозно Писанието, в цялата му пълнота, ще ни срещне Този, за когото то свидетелства: Иисус Христос. Съществува едно интелектуално неразгадаемо взаимодействие: *Без приемане на Писанието не можем да познаем нито Бог като Отец, нито Иисус като Божия Син, а без приемане на Иисус и без действието на Светия Дух не можем да разпознаем Писанието като божествен документ.* Без Писанието не бихме имали посланието на Иисус за спасение, което ни кани в небесата. Ако Библията е Божието любовно писмо, тя се разкрива на читателя едва тогава, когато той е влязъл в лични взаимоотношения с Подателя. Целта на тази книга ще е наистина постигната, ако читателят намери в нея насърчението да повери живота си на Господ Иисус.

Редакционни бележки: 1. Голямо значение се отдава на това, в книгата да няма включени никакви общи тези, които вероятно биха звучали добре, но с които читателят ще бъде оставен без ориента-

ция. Затова сме се постарали винаги да изясняваме изказванията с примери или контрапримери, цитати и контрацитати, както и чрез графики и дори чрез математически изчисления. При комплексните, във вид на формули, взаимовръзки в природните науки един-единствен пример на приложение обикновено дава повече разбиране за положението на нещата, отколкото дългите, изнесени общо изложения. Този принцип следва да бъде прилаган широко и в настоящата тематика. Освен това знаем, че човек оценява стойността на водата едва в пустинята, а копнежът по светлината се събужда едва когато човек се намира в мрак. Така и някои истини изпъкват ясно само на фона на фалшивото. По тази причина ще анализираме също така изчерпателно и лъжеучения, и противобиблейски направления.

2. Стойността на Библията стои или пада според това, дали тя има божествен или чисто човешки произход. Тази книга ни насочва към това, че в Писанието си имаме работа с един *божествен източник на информация* (2 Тим. 3:16). В тази връзка в богословската литература отново и отново се появяват понятията „*инспирация*“ (лат. *inspiratio* = вдъхване, вдъхновение) съотв. „*вербална инспирация*“. Тъй като междувременно тези думи са били натоварени с твърде различно значение и съдържание, респ. заплетени предразсъдъци, то тук ние съвсем съзнателно сме се отказали от употребата им. Тайната на въпроса „*как*“ се предава информацията от Бога до човека, е толкова голяма, че ние по никакъв начин не можем да я обхванем само с една дума. Много повече ще се занимаем с въпроса „*какво*“. Божиите мисли са и ще останат винаги по-високи от нашите методи на описание. Следователно всеки метод за изследване на Писанието, който не оценява справедливо този „предмет“, сам се дисквалифицира като некомпетентен.

3. Доколкото е било възможно, пасажите от Библията са били цитирани дословно, тъй като справките прекъсват потока на четене и обикновено изобщо не се правят. Поради въздействащия и ясен език обикновено е бил използван преводът на *Лутер*. (В българския превод – преработената Библия на „Верен“ – бел. прев.) Понякога паралелно използваните други преводи следва да ни послужат за задълбочаване или езиково допълнение на някоя мисъл, като те са означени с допълнително.

Благодаря на любимата си съпруга *Марион* за цялото ѝ съдействие. Тя бе ценен съветник за мен при проверката на ръкописа.

Вернер Гит

Предговор към седмо издание

Това издание е едно преработено и актуализирано оформление на предходните. Освен това на много места са добавени и значителни разширения. Съвсем нова е и подробно разгледаната глава 6 относно разликите между Библията и Корана. Глава 7 за библейските пророчества е разширена с два важни примера (Златната порта на Ерусалим и разпръсване и завръщане на Израил). Изчисленията от теорията на вероятностите за пророчествата са разширени, а също така се дискутира и въпросът дали изпълнените пророчества представляват божествено доказателство. От Библията научих нещо съществено: Нейните централни учения не стоят изолирани за себе си, а често се представят под формата на срещи с различни хора. Затова Библията не е сух учебник по теология, а е изпълнена с дух и живот. По тази причина многократно са били вмъквани преживявания, срещи и ситуации.

Вернер Гит, март 2008 г.

1. Библията: същност и авторитет

1.1. Как хората преценяват Библията

За същността на Библията, за нейното послание, тълкувание, значение, за нейната валидност и авторитет са размишлявали хора от най-различни професии: философи, поети и писатели, природоизпитатели, астронавти, политици, историци, археолози, юристи, художници, спортисти, теолози от различен тип (проповедници на съживлението, реформатори, верни на Библията и модернисти). Личните коментари обхващат диапазона от обикновения човек на улицата до носителя на Нобелова награда. При това мненията за Библията се движат в широк спектър, като в редица примери пряко или косвено е изказано становище относно Библията:

Сър Уолтър Скот (1771 – 1832 г.), шотландски писател:
Когато бил на смъртно легло, той казал на най-големия си син: „Дай ми книгата!“ – „Коя книга?“ попитал синът. На това *Скот* отговорил: „Има само една книга, която може да се нарече *Книгата*, и това е Библията.“

Питър Бам (1897 – 1975 г.), лекар и писател:
„Благонадеждността в предаването на текста на Светото Писание е остро оръжие в борбата на духовете за смисъла на световните събития. Между Мойсей и нас се простира мостът на предаването на текста, лежащ на множество подпорни стълбове, който и днес, като един водопровод, носи изворната вода на откровението до хората“ (из „Адам и маймуната“).

Джеймс Антъни Фроуд (1818 – 1894 г.), английски историк (не-християнин), автор на дванадесеттомното произведение „История на Англия“:

„Основно изследваната Библия е литература сама по себе си – най-странната и най-богатата във всички области на мисленето“ (из: „Така е възникнала Библията“).

Сър Уилям Джоунс (1746 – 1794 г.), един от най-великите полиг-

лоти (изучил 28 езика) и специалист по Изтока, британски ориенталист и юрист:

„Чел съм тези Свещени Писания редовно и задълбочено и мисля, че тази книга ... притежава повече величие и красота на езика отколкото всички други книги, независимо в коя епоха и на какъв език са били написани“ (из: „Така е възникнала Библията“).

Жан Жак Русо (1712 – 1778 г.), френски философ:

„Колко жалки, колко незначителни са въпреки всичко думите на нашите философи заедно с всичките им възражения в сравнение с Библията. Възможно ли е една книга, която е толкова обикновена и същевременно така съвършена, да бъде само дело на хора?“

Дейв Балзигер, Чарлз Е. Селиер, американски археолози:

„Библията е не само един уникален исторически документ, но също така и надеждно историческо произведение-първоизточник. Тя е довела до хиляди археологически находки и е дала възможност за възникване на обширна литература за древните култури. Тази Библия, независимо колко е била изпитвана, се оказва истина както в описанието на дребните детайли, така и при представянето на големите събития“ (из: „Ноевият ковчег“).

Емил Затонек (1922 – 2000 г.), чешки състезател (многократен Олимпийски шампион):

„Ние би трябвало всяка сутрин да четем *Карл Маркс*, за да можем по-добре да разбираме нашето правителство. Аз не го правя, понеже моето четиво е Библията. В нея намирам сила да върша това, което смятам за правилно. Всичко в света е преходно, но не и душевната сила от връзката с Бога.“

Ото фон Бисмарк (1815 – 1898 г.), германски канцлер:

„Както не би могъл да изгребеш водата в морето с ръце, така и не би могъл да вникнеш напълно в Библията с разума си.“

Клаус Менерт (1906 – 1984 г.), писател и политолог:

„Що се отнася до мен, аз разглеждам разказа за сътворението от Стария Завет като един великолепен мит за създаването на света и живота, като един от онези митове, които народите на земята са създали в течение на хилядолетия, за да обяснят на себе си и децата

си как са възникнали хората, а и целият свят“ (из: *Саарбрюкенер Цайтунг* от 21.8.1981 г.).

Наполеон Бонапарт (1769 – 1821 г.), френски император:

„Хората вярват на всичко, само не и на това, което пише в Библията.“

Мартин Лутер (1483 – 1546 г.), германски реформатор:

„Вече трябва да сме сигурни, че душата може да оцелее без всякакви неща, но не и без Божието слово, а без Божието слово не може да ѝ се помогне с нищо друго. Но когато има Словото, душата повече не се нуждае от нищо друго, а в него тя намира достатъчно храна, радост, мир, светлина, изкуство, справедливост, истина, мъдрост, свобода и всяко добро в изобилие“ (из: „*За свободата на християнина*“).

„Няма друг авторитет, наред с авторитета на Божието слово“ (резултат от диспута в Лайпциг с доминиканския монах *Йоан Ек* [1486 – 1543 г.], 1519 г.).

Джон Уесли (1703 – 1791 г.), основател на методизма:

Естествено, ако имаше някакви грешки в Библията, значи биха могли да бъдат и хиляди! Ако в тази книга имаше нещо погрешно, тя не би произхождала от Бога на истината.“

Чарлз Хадън Спърджън (1834 – 1892 г.), английски проповедник на съживлението:

„Нашата непогрешима основа е тази: '*Писано е*.' Нашата изповед е Библията, цялата Библия и нищо друго освен Библията. Само тя е нашият мащаб. В нея могат да се открият големи истини, надхвърлящи нашата способност за разбиране и които ни показват колко плитък е нашият ограничен разум ... Ако тази книга не е безпогрешна, то къде тогава бихме намерили непогрешимостта? Ние се отказахме от папата, понеже той често и ужасно много се е заблуждавал. И сега няма да издигнем на негово място като господари, една орда от малки папи, току-що излезли от университета. Непогрешими ли са тези критици на Писанието? Сигурно ли е, че нашата Библия бърка, а критиците трябва да са прави?“ (из: „*Писано е*“).

Чикагската декларация за непогрешимостта на Библията (1978 г.):

„Светото Писание като истинско Божие слово, написано от хора, подготвени и контролирани чрез Неговия Дух, притежава във всички засегнати в него области един безпогрешен и божествен авторитет: На него като на божествено наставление следва да вярваме за всичко, което ни казва; като на Божие слово да се покоряваме за всичко, което То изисква; а като на божествена гаранция да проявяваме готовност за приемане на всичко, което То обещава.

Ние потвърждаваме, че Писанието е най-висшият писмен стандарт, чрез който Бог обвързва съвестта, и че авторитетът на църквата е подчинен на авторитета на Библията. Ние отхвърляме мнението, че църковните вероизповедания, синоди или декларации имат авторитет, превъзхождащ авторитета на Библията или еквивалентен на нейния.“

Хайнц Царнт (1915 – 2003 г.), богослов модернист, упорит критик на Библията:

„Новият Завет прокламира Христос като едно по-раншно божествено същество, явило се на земята като човек, вършещ чудеса, прогонващ демони, умрял на кръста като наказание за греховете на хората, възкръснал на третия ден, завърнал се в небесния свят и връщащ се скоро в небесни облаци, за да изгради едно ново небе и нова земя чрез космически катастрофи, възкресение на мъртвите и чрез съд. Всичко това са митологични слова, формирани от елементи, които произхождат от съвременната митология на късноюдейската апокалиптика и гностичните митове за спасение. За нас всички тези митологични представи от Новия Завет повече нямат убедителност. Те са като една валута, която вече не е в обращение, а се приема все още само от неколцина колекционери и любители“ (из: „*Работата с Бога*“).

Андрейан Г. Николаев (1929 – 2004 г.), съветски космонавт с *Восток III* (1962 г.):

„Аз не съм срещал Бога по време на моя полет.“

Джеймс Б. Ъруин (1930 – 1991 г.), американски астронавт, полет до луната през 1971 г. с *Аполо 15*:

„Последният ден на Луната беше неделя и тъй като имахме на разположение кола, направихме малка екскурзия. Впечатлен от пейзажа, си спомних онзи любим откъс от Псалм 121, стих 1: ‘Ще повдигна очите си към хълмовете. Откъде ще дойде помощта ми.’ ... В Божието слово има голяма сила. Защо да бъда изненадан, ако усещам Божието присъствие и на Луната? Светото Писание ни казва, че Бог е навсякъде“ (из: „Бизнесмен и християнин“, 6/1980 г.).

Чарлз Дарвин (1809 – 1882 г.), основател на учението за произхода на видовете:

„Що се отнася до мен, не вярвам някога да е ставало някакво откровение“ (из: *Rowohlts Monographien* rm 137, стр. 150).

Джон Хемлебен, монография за *Дарвин*:

„Общата еволюционна идея на *Чарлз Дарвин* за преходното развитие на всички организми, включително и на човека, направи библейския разказ за сътворението да изглежда като детска приказка, на която не подобава да приписваме никаква реалистична истинност“ (из: *Rowohlts Monographien* rm 137).

Артър Х. Комптън (1892 – 1962 г.), нобелов лауреат по физика (1927 г.), откривател на наречения по негово име Комптън-ефект:

„За мен вярата започва с познанието, че една висша Интелигентност е призовала вселената в битието и е създала човека. Не ми е трудно да повярвам в това, защото е безспорно, че където има план, също така има и интелигентност – една подредена, разгръщаща се вселена ни свидетелства за истинността на най-мощното изявление, изречено някога – ‘В начало Бог създаде’“ (из: реч от 12.4.1936 г., публикувана в „*Чикаго Дейли нюз*“).

Херман Шнайдер (*1935 г.), физик в областта на елементарните частици:

„За мен Библията е вечна истина и най-висш авторитет. Аз се старая да насочвам и подчинявам мисленето и действията си в съответствие с нея. Трепера от остротата и светостта на библейските думи и усещам, че те се отнасят лично до мен и ме просветляват“ (лично известие от 21.1.1985 г.).

Теодор Момзен (1817 – 1903 г.), историк и юрист; за своето пре-

възходно представяне на „*Римската история*“ през 1902 г. той получава Нобелова награда по литература:

„Възкресението на Иисус е най-добре потвърденият факт от световната история.“

Естер Вилар (*1935 г.), лекар, социолог, войнстващ атеист:

„Всяка религиозна система се основава на дресировка, понеже се състои от определен брой правила или заповеди, както и от списък с наказания, съпътстващи нарушаването на тези правила (т. нар. ‘грех’). Тези наказания, разбира се, никога не настъпват в действителност, защото вярата в някакъв вид свръхсъзнание е всъщност система без реална основа и следователно няма никой, който би могъл да знае или да накаже някакъв таен грех“ (из: „*Дресираният човек*“).

Фридрих Ницше (1844 – 1900 г.), немски философ на нихилизма, решителен противник на Евангелието:

„Аз осъждам християнството и повдигам срещу християнската църква най-страшното от всички обвинения, изричани някога... Тя е направила от всяка ценност – една малоценност, от всяка истина – лъжа, от всяка порядъчност – една душевна низост... аз наричам християнството – единственото голямо проклетие, единствения голям инстинкт за отмъщение, против който никое средство не е достатъчно отровно, тайно, подземно и голямо – наричам го безсмъртното позорно петно на човечеството“ (из: „*Антихрист*“).

От изпълнен с доверие прием, до радикално отхвърляне на библейското послание – всичко това намираме при хората. Кой има право? С кого можем и трябва да се съгласим? Задължителния отговор в крайна сметка може да ни даде само Бог, но Неговият отговор се разкрива само на вярващия. Бог ни казва по няколко хиляди начина каква стойност има Писанието (= Божието слово, Библията), затова сега внимателно ще Го чуем:

1.2. Как Бог преценява Словото Си

По многообразни начини Бог ни е говорил и информирал за значението, претенциите за истинност, както и за следствията от приемането или отхвърлянето на Неговото слово. Цялата Библия се със-

тои от 66 книги и е била записана от над 40 автори в 1189 глави и 31 161 стиха¹ в продължение на 1600 години. При четене на Библията веднага прави впечатление: Авторите на библейските книги изрично посочват, че не пишат от себе си, а че чрез тях говори самият Бог. Следователно те не са действителните автори, а се възприемат като вестители на божественото послание. Те предават Божието откровение на други. Следователно Библията се различава коренно от останалите книги в световната литература, защото тя е Божието слово. С това ще се занимаем по-обстойно нататък.

1.2.1. Свидетелството на Стария Завет

Многобройните старозаветни корелации ни показват, че тук ние нямаме работа с думи на човешката мъдрост, а с изявления, носещи печата на истинност и авторитета на живия Бог. Според *Рене Паче* [42] Старият Завет свидетелства в 3808 различни формулировки, че той предава изричните думи на Бога. Дори един малък подбор от стихове предава същественото:

Изход 14:1:	„Тогава ГОСПОД говори на Мойсей.“
Числа 23:19:	„Бог не е човек, че да лъже.“
1 Царе 15:23:	„Понеже ти отхвърли ГОСПОДНОТО слово, и Той отхвърли теб.“
Псалм 93:5:	„Твоите свидетелства са много сигурни.“
Псалм 119:160:	„Цялото Ти слово е истина.“
Притчи 30:5:	„Всяко Божие слово е изпитано.“
Исаия 1:10:	„Чуйте словото ГОСПОДНО.“
Еремия 1:9:	„Ето, сложих думите Си в устата ти.“
Еремия 7:1:	„Словото, което беше от ГОСПОДА.“
Езекиил 7:1:	„И ГОСПОДНОТО слово беше към мен и каза:...”
Осия 4:6:	„Понеже ти отхвърли закона на своя Бог и аз отхвърлих теб.“
Амос 1:3:	„Така казва ГОСПОД.“

¹ Библията на Лутер съдържа 23 206 стиха в Стария и 7955 стиха в Новия Завет (сумата = 31 161). Съответните стойности за английската Кинг Джеймс версия са 23 144, респ. 7957 стиха (сумата = 31 101).

Само в Псалм 119 се среща 24 пъти позоваването „словото (или ‘думите’) на Господа“ и 175 пъти Божието слово бива възхвалявано. Пророците не се уморяват да подчертават настойчиво, че посланието им не е тяхно собствено, а че това са Божиите думи. Такава дефиниция откриваме 120 пъти при Исаия, 430 пъти при Еремия, 329 пъти при Езекиил, а при Амос и Захария съответно по 53 пъти. Бог е държал да подчертае тези обстоятелства, за да нямаме никаква причина за съмнение – дори и в случаите, когато не е добавена специална потвърждаваща формулировка.

1.2.2. Свидетелството на Исус

Както е показано в подробности, Христос, по един особен начин, е ключът към разбирането на Писанията. Христос е централната тема на Библията, защото чрез Него Бог е изработил спасение за нас; Той е Спасител, Избавител, Месия, Той е личностното живо Слово, верният и истинен Свидетел (Откр. 3:14), Той е истината в една Личност (Йн. 14:6). Поради това Исус заявява следните насочващи думи: „Вие изследвате Писанията, защото мислите, че в тях имате вечен живот; и те са, които свидетелстват за Мен“ (Йн. 5:39). От това следват два изключително важни извода за правилното боравене с Библията:

- Четейки Библията, трябва да търсим в нея Христос, защото Той е централната тема. Пророчествата за Христос преминават като червена нишка през Стария Завет, а Новият Завет представлява изпълнение на историята за спасението.
- От Христос се научаваме как да боравим правилно с Писанията. Следователно библейски вярното разбиране на Писанията е идентично с разбирането ни за Исус в Писанията. Божията изявена воля е, че ние трябва да слушаме Исус. На планината на Преображението прогърмал Божият глас: „Този е Моят възлюбен Син, в когото благоволих; *Него слушайте!*“ (Мт. 17:5). Чрез Исус Бог ни е говорил в края на тези дни (Евр. 1:1-2). Той ни дава задължителните мащаби за разбиране на Писанията, за да не изпаднем в заблуждение. За християни, които вярват, че Исус е Божият Син, и желаят да Го следват, логически излиза, че също трябва да приемат Писанието като задължително, точно както е правел и Той. По-надолу сме събрали най-важни-

те критерии за едно съответстващо на Библията разбиране за Писанията:

1. Той обявява Писанието за Божие слово: В разказа за изкушението Исус се противопоставя на дявола с думите: „Писано е.“ С това Той обявява съществуващия Стар Завет за „Слово, което излиза от Божиите уста“ (Мт. 4:4). Той определя Словото Божие като толкова непроменимо и задължително, че никой и нищо не може да го отмени (Йн. 10:35). „И всичко, което е писано, ще се изпълни.“ (Лк. 18:31). Писаното слово, Той определя като „*Божия заповед*“ (Мк. 7:8) и „*Божие слово*“ (Мк. 7:13), поставяйки го над всякакви човешки доктрини.

2. Той утвърждава изречените от Самия Него думи също като Божие слово: Завършвайки делото Си, Исус се моли в Евангелието според Йоан с молитвата в 17 глава: „*Думите, които Ми даде Ти, Аз ги предадох на тях*“ (стих 8). Там Той подчертава, че това са Божии думи: „Аз им предадох *Твоето* слово“ (стих 14). Следователно като Божие слово, то е непреходно и не подлежи на никакви изменения с течение на времето (Мт. 24:35).

3. Той свидетелства за Божието слово като неизменима истина: Исус е истината в една Личност (Йн. 14:6), а цялото Божие слово е същинска истина: „Освети ги чрез истината; Твоето слово е истина“ (Йн. 17:17). Въпреки често цитираната „подчинена на човешкия език форма на Библията“, тя все пак носи печата: Безпогрешна и вярна! При по-добри познания, често привежданите „противоречия“ се оказват само привидни.

4. Той потвърждава всички носещи значение елементи на текста: Един писмен текст се състои от множество значими езикови елементи и структури: специално подбрани думи, граматическа точност, стилистични изрази, текстова връзка (контекст) и др. (вж. също глава 5). Исус посочва, че дори и най-малките езикови носители на смисъл в Божието слово са важни: „Но по-лесно е небето и земята да преминат, отколкото една точка (гръц. *keraila* = чертичка като писмен знак, кавички, тире) от закона да отпадне.“ (Лк. 16:17). На други места Той се занимава със значението на отделни думи (напр. „*моя Господ*“ в Мт. 22:43-45; „*богове*“ в Йн. 10:34-36) или

цели текстови откъси (напр. Йн. 3:14 → Числ. 21:6-9). От Исус се научаваме да боравим с Писанието по дословен, прецизен, верен и духовен начин.

5. Той потвърждава библейските разкази като исторически събития: Множество разкази от Стария Завет са декласирани от критикуващи Библията наши съвременници като легенди и митове, на които в най-добрия случай може да се припише една символична стойност. Но Исус е потвърдил разказите като изложение на факти. Описаните действия и събития представляват исторически събития във времето и пространството. В частност, Той е потвърдил като реално настъпили събития създаването на първата човешка двойка (Мт. 19:4-5), всемирния потоп и загиването на всички земни създания (Мт. 24:38-39; Лк. 17:26-27), унищожаването на Содом и спасението на Лот (Лк. 17:29), призоваването на Мойсей (Мк. 12:26), манната в пустинята (Йн. 6:31), историята за Йона (Мт. 12:40-41) и съда над Тир (Мт. 11:21).

6. Той не разделя изкуствено източниците: Противобиблейските теории за отделните източници, според които напр. Битие 1 и 2 глава произхождали от различни първоизточници, а книгата на Исаия бива приписвана на няколко автори, са подчинени на човешки доктрини и идеологии и водят до разпадане на разкритото Слово. Чрез свидетелството на Исус всички тези теории биват унищожени, тъй като Той потвърждава валидността и единството на книгата на Исаия и я приписва на този *един* пророк (напр. Мт. 8:17 → Ис. 53:4; Йн. 12:39-41 → Ис. 6:9-10). Мойсеевите книги отдава на Мойсей и без ни най-малки резерви цитира от пророк Даниил (Мт. 24:15). Във всички цитирани пасажии от Стария Завет Той потвърждава съответното авторство.

7. Той не приема критика към Библията: Исус постоянно се връща към изказвания от Писанието и потвърждава тяхната абсолютна валидност с множество утвърждаващи предписания: „Писано е.“ (Мт. 4:4), „Не сте ли чели?“ (Мт. 12:3), „Никога ли не сте чели в Писанията?“ (Мт. 21:42), „Не е ли писано във вашия закон?“ (Йн. 10:34).

8. Той определя човешката заблуда като липса на познания

върху Библията: Исус разобличава заблудите на човешките доктрини като непознаване или пренебрегване на библейското свидетелство: „Не затова ли се заблуждавате – *понеже* не знаете нито Писанията, нито Божиата сила.“ (Мк. 12:24). Нека си представим един свят, ориентиран по Божието слово: боклукът на идеологическите идеи нямаше да съществува, науките биха имали за своя основа правилните предпоставки, браковете и семействата биха имали божествена основа и биха били щастливи и благословени, законодателството и съдебната практика биха били ориентирани изключително по Божиите заповеди, а в политиката и икономиката хората щяха да бъдат обвързани с истината. Библията ни предоставя най-добрата концепция за всички житейски области. И ако днес много съвременници са се подлъгали по еволюционната идея, то, според горните думи, това става и понеже не се доверяват на Божиата сила за това тя да е в състояние да създаде огромната вселена без разход на време.

9. Той определя Божието слово като достатъчно ръководство за спасение: Петър знаел, че Исус „има думи на вечен живот“ (Йн. 6:68), защото Господ е заявил: „Който слуша Моето слово и вярва в Този, който Ме е пратил, *има* вечен живот“ (Йн. 5:24). Когато богатият човек отишъл след смъртта си в погреб, той си мислел за своите пет спасени братя. Затова предложил при тях да бъде изпратен някой възкресен от мъртвите. На това му отговорили, че Писанието е напълно достатъчно, за да доведе хората до вечния живот: „Имат Мойсей и пророците, нека слушат тях“ (Лк. 16:29). Библията е един уникален справочник за вечния живот.

10. Той поучавал, проповядвал и действал с голяма власт: Като Божий Син, Исус във всеки един момент живеел в послушание на Отца. Той можел да каже: „Аз и Отец сме едно.“ (Йн. 10:30). Той знаел, че е напълно свързан с Отца и живеел в свършена вяроност и здраво закотвен в Писанието. Това била тайната на силата Му във всички извършени дела и изречени от Него думи. Той многократно обосновавал учението Си с Писанията (напр. Мт. 12:1-6; Мт. 19:1-12; Мт. 21:42-44; Мт. 22:31-32; Лк. 4:16-30). Неговата сила била еднакво очевидна както за противниците Му, така и за учениците Му, което предизвиквало само учудване: „А те се удивляваха на учението Му, защото Неговото слово беше с власт“ (Лк. 4:32).

Никога преди това човек не е говорил така (Йн. 7:46), че те да са еднакво потресени както от посланието (Мт. 22:33; Мк.1:22), така и от делата Му (напр. Мк. 5:21-43; Лк. 8:45-56).

11. Той свързва принадлежността към Бога със Словото Му: В небесното царство, по думите на Исус, ще идат само онези, които са следвали волята на Неговия Отец, разкрита в Божието слово (Мт. 7:21-23). Следователно нашата принадлежност към Бога се решава не чрез богословски мисловни растери, а чрез отношението ни към Словото Му: „Който е от Бога, той слуша Божиите думи; вие затова не слушате, защото не сте от Бога“ (Йн. 8:47). Нашата любов към Бога и Неговия Син става видима чрез отношението ни към Словото Му: „Ако Ме люби някой, ще пази словото Ми; и Моят Отец ще го възлюби...; Който не Ме люби, не пази думите Ми“ (Йн. 14:23-24).

12. Той обещава очистване чрез Словото: В хода на нашия живот ние натрупваме много мисловни отпадъци, произвеждани от самите нас или възприемани от всевъзможни външни източници. Очистването от всички заблуди в нашия начин на живот и мислене не става чрез някаква друга философска мисловна категория, а чрез Божието слово, според Йоан 15:3. С това се поставя фундаментът: Не науката, философията или идеологията могат да коригират Библията, а точно обратното – само Божието слово е в състояние да очисти нашите мисловни модели.

13. Той утвърждава Божието слово като свръхестествено: Библията коренно се различава от останалата литература по това, че нейното създаване трябва да се описва като процес, при който Бог е вдъхнал Своята информация (гръц. *theopneustos* = боговдъхновен; 2 Тим. 3:16). Буквите на Библията са само превозното средство, с което информацията е достигнала от подателя (Бог) до адресата (човек). Главното обаче е превозваният товар и това са Божествените мисли. По тази причина можем да използваме следната формулировка за Библията: *Библия = букви + Светия Дух*. Исус ни засвидетелства този факт в Йоан 6:63: „Думите, които ви говоря, са *дух и живот*.“ Също така Той потвърждава, че и Давид е писал под ръководството на Светия Дух: „Сам Давид каза чрез Светия Дух: ‘Каза Господ на моя Господ: Седи от дясната Ми страна,

докато положи враговете Ти под краката Ти'." (Мк. 12:36). Това упълномощаване важи по същия начин за всички приели служение автори на Библията (срв. Евр. 9:8; Евр. 10:15). Следователно посланието на Библията съдържа едно духовно измерение, което е невъзможно да бъде открито само чрез разума. За да можем да схванем тази духовна истина, се нуждаем от Светия Дух – „*Духът на истината*“ (Йн. 16:13). Съвременната теология, отричаща Светия Дух, при всичките си претенции за научно изследване на основните текстове, остава затворена между стените на разума и се проваля в критиката си поради неадекватния анализ на Божието слово (вж. също глава 4.6).

14. Той ни учи да вярваме на Словото, вместо на делата: Четейки Евангелията, прави впечатление, че след извършените от Него изцеления, Иисус няколкократно наставлява свидетелите да не говорят за станалото (напр. Мк. 7:36; Лк. 5:14; Лк. 8:56). Той не е искал вяра, основаваща се само на изцелителните Му чудеса. Иисус търсел *вярата*, доверяваща се на *Неговото Слово*. В Назарет хората очаквали толкова големи неща, като случилите се чрез Него в Капернаум. Но Иисус им предлага да вярват на Словото (Лк. 4:18-19): „Днес се изпълни това писание във вашите уши“ (Лк. 4:21). Те отхвърлили Словото и Го изгонили вън от града. Който отхвърля Словото, ще бъде съден от Него в последния ден (Йн. 12:48), а който Го приема, е преминал от смърт в живот (Йн. 5:24).

15. Той определя Божието слово като неподвластно на времето: Понякога се привежда възражението, че думите на Библията се отнасяли само за конкретната историческа обстановка и заради това при променените условия, днес, трябвало да се тълкуват по различен начин. Но Иисус учи, че всички неща, възприемани от човека като постоянни, са подчинени на преходността, но не и Божието слово (Мт. 24:35). Твърденията на Писанието са непреходни по отношение на времето и затова през 21 век те са също толкова валидни и актуални както и по времето, когато са били изречени. *Лутер* с право е казал: „Библията не е антична, не е и модерна, тя е вечна.“

Христос е не само Утвърдител, Гарант и Поръчител на Писанието, Той е и негов Изпълнител: „Трябва да се изпълни *всичко*, което

е писано за Мен в Мойсеевия закон, в пророците и в псалмите.“ (Лк. 24:44). Старозаветните пророчества предварително описват многобройни събития от живота на Иисус с най-подробни детайли. Самият Иисус многократно посочва: „Но как биха се сбъднали Писанията, че това трябва да бъде така?“ (Мт. 26:54). Бог гарантира и потвърждава авторитета на Иисус (Йн. 10:30). Иисус и Божието слово се признават взаимно по един и същ начин, така че се сливат в един-единствен източник на авторитет и истина. Какъв неповторим източник на информация имаме на разположение в Писанието!

Би трябвало да се замислим: Ние постоянно надценяваме възможностите на собственото си човешко мислене. То обаче е твърде силно повлияно от греха, за да бъдем в състояние по свой начин да стигнем до едно богоугодно разбиране на Писанията. Затова Иисус ни е даден като постоянен и абсолютен мащаб, чрез който да разберем Писанието. Ако следваме този образец, стоим в Божията воля и благословието Му е с нас.

1.2.3. Свидетелството на апостолите

Бог ни е засвидетелствал по много начини значимостта и истинността на Писанието. Посланието до Евреите (12:1) говори за „облак свидетели“, назовавайки неизброимото множество от верни хора, които с риск за живота си (Евр. 11:37-39), са служили на живия Бог и са се придържали към Неговото Слово. По-надолу ще чуем свидетелствата на някои от апостолите. Новият Завет нарича *апостол* (гр. *apostolos* = изпратен, вестител) призвания и упълномощен от Иисус Христос пратеник, който трябва да проповядва спасителното послание на Евангелието. В по-тесен смисъл, апостоли са онези свидетели, на които Той е възложил специално служение (напр. благовестители на „словото на кръста“, мисионери, автори на новозаветните Писания). В началото на посланието до Римляните подчертано тържествено се описват призиването и задачата:

„Павел, слуга на Иисус Христос, призван за апостол, отделен за Божието благовестие, което Той беше обещал отпреди чрез пророците Си в светите Писания, за Неговия Син Иисус Христос, нашия Господ...“ (Римл. 1:1-3).

Всички апостоли имат еднакво, ясно и недвусмислено становище за Писанието, което считат за установен авторитет. Те често обосновават своите учения с библейски пасаж. Така и твърденията в настоящата книга постоянно следва да бъдат доказвани чрез директни цитати от Библията. Апостолите не само са отлично запознати с Писанието, но и подготвени от Светия Дух, на тях им е разкрит и неговият по-дълбок смисъл. Следователно и поучаваното от тях, устно и писмено, е „откровение на Исус Христос“ (Откр. 1:1).

1. Павел: Той заявява, че не желае да говори (resp. да пише) за нещо, което Христос не е извършил чрез него (Римл. 15:18). В Галатяни 1:12 той засвидетелства произхода на своето послание: „Понеже аз нито съм го приел от човек, нито съм го научил от човек, а чрез откровение на Исус Христос.“ Също и във 2 Тимотей 3:16 Павел посочва източника и целта на Писанието: „*Цялото Писание е боговдъхновено*² и полезно за поука, за изобличение, за поправяне, за наставление в правдата.“ Защото според словото на кръста (1 Кор. 1:18) се решава – спасение или погибел, рай или ад. Който приеме Божието слово, е богат чрез хиляди обещания, а който го отхвърля, се обрича на самоунищожение: „Но понеже отхвърляте Божието слово и считате себе си недостойни за вечния живот“ (Деян. 13:46). Ако Павел е бил избраният Божий инструмент, получил своята информация чрез откровение от Исус Христос, то ние всички трябва да се присъединим към неговата изповед: „Вярвам *всичко*, което е писано“ (Деян. 24:14).

2 „*Цялото Писание е боговдъхновено*“: а) *Обхват*: Относно „Цялото Писание“ понякога се възразява, че тук това може да означава само СЗ, тъй като по времето на Павел канонът на НЗ още не бил установен. Такова едно схващане обаче пренебрегва божественото действие при създаването на Библията. Бог е знаел още преди основаването на света точно какъв обхват ще има един ден Библията, и затова, когато Павел пише в името на Бога, под думите „цялото Писание“ се има предвид цялата Библия. б) *Вид*: „боговдъхновено“ всъщност означава, че източникът на цялата информация в Библията е Бог, но типа вдъхновение е много различен: Някои текстове са със сигурност дословно получени от Бога (напр. десетте заповеди, пророческото слово, започващо с думите „Така казва Господ“, думите на Исус при кръщението Му в Мт. 3:17), докато в други пасаж усеждаме силната намеса на личността на писателя (напр. Пс. 32:3; Пс 73:23). Но и при ясно заявени човешки намерения (Лк. 1:1-4) не бива да изпускаме от поглед призванието от Бога за предаване на Неговата информация. Но при всички различни начини на действие на Бога (Ис. 55:8-9) всяка дума от Писанието е върна и одобрена от Него (вж. също глава 5.2).

2. Петър: Авторите на Библията не са писали, черпейки идеи от гърци, вавилонци или други съвременни направления, а в послушание на Бога и подготвени от Светия Дух, те предавали истината, която никой човек не може да си измисли:

„Защото никога не е идвало пророчество по волята на човека, а (светите) Божии хора са говорили, движени от Светия Дух.“
(2 Петр. 1:21).

Писателите на Библията многократно подчертават за себе си, че са компетентни очевидци, последвали не някакви религиозни легенди или митове, а че свидетелстват за свои лични преживявания. Така Петър изтъква:

„Защото, когато ви обявихме силата и пришествието на нашия Господ Иисус Христос, ние не следвахме хитро измислени басни, а *бяхме очевидци* на Неговото величие“ (2 Петр. 1:16).

3. Йоан: Този апостол също отбелязва, че разказва като очевидец на Иисус: „И видяхме славата Му“ (Йн. 1:14). Той е имал такава близост с Иисус, „Словото на живота“, че с градацията на употребените глаголи – чухме, видяхме, гледахме, попипахме – иска да ни предаде нещо важно за мащаба на свидетелството (1 Йн. 1:1). В Откровение 1:1-2 се разкрива нещо относно тайната за процеса на предаване на информация от Бога до записаната Библия: „Откровението на Иисус Христос, което Му даде Бог ... и го извести на Своя слуга Йоан, който засвидетелства Божието слово и свидетелството на Иисус Христос, и всичко, което е видял.“ В седемте послания, всички започващи с „Това казва Онзи, който...“, става въпрос дори за дословните думи на Възкръсналия. Също и различните формулировки като: „Това, което виждаш, напиши на книга.“ (Откр. 1:11); „И чух глас от небето, който казваше: Напиши!“ (Откр. 14:13); „Тези са истинните Божии думи.“ (Откр. 19:9); „И ми каза: Запиши, защото тези думи са верни и истинни.“ (Откр. 21:5), ни дават непогрешимото усещане за произхода и авторитета на Писанието.

2. Иисус – Божието Слово

В началото на Евангелието от Йоан, Иисус е наречен Словото, а в Откровение 19:13 пише: „И Името Му е Божието Слово.“ Божието Слово и Иисус Христос образуват едно дълбоко, безпределно единство. В моята книга „*Библейското свидетелство на творението*“ [G6] това единство се изтъква посредством 15 съпоставки на библейски твърдения. Тук трябва да бъде изяснена още една гледна точка. Докато бил на земята, Иисус бил **истински човек и истински Бог**.

Иисус, Божият Син: Критици на Библията възразяват, че под думите „Аз съм“ Иисус нямал предвид изречението: „Аз съм Божият Син.“ Следователно те приемат, че Иисус изобщо не гледал на Себе Си като Божий Син. Това е едно голямо заблуждение, което лесно може да се покаже. Като възкръсналия и възвишен Господ, Иисус се представя на седемте църкви неизменно с нови титли, всяка от които започва с един и същ текст: „Това казва ...“.

1. Ефес: „Това казва Онзи, който държи седемте звезди в дясната Си ръка“ (Откр. 2:1).
2. Смирна: „Това казва Първият и Последният, който беше мъртъв и оживя“ (Откр. 2:8).
3. Пергам: „Това казва Този, който има острия от двете страни меч“ (Откр. 2:12).
4. Тиатир: „Това казва **Божият Син**“ (Откр. 2:18).
5. Сардис: „Това казва Онзи, който има седемте Божии Духове и седемте звезди“ (Откр. 3:1).
6. Филадельфия: „Това казва Светият, Истинният“ (Откр. 3:7).
7. Лаодикия: „Това казва Амин, верният и истинен Свидетел, Началото на Божието творение“ (Откр. 3:14).

Преди разпятието Иисус бил разпитван пред синедриона. Първосвещеникът предизвикателно Го пита: „Заклевам Те в живия Бог да ни кажеш Ти ли си Христос, **Божият Син**?“ (Мт. 26:63). На това Иисус дава ясения отговор: „Ти каза“ (Мт. 26:64а). Така че разпо-

лагаме със свидетелството на земния и на небесния Иисус, че Той е Божият Син.

При кръщението на Иисус прозвучава глас от небето: „Този е възлюбеният Ми Син, в когото благоволих“ (Мт. 3:17). Щом този глас говори за „Моя Син“, тогава Този, който произнася думите, трябва да е Отец. Гласът дошъл от Самия Бог, който засвидетелствал Своя Син Иисус. На планината на преображението Бог по същия начин утвърждава Иисус: „Този е Моят възлюбен Син. Него слушайте!“ (Мк. 9:7).

Апостолите също свидетелстват за Иисус като за Божия Син. Когато Иисус пита учениците кой мислят хората, че е Той, Петър дава забележителния отговор: „Ти си Христос, Синът на живия Бог“ (Мт. 16:16). Също и езичници достигат до този извод. Римският стотник, който отговарял за разпъването на Иисус, стига до следното заключение: „Наистина Този беше Син на Бога!“ (Мт. 27:54б).

Иисус, Човешкият Син: В Даниил 7:13 пророкът вижда бъдещия Владетел в Божието царство: „И ето, с небесните облаци идваше един като Човешки Син.“ Земният Иисус използва това наименование (в синоптичните евангелия около 70 пъти, а при Йоан дванадесет пъти) най-вече, когато говори за Самия Себе Си. Изказванията на Иисус за Него Самия могат да се разделят на три групи; Той Самият ги използва, когато става въпрос за:

- Неговите *настоящи действия*, като напр. в Марк 2:10-11: „Но за да познаете, че Човешкият Син има власт на земята да прощава грехове – каза на паралика: Казвам ти: стани, вдигни си постелката и си иди у дома!“
- *предизвестяване на Неговото страдание*, като напр. в Марк 8:31: „Човешкият Син трябва много да пострада и да бъде отхвърлен ... и след три дни да възкръсне.“
- *предизвестяване на Неговото идване като Владетел и Съдия*, като напр. в Йоан 5:27 „И Му е дал (Отец) власт да извършва съд, защото е Човешкият Син“

Прави впечатление, че апостолите не използват това име в своите проповеди. Само Стефан извиква, докато го убиват с камъни:

„Ето, виждам небесата отворени и Човешкия Син, стоящ отдясно на Бога“ (Деян. 7:56). Йоан на две места (Откр. 1:13 и 14:14) определя възнесения Господ като Човешкия Син. Това означава, че възкръсналият и възнесен Иисус остава Човешки Син през цялата вечност. За тези тайнствени наименования са размишлявали множество библейски специалисти. Вероятно най-простото тълкуване е най-добро: С това име Иисус е искал – въпреки че е Бог (Фил. 2:6) – да изрази Своята особена връзка и близост до нас, хората.

Да отбележим: **Иисус е Божият Син, а също и Човешкият Син.**

На земята Той е бил Божий Син и едновременно с това човек. Понеже е бил равен на Бога (Йн. 10:30), Той е можел:

- да възкресява мъртви,
- да лекува всяка болест,
- да изгонва демони,
- да действа като Творец (напр. да прави вино от вода, да създава храна),
- или да заповядва на природните сили.

Но понеже също така е бил и човек:

- Той се е изморявал след тежък ден.
- Той е изпитвал глад и жажда.
- Духът Му е можел да се натъжи.
- Той е трябвало да Си мие краката от праха.
- Той е използвал магаре за езда.
- Той е можел да бъде изкушаван от дявола.

Той станал *подобен на хората* и се държал като обикновен човек (Фил. 2:7), **но** за разлика от всички останали хора, Той не извършил грях.

За **Божиято Слово** важи аналогията:

То станало *подобно на другите човешки книги* и било като обикновена книга с многобройни литературни жанрове (напр. доклад, разказ, притча, поучение, природонаучни твърдения), **но** за разлика от всички останали човешки книги то е Божиято слово – безпо-

грешно, абсолютно вярно (Пс. 119:160) и напълно безупречно (Пр. 30:5).

Думите на Библията са Божие слово, но същевременно с това и човешки думи, понеже:

- Тя е написана на човешки език с ограниченията на един малък речников запас.
- Тя говори за безкрайността на Бога, за неизследимостта на Неговите пътища, за непонятността на любовта и милостта Му и поставя тези съкровища в „пръстените съдове“ (2 Кор. 4:7) на човешкия език.
- Тя използва примери от човешкия и естествен свят и се отказва от небесни картини.
- Тя се превежда на най-различни езици и следователно се подчинява на техните морфологични, фонетични и семантични ограничения и на специфичния им стил на изразяване.

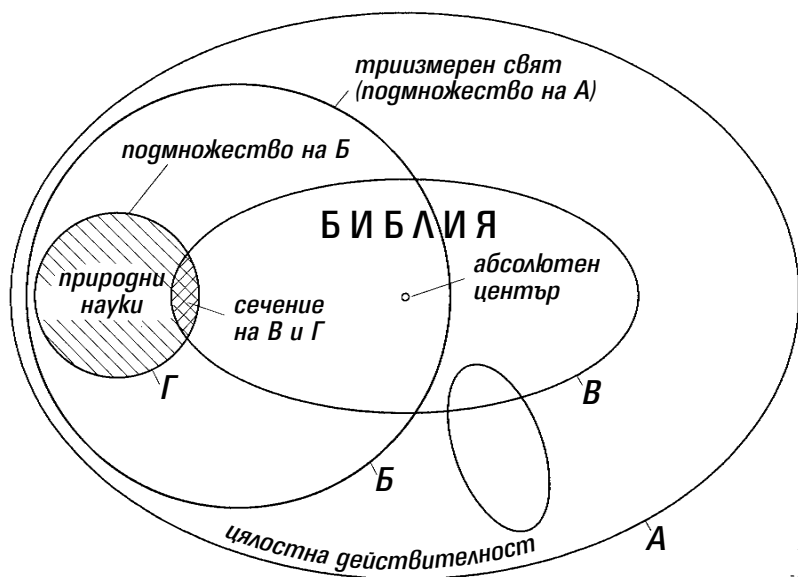
3. За различните области от действителността

Фигура 1 илюстрира различни области, които или включват всичко (пълно множество), или се припокриват изцяло (подмножество), или се пресичат частично (сечение). Следва да се вземе предвид, че площите, чрез които са представени съответните области от действителността, не са мярка за действителните съотношения на величините им. Подробното разглеждане на отделните области трябва да ни помогне да разберем по-добре посланието на Библията и да систематизираме нейните изявления.

Област А: Тази област включва цялата съществуваща действителност и обхваща нашия триизмерен свят в пространството и времето като свое подмножество. „А“ съдържа и целия, все още невидим за нас, Божий свят, за който Библията казва: „Каквото око не е видяло и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е идвало, това е приготвил Бог за тези, които Го любят.“ (1 Кор. 2:9).

Област Б: Този голям кръг изобразява нашия триизмерен свят в пространството и времето. Тук се има предвид нашия *видим свят*³ от микро- до макрокосмоса, т.е. всичко принадлежащо към областта на земята, както и цялата, все още в голяма степен неизследвана вселена. Според свидетелството на Битие 1 гл., тази *област В* е била създадена за шест дни от Бога. Материалистичната философия учи, че този свят на материята винаги е съществувал и бил вечен. *Фридрих Енгелс*, съоснователят на комунизма, заявява: „Материалният, сетивно-осезаем свят, към който ние самите принадлежим, е единствената реалност.“ Съвременната теология се е впуснала в опасна близост до това схващане, щом като *Хайнц Царнт* пише [З1]: „За нас има само *една* реалност, която ни заобикаля и в която живеем.“ Според библейските свидетелства материализмът, както и съвременното богословие се намират на един фатален и

3 Под видим свят включваме още и всичко онова, което всъщност не е пряко доловимо с човешкото око, но напр. е достъпно чрез физични методи на измерване (напр. радиоактивно лъчение, топлинно лъчение).

Фигура 1: Илюстрация на различните области от действителността със съответните им източници на информация. Чрез разположението на геометричните фигури са изяснени съществуващите връзки помежду им.

Области от действителността: А = цялата действителност, Б = нашият триизмерен видим свят в пространството и времето. Източници на информация: В = Библия, Г = природни науки.

погрешен път. Този материален, сетивно-осезаем, пространствено-времеви свят е краен и преходен по своята същност, както ни е засвидетелствал Иисус (Мт. 24:35, Откр. 21:1). Този видим свят е обречен на разруха:

„От древността Ти си основал земята и дело на Твоите ръце са небесата. Те ще погинат, но Ти пребъдваш; те всички ще овехтеят като дреха.“ (Пс. 102:25-26)

„И цялото небесно войнство (= звезди) ще се разложи, и небесата ще се свият като свитък.“ (Ис. 34:4)

Представената чрез разликата в площите „А минус Б“ област е все още един невидим за нас свят и той, противно на Б, е вечен:

„Защото *видимите* неща (*област Б*) са временни, а *невидимите* (разликата *А минус Б*) – вечни.“ (2 Кор. 4:18)

На *фиг. 1* е отбелязан един абсолютен център на цялата действителност. Новият Завет описва тази централна точка на цялото битие в Колосияни 1:16-17:

„Защото в Него [Иисус Христос] беше създадено всичко, което е на небесата и на земята, видимото и невидимото – било престоли или господства, или началства, или власти – всичко беше създадено чрез Него и за Него. И Той е преди всичко и всичко чрез Него се крепи.“

Тази централна точка на цялата реалност е една Личност: Иисус Христос! Спрямо „Б“ Христос стои доста в края. Установените природни науки не Му обръщат внимание, въпреки че Той е Начинателят и Създателят на всички неща, които науката има за предмет на изследване. Законите за движението на планетите също произхождат от Неговия мисловен проект, както и явленията, изследвани от физиците в квантовата механика. Откритият от молекулярните биолози гениален принцип за предаване на информация, чрез ДНК молекули в клетките, е също така Негово дело, както е и чудото на птичия полет. Така е и в живота на повечето хора – Христос е отхвърленият крайъгълен камък (Пс. 118:22; Мт. 21:42). Така думите от Йоан 1:10-11 вероятно остават най-тъжното изказване, записано в Библията:

„Той беше в света и светът чрез Него стана, но светът не Го позна. При Своите Си дойде, но Своите Му не Го приеха.“

След като разгледахме двете големи области от действителността, ще анализираме и източниците на информация, предоставящи ни тези сведения. Двата основни източника са Библията (*В*) и природните науки (*Г*). На *фиг. 3* са посочени като пример и други науки.

4. Библията: един уникален източник на информация

Широтата на твърденията от Библията обхваща както нашия триизмерен свят, така и невидимия свят. Някои спорове върху Библията биха били безпредметни, ако човек си изясни в подробности за коя област се говори в момента и какви източници на информация има на разположение. Твърденията на Библията и науките трябва да се разглеждат, като се обръща внимание на това, в коя област от *фиг. 1* и *3* се намираме в момента.

4.1. Библията говори за Иисус Христос

В Библията централната тема е Христос. В област „В“ Иисус Христос – както е показано и на фигурата – е центърът. Още Старият Завет е пълен с пророчества за Месията. Затова Иисус е можел с право да посочи към СЗ, който свидетелства за Него:

„Вие изследвате Писанията, защото мислите, че в тях имате вечен живот; и те са, които свидетелстват за Мен“ (Йн. 5:39).

Павел също има само едно централно послание в своите проповеди и това е Христос:

„Защото ние не проповядваме себе си, а Христос Иисус като Господ.“ (2 Кор. 4:5)

Същата основна цел имат и всички апостоли (Деян. 8:32,35; Деян. 10:36; Деян. 10:42; Деян. 11:20; 1 Кор. 1:23; 2 Кор. 1:19; 2 Кор. 11:4), и днес тя също трябва да е центърът на всяко възвестяване. Не е възможно да се проповядва Христос, без да се проповядва Словото, и почти не е възможно да се прогласява Словото, без да се проповядва Христос.

Фигура 2: Идването на Иисус на този свят

Ако попитаме: „Защо Иисус е дошъл на този свят?“, то централни места от Новия Завет ни дават един ясен отговор: Той не е дошъл, за да даде на света една нова политическа идея или за да разпали социална революция, а по собствените Му думи – за да спаси грешниците. Той е Дарителят на вечния живот; Неговото поръчение е от Отца, мотивът Му е любов, а учението Му – истина.

Наскоро един учен ми разказа за своите най-нови размисли. Бях толкова очарован, че му препоръчах да изнесе един доклад на тази тема. Потресе ме отговорът на човека: „Все още не мога, понеже трябва да измисля темата докрай. До края обаче ще съм я измислил едва тогава, когато стигна до Христос.“

Все още трябва да се отговори на един важен въпрос: Защо Иисус е дошъл на този свят? Той е Божият Син, който е от вечността. Той е Създателят на този свят, защото без Него не е станало нищо (Йн. 1:1-3). Какво Го е накарало, Него, който е Царят на царете и Господарят на господарите (Откр. 19:16), да се унижи така, че да дойде при нас в човешки облик? На *фиг. 2* са събрани най-важните изказвания на Иисус, показващи ни ясно главната причина за Неговото идване: Той е дошъл, за да ни спаси от погибел. Той е дошъл, за да ни спечели за небето. Следователно Той не е дошъл:

- за да внесе политическа промяна (Лк. 24:21, Деян. 1:6),
- за да създаде ново морално учение (Мт. 5:17),
- за да въведе нов обществен строй,
- за да установи нова религия,
- за да отстрани бедността от този свят (Мт. 26:11; Йн. 12:8).

Той също така не е дошъл и:

- като светски владетел над Израил (Йн. 18:36-37),
- като съветник по държавнополитически въпроси (Мт. 22:21),
- като посредник в трудни ситуации при човешки спорове (Лк. 12:13-14).

4.2. Библията говори за вярата

Библията е основната книга за вярата. В Евреи 11:1 намираме дефиниция на вярата:

„А вярата е твърдата увереност в неща, за които се надяваме, убеденост в неща, които не виждаме.“

На *фиг. 3* вярата съответства на *област 8*. Всичко, което принадлежи към вечния свят на Бога, е достъпно за нас само чрез вяра. Библията ни информира за възкресението и съда, за Второто пришествие на Иисус, за рая (*области 8 и 9*), но също и за ада (*област 10*). Информацията е достатъчна за настоящата ни ориентация, ако и да не е пълна. Така че по-голямата част остава запазена за бъдещото виждане (*област 9*). Тази важна за вярата и учението област е отхвърлена от теологията на демитологизирането. Бултман и неговите последователи са заблудили много хора. За Рудолф Бултман (1884 – 1976 г.) всичко е „свършено“ [Z2]:

„Свършено е с историите за слизането в ада и възнесението на Христос. Свършено е с представата за идващия чрез космически катастрофи край на света. Приключено е с очакването на идещия в небесните облаци Човешки Син. Свършено е с чудесата като такива.“

Но Христос е дошъл, за да спечели хората за небето, да ни подари вечния живот и да ни спаси. Немислимата за нас, хората, цена на спасението чрез кръста е била необходима, за да можем да имаме един вечен дом. Какво представлява естеството на тези небеса, съм обяснил изчерпателно на други места [G13], {16, 43}.

4.3. Библията говори за мислене и действия

Библията е една многолика книга. Следователно можем да кажем, че тя е:

- книга за вярата (*област 8 на фиг. 3*),
- книга за мисленето (*области 5, 6, 7 на фиг. 3*),
- книга за живота (*област 7 на фиг. 3*).

Най-добрите правила за живота, дадени някога на човека, са записани в Библията. Божиите заповеди са така ненадминати, че няма никакви по-добри принципи за живот на този свят. Те регламентират както съвместното съжителство на хората, така и отношенията с Бога. Всеки инженер, строящ мост, самолет или турбина, трябва да се придържа най-точно към законите на статиката, теорията на съпротивлението или аеродинамиката, ако желае сградата или ма-

шината да изпълни предвидената си цел, а нарушенията и повредите да бъдат избегнати. На никой инженер няма да му хрумне да си измисли собствени закономерности, които да постави в основата на изчисленията за конструкцията си. Подобно на това, в етичната сфера също съществуват твърди духовни закони, чието спазване е задължително за постигане на замислената от Бога цел на човешкия живот. Оставим ли тези божествени заповеди, то вредата ще нарасне неизмеримо. Следователно Библията не е теоретична книга, а едно изключително предизвикателство за действие, показано чрез следните глаголи:

- правим (Мт. 7:26; Мт. 25:40),
- покоряваме се (Изм. 20:1-17; Ерем. 7:23; Деян. 5:29),
- приемаме (Деян. 2:41),
- познаваме (Пс. 100:3; 1 Кор. 13:12),
- разбираме (Деян. 10:34),
- проверяваме (Йн. 7:17; Мал. 3:10),
- следваме (Йн. 21:22),
- служим (Пс. 100:2; Йн. 12:26),
- прощаваме (Ефес. 4:32),
- събираме (Мт. 6:20),
- търсим (Мт. 6:33; Кол. 3:2).

4.4. Библия и наука

Въпросът – в какво отношение се намират помежду си науката и Библията – принадлежи към най-очарователната проблематика на настоящето. В крайна сметка всички спорове между различните направления в наше време и Библията (напр. темата за сътворението или еволюцията, различните богословски доктрини, феминизма), може да се сведат до един основен въпрос: „*Как аз чета Библията?*“ Свързани с това са следните подробни и извънредно важни въпроси:

- Каква стойност приписваме на твърденията на Библията?
- Дали думите на Библията са били валидни само за тогавашното време, или са валидни по принцип?
- В какви области се разпростира компетентността на Библията?

- Говори ли Библията действително с авторитета на живия Бог, или се касае за едно човешко произведение?
- Съдържа ли Библията човешки фалшификации, или се доверяваме на Бога, че гарантираното в Словото Му намерение да ни информира по никакъв начин не може да бъде провалено или ограничено през всичките изминали векове?

Схващанията за начините на тълкуване на Библията са много различни и попадат в рамките на следните три категории:

1. Библията е книга, касаеща изключително вярата и живота; тя няма никаква компетентност или претенцията да говори за нещо в областта на естествените науки. Там, където понякога се откриват природонаучни становища, те са преплетени в стария мироглед на тогавашните представи или са навлезли съвременни митологични и философски идеи от съответните, съседни на Израил, народи (напр. вавилонци, гърци, египтяни). Така днешната наука може да прави каквото пожелае, без да се интересува по какъвто и да е начин от библейските твърдения. Знанието и вярата трябва стриктно да се разделят. Така пише педагогът по религия *Хайнц Вилнер* [W2]: „Ние трябва да си зададем въпроса, дали изобщо вече е уместно да приемаме в съвременното обучение усещаните като антикварни библейски текстове за Сътворението.“ Следователно Библията не твърди нищо, понеже тя по принцип е отворена за всякакви представи в съответните епохи.

2. Библията съдържа някои полезни насоки относно природните науки, които обаче не трябва да се приемат буквално. Библията не ни дава никакви научно полезни, още по-малко задължителни мисловни наченки, тъй като тя е повлияно от историческия контекст слово. Тя, като Божие слово в човешки уста, само желае да засвидетелства по отношение на природата – Всичко това е Божие дело.

3. Библията притежава ранг на един продиктуван от Бога научен учебник.

Едно обстойно изследване на библейския, както и на научния контекст, показва, че и трите упоменати гледища **не** са приемливи. За-

това сега ще определим позицията относно Библията, която произтича от нейната самооценка:

Наистина Библията не е „паднала от небето“, но въпреки това тя е божествена книга, в смисъл, че хората, от които е написана, са били водени от Светия Дух. Бог е контролирал записването на оригиналите, дори и по отношение избора на правилния езиков стил. Поради това Библията носи печата на истината и е задължителна във всичките си твърдения – независимо от това, дали се касае за въпроси относно вярата и спасението, за житейски въпроси или аспекти, имащи и природонаучно значение. Но Библията същевременно включва и човешки компоненти, т.е. личността на авторите в никакъв случай не е била изключена – те са писали в съответствие със собствения си характер и индивидуален стил на писане. Личните чувства и настроения се изтъкват в житейските ситуации с персонална ангажираност (преживявания с Бога, срещи с Исус, време на радост или тъга, молитви за помощ, благодарност или хвала). Но личното остава на заден план особено тогава, когато авторът въвежда посланието с думи като „Така казва Господ“ или „И Словото на Господа дойде към мен“. Чрез последния често са били предавани послания, чието съдържание частично или изобщо не се разбирало от авторите. Поради това природонаучните аспекти далеч са надхвърляли тогавашната степен на познание и пророческите послания обикновено са надхвърляли исторически обзримите и разбираеми рамки (напр. Дан. 12:8).

След определяне на положението следва да вземем Божието слово насериозно във всичките му аспекти. Да изкривяваме Писанието, означава да изопачаваме Божието послание към нас и да се лишим от достъпа си до един незаменим източник на информация. *Фиг. 3* показва как науката и Библията се пресичат в своите изявления или на места изобщо не се допират. *Фиг. 4*, като нейна съставна част, създава нагледна връзка между важните научни въпроси и отношението им към Библията. Прави се разлика между научно изследимо и неизследимо. Двете области са пресичат от библейски разкритото и неразкритото. При възникналите по този начин четири полета има такива с $Q = 0$ до 2 източника на информация: „никакви“, само „наука“, само „Библия“ и „Библия и наука“.

БИБЛИЯ	НАУКА	
	подлежащо на изследване	неподлежащо на научно изследване
неразкрито в Библията	2 3 същинска област на науката $Q=1$ само наука	не са възможни никакви твърдения $Q=0$ ничия земя
разкрито в Библията	5 област на апологетиката $Q=2$ Библия и наука	6 Библията – единствен източник на информация $Q=1$ само Библия

 област на Библията
  област на науката

Фигура 4: Области на изявления от Библията и науката

Изображението показва четири тематични полета, за които или няма източници на информация ($Q = 0$), или има само един ($Q = 1$: само Библията, респ. само науката), или източниците на информация са два ($Q = 2$: Библия и наука). Отбелязаните цифри от 2 до 6 съответстват на тези от фиг. 3.

Съответните цифри от фиг. 3 са отбелязани на фиг. 4. Сега ще се насочим към отделните области от 1 до 6 на фиг. 3. Отбелязаните науки са дадени само като пример. При разсъжденията по-долу ще наблегнем на важността на природните науки (напр. физика, химия, астрономия, биология).

4.4.1. Грешки в науките (област 1)

Преди да преминем към *област 2* – същинската сфера на научните задачи и въпроси – ще се занимаем с онази *област 1*, с която винаги трябва да се съобразяваме, когато хората правят нещо. След грехопадението се намираме в положение, което Библията определя в Исая 53:6 като едно всеобщо заблуждение на човечеството: „Всички ние блуждаехме като овце.“ Тези думи всъщност описват на първо място духовното състояние на вече откъсналия се от Бога човек, но те освен това подчертават принципната способност за заблуждение на човека (напр. Пр. 10:17; Ис. 8:22; Мт. 22:29; 1 Петр. 2:25; Евр. 3:10). Животът на хората няма смислен център, ориентиращ се по техния Създател и допитващ се до Него, а човекът се върти около себе си, т.е. около своите лични планове за себеореализация, които гласят: богатство, чест, власт и желания от всякакъв род. Исая описва плодовете на такъв един живот: „И ще погледнат нагоре, после ще се взрат в земята, и ето, скръб и тъмнина, и мъчителен мрак, и ще бъдат *отхвърлени* в тъмнината“ (Ис. 8:22).

От гореспоменатите принципни заблуди не са изключени и изследваните от хората науки. Който пише за историята на науката, не може да не напише и една глава за измамите, грешките и лъжливите заключения. Така някои неща, оповестени първоначално с думите „Науката е доказала“, е трябвало да се отхвърлят като неволна заблуда, чиста спекулация, а понякога и умишлена измама. Така например, установеният от *Ернст Хекел* (1834 – 1919 г.), т. нар. „*основен биогенетичен закон*“ бил разглеждан по негово време като неоспоримо доказателство за еволюцията. Известният биолог *Адолф Портман* (1897 – 1982 г.) казва по-късно за тази грешка: „Това, че тези възгледи ни се представят в облика на научна истина, не бива да ни заблуждава относно факта, че те произхождат от определени убеждения.“ (из: „Биологични фрагменти за учението за човека“). Също и видният ембриолог *Ерик Блехимид* (1904 – 1992 г.) посредством своята специалност е доказал, че „основният закон“ на *Хекел* е една фундаментална заблуда в биологията [В8].

Още необоснованите научни твърдения, поради непълни емпирични познания или неправилни предпоставки, съдържат спекулативен елемент и следователно могат да представляват най-много едно

временно обяснение на някакъв факт. За съжаление многократно се наблюдава как все още недостатъчно обсъдени в научните среди проблеми се представят като напълно и окончателно изяснени във вторичното разпространение – учебници, медии, научнопопулярна литература. Едно твърдение, възприето по такъв начин, не само възпрепятства развитието на научната работа, но за съжаление става и отправна точка на една огромна поредица заблуждения. Ако предпоставките не са верни, резултатът ще е погрешен дори и всички междинни етапи да са правилни. Веднъж влезлите в обращение заблуди често е трудно да бъдат заменени от правилните познания. Носителят на Нобелова награда по физика *Макс Планк* (1858 – 1947 г.) е формулирал веднъж духовито тази странна инертност [P8]:

„Една нова научна истина обикновено не се налага по такъв начин, че нейните противници да бъдат убедени и да се обявят за поучени, а по-скоро посредством това, че противниците ѝ постепенно измират и подрастващото поколение от самото начало свиква с тази истина.“

За съжаление обаче, на подрастващото поколение все още се поднасят многобройни заблуди от миналото. Такива грешки например са:

- еволюционната теория и като следствие всички изградени на нея идеологии;
- задължително преподаваният в бившите комунистически държави „научен материализъм“, който отдавна бе опроверган от констатациите на съвременната физика, а сега се е провалил и на практика;
- психоанализата на Фройд, която вижда в сексуалността централната отправна точка за човешкото развитие. Тази вмъкната предпоставка отдавна е доказана като погрешна (напр. [B5, D3, M2, S4]);
- различните опозоряващи Бога и Неговото Слово модернистични теологии като „демитологизиране на Библията“, теологиите „Бог-е-мъртъв“, „Бог-е-червен“, теология на освобождението, теология на революцията, феминистка теология.

Ако еволюционната теория е погрешна – както не се съмнявам нито аз, нито постоянно нарастващ брой учени – то всички онези научни области, постигнали резултатите си, използвайки предпоставките на тази основна идея, са на погрешен път (напр. теории за възникване на геоложките пластове, теории за големия взрив, филогенеза, молекулярно родословно дърво, праистория на човека).

Гръцкият философ *Демокрит* (460 – 371 пр. Хр.) казал веднъж: „Хората са си измислили идола на случайността, за да прикриват с него собствената си неразсъдливост.“ Чрез еволюционното учение се приема един измамен образ, посредством който образът на човека от Библията се обръща с главата надолу. Поради последвалото съзнателно отричане на Създателя, такова едно поведение навлича върху себе си Божия съд, както е описано в Римляни 1:20-21. Създаването на неправилни теории от такава категория, които по дефиниция целят да отстранят Създателя, не може да се обясни с недостатъчните методи на науката. Новият Завет дава едно духовно обяснение за появата им: „И затова Бог праща заблуда да действа между тях, за да повярват на лъжата“ (2 Сол. 2:11). В такива случаи е вярна поговорката: „Започне ли заблудата с една стотна от милиметър, то ще завърши на хиляда мили от истината.“

4.4.2. Същинска сфера на науките (област 2)

Още на първата страница на Библията Бог дава на хората поръчението: „Обладайте земята!“ (Бит. 1:28). Тази заповед включва и изследването на създадения от Бога свят на живата и неживата природа. Задълбоченото вникване в закономерностите на творението води до три резултата:

- Колкото повече вникваме в чудесата на творението, толкова повече ще хвалим Бога (Пс. 19; Пс. 104).
- Колкото повече разбираме творението, толкова по-добре можем да го оползотворим за хората (земеделие, техника, медицина).
- Колкото по-добре осъзнаваме взаимовръзките, толкова по-пестеливо можем да боравим с ресурсите на творението (напр. никакво разточителство на суровини, поддържане на чиста околна среда).

Ако споменатите по-горе точки са адресирани най-вече до естествените науки, то подобно определяне на цели може да се формулира и за други науки. За печалния опит, че с научните познания и методи може да се злоупотребява (напр. изработване на атомни бомби, аборти, злоупотреба с генното инженерство), не трябва да се хвърля вината върху самите познания за природата. Неправилното прилагане и погрешните пътища (напр. марксизмът, „Бог-е-мъртъв-теология“) са следствие от грехопадението и отделянето на човека от неговия Творец. Естествените науки ни доставят инструментариума, за да узнаем нещо за онази част от природата, която може да се изследва. С тях не би трябвало да се злоупотребява, с цел под покривалото им да бъдат легализирани нещата, с които може да се спекулира по отношение на неизследимото. Учените ще бъдат добре напътствани, ако останат в послушание, особено по следните три причини:

1. Принципна възможност за заблуждение: Думите на Соломон са също така валидни и за науките: „Мислите на смъртните са несигурни и нашите намерения – колебливи“ (Премъдрост⁴ 9:14 *Синод.*). Обявеното днес за *истина*⁵ познание може да бъде заблудата на утрешния ден. Доказателството за валидността на научните твърдения представлява един от най-важните и основни проблеми на науката. Теорията на науката е открила многобройни места, от които се вижда, че науката, дори и в идеалния случай, никога не е онази безшевна и плавна структура от наблюдение, експеримент и математическо-формални техники, за каквато често се счита. В тази връзка един съвременник с право е казал, че науките живеят от такова едно доверие, за което религиите само могат да им завиждат. Ние само можем да се съгласим с *Макс Борн* (1882 – 1970 г.), Нобеловия лауреат по физика (1954 г.), който установява по отношение на науките [B9]:

4 книгата „Премъдрост Соломонова“ принадлежи към апокрифните книги на Стария Завет (гръц. *apokryphos* = скрит, таен), които *Лутер* оценява със следните думи: „Това са книги, които не се съдържат в Светото Писание, но въпреки това са полезни и добри за четене.“ Ние се присъединяваме към тази оценка.

5 В науките би трябвало вместо за истина, по-скоро да се говори за правилност, коректност и валидност.

„Смятам, че идеи като абсолютна правилност, абсолютна точност, окончателна истина и т.н. са утопии, които не бива да се допускат в никоя наука. От винаги ограниченото знание за настоящото състояние, човек може единствено да разработва предположения и очаквания по отношение на бъдещата ситуация, като те биват изразявани чрез вероятности.“

2. Ограничение на научното познание: Химикът и философ в областта на техниката *Ханс Заксе* (1906 – 1992 г.) веднъж окачествил естествените науки „като една инвентаризация на наблюдавани зависимости, която не дава информация за окончателните причини или за необходимостта от тази даденост, а само изследва редовността на корелациите“. Важно е да се осъзнават границите, в рамките на които протичат всички научни усилия. Става дума за това, да се откриват закономерности и принципи за порядъка в природата, с чиято помощ става възможно поне едно частично разбиране на множество конкретни явления. В този смисъл изказването на Нобеловия лауреат *Юджин Вигнер* (1902 – 1995 г.) вече не ни изненадва, а е съвсем уместно: „Физиката не описва природата. Физиката описва постоянството на резултатите и нищо друго.“ Разпознаването на взаимозависимости в природата и тяхното уточняване – езиково или чрез формули – е централната задача на научните изследвания. Немско-британският физик *Рудолф Е. Пайерлс* (1907 – 1995 г.) пише във „*Физична преса*“ относно познатите закономерности [P5]:

„Това са извлечени от нашия опит формулировки, изпитани и потвърдени чрез повторението им при теоретични прогнози и нови ситуации, и с уговорката за необходимите в бъдеще подобрения, те са приемливи дотогава, докато са подходящи и полезни за систематизиране, обяснение и разбиране на заобикалящите ни явления.“

3. Ръководни принципи в науката: Научната работа не се извършва нито безусловно, нито безцелно. Затова тук искаме да разграничим два вида употреба на науката (изследване, теория, приложение), които съществено се отличават един от друг: едната, повлияна от духа на Библията, и втората, ориентирана в друго отношение наука (напр. гръцка философия, духът на Просвещението, марксизма, хуманизма).

Ориентираната според библейските принципи наука можем да характеризираме чрез следните три признака:

а) служба: Тя служи за слава на Бога и е в услуга на човека. Една такава наука изпълнява двойна задача в служението: От една страна, тя желае да послужи на науката, като я подтиква да забелязва в обектите на всички научни изследвания дело на Твореца, а от друга страна, тя желае да служи и на църквата на Исус, за да покаже, че на Библията трябва да се има пълно доверие във всички области. В частност важните природонаучни сведения от Библията и изпитаните знания за природата могат да бъдат разглеждани като единство, без да се впускаме в неприемливия интелектуален метод на двойното счетоводство. Много хора са усетили това разбиране като акт на освобождение (Йн. 8:32: „Истината ще ви направи свободни!“), така че за тях Библията отново или за първи път става източник на истинска сила, живот, информация и мисли.

б) мащаб: Божието слово е мащабът. Не всичко, което е възможно, би било и добро за човека, ако бъде осъществено.

в) факти: Една прилагана в съответствие с библейските принципи наука е реалистична и признава **всички** потвърдени чрез наблюдение на природата факти. Относно публикацията на научните резултати не съществуват никакви ограничения; всички констатации могат да се обсъждат свободно.

При една *неприлагаща библейските принципи наука* по същия начин можем да разгледаме три точки:

а) служба: Тази наука, по-често отколкото ние въобще допускаме, служи на една философска или идеологическа система, както следва да бъде потвърдено с няколко типични примера:

- Науката в бившите комунистически държави се бе посветила на концепцията за „*диалектическия материализъм*“. В публикациите на онези страни от източния блок не можеха да излязат никакви статии, които противоречат на тази водеща идея. Също така впоследствие бе реализирана една идеологическа историография – нагаждаща, преобръщаща тълкуването, игнорираща

и дори фалшифицираща историческите факти в съответствие с този диалектически материализъм.

- „Германската физика“, както и правораздаването на Третия райх е трябвало да служат на националсоциализма, като се ориентират според идеологическите желания. Резултатите от изследванията на *Алберт Айнщайн* и други забележителни еврейски учени били обявени извън закона като „еврейска физика“.
- Днешните еволюционни изследвания служат на *дарвинизма* с безподобна преданост. Повечето от уважаваните специализирани списания публикуват само резултати, които са верни на тази водеща идея. Само неколцина издатели на списания имат куража да включват понякога и статии, критикуващи еволюцията.

б) мащаб: „Човекът е мярката за всички неща.“ (*Протагор*). Той е напълно автономен и не търпи никакъв авторитет над себе си. Тъй че само неговата воля и мнение са решаващи за всичките му дела. Наложеният срещу тази арогантност на човека Божий съд, при строежа на Вавилонската кула, бил двоен (Бит. 11:6-7):

- Лингвистичен съд: Объркване на езика.
- Съд над определените от човека цели: „И вече няма да им бъде невъзможно нищо, което биха намислили да правят“ (Бит. 11:6).

Вторият съд е още по-страшен от първия, понеже той е отворил на хората дори пътя да „решават“ без Бога големите въпроси на човечеството. *Чарлз Дарвин* (1809 – 1882 г.), *Карл Маркс* (1818 – 1883 г.) и *Зигмунд Фройд* (1856 – 1939 г.) са водещите пионери на една, в този смисъл, загубила мащабите си наука. Нейните плодове имат днес много имена: Еволюционистичен мисловен натиск в почти всички науки, дори и в теологията; материалистичен образ на човека в биологията, медицината, психологията и обществото. Също така и широкото легализиране на аборта е логично следствие от еволюционното мислене.

в) факти: Налице е идеологическо проникване, дори изопачаване и игнориране на определени факти. В кой учебник са поместени илюстрации на онези вкаменени стволоче на дървета (местонахождение напр. Сент-Етиен във Франция, Нова Скотия в Канада), пре-

минаващи вертикално през голям брой скални пластове? Тези факти крещат против общоприетата теория за стотици милиони години еволюция и заради това те просто се игнорират. *Херман Шнайдер* с право казва [S1]: „Ако някога чекмеджетата се отворят, ... то скоро би могло да се намери добро решение за някои загадки.“

4.4.3. Все още неизследвано (област 3)

Библиотеките по света са препълнени с невероятно количество знания под формата на книги и списания. В момента по цял свят има около 50 000 различни научни списания. В интернет – най-голямата световна библиотека – се намират на разположение над 500 милиарда страници, с тенденция към все по-бързото им увеличаване. 1,1 милиард души днес използват интернет (данни от 2007 г.). Относно честотата на употреба на различните езици се получава следната последователност: английски, китайски, испански, японски, немски, френски, португалски, корейски, италиански, арабски. Този невероятен поток от информация не бива да ни заблуждава относно факта, че повечето неща все още стоят пред нас неизучени. Така например кацането на Луната повдигна много повече нови научни въпроси и проблеми, отколкото реши.

Американският писател *Амброус Г. Бирке* (1842 – 1914 г.) с право е заявил: „Знание наричаме онази малка част от незнанието, която сме подредили и класифицирали.“ По думите на Соломон същото фактическо положение звучи по следния начин: „Само с усилие узнаваме това, което е на земята, и с мъка разбираме каквото лежи в ръката“ (*Премъдрост*⁶ 9:16; *Синод.*). От изобилието все още непрочувени въпроси тук са споменати няколко като примери:

- Физиците се стараят да открият *структурата на материята*. Списъкът с новите елементарни частици нараства постоянно, въпреки това човекът още не е излязъл от стадия на концепции за модела.
- При *фотосинтезата* светлинната енергия се преобразува във високоенергийни химични съединения. Въпреки някои известни подробности все още цялостният процес остава до голяма сте-

6 Вж. стр. 50, бележка 4.

пен неразбран. Що се отнася до техническото му възпроизводство, човекът е на километри разстояние от него, както и от познанието по какъв начин необходимата информация се записва в живите клетки.

- *Растежът на формите в биологията* е една от най-големите загадки. Как става комуникацията между клетките? Как клетките се обединяват в органи с точно определена големина и как милиардите клетки образуват едно единство по отношение на творчески дизайн и функция? По какъв начин е съхранена информацията за разклонената и строго подредена, с цел реализиране на една функция, система на кръвоносните съдове (1500 километра артерии и вени при човека!)? Как и къде са заложени плановете за изграждане на окото, ухото и бъбреците?
- Начинът на функциониране на *човешикия мозък* е до голяма степен неизвестен. Как е обусловена генетично схемата на тази най-сложна мрежа на най-комплексното образуване, което познаваме? Как точно са свързани с мозъка нематериалните функции на съзнанието, психичните усещания и мисловните процеси?
- Нито един учен не може да обясни молекулярните механизми, които създават един *скакалец*, приличащ на изсъхнал лист.
- Никой биолог не разбира тайната на онзи *цвят орхидея*, която има форма и цвят на женска оса, а и мирише по същия начин.

Следователно, знанията остават ограничени. В този смисъл, *Алберт Айнщайн* пише на *Макс фон Лауе* (1879 – 1960 г.) през 1955 г., когато е поканен в Берлин по случай 50-годишния юбилей на две от известните му работи:

„Ако съм научил нещо от размишленията на дългия си живот, то е, че ние сме много далеч от едно по-дълбоко вникване в основните процеси, отколкото повечето от нашите съвременници си мислят, така че шумните празници малко отговарят на фактическото положение на нещата“ (Phys. Blätter 11, 1955, стр. 228-230).

Пред лицето на многото неразрешени въпроси става ясно колко малко знаем ние, хората, и колко трябва да знае човек, за да разбере колко малко всъщност знае. Научният теоретик *Карл Поппър* (1902 – 1994 г.) веднъж казал: „Сентенцията на *Сократ* ‘Аз знам, че нищо не знам’ е изключително актуална днес, може би дори и

по-актуална, отколкото е била тогава.“ Нашето знание в действителност е само един остров в океана на незнанието.

4.4.4. Принципно неизследимо, библейски неразкрито (област 4)

Има цяла поредица въпроси, на които по принцип не може да се отговори. Примери за това са:

- Колко дъщери са имали Адам и Ева?
- Какъв език е говорил първият човек?
- Каква е точната възраст на земята?
- Каква физиология са имали първите хора, за да е била жената в състояние да ражда деца без болка?
- Колко грамаден е бил поясът от водни пари в атмосферата преди потопа?
- Каква е била тази светлина на първия ден от Сътворението?
- Къде е било географското местоположение на Едемската градина?

Самата Библия посочва области, които са неизследими от хората: „Той (Бог) върши велики неизследими неща“ (Йов 9:10). Друго важно изказване откриваме при пророк Еремия: „Ако може да се измери небето нагоре и да се изследват основите на земята надолу, тогава и Аз ще отхвърля цялото потомство на Израил заради всичко, което са извършили, заявява ГОСПОД“ (Ерем. 31:37). В тези думи Бог обвързва две напълно независими едно от друго събития в едно общо изказване, така че истината за едното обстоятелство е неразривно свързана с другото. Бог е потвърдил верността Си към Израил по многобройни начини. Така например в Еремия 33:25-26 Той е обвързал Своето обещание с движението на небесните тела. В по-горните думи от Еремия 31:37 Бог свързва верността Си към Израил с това, че хората никога няма да успеят напълно да проучат реалната структура на вселената, нито пък вътрешността на земята. Както в макрокосмоса има неизследими неща, то същото важи и за някои въпроси в микрокосмоса. Така например можем да разглеждаме *принципа на неопределеността на Хайзенберг* като една физически описуема граница между изследимото и неизследимото.

Математика: Дори и в най-точната от всички науки, математиката, има теореми, които принципно не са доказуеми, и проблеми, които са нерешими. В математическите знания бил направен голям прелом от австрийският математик *Курт Гьодел* (1906 – 1978 г.). Той могъл да докаже математически една много основна теорема: „Не всички верни теореми са доказуеми!“ Това било равносилно на революция в съвременната математика – нейните основи били дълбоко разтърсени. Как се е случило това? Докато *Гьодел* следвал, много математици се занимавали с „*програмата на Хилберт*“. Чрез откриването на антиномии (противоречие на две сами по себе си валидни теореми) в теорията на множествата, настъпила криза в основите на науката. Опитано било да се преодолее тази криза чрез строга аксиоматизация на математическите дисциплини и доказателства за липсата на противоречия в системите. В известната си лекция от Кьонигсберг (1930 г.), *Дейвид Хилберт* (1862 – 1943 г.), един от водещите математици, застъпва оптимистичното мнение, че *всеки* математически проблем е решим, в смисъл – или може да се даде някакво решение – или пък невъзможността за такова решение може да бъде доказана, като на пример при квадратурата на кръга. В математическия институт на университета в Кьонигсберг (днес Калининград) все още виси една снимка на *Хилберт* с подпис на немски „Трябва да знаем, че един ден ще знаем.“ (Незабравим спомен за мен е как на 9 май 1994 г. изнасях лекция за природните закони на информацията в тази зала на Математическия институт – точно под снимката на *Хилберт*).

Гьодел е написал един труд, озаглавен „Относно формално нерешимите теореми в принципната математика и свързаните с нея дисциплини“. Философът и математик *Хайнрих Шолц* (1884 – 1956 г.), ръководил първата катедра в Германия по „Математическа логика и основни научни изследвания“, нарича произведението на *Гьодел* „Критика на чистия разум от 1931 г.“. С това определение *Шолц* изразява революцията, предизвикана *Гьодел* с неговата легендарна *Теорема за непълнотата* и то само една година след твърдението на *Хилберт*. Неговото най-важно научно постижение може да се формулира с математическа терминология по следния начин: „Ако в числово-теоретичната система *S* няма противоречия, то това съответствие не може да се докаже с помощта на тази система.“ Все-

общата еуфория, че един ден всичко ще може да се докаже, *Гьодел* потушил със своите блестящи математически доказателства. С други думи, *Гьодел* могъл да докаже математически, че не всички верни теореми са доказуеми. Германско-австрийският теоретик на науката *Волфганг Стегмюлер* (1923 – 1991 г.) извежда от теоремата на *Гьодел* следното: „Наличието на една ‘себегаранция’ на човешката мисъл, без значение от коя сфера, е изключено“ (Източник: *Х. Мешковски*: Математическа енциклопедия, стр.115-116).

История: *Историята* по принцип не може да отговори на исторически важни въпроси, ако за тях не съществуват документи. Така например паметниците на Великденските острови остават една неразрешима загадка, понеже създателите на тези забележителни каменни глави не са оставили никакви писмени документи.

Тази област 4 съдържа изобилие от въпроси, които тематично следва да се причисляват към науките. Нито Библията дава някаква информация за тях, нито пък научните методи са достатъчни, за да им се отговори. Основателят на органичната химия *Юстус фон Либих* (1803 – 1873 г.) вероятно е имал предвид същата област, когато е казал: „Науката всъщност започва да става интересна тогава, когато се окаже недостатъчна.“

4.4.5. Научно изследимо и библейски разкрито (област 5)

Това е областта на пресичане на библейското откровение и научните познания, т.е. за един и същ тематичен кръг са налице напълно сходни изявления. Много е важно, че съществува тази област, която е от значение за апологетиката (гръц. *apologia* = защита). Тук, посредством целенасочени примери, имаме възможността да насочим към Библията хора, които все още не са я познали като Книга на истината. Ако в Библията откриваме верни и значими природонаучни познания, записани в исторически момент, когато наличните тогава знания не са могли да доведат до тези изводи, то това е за нас ясно указание за божествения произход на библейската информация. Библията, независимо от всяко съвременно познание, действително е *Книгата на истината*, но все пак е от полза, когато множество факти от естествените науки потвърждават Библията.

От тази гледна точка не трябва да се поддаваме на изкушението да тълкуваме и манипулираме библейските твърдения, докато бъде намерено съгласуване. Към категорията на такава една принудителна хармонизация можем да класифицираме например всички усилия, които имат за цел да изведат кат следствие от Библията теистична еволюция. Само можем да се съгласим с *Армин Сирцин*, който пише [S2]:

„Не Библията подлежи на природонаучен тест за истинност, а естествените науки с техните предпоставки подлежат на библейския тест за истинност. Нашето модерно мислене също е твърде силно деформирано от греха, за да може да се докаже с него истинността или погрешността на Библията.“

Но където науката е достигнала до сигурни познания, то и двата източника на информация трябва да достигнат до една и съща точка, ако и констатациите да се изразяват с различни понятия. При тази *област 5*, с двата ѝ независими един от друг източници на информация, следва да се внимава за някои езикови проблеми, с които ще се занимаем по-подробно в друга част от книгата (глава 5.1). От изобилието научно значими изказвания в Библията сега искаме да посочим няколко примера:

а) Брой на звездите: Астрономията от древността многократно е правила твърдения за броя на звездите, който се е движил около числото хиляда. *Хипарх от Никея* (около 190 – 125 пр. Хр.) може да се разглежда като основател на астрономията. Той пръв е съставил звезден каталог, който обаче е изгубен. Триста години по-късно *Птоломей* събрал цялото астрономическо знание за своето време в 13-томното си произведение „*Математически синтаксис*“ (араб. *Almagest*). В този сборник броят на звездите е определен на 1022. Също така и датиращите от Средновековието каталози са само ревизирани издания на списъка на Птоломей и отчитат сходен брой звезди [S10]: Тук трябва да се споменат трудовете на арабина *Ас Суфи* (903 – 986 г.), на татарския княз *Улег Бег* (1394 – 1449 г.) и на *Тихо Брахе* (1546 – 1601 г.). Едва след изобретяването на телескопа за първи път границата 1000 е съществено надхвърлена. *Галилео Галилей* (1564 – 1642 г.) първи насочил саморъчно изработен телескоп към нощното звездно небе и достигнал до важни открития.

Относно броя на звездите той пише в своето произведение „*Сидерус нунциус*“ (1610 г.):

„Има нещо наистина велико в това към многобройното число на установените звезди, които сме можели да възприемем до днес с нашите естествени възможности, да бъдат добавени безброй други и пред очите си да поставим открито тези, които никога преди това не са били виждани, като десетократно надхвърлим броя на старите, вече известни звезди.“

Появата на този труд се счита за рождението на модерната астрономия. Първият звезден каталог, създаден с помощта на телескопи, произлиза от английския астроном *Джон Фламстед* (1646 – 1719 г.), в чиято „*История Колестис Британика*“ (1712 г.) са били записани 2866 звезди. *Фридрих В. А. Аргеландер* (1799 – 1875 г.) и *Едуард Шьонфийлд* (1828 – 1891 г.) завършили през 1862 г. своето 11-годишно „Бонско изследване“ на северното небе в ширината от 89° до –2°. При това те регистрирали с помощта на телескопи 325 037 звезди до 9,5-та величина. Това количество също отговаря само на една малка част от действителния им брой. Днешното знание за неизброимостта на звездите е било утвърдено чрез божествена информация в Библията още в момент, когато никой човек не е подозирал това. По статистически оценки броят на звездите е около 10^{25} . Бог е казал на Еремия: „Както не може да се изброи небесното войнство (= звезди) и да се измери морският пясък...“ (Ерем. 33:22). Също и в стиховете от Битие 15:5 и Битие 22:17 е изтъкнат неизмеримият за човека брой на звездите; за Бога обаче те всички са известни – Той ги е изброил и е дал име на всяка от тях (Пс. 147:4).

б) За пространствената форма на земята в древността имало най-странни представи: Вярвало се, че земята е плосък диск, плуващ във водата, а небосводът над него го захлупвал като стъклен похлупак, на който били прикрепени звездите. Погрешният възглед, приписващ такъв мироглед на Библията, може да се опровергае дори чрез една от най-старите книги на Библията. В Йов 26:7 са записани думите: „Той (Бог) простира севера над празнотата, окача земята на нищо.“ Галактиките са най-голямото натрупване на материя във вселената и въпреки това, средно взето, в куб с дължина на страна-

та 2,3 милиона светлинни години (обем = 10^{58} km^3) се намира само една-единствена галактика. Ако разделим масата на галактиките на обема им, то получаваме невероятно малката средна плътност от около 10^{-31} g/cm^3 . Това съответства на масата на една-единствена песъчинка в обем от десет билиона кубични километра (= кълбо с големина девет пъти обема на Земята). Дори тази средна стойност за областта на галактиките характеризира пространство, което е значително „по-празно“ от най-дълбокия вакуум, произведен на Земята. Следователно просторът на вселената, достигащ най-далечно разположените звезди, е една „зееща празнота“. Думите от Йов 26:7 (на съвременен език): „Празната Вселена е тъмна и Земята плава свободно в нея, без да виси на нищо“, изразяват няколко факта, вече известни на науката:

- Вселената по принцип е празна (плътност $\rho < 10^{-31} \text{ g/cm}^3$).
- Космосът освен в околностите на звездите е тъмен. Астронавтите виждат Земята като ярка синя перла на черен фон.
- Земята нито има постоянна опора, нито е закрепена някъде, а се движи свободно в пространството. През 1687 г. сър *Исак Нютон* (1643 – 1727 г.) успял да обясни в своето съчинение „Естествени философски принципи на математиката“ това уникално твърдение на Библията с открития от него закон за гравитацията и математически да формулира как Земята се задържа в своята орбита. Също така и в Лука 17:34-36 откриваме ясно указание за кълбовидната форма на Земята, след като една част от човечеството ще преживее внезапното Пришествие на Иисус (Мт. 24:27) през деня, а за други то ще е през нощта.

в) Земята – център на света? Римската църква от Средновековието възприела мирогледа на гръцката философия и астрономията на Птоломей, според които било прието, че Земята стои неподвижно в центъра на света. Такова схващане няма никъде в Библията, независимо че то постоянно ѝ се приписва. Както тогавашната църква опитвала да обоснове този птоломеевски мироглед с Библията, така и днес случаят е аналогичен: теистични еволюционисти се опитват да припишат еволюцията на Библията, която никъде не говори за такава. Добре би било за днешните църкви, ако по въпросите за произхода се придържаха единствено към Библията и не интегрираха прибързано еволюционния мироглед в доктрините си. Това би

предотвратило едно повторение на случая с *Галилей*. Въз основа на своите астрономически изследвания *Николай Коперник* (1473 – 1543 г.) забелязал, че традиционният модел на Птоломей не е вероятен, и съставил една хелиоцентрична система (Слънцето в центъра). Неговият основен труд „*De revolutionibus orbium coelestium*“ (1543 г.), който в предговора е посветен на папата, попада по-късно в списъка на забранените от римската църква книги. Въз основа на наблюденията си *Галилео Галилей* открито поддържа *модела на Коперник* [Н2]:

„Да забраним *Коперник* сега, когато чрез много нови наблюдения и посредством заниманията на множество учени с неговия труд, с всеки изминал ден предположенията му се оказват все по-верни, а учението му все по-добре потвърдено ... струва ми се, че толкова повече нараства стремежът за противопоставяне на истината ... колкото по-открито и явно излиза тя на бял свят. Да се забрани цялата наука – какво друго би било това, ако ли не да се действа против стотина места в Светото Писание, които ни учат как славата и величието на Всевишния се забелязват чудесно във всичките Му дела и по божествен начин могат да се прочетат в отворената книга на небето.“

Римската инквизиция реагира с процес. На 22 юни 1633 г. *Галилей* бил принуден да се отрече от думите си на съда срещу еретиците. Историческата арена на действие била зала в Доминиканския манастир *Санта Мария sopra Минерва*. Точно на същото място, в тази зала, 33 години по-рано стоял *Джордано Бруно* (1548 – 1600 г.), който също така защитавал *модела на Коперник*. Оттук той поел по пътя към кладата. *Галилей* избавил своя живот чрез оттегляне на думите си. Не е сигурно, дали той е прошепнал известните думи „И все пак тя се върти!“, но определено си ги е мислил. Последниците от това посегателство срещу свободата на мисълта на един учен, който е изповядвал Библията („Аз почитам и уважавам Писанието като най-висш авторитет“), и до днес не са отзвучали.

г) Учението за еволюцията: Непотвърдените изобщо от науката идеи за Големия взрив и еволюцията днес от мнозина се използват, като мащаб за преценка на Бога и Библията. За съжаление и папа *Йоан Павел II* приема еволюционната теория, с което поставя

под въпрос някои основни твърдения на Библията. В своята книга „Творил ли е Бог чрез еволюция?“ [G11] съм направил списък, кои централни библейски твърдения следва да бъдат изоставени с приемането на еволюцията. Жалко е, когато и големите църкви отстъпват под натиска на духа на времето. В редовно критикуващото Библията новинарско списание „Фокус“, в № 52 от 21.12.1996 г. (стр. 141) бе приветствано с „добре дошло“ приемането на еволюцията от главата на католическата църква:

„Светът е кръгъл като коледна топка, която се върти около Слънцето, и от 22 октомври тази година (1996 г.), според становището на католическата църква, човекът също произхожда от майmunата. Това е денят, на който папата окончателно поставя последната голяма историческа борба между църквата и науката в досиетата на Ватиканския архив. ... ‘Последните научни открития’, пише Светият отец на папската академия на науките в Рим, ни дават повод да виждаме в теорията на еволюцията ‘повече от хипотеза’.“

д) Исторически събития: Библията съдържа изобилие от исторически данни, подробно описани в пророческо откровение. Въз основа на настъпилите събития може да се изследва удивителната точност на изпълнение на пророчествата. Библейските пророчества и историографията имат – както е отбелязано на *фиг. 3* чрез *област 5* – общо сечение, което е от особен интерес във връзка с нашите наблюдения.

Тир: Упадъкът на Тир е подробно описан в Езекиил 26 глава. В глава 7.5.1. на тази книга това събитие се разглежда още по-обстойно.

Сидон: Предсказание на Езекиил (28:23): Няма да бъде унищожен, но ще има войни и завоевания. *Изпълнение:* Въпреки че е завладяван много пъти, Сидон съществува и до днес на същото място.

Ниневия: Предсказание на Наум (1:8; 2:6-9; 3:19): Завоевание, свързано с наводнения. Градът няма да бъде възстановен. *Изпълнение:* Огромните градски стени се срутват при наводнения около р. Тигър по време на обсадата от мидяните и им осигуряват достъп (612 пр. Хр.).

Вавилон: Предсказание на Исая (13:19-22) и Еремия (51:26,37-39): Разрушение, няма да бъде населен отново, няма да има нито хижи, нито овчари със стада, а само диви животни, бластиста местност. *Изпълнение:* Всички подробности са се сбъднали, унищожен от мидяни и перси, никога не е бил съграден отново; блато.

Египет: Предсказание на Езекиил (гл. 29): Завладяване от *Навуходоносор*, Египет и неговото население няма да бъдат унищожени, както при други страни и народи (напр. хетейци, амаличани), но ще стане незначителен спрямо други страни. *Изпълнение:* Видимо днес.

Израил: Предсказания на Мойсей 1300 г. пр. Хр. (Втзк. 28:64-66; 30:1-5), на Исая 700 г. пр. Хр. (43:5-6), на Еремия 600 г. пр. Хр. (31:8), на Езекиил 580 г. пр. Хр. (36:24): Ако Израил остави Божиите заповеди, ще настъпи опустошение и завладяване на земята от враговете му; разпръсване на евреите сред всичките народи; след дълго време обаче завръщане „от всички страни“, „от краищата на земята“; повторно заселване в земята на Израил, в частност се споменава завръщане от север (= бившия Съветски съюз) (Ис. 43:6); обновено плодородие на земята (Езек. 36:34-36; Йоил 2:23-24), запазване на еврейския като официален език. *Изпълнение:* 70 г. сл. Хр. разпръсване из цял свят, 1948 г. възстановяване на държавата Израел. След векове наред запустение настава видимо за всички плодородие на земята. Народ, който почти 2000 години е бил разпръснат по целия свят, без собствена държава и собствен език, мразен, преследван, подиграван и изложен на Холокоста, съществува въпреки голямата съпротива от страна на другите народи, като държава в своята собствена, историческа, обещана от Бога земя. Няма друг подобен пример в цялата история на човечеството (вж. също и гл. 7.5.2.).

Наред с исторически точните, проверими събития, които Библията назовава, тя дава и обяснение, защо се е стигнало до подобен исторически развой. Поради пророческото, историческо откровение библейските твърдения далеч надхвърлят момента на съответното им писмено фиксиране.

Да отбележим: Библейската вяра и добре обоснованата наука (об-

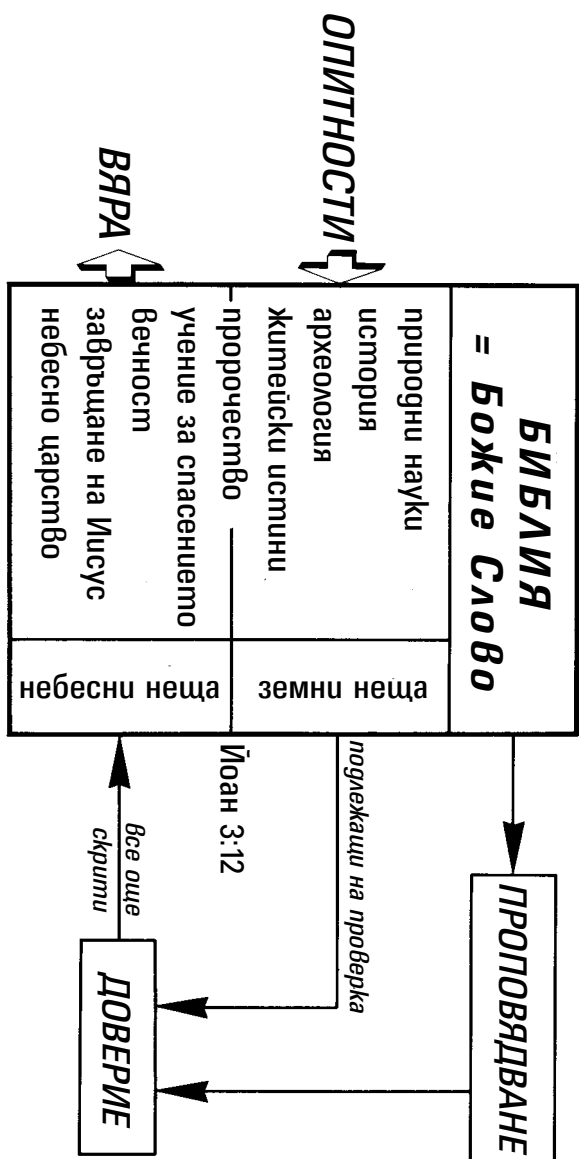
ласт 5 на *фиг. 3*) си съответстват. Това убеждение се разкрива обаче само на онзи, който проявява старание в двете неща с еднаква сериозност.

В Йоан 3:12 Иисус прави разграничение между земните и небесните неща, при което последните следва да се причисляват към областта на вярата. Изказванията за небесния свят могат да се приемат само с доверие. Но това не е сляпа вяра, а една напълно обоснована вяра, както е показано на *фиг. 5*.

Библията съдържа множество информационни материали за земните неща като житейски истини, изпълнени пророчества и твърдения, които днес причисляваме към различни научни дисциплини. Тази област (на апологетиката) е директно проверяема чрез научни изследвания и по емпиричен път и ни дава причина за основателно доверие в думите на Библията. В допълнение, Библията информира подробно за небесните неща (напр. същност на небето, Второ идване на Иисус), които до момента стоят скрити пред нас, но трябва да се проповядват. При правилно слушане, под въздействието на Светия Дух, се появява доверие в цялото Божие слово, наричано от Библията вяра. Този процес се описва в Римл. 10:17: „И така, вярата е от слушане, а слушането – от Христовото слово.“

4.4.6. Библейски разкрито, научно неизследимо (област 6)

Сега стигаме до една друга област, в която библейското откровение и научната проблематика образуват сечение. Разликата спрямо *област 5* обаче е тази, че включените тук научни въпроси, също както и в *област 4*, принципно не се поддават на никакъв метод за изследване. В сравнение с *област 4* обаче, тук ние сме в благоприятната позиция да имаме на разположение компетентен източник на информация – **Библията!** Фактът, че с изключение на Библията, няма друг надежден източник на информация за тази област, не е възпрепятствал хората да размишляват върху тези въпроси. По-скоро е ясно, че библиотеките по света и мислите на хората преливат от опити да разглеждат точно такива проблеми. Но биологът *Петер Сите* обръща внимание на нещо правилно и много съществено [S3]:

Фигура 5: Библия и вяра

Вярата е следствие на проповядваното библейско послание. Областта на апологетиката (пресичането на библейски изявления с проверими „земни неща“) е наистина важна и полезна, но недостатъчна за процеса на вярата.

„Живеем в един свят, който не можем да разберем ... Ние, природо-изпитателите, не можем да направим предмет на изследванията си това, което не се поддава на нашите методи: Горко на онзи, който не познава границите си.“

Сега ще споменем някои примерни проблеми, спадащи към изключително интересната тематика на *област 6*:

1. Въпроси от космогонията (създаване на света) и произхода на живота: Всички опити на човека – било то в различните философии и религии или чрез естествените науки – да даде отговор на този въпрос, са една огромна демонстрация на човешката неспособност да се формулира нещо валидно. Никой не е бил свидетел при създаването на света или на живота, за да направи компетентно изложение. Затова и тук единствено самият Създател може да ни даде действително валидна информация.

2. Въпроси от космологията: Как е структурирана вселената? Крайна ли е или безкрайна, ограничена или неограничена, или пък крайна и неограничена? Библията отговаря на този въпрос само до толкова, че общата структура на космоса принципно не може да бъде изследвана от хората (Ерем. 31:37), [G7, G14], {29}.

3. Продължителност на дните на Сътворението: Всеки спор по този въпрос е безсмислен, понеже и тук съществува само *един* източник на информация, а именно разказът за сътворението от Битие 1 гл. С тази тематика съм се занимавал много подробно в книгата „Библейското свидетелство за Сътворението“ [G6].

4. Методи на сътворение: Единственото по рода си събитие на Сътворението не се поддава на изследване, поради основните ограничения на научните методи. Нито мутация или подбор, нито други принципи на самоорганизация са методите на Бога, а Той е творил чрез мъдрост, сила, спонтанно чрез слово, и чрез Иисус (обстойно разгледано в [G6]).

5. Положение преди грехопадението: Днес ние вече не сме в състояние да си представим един свят, напълно свободен от греха. Преди грехопадението всичко е било „много добро“ и това означава:

Не е имало никаква болест, никаква смърт, никаква болка, никакво страдание, никакво месоядство в животинското царство. Никаква светска литература не може да изобрази това, което библейският разказ описва така ясно и умерено.

6. Времева граница на света: Краен или безкраен е нашият свят във времето? Този въпрос занимава както футуролозите, така и марксистите. За диалектическия материализъм една ограничена във времето вселена не се вмести в догматично изградената идеология, за което пише бившият професор по философия на природните науки към Хумболт университет в източен Берлин, проф. *Херман Лей* [Н1]:

„Относно идеята за един краен обем на света – по необходимост можем да дадем съгласието си, но идеята за крайност на времето е абсолютно неприемлива. Тя не би била нищо друго, освен директно потвърждение на богословските възгледи за сътворението на света. Тъй като тези теории потвърждават теологията, следва да са погрешни.“

Аргументацията на *Лей* ни дава поглед към изкривения начин на мислене в една идеологическа система. Само живият Бог, който е създал света и в чиито ръце се намира той, може да ни даде действителния отговор. Иисус ни свидетелства в Мт. 24:35 за ограничеността на този свят във времето: „Небето и земята ще преминат, но Моите думи няма да преминат.“ Преходността на този свят е потвърдена на много места в Библията (напр. Пс. 102:26-27; Ис. 50:9; Римл. 8:20; 1 Кор. 7:31; 2 Петр. 3:10; Откр 20:11). Краят на света няма да настъпи нито чрез космическа катастрофа (удар на метеорит или сблъсък със звезди), нито чрез ядрена война между хората, а чрез пряката намеса на Бога.

7. Дневен и нощен ритъм: За постоянно ли е установен обичайният за нас ход на деня и нощта? Астрономите са изчислили, че за няколко милиарда години скоростта на въртенето на нашата Земя се забавя чрез силата на триене при приливи и отливи дотолкова, че денят и нощта биха траели по няколко месеца. Тогава никакъв живот на Земята не би бил възможен, тъй като необходимите условия за растежа на растенията повече не биха съществували. Тези изчис-

ления също са правени без Бога, защото Неговото обещание гласи: „Докато съществува земята, сеитба и жетва, студ и горещина, лято и зима, ден и нощ няма да престанат.“ (Бит. 8:22). До последния ден на световната история, сеитба и жетва ще бъдат възможни, следователно и настоящите условия, като продължителност на деня и нощта, също ще са налице.

Бог се оплаква от поведението на хората преди потоп: „Духът Ми няма да пребъде (= да остава, да се съди, да поучава, наставлява, коригира) вечно в човека“ (Бит. 6:3). Според оценката на Иисус нашето време носи същите белези като това в дните на Ной (Мт. 24:37-39). На собствените модели на мислене бива приписван по-висок ранг отколкото на Божието слово. Така че ние търсим на погрешното място, както ни напомня Бог в Еремия 2:13: „Остави Мен, извора на живите води, за да си изсече щерни, разпукнати щерни, които не държат вода.“ За *област 6* има само един-единствен източник (Пс. 36:9). Независимо къде другаде търсим вода (= информация), ще попадаме само на кал, тиня или отрова (= погрешна информация). Това широко практикувано днес поведение прилича на постъпката на човека, който си загубил ключа и го търсел през нощта под една улична лампа. Питали го дали е сигурен, че си е загубил ключа точно там. Краткият му отговор бил: „Не, но тук е светло.“

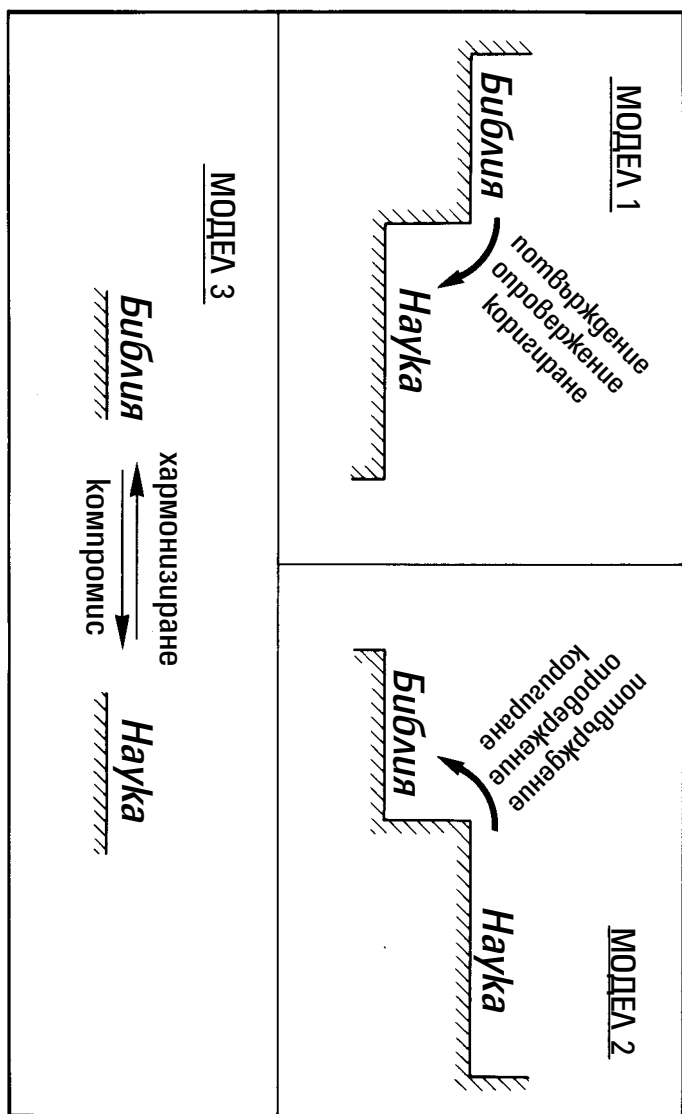
4.5. Някои науки в светлината на Библията (област 5)

На въпроса по какъв ранг се подреждат една спрямо друга *Библията и науката*⁷ – в случай, че твърденията им спадат към едни и същи теми (*област 5* на *фиг. 3* и *4*), съгласно *фиг. 6* са възможни три различни модела:

Модел 1: Науката трябва да се преценява в светлината на Библията.

Модел 2: Библията трябва да се чете в светлината на науката.

⁷ Под **наука** в това отношение разбираме не само естествените науки, но и всички възможни дисциплини, които чрез методичен напредък достигат до разумни или вероятностни тези (доказуеми, емпирични или спекулативни твърдения: закономерности, теории, учения, хипотези, спекулации, апории, парадигми и т.н.) относно някакви зависимости в дадена област.

Фигура 6: Три възможни модела за подреждане по ранг на Библия и наука

Дали двата източника на информация стоят на едно и също ниво, или единият се намира на по-високо равнище и следователно е подходящ за потвърждение, опровержение или коригиране, се разглежда обстойно в текста.

Модел 3: Библията и науката следва да се разглеждат като равностойни.

Кой модел е валиден? Според свидетелството на Библията този свят заедно с всичките му детайли, е Божие творение. Всичко, което се намира и извършва в него – реализираните концепции в живите същества, както и описуемите чрез природните закони явления във физиката, химията, астрономията, биологията и др. – в крайна сметка са реалности, създадени и поддържани от Бога. Тъй като в изчисленията на науките Божията сила и съществуване не се вземат предвид, то те успяват само по един доста разпокъсан начин да разберат и разтълкуват реалността на този свят. Най-малко до осъзнаване на действителността достигат науките, които – независимо от каква гледна точка – се занимават с хората (напр. психология, педагогика, социални науки). Тук основите са винаги неправилно поставени, когато не изхождат от библейската представа за човека. Следователно *модел 2* и *3* трябва да бъдат отхвърлени в полза на *модел 1*.

Модел 2: В *модел 2* науката става критерий за Библията. Така както с помощта на математиката не може да се опише задоволително една кантата на Бах, така и научните методи са неподходящи, за да се прецени правилно съдържанието на Библията. Често задаваният въпрос „Дали Библията е научно вярна?“ е погрешен от самото си начало поради приемането на *модел 2*. Тук се объркват едно с друго мащабът и онова, което подлежи на измерване. Това е същото, като да се сверява атомен часовник с помощта на пясъчен. Не Библията подлежи на научна проверка за истинност, а науките с техните предпоставки подлежат на библейската проверка. Идеалистичният начин на мислене на *Кант*, да бъде достигнато истинско разбиране за действителността с помощта на разума, би бил правилен, ако не съществуваше грях. Но в условията на греха това допускане е плод на човешкото самонадценяване.

Затова съвременната теология се намира на широкия път на заблудата, понеже съгласно *модел 2* тя смята, че може да чете Библията в „светлината на историята“ (напр. историко-критични изследвания). Следователно науката принципно не е в състояние да опровергава или да коригира Библията. Атаки обаче никога не са липсвали:

Ернст Хекел (1834 – 1919 г.) изявил през миналия век научната претенция да подпише смъртната присъда на Библията. Неговите книги „Световната загадка“ и „Естествена история на сътворението“ са само едно обвинение срещу Библията. Дори представители на еволюционното учение днес обявяват за грешка това, което по онова време трябвало да опровергава Библията. *Бернхард Рени* (1900 – 1990 г.) пише следното [R1]: „Формулираният от *Е. Хекел* основен биогенетичен закон гласи, че индивидуалното развитие представлява съкратено повторение на историята на видовете. Тази версия обаче не отговаря на истината, тъй като ембрионалните стадии не могат да се приравняват с възрастните стадии на предшествениците им от историята на видовете.“ Дори такъв убеден представител на еволюционното учение като *Д. С. Петерс* от *Института в Зенкенберг* (Франкфурт на Майн) съветва [P7]: „Що се касае до основния биогенетичен закон остава само един извод: Трябва да бъде забравен!“ Френският философ *Волтер* казал с пълна арогантност: „Християнството е било въведено от дванадесет невежи рибари; искам да покажа на света, че един-единствен французин може да го унищожи.“ Той издъхнал от такава ужасна смърт, че поради страха си от отвъдното бил готов да даде цяло състояние, само личният му лекар да можел да удължи живота му поне с един час. Медицинската му сестра казва: „За всичките пари в Европа не бих искала вече да виждам смъртта на един неверник.“ По-късно в дома на *Волтер* се разположила библейска експедиционна служба, от която били разпространявани хиляди Библии. Бившият съветски лидер *Никита Хрущов* (1894 – 1971 г.) по време на своето управление обещавал скоро да покаже по телевизията последните християни в страната. Той паднал от поста си и умрял в забвение, но църквата на Иисус в страните от бившия Съветски съюз не само е останала, но и непрекъснато продължава да нараства.

Независимо откъде идват нападите срещу Божието слово – разпространявани с природонаучни, философски или политически средства – то те са се заловили с нещо невъзможно. Швейцарският теолог и преподавател в университет *Армин Сирсцин* заявил [S2]: „Старият и Новият Завет са ... устойчиви на атака буфери, о които портите на ада се търкат до безумие.“ Известният евангелист *Вилхелм Палс* казал на едно събрание много сполучливо: „Всички

атаки срещу Божието слово постигат точно толкова, колкото ако някой би обстрелвал швейцарските Алпи с варен фасул.“ От дългогодишната история на всички атаки срещу Словото Божие можем да научим нещо важно: Заблудата умира от самосебе си, ако само се изправи пред Писанията. Под критерия на Словото тя неминуемо се разпада.

Има още един важен въпрос: Ако Библията не може да се опровергае с помощта на науката, не е ли тогава възможно тя да се потвърди чрез нея? Дори това начинание би било метод с недостатъчни средства. Това би било същото, като някой да претендира, че може да измери разстоянието до Луната със сгъваем метър, след като вече е показал как с него може да определи размерите на една къща. Науката никога няма да може да поеме функцията на Светия Дух. Освен това науката никога не е нещо постоянно, завършено, абсолютно и окончателно, а се намира в процес на постоянна промяна и напредък, докато Божието слово е непреходно, постоянно и абсолютно. Руският поет *Борис Л. Пастернак* (1890 – 1960 г.) правилно е представил същността на научната промяна: „Научният прогрес е подчинен на закона за отблъскване. За да се направи крачка напред, първо трябва да се въстане срещу заблудите и погрешните теории на предшествениците.“

Модел 1: При такова положение на нещата е ясно, че с нашите недостатъчни научни методи не можем да противопоставим на Божието слово нищо равностойно. Библията е задължителният мащаб, който може да потвърди, опровергае или коригира научните формулировки. Следователно ние също така трябва да се пазим от желанието да доказваме Библията с помощта на великолепните научни резултати. Ако нашите убеждения не са родени под кръста на Христос, те няма да принесат никакъв плод. Нашата задача е различна:

- Трябва да свидетелстваме, че само една ориентирана по Библията наука е в пълно съответствие на действителността. Към нашите научни резултати неминуемо принадлежи свидетелството, че Светото Писание ни осигурява основните предпоставки за нашето мислене и познание.
- Освен това имаме задачата да разобличаваме погрешните пред-

поставки и резултати в науките с помощта на Библията. Изобилието на съществуващите вече резултати ни показва по необичаен начин, че с подходящи специализирани познания можем да опровергаем и на ниво научна обосновка такива теории, които са разпознати като погрешни в светлината на Библията. Истината е на наша страна, ако и все още в отделни случаи да няма пълни научни доказателства.

Важната област на апологетиката (гръц. *apologia* = защита) – виж полето с номер 5 на *фиг. 3* и 4 – не се използва, за да докажем Библията, а в споменатия по-горе смисъл – за да дадем на науките библейска основа. При такъв подход непременно ще установим, че Библията ни предоставя най-добрите рамки за тълкуване.

Модел 3: Също и третият модел, отбелязан на *фиг. 6*, според който Библията и науката се поставят на едно ниво, следва да се отхвърли от по-горното изложение. Опитите за хармонизация и създаване на компромис между Библията и съвременното научно познание са наистина много примамливи; но те не служат за по-добро разбиране на Библията и укрепване на доверието, а най-вече за фалшификация на Словото. Един тъжен пример за това – със сигурност с добри намерения – е книгата на *Карел Клайс* „*Библията потвърждава мировгледа на природните науки*.“ Заглавието на книгата обещава нагласа, съответна на *модел 1*, но подзаглавието „*Нови способности за доказателство от етимологията, контекста, сходствата и естествените науки*“ издава действителния метод на работа съобразно *модел 2*. Така че *Клайс* се опитва да обясни своите еволюционни идеи с Библията. При това Библията се деформира в книга, използвана за потвърждение на собствени мисли. Чрез своята усърдна работа *Манфред Стефан* е открил многобройните грешки на *Клайс* и е публикувал няколко статии по въпроса [S9]. *Херман фон Бецел* (1861 – 1917 г.) предупреждавал за подобна погрешна апологетика, съответстваща на *модел 3* [B6]: „Това, което може да бъде защитено от хора, също така ще бъде и повалено от хора. И ако непонятното трябва да се изяснява с помощни средства, и необяснимото да бъде подкрепяно от открития, то би попаднало в сферата на постижимото.“

След тези предварителни бележки вече сме открили критерия за

преценка на погрешни предпоставки, неправилни теории, формулировки и развития в разнообразните науки. Още веднъж ще подчертаем, че при нашата преценка относно науките, става въпрос само за онази *област* 5 на *фиг. 3* и *4*, при която Библията прави важни научни твърдения. Тъй като Библията не съдържа никакви аспекти на интегралното смятане или квантовата механика, тя и не предявява претенции да ги коригира или да открива евентуални грешки. Поради това в подобни случаи неправилният начин на мислене следва да се изяснява в рамките на съответните дисциплини. Но има и много други науки – особено тези, в които човекът и човешкият образ играят някаква роля – за които правилната научна основа може да се вземе само от Библията. Никъде не съществува безусловна наука. Тази система от предпоставки винаги се определя аксиоматично (т.е. не е доказуема). Ако тя е погрешна, то изградените на нейна основа идеи нямат устойчив фундамент. Използвайки примери от различни научни дисциплини, ще покажем някои погрешни начини на мислене.

1. История: Тъй като Библията разказва за изобилие от събития в пространството и времето, то основателно можем да я определим и като историческа книга. За разлика от светската история Библията разглежда историята на човечеството от съвсем различни перспективи:

- Развитие на историята става в зависимост от Божието управление (съд и милост).
- На въпроса за смисъла се отговаря отрицателно от светската история (очакване на гибел), докато Библията ни дава съвети относно това (пример и предупреждение: 1 Кор. 10:1-11), и ни насочва към целта (Мт. 24:30).
- Историографията на Библията се простира от началото на света и хората до последния ден на световната история.
- Значимостта на историческите събития в Библията е коренно различна в сравнение с тази в светската историография. За римския император *Август* (63 г. пр. Хр. – 14 г. сл. Хр.) например е говорил целият тогавашен свят и той е тема на многобройни исторически произведения. В Библията обаче той се появява само в едно допълнително изречение (Лк. 2:1). На истинския Господар – Царя на царете – светската историография не обръ-

ща почти никакво внимание, докато Библията разказва много изчерпателно за Него.

- Светската история може само да описва и хронологически да подрежда събитията на световната сцена, но не и да ги тълкува. Само в светлината на Библията можем да преценим големите зависимости. Така падението на Третия Райх вследствие на Божия съд е също така разбираемо за запознатите с Библията (Бит. 27:29б; Зах. 2:12б), както и основаването на държавата Израел след почти 2000-годишно разпръсване на народа (Ерем. 16:15).

От гореизложеното става ясно колко е важно и тук да се изхожда от *модел 1* (фиг. 6). Който иска да чете Библията в „светлина на историята“, ще получи погрешни насоки. Правилният път за разбиране е противоположен, защото само Писанието като източник на светлината може да ни даде яснота за историята.

2. Психология (гръц. *психе* = душа): До 19-ти век психологията е била част от философията. След това тя се е ориентирала като самостоятелна наука и придържайки се към природонаучните методи, целяла да работи експериментално-точно (*Херберт, Фехнер, Вундт*). Душевният живот се разглеждал като състоящ се от изолирани елементи (усещания), за които се смятало, че са свързани закономерно. В противовес на това, в края на 19-ти век структурната психология установява самостоятелността на наблюдаваната душевност според преживяното, изразяваното и разбираемото. Решителен прелом настъпва чрез психоанализата на *Фройд* и бихейвиоризма на *Уотсън* – и двете противопоставили се на дотогавашната психология на съзнанието макар и от твърде различни позиции. Фактът на многобройните, противоречащи си школи по психология дава основание за сериозно съмнение относно верността на техните предпоставки за същността на човека. Според Библията дуалистичното схващане за човека (тяло + душа) е погрешно, тъй като човекът се състои от три части: тяло, душа и дух (1 Сол. 5:23), които според реда на сътворението са били образувани в тясна връзка помежду си (Бит. 2:7). Ако не се вземат предвид поставената при сътворението цел (Бит. 1:27; Пс. 8:6) и последвалото го грехопадение, то всяка друга представа за хората е в основата си погрешна. Психологът д-р *Лутц Мюлер* [М2], който не се аргумен-

тира с вярата, подчертава магическата ориентация на психотерапията и по този начин насочва вниманието към погрешните развития, които са заклеени и от Библията:

„По-точно погледано, старите магични техники и теории отдавна са били незабелязано възприети в психотерапията. *Зигмунд Фройд*, който толкова критично заставал срещу религиозното и окултното, несъзнателно е станал един от големите пионери в преоткриването на магията. Чрез хипнозата, тълкуването на сънища и свободните асоциации той е въвел магически методи в психотерапията. Неговото изследване и описание на това, което той определял като първични процеси в подсъзнанието, формира научното настъпление в психичното измерение, което магьосниците от по-ранните времена са разглеждали като своя област, като своя магически свят. *Карл Густав Юнг* (1875 – 1961 г.) разработил друга магическа техника – активното въображение, открил автономните комплекси, които свързал с вярата в духове и демони ... Други магически техники са били разработени от следните психотерапевти: *И. Х. Шуц* (автогенен тренинг като самохипнотичен процес на отпускане, постоянно самопрограмиране), *Морено* (психодрама), *Лойнер* (образен живот), *Перлс* (образотерапевтична идентификация с образи от сънища и фантазии).“

От това става ясно: Да кажеш „не“ на живия Бог, означава да отвориш врата на идолите и демоните. С претенцията си за научна точност една дисциплина може да се инфектира с окултизъм.

3. Педагогика (гр. *paidos* = дете, момче / *agogos* = водач; наука за възпитание и обучение): Основните опори на една угодна на Бога – и следователно възможно най-добра и благодатна – педагогика са:

- страх от Бога (Пс. 111:10; Пр. 1:7)
- библейска ориентация (Втзк. 4:9-10; Втзк. 11:18-19; Пс. 1:1; Пс. 119:9; 2 Тим. 3:166)
- пример (Римл. 2:21-23)
- авторитет (уважение към родители и учители: Изх. 20:12; Пр. 1:8; Пр. 4:1; Ефес. 6:1)
- любов (Мих. 6:8; Кол. 3:14)
- изобличение (Пр. 13:1; Пр. 24:25; Пр. 29:17).

Библията постоянно подчертава колко важно е наистина правилното наставление в младостта: „И тези думи, които днес ти заповядвам, да бъдат в сърцето ти; и на тях да учиш усърдно синовете си и за тях да говориш“ (Втзк. 6:6 –7). Оказаното влияние в по-млада възраст се запазва и дава насока до старостта: „Възпитавай детето в пътя, по който трябва да върви, и няма да се отклони от него дори когато остарее.“ (Пр. 22:6). Според споменатите по-горе фактори за възпитание, училища е основавал например евангелският теолог и пиетист *Август Херман Франке* (1663 – 1727 г.). Неговата педагогика е била повлияна от християнската любов и имала за своя цел да възпитава младите хора в жива вяра и порядъчен живот. Следователно той е поставил като педагог трайни мащаби по един новаторски начин. В наши дни все повече възникват такива библийскоориентирани училища („Свободни евангелски конфесионални училища“). Но ако търсим библийски насоки в широко практикуваната днес педагогика, ще установим, че основните принципи са били изоставени. Тук ще се занимаем накратко само с един от отхвърлените фактори на възпитанието – авторитета. Ние живеем в епоха на криза на авторитетите, тъй като днес почти никой не желае да приема какъвто и да било авторитет. Всеобщият упадък в авторитета е довел впоследствие до една антиавторитетна педагогика. Само с това можем да си обясним успеха на бестселъра „*Теория и практика на антиавторитетното възпитание. Примерът Зумерхил*“ на англичанина *Александър Съдерланд Нейл* (1883 – 1973 г.). В неговата теория Бог разбира се също е отхвърлен като авторитет. На милиони деца е било силно навредено посредством антиавторитетното възпитание. *Нейл* отрича младият човек да се нуждае от насочващ ориентир и признаван от него авторитет. Библийските специалисти имат преимущество предварително да разпознават подобни погрешни течения (Пр. 29:15). Ученикът желае да има учител, когото да зачита и уважава. Той трябва да го превъзхожда със своите познания и характер. Нашата младеж ни най-малко не желае приписваната ѝ борба за равноправие, а се нуждае от примери за подражание. Изграждането на личната индивидуалност става с помощта на открояващи се образци, а не чрез слабохарактерни и неспособни учители и родители.

4. Право: Правораздаването и законодателството се нуждаят, като предварително условие, от една общовалидна морална система, която да служи като задължително ръководство. Ако търсим човешки мащаби, то се натъкваме на най-различни традиционни представи – например Коранът позволява многобрачието. За един идеолог лъжата може да стане съвестно задължение в борбата му срещу системата. Убийството е легитимно средство за борба на освободителните групи. За завоевателите действията им не са нарушение на неприкосновеността на дома. Общоприетото схващане вече не определя аборта като убийство, а съвместният живот на неженени двойки все повече не се определя като блудство и разврат. С течение на времето обичаите, моралът и етиката се променят. Плурализмът на произволните субективни представи издига за мащаб фигурата на човека от съответното време.

Библията прокламира Бога като най-висш Авторитет. Следователно Неговите заповеди са един абсолютен и постоянен мащаб. Без него липсва разграничението между добро и зло, между спасение и гибел. *Гражданският кодекс (BGB)* влезе в сила в Германия на 1.1.1900 г. Въпреки че тогава, по думите на *Бисмарк*, човек е живял само „от останките на вярата на бащите“, установените според BGB правни убеждения се извеждат от Божиите заповеди. В наши дни мнозинството граждани вече не питат за Бога и Неговите заповеди, а също така и законодателят вече не се позовава на тези основни норми. В търсене на една различна правна система, повече обвързана с максимата за *категоричния императив*⁸ на *Кант*, се използва неясното правило за „разбирания, общи за правилно и справедливо мислещите“. Така че юридическото гледище на една секуларизирана държава не отразява Божията воля. За новородените християни обаче Библията е компетентна по всички въпроси, защото

8 Категоричният императив на *Кант* в известната си формулировка гласи: „Постъпвай така, все едно максимите на твоята воля по всяко време могат да важат същевременно и като принцип на едно общо законодателство.“ Според *Кант* въпросът за традиционната норма на действие не касае Божиите заповеди, а самия човек, и именно вътрешната му отговорност пред съвестта. Кантовата съвест е негов собствен съветник. Той не се нуждае от обвързване с думите на Писанието. На ниво действия човекът е точно толкова Господар в собствения си дом, колкото и на ниво вяра и знание, където *Кант* издига разума до абсолютен. За него Бог е само една философска формула, но не и Господар над всичко. Следователно между идеите на вероятно най-известния западноевропейски мислител и тези на Библията има непреодолими пропасти.

„заповедта е свята, справедлива и добра“ (Римл. 7:12). Дадената в Божието слово насока ни пази от наказуеми деяния (Пс. 119:9) и ни дава яснота за нашия път (Пс. 119:105). В Еклисиаст 12:13 ни е показано колко съществени са страхът от Бога и Божиите заповеди: „Нека чуем свършека на цялото слово: Бой се от Бога и пази заповедите Му, понеже това е всичко за човека.“ Новият Завет също насочва към тази основа за един благословен живот: „Онзи, който Му се бои и върши правда, Му е угоден.“ (Деян. 10:35). В днешен Израел вярващите отиват при юридически възпроси на съд, който раздава правосъдие според библейските мащаби; само невярващи се обръщат към светския съд.

Ако в нашата страна светското законодателство разрешава действия или дори принуждава към такива, определени от Библията като грях (напр. аборт, хомосексуалност), тогава думите от Деяния 5:29 важат за християните като един по-висш авторитет: „На нас подобава да се покоряваме повече на Бога отколкото на хората.“

В своята книга „Протегнатите Божи ръце“ [C4] д-р *Йоахим Кохловиус* представя едно отлично тълкуване на Десетте заповеди. В нея той също така сполучливо описва коварното и постепенно отказване на нашето правосъдие от Божиите заповеди:

„В Германия от няколко десетилетия насам си позволяваме съмнителния лукс на еманципация на политиката и правосъдието от Десетте заповеди. В името на т. нар. свободно развитие на личността се пренаписват и пишат нови закони, защитаващи и разширяващи правата на човека, докато задълженията му към общността се пренебрегват. Сравнението на наказателния закон от 1950 и 2000 г. потвърждава този извод. През 1950 г. всеки, който богохулства или публично обижда християнските църкви, е можело да бъде наказан със затвор до три години (§ 172). Изневяратата е била наказуема със затвор до шест месеца (§ 172). Хомосексуалните връзки между мъже също така били наказуеми (§ 175). Който традиционно е подкрепял блудството бил наказван по обвинение за сводничество със затвор не по-малко от един месец (§ 180). Разпространението на неприлична литература (порнография) било наказвано със затвор до една година (§ 184). Абортът бил строго забранен. Съответната

жена била наказвана със затвор, ако самата тя е извършила аборт. Дори този, който ѝ е направил аборта, е трябвало да влезе в затвора (§ 218). И накрая, онзи, който е нарушавал спокойствието през неделни и празнични дни, е трябвало да очаква глоба или лишаване от свобода до 14 дни (§ 366).

Какво всъщност са ни донесли промените, широко приветствани като прогресивни? *Кохловиус* заключава: „По този начин животът не е станал по-атрактивен, хората по-щастливи, нито пък взаимоотношения по-стабилни. Напротив, широкото отхвърляне на Десетте Божии заповеди е направило живота по-несигурен, хората по-недоволни, а отношенията им по-неустойчиви.“ Библията назовава последиците от изоставянето на Божиите заповеди: „Правдата възвишава нация, а грехът е позор за народите“ (Пр. 14:34).

5. Изкуство: Изразните форми на изкуството предават мисленето на художника. Така например живописата и скулптурата също са подходящи да оповестяват по свой начин някои аспекти на библейското послание, но макар и с библейски мотиви, изкуството никога не може да замени проповядваното Слово, защото вярата идва от проповед (Римл. 10:17). Произведенията на *Рембранд* или *Микеланджело* например следва да се обясняват само чрез вкореняването им във вярата. Съставената от шест тома *Библия на Рембранд* показва тясната връзка на библейския текст и изявата му със средствата на живописата. Картините на *Пабло Пикасо* или на сюрреалиста *Салвадор Дали* също са израз на техния мироглед. Точно като при писателите, творбите на художниците също отразяват както духовната им стабилност, така и тяхното обезсърчение. Както в рамките на „християнската“ литература за съжаление има и неправилно проповядване, така също и изкуството може да предава погрешни впечатления. Например често цитираната „ябълка“, с която се изобразява Ева, не е била плодът на ябълковото дърво, нито на „дървото на познанието“, а на „дървото за познаване на добро и зло“ (Бит. 2:9; Бит. 3:5-6, 22). Също така на художествените изображения следва да припишем и това, че *Едемската градина* по един неправилен начин се представя за *рай*. Думата *рай* се използва три пъти в Библията (Лк. 23:43; 2 Кор. 12:4; Откр. 2:7), но там *никога* не става въпрос за Едемската градина!

4.6. Библия и теология

В сравнение с всички други науки теологията заема специално място, тъй като съгласно *фиг. 3* и според разглежданата от нея тематика, тя се извисява до една област от действителността, която се намира се извън нашия триизмерен свят на пространството и времето. *Теологията* (гръц. *слово за Бога*) в по-тесен смисъл се занимава с учението за Бога за разлика от *антропологията* (гръц. *антропос* = човек), науката за човека. През вековете и особено през последните десетилетия на 20 век, хората – повлияни от различните мисловни течения във времето – са разработили изобилие от богословски доктрини. Тяхното разнообразие, но също така и противоречието помежду им, вече почти не може да се прозре. В рамките на нашите наблюдения характерният критерий за оценка на тяхната истинност и близост до реалността е позицията им спрямо Библията. Така можем да направим просто, но ясно разграничение между библейски вярно богословие и противобиблейски теологии.

4.6.1. Противобиблейски теологии

Съвсем закономерно на падналия свят принадлежи и поставянето на Божието слово под въпрос. Дори грехопадението започнало от дяволската критика към Божието слово: „Истина ли каза Бог?“ (Бит. 3:1). Потокът от атаки срещу Словото никога не е намалявал в хода на човешката история. Самата Библия говори на много места за това (напр. 1 Царе 15:23-26; Ерем. 36:21-26; Деян. 17:32; Деян. 19:23-40; Деян. 21:27-32).

До края на Средновековието църквата затънала до такава голяма степен в помрачение, че Евангелието едва се откривало. Това, че в нашата страна (Германия) се появил един Божий човек от ранга на *Мартин Лутер*, който по уникален начин отворил пътя за Библията, трябва да се счита за едно от най-великите исторически дела. Реформаторската теология е едно завръщане към Словото. Писанието става „Норма на нормите“ за всяко богословие. То е единственият фундамент: „*sola scriptura*“ (само Писанието). *Й. Кохловиус* и *П. Цимерлинг* обобщават същността на тази библейски вярна теология така [Z2]: „С трите основни познания за ‘*solus*

Christus’, *‘sola scriptura*’ и *‘sola fide*’ *Лутер* е поставил постоянни пътеводители за всички библейски теологии.“

Атаките срещу Библията започнали скоро след Реформацията, а днес те са достигнали безпрецедентен размер. Не резултати от научни изследвания, подлежащи на проверка, а единствено философски доктрини са подемали борба против Библията. Колкото и различни да са били отделните философии на *Лесинг*, *Кант*, *Фойербах*, *Хегел*, *Спиноза*, *Маркс*, *Блох*, *Хайдегер*, *Ясперс* и др., в едно обаче те са еднакви – в отхвърлянето на библейската претенция за истинност. Хората са развивали мирогледи и понятия за истинност, съзнателно отделени от Библията и от Бога. По-надолу ще се занимаем малко по-подробно с *Кант*, тъй като неговото влияние се простира чак до наши дни.

Имануил Кант (1724 – 1804 г.) отстранил от Библията всичко, което му изглеждало, че се подвизава „извън границите на самия разум“. Прокламираната от него максима (най-висш принцип) пренася установените от Божието слово мащаби в произвола на човешкия разум. Заедно с *Лесинг* (1729 – 1781 г.) те биват наричани „Двете звезди на Просвещението“. *Кант* определя Просвещението като „излизане на човека от незрелостта, за която сам си е виновен“.

Кант е израснал във вярващо семейство и бил възпитан като пиетист. Родителите му били под духовното влияние на *Филип Якоб Спенер* (1635 – 1705 г.), бащата на пиетизма. Младият *Кант* обаче още като студент се обръща към духа на Просвещението. След смъртта на баща си той прекъсва започнатото обучение по теология в полза на философски и други занимания. Изненадващо е, че дори и *Дарвин* започва да изучава теология, след което, точно като *Кант*, се противопоставя на Библията. *Ницше* е син на пастор и също става яростен критик на Библията. *Достоевски* пише: „Ако Бог не съществува, тогава всичко е позволено.“ Тази сентенция е една експлозивна смес от анархичен триумф и нихилистично отчаяние. Тя описва централния етичен проблем на модернизма. А *Кант* е допринесъл значително за това. Той е спомогнал за отстраняването на Бога. Кант твърди, че нашите възможности за познание са изключително ограничени. Въпреки това нашият мозък посто-

янно повдига въпроси, с които се натоварва прекомерно, а именно въпроси за смисъла на живота, за вселената, за безкрайността, за душата, за безсмъртието и за Бога.

Библията обаче казва, че ние наистина можем да познаем Бога. Това се доказва тук с два цитата: „Млъкнете и *разберете*, че Аз съм Бог“ (Пс. 46:10) и: „Понеже това, което е възможно да се *знае* за Бога, им е известно“ (Римл. 1:19).

В своята „Критика на чистия разум“ *Кант* посочва, че човекът така или иначе не може да разбере света, такъв, какъвто е в действителност, а само такъв, какъвто му се струва. Това е „коперниканската“ революция на *Кант* в областта на философията. *Мойсей Менделсон* (1729 – 1786 г.), дядото на известния композитор *Феликс Менделсон Бартолди* (1809 – 1847 г.) го нарича сполучливо „Унищожителя на всичко“. *Кант* казва: „При разсъждения за Бога и душата мисленето работи на празни обороти. Ние не можем да знаем дали Бог съществува, дали е любящ, или строг, дали наказва греховете, или не. Също толкова бихме могли да знаем дали съществува душата и дали тя продължава да живее след смъртта.“ Тук *Кант* категорично се заблуждава: Бог се е изявил в Своето творение (Римл. 1:19; Пс. 19) и поради това всички хора знаят за Него (Римл. 1:20-21). Бог също така е положил и вечността в нашите сърца (Екл. 3:11). Това твърдо знание ние имаме дори и без божественото откровение в Библията.

Кант въпреки това смята, че във всеки съществува човек един един *морален закон* – и то независимо от това, къде е роден и как е възпитан, независимо от националност, култура, религия или степен на образование. Човекът знаел в дъното на сърцето си кое е добро и зло. Тук *Кант* също греши, понеже според Библията „помислите на човешкото сърце са зло още от младините му“ (Бит. 8:21). Народите, в зависимост от културата и идеологията си, са вършели много злини (напр. канибализъм, жертвоприношения на хора, холокост) и въпреки това са възприемали своите деяния като добри. Според *Кант* всеки човек по света може да се опира на *категоричния императив*, който изисква собствените действия да се разглеждат от гледна точка на това, че те биха могли да бъдат закон за всички.

При *Кант* вече не става въпрос за навлизане на Божието господство чрез Неговия Дух благодарение на признатата божествена любов („*Религията в границите на чистия разум*“). По-скоро всичко се върти около въпроса за самооткриването на човека по силата на неговия собствен разум.

Немският философ *Фридрих В.Д. Шелинг* (1775 – 1859 г.) нарича *Кант* „един безмилостен разчиствач, и дори ‘унищожител на всичко’ (*Менделсон*)““. Мнозина интелектуалци се оплакват, понеже вече „се чувстват прогонени от своя по-рано толкова удобно затоплен от божественото централно отопление мисловен свят“.

Въпросът „Какво е човекът?“ води при *Кант* до следния отговор: Човекът е определен за това, да се определя сам. Встъпителната теза в предговора на „Критика на чистия разум“ завършва с твърдението, че човешкият разум се безпокои от три въпроса, на които не може да се отговори:

- Какво мога да знам?
- Какво трябва да направя?
- На какво мога да се надявам?

Тези въпроси се базират на трите християнски добродетели – *вяра, любов, надежда*. В „Критика на чистия разум“ се представя областта, до която се отнасят:

- Вярата се отнася до Бога,
- любовта – до моите действия в света,
- надеждата – за съдбата на душата ми.

„Унищожаваният всичко“ отговор на *Кант* гласи: На трите метафизични науки – теология, космология и психология им липсва основата, за да могат изобщо да дават някакви знания. Това той аргументира със следното: Нашите знания се ограничават само до областта на природата, която при критични измервания на обхвата и границите се оказва изключително устойчива. Към тази природа, която ни се открива в пространството и времето, не принадлежат нито Бог, нито свободата на действията в света, нито естеството на душата. Всичките те не са явления, поради което са само веро-

ятни, но не и познаваеми. Една точка от критиката на *Кант* гласи: *Категоричният императив*, законът на свободата, определя какво е добро и зло. Следователно той противоречи на Библията, която свидетелства: Божиите заповеди определят какво е добро и зло.

За да бъде човек мотивиран за морално действие, той няма нужда от Бог, който да възнагражда доброто поведение и да наказва лошото. За мащаб сега се издига „зачитането на закона“. Излиза, че ние се мотивираме сами и не сме зависими от някаква сила извън света. По този начин моралът се свежда до себе-мобилизация, пълно самоопределение и самозадвижване. От това като резултат следва: Не е възможно да има откровение, учещо ни на нещо, което е по-висше и стои в противоречие с човешкия разум. Като картинно изражение на *коперниканския* поврат това означава: В морала ние заемаме позицията на Слънцето, която не се влияе от вяра в Бога и откровението, а е абсолютна сама по себе си.

От горното изложение следва, че основните изявления на *Кант* диаметрално противоречат на Библията. Така той се превръща в разрушител на библейското послание и пионер на противобиблейските теологии.

Лудвиг Фойербах (1804 – 1872 г.) стига дори по-далеч от *Кант*, заявявайки: „Искам да превърна хората от религиозни и политически служители на небесни и земни монарси в свободни и самоуверени граждани на света.“ Всички тези влияния върху съвременната теология са лесно доловими. Разработената от нея „историческа критика“ на Библията става върховна инстанция, определяща кое в Писанията било истинско или фалшиво, легенда или историческо събитие, думи на Исус или „обусловена от времето теология на общността“. От множеството противобиблейски богословски доктрини тук ще назовем няколко.

1. Либерална теология: Това широко богословско направление от последните 150 години се стреми да бъде свободно от обвързване с Библията и с традиционните принципи на вярата. Неговите представители (напр. *А. фон Харнак*, *В. Бусет*, *Е. Троелтши*, *А. Швайцер*) търсели да разграничат „истински“ и „фалшиви“ думи в Библията. Последните били просто задраскани. Съберат ли се

всичките зачерквания на либералните теолози, то от Словото Божие би останало само скромн остатък.

2. Теология на демитологизирането: От *Рудолф Бултман* (1884 – 1976 г.) води началото си идеята, че Библията трябвало да се демитологизира. Съществени твърдения на Новия Завет – като изкуплението, възплъщението на Божия Син, заместническата Му смърт за греха, Неговото възкресение и възнесение, както и Неговото Второ пришествие според *Бултман* са митове и следователно вече не са приемливи [L6]: „За хората днес, митологичният мироглед, представата за свършека, за Изкупител и спасение са отминали и унищожени.“ И ако апостол Павел свързва сигурността на спасението и вярата с възкресението на Иисус, „а ако Христос не е бил възкресен, тогава нашата проповед е празна и вашата вяра също е празна“ (1 Кор. 15:14), то *Бултман* прокламира обратното [B3]: „Възкресението на Иисус не може да се признае за чудо, тъй като връщането на един мъртъв към живот в този свят е невероятно.“ Тоталната ликвидация на основни библейски учения в тази теология е очевидна. За *Бултман* и неговите ученици и последователи (напр. *Х. Браун*, *Г. Ебелинг*, *Ф. Гогартен*, *Е. Кеземан*, *В. Марксен*, *Х. Царнт*) посланието на Библията се замъглява до неузнаваемост.

3. Прогресивна теология: Това богословско направление съзнателно се възприема като политическа теология, която цели да се занимава с едно чисто хоризонтално спасение. Проф. д-р *Георج Хънтеман* сполучливо е характеризирал това движение [H6]:

„Спасение в това бъдеще, в този свят и в това човечество. Вероятно понякога традиционните изявления на библейското откровение все още остават като добре поддържани и осветени руини – но акцентът на прогресивната мотивация се крие в политическата реализация ‘тук и сега’. Като аналог на понятието ‘реално съществуващ социализъм’, използвано за обществената система на социализма от Източния блок, този акцент или тенденция биха могли да се опишат с понятието ‘реално съществуваща есхатология’, което означава теокрация, която става реална тук и сега, т.е. политическа.“

За този вид теология възкресението на Христос е митичен знак за възкресението на едно свободно от господство общество. Целите

на тази прогресивна теология са чисто светски (хоризонтално) ориентирани: свобода от Божието господство, свобода на природата от технократското потисничество на човека, свобода на жената от господството на мъжа. *Лутер* е казал веднъж, че политическата попщина се числи към най-отвратителните явления в историята. Всеки, който се опитва да политизира Библията, преобразува нейното съдържание. Следва да се вземе предвид: Иисус не е протестирал срещу жестоката финансовата политика на Римската империя и апостол Павел не е организирил освободително движение за робите.

4. Теологията „Бог-е-мъртъв“: Това движение е възникнало след края на Втората световна война и се пропагандирало най-вече от *В. Хамилтън*, *П. фон Бурен* и *Т. Алтицер*. То изхожда от представата на *Хегел*, според която Бог не е трансцендентен, а се разкрива в световните опитности на човешката история. В тази пантеистична представа вече никакъв личностен Бог, а само една универсална идея за Бога, при която Бог и света са едно и също. Тази и всички съвременни секуларизирани теологии поддържат само една едноизмерна концепция за човека и цялата действителност. Бог е само една абстрактна изходна точка в този видим свят и не е реален в невидимия свят. Бог се отъждествява с важните събития и проблеми на ниво човешка история.

5. Теология на надеждата: Тази теология по принцип е същата като теологията „Бог-е-мъртъв“, но е снабдена с ново име [L1]. Най-известният представител на това направление е *Юрген Молтман* (*1926 г.), чиито идеи са повлияни от марксисткия философ *Ернст Блох* (1885 – 1977 г.). Понятието за надежда в тази теология е чисто хуманитарно и не бива да се бърка с библейската надежда. *Йоахим Кохловиус* разобличава тази измама в богословски одежди по следния начин [C3]:

„Тук есхатологичното Божие действие отслабва и надеждата на църквата на Иисус за нейния завръщащ се Господ бива подкопана. Тук библейското обещание се преобразува в човешки активизъм. Изгражда се един мираж, все едно чрез собствените си усилия човек би могъл да се доближи дори и само с милиметър до Божието царство в този свят.“

6. Феминистка теология: Във връзка със студентските размирици през шейсетте години и борбата срещу параграф 218 възникна феминистката теология. Исторически погледнато, тя се корени в неомарксистката идея за еманципация на критичната теория. Фундаменталните изявления на Библията се критикуват женскоеманципаторски и се преинтерпретират с цел създаване на идеологията, която трябва да образува основата на едно бъдещо еманципаторско общество [С3]. Теологът от Бремен *Георг Хънтеман* (*1929 г.) [Н4] с право е нарекъл това трагично заблуждение в теологията „последната досега и най-радикална фаза на една разрушителна за изявленията на Библията интерпретация“. Феминистката теология се скандализира от мъжките характеристики на библейското богоучение и оклеветява Библията като „лоша книга“ (*К. Халкес*) за жените. Така тя отхвърля божествени титли като Господ, Цар, Пастир и се смущава дори от бащинството на Бога, включително и в молитвата „Отче наш“. Феминистката теология разработва „пречистени“ в нейн смисъл молитви, изповеди и песни, в които напр. Бог – Отец, Син и Светия Дух биват заменени от Бога – майка, дъщеря и Света Душа. Приема се, че на мястото на библейския Божий образ следва да се изнамери нов женски такъв и „творчески“ да се трансформира.

Хамбургската теоложка *Доротея Зьоле* (1929 – 2003 г.), умел пропагандатор на феминизма, призовава по време на една лекция в Брауншвайг на 07.02.1985 г. към основна преинтерпретация на Библията в женски род. Твърдението „Бог е Отец“ тя определя като основната лъжа на патриархата. Също така не се срамува и от това, да изкриви самоопределението на Бога от „Аз съм *Онзи*, който съм“ (Изм. 3:14) в „Аз съм *онази*, която съм“. Тя говори за „отървяване от мъжкия Бог“ и приветства като прогресивен онзи свещеник, който започва своето богослужение с формулировката: „В името на Бога, който е наш Баща и майка.“ Господната молитва, която Иисус е поучавал, тя оклеветява като израз на *сексизма*⁹ и

9 **сексизъм** (съотв. сексистки) е една дума за идеологическа борба използвана от *феминизма*, която следва да се употребява по аналогичен начин, както в политическата сфера – думата *расизъм*. Точно както чрез расизма се подценява и онеправдава определена раса, така и сексизмът означава за феминистките дискриминация и подценяване (особено) на женския пол. В този смисъл те обвиняват патриархалните (лат. *pater* = баща) структури на Библията като сексистки.

пропагандира един „несексистки“ вариант. За нея Иисус не е Божи-
ят Син, а „първият феминист“, един „feminist honoris causa“. Нима
г-жа *Зьоле* никога не е чела думите на Иисус: „Вярвайте Ми, че Аз
съм в Отца и Отец – в Мен“ (Ин. 14:11), и че Той е пътят към Отца?
Когато г-жа *Зьоле* започва да говори за греха, тя подчертава: Грехът
е централно понятие във феминизма. Тя обаче не вижда греха в
библейския смисъл на думата, където човекът пропуска Бога като
цел. За нея грехът има смисъл на класова борба: Най-лошият грях
за една жена е да се подчинява и служи. Следователно тя призовава
към бойкота на библейски учения като например:

- „Но както църквата се подчинява на Христос, така и жените
нека се подчиняват във всичко на мъжете си“ (Ефес. 5:24).
- „Както Сара се покоряваше на Авраам и го наричаше господар,
чиито деца станяхте и вие, като правите добро и не се боите от
никаква заплаха.“ (1 Петр. 3:6).
- „Но искам да знаете, че глава на всеки мъж е Христос, глава на
жената е мъжът, а глава на Христос е Бог.“ (1 Кор. 11:3).

В списание „Идея“ Г. Хунтеман [Н5] обобщава накратко същността
на тази идеология и я оценява сполучливо по следния начин:

„Бог се е открил като Отец, но феминистите искат да казват ‘нашата
майка в небето’. Библията разкрива ‘Божия Син’, но те смятат
това за сексистко и казват ‘Божие Дете’. Умиловителното е станало
на кръста, но феминистите казват, че изкупителната смърт била
свързана с едиповия комплекс, понеже ‘само човек, обзет от едипов
комплекс, би търсил милостивия Бог’. В една евангелска църковна
академия ... би могло да се твърди, че Библията е ‘патриархално
редактирана книга’, която можела да предложи на жените само
‘малко утеха’. Грехът бил едно понятие, предпочитано от мъжете,
което само доказвало, че сме забравили Божието материнство, а
апостол Павел впрочем бил най-лошият от всички мъже теолози.“

Феминизмът е едно женско лъжеучение, което обаче категорично
е провокирано от разрухата във вярата на мъжа, който повече не
извлича своя авторитет от зависимостта си от Бога и затова го из-
оставя [Р2]. Чрез това ужасно изопачаване на Библията теологията
е достигнала все още непозната досега степен на разпуснатост и
извратеност. Тук не става въпрос само за изместване на акцента в

централни библейски учения, а за демонично вдъхновено преобръщане в обратното.

7. Католическа теология: Въпреки че католическата теология в много свои части следва твърденията на Библията, тя, от друга страна, често се намира в силно противоречие с нея. Тук следва да се назоват някои нейни учения, които са неоснователни в светлината на Библията:

а) Единствена църква: На 10 юли 2007 г. Ватикана издава официален документ за самоопределението на католическата църква. В него се казва: „Христос е създал само една църква тук, на земята. Тази е единствената църква на Христос, която ние изповядваме като единствената, свята, католическа и апостолска ...“

Тази претенция за уникалност и изразеното чрез нея изключване на други църкви изискват да се вземе становище по въпроса. Трябва да се направи проверка на това твърдение с Божието слово като критерий. Дори *Лутер* казва смело и недвусмислено: „Събори и папи могат да грешат.“ Библията е още по-ясна, когато в Римляни 3:4 посочва: „Бог е истинен, а всеки човек – лъжлив!“ От тази Божия оценка не е изключен нито един човек! От библейска позиция също така трябва да се отхвърли като неправилно и измисленото от хората през 1870 г. „учение за непогрешимостта на папата“. Следните противоречащи на Библията точки от тази доктрина са споменати тук само накратко:

- Тя, като единствена църква, нарича своя ръководител „Светия Отец“, въпреки че това наименование се полага само на Бога (Йн. 17:11) и Иисус ясно казва: „И никого на земята не наричайте свой отец, защото Един е вашият Отец – Небесният“ (Мт. 23:9).
- Тя насърчава и позволява призоваването и съответно молитвата към мъртви хора („светии“, Мария), въпреки че Бог е забранил това и в Иисус Христос ни е дал *единствения* „Посредник между Бога и хората“ (1 Тим. 2:5). Папа *Йоан Павел II* имаше за свое мото „Totus tuus“ (т.е. „Изцяло твой!“, с което той е имал предвид Мария). Оцеляването си при атентата през май 1981 г.,

той приписва на „Мадоната от Фатима“. Защо той не отдава славата на Бога?

- Библията говори само за спасени и изгубени с вечни места на пребиваване в небето и ада. Но католическата църква в допълнение учи и антибиблейската доктрина за чистилището. Дори папа *Бенедикт XVI*. пише: „Ако чистилището не съществуваше, то ние би трябвало да го измислим“ („Бог и света“, 2005 г., стр. 140).

Като се има предвид, че някои католически учения са в противоречие с Библията, то най-новият документ от Ватикана също трябва да отразява това. Дори и католици се оплакват в свои писма от „неописуемата арогантност на Ватикана, да приписва статут на църква само на Католическата църква“.

За нас, които принадлежим на Христос и приемаме за мащаб единствено и само Неговото Слово в Библията, важи следното: Христос не е основал нито институция, нито някаква религиозна система на власт, а Своята църква, която Той е изкупил с кръвта Си. Към църквата на Исус, тялото на Христос (1 Кор. 12:27), принадлежат, независимо от наименованието си, всички онези, които по свободна воля са се обърнали към Него. На последния Божий съд от решаващо значение е само това, дали ние сме записани в книгата на живота (Фил. 4:36). Говоренето за „една-единствена църква“ е не само погрешно, но и библейски погледнато е подвеждащо. Мнозина католици се залъгват за безопасността си, поради членството си в тази църква, и мислят, че вследствие на това не е необходимо да се покаяват. Който се надява само на една спасителна църква – независимо как се нарича тя – е отхвърлен и накрая ще трябва да чуе присъдата на Исус: „Не ви зная откъде сте“ (Лк. 13:25). Това, което наистина спасява, е една Личност и това е единствено и само Исус Христос (Деян. 4:12). Следователно вредата от такива мощни и библейски необосновани определения в собствения католически лагер е най-голяма. Към църквата на Исус принадлежат хората, които по свободното си решение следват Христос, служат Му и са послушни на Неговото Слово. За щастие такива спасени хора има във всички деноминации.

б) Доктрината за чистилището: На един празник по случай рожден ден до мен седеше една католичка, която преподава религия

в системата на образованието. Скоро разговорът се насочи към вярата и аз ѝ зададох следния въпрос: „На 2 април 2005 г. умира папа *Йоан Павел II*. Той се придържа към обичайните практики на умиращите папи и съставя официален документ, който е публикуван след смъртта му. Там между другото се казва, че католиците в световен мащаб са призовани да се молят за него. Можете ли да ми обясните защо той е пожелал тази всеобхватна молитва?“ – „Да, това е свързано с чистилището. Дори един папа все още не е свършен и затова той също трябва да отиде в чистилището, за да бъде очистен. Ние не знаем колко години или векове той трябва да остане там. Но за да съкрати това време, той искаше хората да се молят за него.“ Аз продължих да питам: „Вие също ли ще отидете в чистилището?“ – „Не, защото Исус каза на кръста: ‘Свърши се!’ – Това аз отнасям и за себе си.“ Това беше един радостен и ясен отговор. С това тя далеч бе изпреварила папата в библейските си познания. Библията не говори за чистилище, то е изцяло човешко изобретение, което лично аз смятам за ужасно, защото подкопавва библейското послание. Аз се радвам на обещанието на Исус: „Моите овце слушат гласа Ми ... и Аз им давам вечен живот“ (Йн. 10:27-28). Ако променяме обещанието на Исус за спасение, ние Го правим лъжец. За папата важи същото, както и за всеки друг: Само този, който наистина се е обърнал към Исус, е спасен, в противен случай той също ще бъде завинаги изгубен. Още една забележка подчертава заблудата за чистилището: Заедно с Исус са били разпънати и двама престъпници. Единият извиква към Исус: „Иисусе, спомни си за мен, когато дойдеш в Царството Си!“ (Лк. 23:42). Ако имаше чистилище, то Исус щеше да му каже: „Още днес ще бъдеш в чистилището, за да бъдеш очистен от престъпленията си.“ Но спасението от Исус винаги става незабавно, и поради това Той му казва: „Днес ще бъдеш с Мен в рая.“ (Лк. 23:43).

в) Не е необходимо обръщение: Според католическото схващане кръщението на бебето¹⁰ се отъждествява с новородението. Така

10 Кръщение за новородение: Известният евангелски пастор Вилхелм Буш (1897 – 1966 г.) предупреждава решително за опасността от фалшиво разбиране за кръщението също и в протестантските църкви: „... това до голяма степен се дължи на гибелната доктрина за кръщението. Ако в един момент съвестта бъде обезпокоена – ако на един човек му дойде на ум, че би трябвало да се обърне и покае като блудния син – ако Божият Дух пробуди сърцето – тогава то незабавно бива приспано с посланието: Та ти си кръстен.

става излишно онова, което Иисус казва на Никодим: „Ако не се роди някой отново, не може да види Божието царство“ (Ин. 3:3).

Обръщение и новородение (изчерпателно разгледани в „А другите религии?“ [G8], гл. 6.2 и 7) са абсолютно задължителни условия за влизане в Божието царство. Тези две страни на един и същ медал са сърцето на една жива проповед. Църкви – безразлично с какво наименование – в които тази централна точка от библейското учение липсва, не насочват своите членове по пътя на вечния живот. Там има „смърт в котела“ (4 Царе 4:40), и хората умират без да са чули, какво може да ги заведе в небето. Колко трагично е всъщност, че милиони хора ходят редовно на църква, но там никога не са чували призива за обръщение към Иисус Христос! От *Безел* произтича настойчивото предупреждение: „Човек може да протрие пейките в църквата и въпреки това да бъде погубен.“

Спомням си за едни лекции в Мюнхен. Хората последваха призива за обръщение. Сред тях бе и една католичка, идваща от среда, в която трябваше да носи тежки лични товари. През една от вечерите тя взе едно радостно решение за Христос. Спокойна и обзета от радостта на спасените, тя си отиде вкъщи. Тъй като случаят ми направи голямо впечатление, по-късно се обадох веднъж, за да се осведомя как са се развили проблемите ѝ. Тя ми обясни, че е отишла при свещеника си и му е разказала за своето обръщение. В отговор на това „Божият човек“ я уверил, че католическата църква има всичко, и тази стъпка била напълно излишна и погрешна. На свещеника се бе удало да отмени решението на жената. И макар че в онази вечер на своето решение тя си тръгна изпълнена с благодарност, на моето обаждане реагира много ядосано. Аз размишлявах за този свещеник – колко ли търсещи хора е отклонил от спасението? Трябваше да си спомня за словото на Иисус: „Горко на вас, които затваряте небесното царство пред хората; понеже сами вие не влизате, нито влизащите оставяте да влязат“ (Мт. 23:13).

Всичко си е наред. Така пробудената съвест отново се успокоява“ („Проповеди в атака“, 1968 г.).

4.6.2. Вярна на Библията теология

Основата на теологията, която остава вярна на Библията, е безусловното признаване на Библията като разкритото Божие слово, приемане на нейното непрекословно единство и истинност във всяко отношение. Библията има неограничен авторитет в своите изявления и затова е уникален източник и абсолютен мащаб за обучение и живот. Във всички посочени области тя е напълно надеждна, вярна, обективна и неопровержима. Библейски вярната теология има за основа Исус Христос (1 Кор. 3:11) и Неговото непреходно слово (Мт. 24:35). В този смисъл тя е фундаментална, но не и в подигравателно приписвания ѝ смисъл от страна на противобиблейските съвременници (вж. бележката към глава 5.2). Библейски вярната теология с печата „вярвам всичко, което е писано“ (Деян. 24:14) е станала рядкост в немските университети, но въпреки това можем да сме благодарни, че в нашата страна има истински бойци в борбата срещу модернизма, духа на времето и критиката на Библията. В този смисъл следва да причислим и книгата на теолога д-р *Хелге Шаделман* „Основни ориентири за едно библейски вярно разбиране на Писанието“ [S8]. Трябва също да сме благодарни и за онези верни учители и пастори, които застават понякога на амвона в местни и свободни църкви и общности, и проповядват в своите църкви цялото Слово на истината, неограничено и без да слугуват на духа на времето.

Какви са последиците, ако се придържаме във вярност към Божието слово и го разпространяваме? В Откровение 3:8 откриваме един уместен отговор: „Ето, поставих пред теб отворена врата, която никой не може да затвори, защото ти имаш малко сила и пак си опазил Моето слово и не си се отрекъл от Моето Име.“ Когато четем биографии и свидетелства на известни Божии мъже (напр. *Лутер*, *Муди*, *Кемнер*), ни прави впечатление, че те са живели с непоклитима вярност на Божието слово и затова са постигнали такива велики неща. В своята значима книга „С пълна пара през континентите“ [P4] *Вилхелм Палс* открива част от мощните дела, които Бог е извършил чрез него чак до наши дни. Не само в Германия и Швейцария, а дори и в далечни страни като Казахстан, Сибир, Киргизстан, Южна Африка и Парагвай хиляди хора са станали през годините последователи на Христос чрез него. Тази книга, която също така

сполучливо би могла да се озаглави „Съвети за евангелизатори“, разкрива тайната на неговото успешно служение:

- Библията е неговият божествен източник на информация, който той поставя над всичко друго. Проповядването му се извършва с непоклатима вяност на Божието Слово, без да плаща и най-малък дан на духа на времето.
- Той е човек на вярната молитва.
- В своите Христоцентрични и насочени към обръщението на грешника проповеди, той не се поддава на изкушението, да се бори на странични арени.

4.6.3. Оценка на противобиблейските теологии

Известният английски проповедник на съживлението *Чарлз Х. Спърджън* (1834 – 1892 г.) още по свое време установил [S6]: „Няма нищо ново в теологията – с изключение на това, което е погрешно.“ Днешният теологичен пейзаж може да се характеризира и като безпрецедентна ескалация на критиката срещу Библията. Засвидетелстваните в Библията дела, учения, опитности и изявления се приемат за обусловени от времето символи на тогавашното разбиране за Бога, човека и природата. Възникването на Библията се обяснява чисто човешки, нейната неограничена надеждност и истинност биват отхвърлени, а интерпретацията ѝ се оставя на свободния произвол. Принципът на *Лутер* „Словото трябва да остане!“ отдавна е изоставен и е отстъпил пред едно радикално претълкуване. Библейските термини са запазени, но биват изпълнени с чуждо съдържание:

- *Кръстът* на Иисус вече не е мястото, където Бог (за наше спасение!) осъжда греха ни, а се превръща в насока за страданията на човечеството.
- *Възкресението* на Иисус не е реално събитие във времето и пространството, когато Бог разчупва стената на смъртта и обявява победата на Иисус, а става символ за по-нататъшен живот „на делото на Иисус“ (напр. отговорност спрямо бедните и онеправданите).
- *Оправданието* повече не означава „простено ми е, аз съм Божие дете“, а „аз приемам себе си“.

- *Божият мир*, който е по-висш от всеки разум, се трансформира в световен мир.
- *Светият Дух* повече не е „Утешителят, който ще ви води в цялата истина“, а става „емоционалността на групата“.
- *Господната вечеря* вече не е „спомен за страданията и смъртта на Иисус Христос, който се пожертва за нас“, а се превръща в празнична вечеря.

Следователно авторитетът на Писанието като задължителен мащаб за учение и живот, а също и като пътеводител към вечния живот е окончателно отменен. Свидетелството на Писанието се превръща в произволна сбирка на обусловени от времето, моментни представи и норми, различни религиозни убеждения, разнообразни мирогледи и противоречащи си богословски доктрини. Чрез лесното и баналното определяне на всичко необикновено като „легенда“ и „мит“ се стига до отклоняване от претенцията за истинност и се задейства безподобен разрушителен процес. Теологията не само се нагажда към схващанията на времето, които пренебрегват и мразят всеки авторитет, но тя дори се превръща в техен предшественик. Гореспоменатите богословски доктрини напълно са изгубили своя насочващ характер, какъвто е имала теологията по времето на реформацията. Точно обратното [E1]: „Те вият заедно с вълците от този свят и грачат с всичките врани на философското буйство на тази земя.“ Богословската ликвидация на библийските истини отива толкова далеч, че по времето на Съветския съюз в „*Ленинградския музей на атеизма*“ се е „търсело да се докаже“ чрез богословските творби на *Рудолф Бултман* и *Херберт Браун*, че Библията все пак не може да е вярна [T1]. Книгите на двамата теолози стояли отворени на съответните места, готови за справка. Руският коментар за това гласял: „Тези двама учени са на същото мнение като нас: Библията е книга с приказки.“ Каква забележителна ситуация! Теолози стават адвокати на атеизма, както илюстрира сентенцията на британския журналист *Малкълм Мъгридж* (1903 – 1990 г.): „Месар, правещ пропаганда на вегетарианска храна, със сигурност е рядкост, но теолозите със силно атеистични наклонности са толкова много, колкото и боровинките в гората.“

Насочените срещу Библията хорски мнения и критики идват и си отиват, но „Словото на нашия Бог ще трае до века“ (Ис. 40:8). За

това колко вреден е скептицизмът спрямо Библията, определящо се е изказал проф. д-р *Дейвид Флусер* (1917 – 2000 г.), еврейски специалист по Библията към *Еврейския университет* в Ерусалим [L7]:

„Когато пътувам от Израел към западните страни и говоря пред християнски теолози и техните студенти, постоянно трябва да им казвам: Исус е съвсем различен от това, което вие проповядвате за Него. Каква уплаха ще връхлети повечето от вас, когато настъпи Христовото пришествие, в което вие нито вярвате, нито проповядвате. С вашата критика спрямо Библията осъществявате една деисторизация и то със средства, които най-често имат връзка с науката само по общата външна форма. Тъй като не вярвате на фактите, а продължавате да се перчите като интелектуалци, ви се налага да дръпнете някакъв вид завеса пред събитията със и около Исус. Вие отдалечавате хората от вярата, за която те жадуват. Но вие самите сте загубили вярата си и очевидно прибегвате до измами. Вие сами не знаете, че това е престъпление. Абсолютно необходимо е християните да четат Новия и Стария Завет бавно и под ръководството на разумни пастири. Днес е наложително да се занимаваме с библейските твърдения за последното време. Евреите го правят, християните трябва да го правят още повече, ако не искат избирането им да бъде напразно ... Позволете ми да кажа и това: Днес в западните страни е станало модерно да се гледа на изток, но не към светлината на изтока, а към тъмнината на изтока. В края на този път ще бъде външната тъмнина и проваляне в ада!“

На *фиг. 3* представихме теологията като елипса, която обхваща различни области. В противовес на всички други науки трябва да си представяме тази елипса като променлива, в зависимост от това, дали се касае за библейски верни или противобиблейски (съотв. анти-библейски) теологии. Гореспоменатите противобиблейски теологии толкова силно са „хоризонтализирали“ посланието на Библията, че *област 8* повече не се покрива с твърденията за небето и ада. Една идеална теология би била онази, която напълно съответства на елипсата на Библията, т.е. цялата Библия се приема неограничено.

Библейско тълкуване на днешните противобиблейски теологии: След като описахме различните противобиблейски теологии,

които според същността им следва по-правилно да определяме като антибиблейски и антибожествени, ще ги преценим в светлината на Библията. В проповедта на Елеонския хълм за последните дни (Мт. 24 гл.) Исус говори за ужаса на опустошението в Божия храм, а Павел характеризира тези дни като „тежки времена“, в които ще се появят предатели, „имащи вид на благочестие, но отрekli се от силата му“ (2 Тим. 3:1-5). Хората са се отдалечили от Божието слово, като един неподкупен „съдия на помислите и намеренията на сърцето“ (Евр. 4:12); те като мушици са побегнали към светлината на лъжливата псевдосвобода. Хайделбергският херменевтик *Герхард Тайсен* (директор на *Института по научна теология*) вижда себе си в положението, да тълкува по нов начин всяко библейско изявление: „Няма нищо, което да не можем да преинтерпретираме така, че да е вярно.“ Новият Завет съзира това състояние пророчески: „Защото ще дойде време, когато няма да търпят здравето учение, а ще си натрупат учители по своите страсти, за да им гъделичкат ушите, и като отвърнат ушите си от истината, ще се обърнат към басните“ (2 Тим. 4:3-4). Теолози, които повече не поучават Божието слово, а подлъгват църквата, от гледна точка на Библията са убийци на души: „Горко на пастирите, които погубват и разпръсват овцете на паството Ми! заявява ГОСПОД“ (Ерем. 23:1) и глупци: „Понеже пастирите оглуяха и не потърсиха ГОСПОДА, затова не постъпваха разумно и цялото им стадо се разпръсна“ (Ерем. 10:21).

Библейската критика и приложението ѝ в практиката на църквата: Как изглежда всъщност положението в ежедневната практика на църквата? Срещат ли се очертаните по-горе форми на фалшивите теологии винаги в един чист вид, така че да е възможно едно лесно класифициране? Отговорът е: Не! Всеки енорийски пастор, според университета или своето място на обучение, е бил повлиян по един характерен начин. Освен това изучавайки литературата, както и чрез личните си контакти, той е бил конфронтиран с други богословски доктрини (напр. нововъзникнали видове), при които понякога е откривал приемливи за него мисли. Чрез такива многобройни параметри на влияние лично за него се е оформило едно разбиране за Библията, от което произлиза и степента, в която тя е коригиращ фактор за теологичните системи или обратното. Собственото становище може да се намира в рамките на доста широк

спектър. Той обхваща както една смесица от различни теологии, така и степени на различия, простиращи се от съответните очертания на първоначалните им форми до степен на крайност. Понякога даден теологически признак става доловим само при определени тематики. Затова и в практиката откриваме всичко – от умерена до екстремна критика срещу Библията. От друга страна, при теолозите, тълкуващи вярно Библията, могат понякога (неволно) да нявлязат противобиблейски наченки. Това, което се казва тук за теолозите, по сходен начин важи също и за членовете на църквата. Опасността от приемане на противобиблейски мисли съществува в латентна форма. Само в тясна връзка с Господа и Неговото Слово е възможна сигурна защита.

Евангелизаторът *Герхард Бергман* (1914 – 1981 г.) нарича веднъж противобиблейската теология „Теология на празните църкви“. В този смисъл една наскоро (2007 г.) публикувана статистика в „ideaSpektrum“¹¹ е доста поучителна и отговаря на въпроса: Какъв процент от членовете на църквата ходят в един обикновен неделен ден на църква? За Германия резултатът е следният:

- 14% от членовете на римокатолическата църква,
- 3,9% от членовете на евангелските местни църкви,
- 80% от евангелските свободни църкви.

С примери може да се докаже, че гореспоменатите проценти значително се увеличават в протестантските местни църкви, когато от амвона проповядват обърнали се и покаяли пастори.

Предупреждение към църквата на Исус: Църквата на Исус в този свят остава една изкушавана църква. Изкусителят има голям интерес от това, да поставя Божието Слово в много отношения под въпрос и така да го превръща в едно притъпено оръжие. Днес, когато повлияната от Божия враг и неговите васали (Ефес. 6:12) критика срещу Библията ни среща в „одеждите на богословската наука“, ние все повече желаем чрез дарената ни бдителност да разпознаваме фалшивото и още по-вярно да се събираме около Божието сло-

11 ideaSpektrum № 49 от 5 декември 2007 г., стр. 9: „Най-ревностните посетители на църкви в Германия“.

во, и да се учим как да боравим все по-успешно с предоставеното ни Божие въоръжение (Ефес. 6:13-18). Не трябва да се учудваме, ако поради непоколебимото си придържане към Божието слово и гарантирайки за него в подходящо и неподходящо време (2 Тим. 4:2), срещнем отхвърляне, невежество, подигравки, клевети, презрение, съпротива или дори преследване. Една поговорка е сполучлива: „Дай на онзи, който казва истината, кон, за да може да избяга.“ Може да стане така, че да ни обявят за неавторитетни, ненаучни, за некомпетентни, наивни или суперконсервативни. Любовта ни към истината може погрешно да се разтълкува като фанатизъм, нетърпимост и тесногърдие; придържането към Божието слово може да се приеме за многозначничество, безкомпромисност и неотстъпчивост. Но ние оставаме при Словото на Господа, защото там, където Бог и Неговото Слово вече не са единственият авторитет, то неминуемо други авторитети и идоли заемат стабилно място. Само стойки на твърдата основа на Словото, сме в състояние да отговорим на занимаващите ни въпроси, подобаващо да оценим различните направления на нашето време и да дадем насочващи становища, а при мъгляви ситуации да заемем ясни позиции.

5. Важни аспекти за по-добро разбиране на Библията

5.1. Библия и език

Основната цел на Бог е да ни информира. Библията е *единственият* информационен документ от Бога, с който разполагаме на писмен, човешки език. Затова тази книга е уникална, а в съвкупността на всичките си твърдения е абсолютно надеждна. Чисто и просто си имаме работа с източника на истината, независимо за коя тематична област става въпрос. Иисус, като Син на живия Бог, засвидетелства: „Аз затова се родих и затова дойдох на света, за да свидетелствам за истината. Всеки, който е от истината, слуша Моя глас.“ (Йн. 18:37). Генералният печат за истинността на Библията откроява това произведение по отношение на цялата човешка литературата не само в някаква степен, а принципно. Тази книга ни показва същността на Бога – Отец, Син и Свети Дух; тя ни учи да разбираме хората и света, а като книга на вярата ни показва пътя на спасението. Библията не е писана с цел да ни обучава в природни или други науки, но въпреки това тя е абсолютно компетентна и безпогрешна книга и по отношение на основните научни въпроси. Поради това само можем да се съгласим с д-р *В. Й. Овенил*, който пише [O1]:

„Библията дава на човека необходимата рамка на мисълта, извън която реалната наука в крайна сметка би била едно невъзможно начинание ... Библията в действителност не е книга по естествознание, но когато Бог говори за факти, свързани с природата, то те винаги са верни. Библията всъщност не е и историческа книга, но когато Бог споменава исторически факти, те са винаги верни ... Това, че науката се е отделила от непогрешимото и авторитетно Божие слово, е имало фатални последици. Тя е започнала да води собствен живот и по този начин е отстъпила от изявленията на Писанието. Това *не* е станало, понеже науката ‘откривала’ все повече, че определени части от Библията били научно или исторически недостоверни, а заради това, че самата наука е започнала да расте накриво и да вижда реалността през изопачаващите всичко комични игри на

антибиблейските философи. Истинската наука извежда най-дълбокия си фундамент, своя принцип, от Словото на Премъдрия.“

При езика на Библията нямаме работа с непонятни изрази, които в крайна сметка вероятно никой не разбира. Словото Божие по принцип е замислено като лесно разбираемо, както свидетелства и Павел: „Защото не ви пишем друго освен това, което четете, а и разбирате“ (2 Кор. 1:13). В този смисъл се изразява и *Спърджън* [S7]: „В Библията се намират големи истини, които надхвърлят нашите възможности за разбиране и ни показват колко е плитък нашият ограничен разум. Но в главните и основните си твърдения Библията не е трудна за разбиране.“ Това е един специфичен за Писанието феномен: изобилието и богатството му са неизчерпаеми, но въпреки това езикът е достъпен.

Чрез Вавилонския съд (Бит. 11:1-9) се е стигнало до раздробяване на много езици. Понастоящем на земята се говорят около 6900 езика. Въпреки съда Бог е запазил за човека дара на езика, така че чрез Библията Той може да ни говори. Библията може да се преведе на всеки език по света. При това тя не губи нищо от своята божествена оригиналност. Обитаващата в нея духовна, живителна, водеща към вяра и спасение сила, се запазва във всички езици. *Андреас Холцхаузен*, бившият ръководител на *Уиклиф-превода на Библията* в Германия, обобщава опита си от преводите така: „Знаем твърде добре за трудностите, които ни е донесъл Вавилон. Но също така знаем и за благословието, което идва в един народ, когато получи Божието Слово на собствения си език.“ До момента цялата Библия е преведена на 429 езика, на още 1144 езика е преведен Новият Завет, а допълнително на други 853 езика – части от Библията. Следователно библейското послание е на разположение на общо 2426 езика¹²; чрез тях около 97 процента от човечеството – от гледна

12 Тези данни са предоставени от *Ричард Шайнбринг* (преводач на *Уиклиф-Библия*); те отговарят на състоянието към 31.12.2006 г. По света се говорят 6912 езика, от които 2269 в Азия, 2092 в Африка, 1310 на тихоокеанските острови, 1002 в Америка и 239 в Европа.

Библията е книгата с най-голям световен тираж, а и никоя друга книга не е преведена на толкова много езици. В разпространението на Библии по специален начин участва действащото в световен мащаб дружество „*Геден*“. В Германия през годините от 2003 до 2007 дружество „*Геден*“ е разпространило средно около 720 000 НЗ. Към това се добавя и участието на *Германското библейско дружество* с около 400 000 екземпляра. От

точка на езика – са достигнати. В *таблица 1* е дадено началото на Евангелието от Йоан на повечето европейски езици.

Европейски езици

- 1** 1 Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Sana oli Jumala. 2 Hän oli alussa Jumalan tykönä. 3 Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttaan, ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä syntynyt on. 4 Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus.
(ФИНЛАНДСКИ; 41 д, 195 б)
- 2** 1 Kezdetben vala az Íge, és az Íge vala az Istennél, és Isten vala az Íge. 2 Ez kezdetben az Istennél vala. 3 Minden ő általa lett és nála nélkül semmi sem lett, a mi lett. 4 Ő benne vala az élet, és az élet vala az emberek világossága.
(УНГАРСКИ; 45 д, 176 б)
- 3** 1 Alguses oli Sõna, ja Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. 2 Seesama oli alguses Jumala juures. 3 Kõik on tekkinud tema läbi, ja ilma temata ei ole tekkinud midagi, mis on tekkinud. 4 Temas oli elu, ja elu oli inimeste valgus.
(ЕСТНИСКИ; 40 W, 177 B)
(ЕСТОНСКИ; 40 д, 177 б)
- 4** 1 Iesākumā bija Vārds, un Vārds bija pie Dieva, un Vārds bija Dievs. 2 Tas bija iesākumā pie Dieva. 3 Caur viņu viss ir radies, un bez viņa nekas nav radies, kas ir. 4 Viņā bija dzīvība, un dzīvība bija cilvēku gaisma.
(ЛЕТНИСКИ; 38 W, 164 B)
(ЛЕТОНСКИ; 38 д, 164 б)
- 5** 1 Pradžioje buvo Žodis, ir tas Žodis buvo pas Dieva, ir Dievas buvo tas Žodis. 2 Jis buvo pradžioje pas Dieva. 3 Visa per jį atsirado, ir be jo neatsirado niečnieko, kas yra atsiradę. 4 Jame buvo gyvybė, ir ta gyvybė buvo žmonių šviesa.
(ЛИТВИСКИ; 40 W, 179 B)
(ЛИТОВСКИ; 40 д, 179 б)
- 6** 1 I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. 2 Detta var i begynnelsen hos Gud. 3 Genom det har allt blivit till, och utan det har intet blivit till, som är till. 4 I det var liv, och livet var människornas ljus.
(ШВЕДСКИ; 44 д, 176 б)
- 7** 1 I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. 2 Han var i begynnelsen hos Gud. 3 Alt er blitt til ved ham; uten ham er ikke noe blitt til av alt som er til. 4 I ham var liv, og livet var menneskenes lys.
(НОРВЕЖСКИ; 45 W, 161 B)
(НОРВЕЖСКИ; 45 д, 161 б)

основаването си през 1898 г., „Геден“ са разпространили по цял свят 1,391 милиарда Библии (съотв. НЗ), от които 18 милиона в Германия. За оперативната 2006/2007 г. (източник: „Геден“ бр. 4 /07 г., стр. 46) по цял свят чрез „Геден“ са били разпространени 70,7 милиона Библии (съотв. НЗ), в 184 страни и на 84 езика.

- 8** 1 In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God. 2 He was with God in the beginning. 3 Through him all things were made; without him nothing was made that has been made. 4 In him was life, and that life was the light of men.
(АНГЛИЙСКИ; Нова интернационална версия; 51 д, 191 б)
- 9** 1 In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God. 2 Dit was in den beginne bij God. 3 Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is. 4 In het Woord was leven en het leven was het licht der mensen.
(ХОЛАНДСКИ; 54 д, 206 б)
- 10** 1 To allereerscht weer dat Woord, un dat Woord weer bi Godd, joa, Godd weer dat Woord. 2 Disset Woord weer also schon to allereerscht bi Godd. 3 Allet obber ok allet ös dorch dit Woord jeworde, un ohne disset Woord ös ock rein jor nuscht jeworde, wat-äwerhaupt jeworde ös. 4 In em hett allet Lewe sin Jrund un Bestand, un disset Lewe wör dat Licht far de Mensche.
(ОСТПРЕУССИСХ ПЛАТТ; 66 W, 280 B)
(ИЗТОЧНОПРУСКИ ПЛІАТ-наречіе; 66 д, 280 б)
- 11** 1 Im Anfang war das Wort, und das Wort war bei Gott, und Gott war das Wort. 2 Dasselbe war im Anfang bei Gott. 3 Alle Dinge sind durch dasselbe gemacht, und ohne dasselbe ist nichts gemacht, was gemacht ist. 4 In ihm war das Leben, und das Leben war das Licht der Menschen.
(НЕМСКИ, Превод на Лутер 1956 г.; 50 д, 207 б)
- 12** 1 U početku bješe riječ, i riječ bješe u Boga, i Bog bješe riječ. 2 Ona bješe u početku u Boga. 3 Sve je kroz nju postalo, i bez nje ništa nije postalo što je postalo. 4 U njoj bješe život, i život bješe vidjelo ljudima.
(КРОАТИСХ; 42 W, 163 B)
(КРОАЦКИ; 42 д, 163 б)
- 13** 1 Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. 2 Ono było na początku u Boga. 3 Wszystko przez nie powstało, a bez niego nic nie powstało, co powstało. 4 W nim było życie, a życie było światłością ludzi.
(ПОЛСКИ; 40 д, 168 б)
- 14** 1 Na počátku bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha, a to Slovo byl Bůh. 2 To bylo na počátku u Boha. 3 Všecky věci skrze ně učiněny jsou, a bez něho nic není učiněno, což učiněno jest. 4 V něm život byl, a život byl světlo lidí.
(ТШЕХИСХ; 45 W, 164 B)
(ЧЕШКИ; 45 д, 164 б)
- 15** 1 В начале было Слово, и Слово было у Бога, и Слово было Бог. 2 Оно было в начале у Бога. 3 Все чрез Него начало быть, и без Него ничто не начало быть, что начало быть. 4 В Нем была жизнь, и жизнь была свет человеков.
(РУССКИ; 43 д, 158 б)
- 16** 1 Au commencement était la Parole, et la Parole était avec Dieu, et la Parole était Dieu. 2 Elle était au commencement avec Dieu. 3 Toutes choses ont été faites par elle, et rien de ce qui a été fait n'a été fait sans elle. 4 En elle était la vie, et la vie était la lumière des hommes.
(ФРЕНСКИ; 55 д, 215 б)

- 17** 1 La început era Cuvîntul, şi Cuvîntul era cu Dumnezeu, şi Cuvîntul era Dumnezeu. 2 El era la început cu Dumnezeu. 3 Toate lucrurile au fost făcute prin El; şi nimic din ce a fost făcut, n'a fost făcut fără El. 4 În El era viaţa, şi viaţa era lumina oamenilor. (RUMANISCH; 47 W, 196 B)
(РУМЪНСКИ; 47 д, 196 б)
- 18** 1 Al principio era el Verbo, y el Verbo estaba en Dios, y el Verbo era Dios. 2 El estaba al principio en Dios. 3 Todas las cosas fueron hechas por El, y sin El no se hizo nada de cuanto ha sido hecho. 4 En el estaba la vida, y la vida era la luz de los hombres.
(ИСПАНСКИ; 55 д, 191 б)
- 19** 1 No principio era o Verbo, e o Verbo estava com Deus, e o Verbo era Deus. 2 Ele estava no principio com Deus. 3 Todas as coisas foram feitas por ele, e, sem ele, nada do que foi feito se fez. 4 Nele estava a vida, e a vida era a luz dos homens.
(PORTUGIESISCH; 51 W, 177 B)
(ПОРТУГАЛСКИ; 51 д, 177 б)
- 20** 1 Nel principio era la Parola, e la Parola era con Dio, e la Parola era Dio. 2 Essa era nel principio con Dio. 3 Ogni cosa è stata fatta per mezzo di lei; e senza di lei neppure una delle cose fatte è stata fatta. 4 In lei era la vita; e la vita era la luce degli uomini.
(ИТАЛИАНСКИ; 56 д, 200 б)
- 21** 1 En la komenco estis la Vorto, kaj la Vorto estis kun Dio, kaj la Vorto estis Dio. 2 Tiu estis en la komenco kun Dio. 3 Cio estiĝis per li; kaj aparte de li estiĝis nenio, kio estiĝis. 4 En li estis la vivo, kaj la vivo estis la lumo de la homoj.
(ESPERANTO; 50 W, 181 B)
(ЕСПЕРАНТО; 50 д, 181 б)
- 22** 1 Ἐν ἀρχῇ ἦτο ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦτο παρὰ τῷ θεῷ, καὶ θεὸς ἦτο ὁ λόγος. 2 Οὗτος ἦτο ἐν ἀρχῇ παρὰ τῷ θεῷ. 3 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένοντο καὶ χωρὶς αὐτοῦ οὐκ ἐγένοντο οὐδὲ ἓν τὸ ὁμοίον ἐγένεντο. 4 Ἐν αὐτῷ ἦτο ζωὴ, καὶ ἡ ζωὴ ἦτο τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.
(NEUGRIECHISCH; 50 W, 176 B)
(НОВОГРЪЦКИ; 50 д, 176 б)
- 23** 1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. 2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. 3 πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. 4 ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.
(ALTGRIECHISCH, Grundtext NT; 48 W, 164 B)
(СТАРОГРЪЦКИ, Основен текст на НЗ; 48 д, 164 б)
- 24** 1 Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. 2 Воно в Бога було споконвіку. 3 Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. 4 І життя було в Нім, а життя було Світлом людей.
(UKRAINISCH; 39 W, 158 B)
(УКРАИНСКИ; 39 д, 158 б)
- 25** 1 Въ начало бѣ Слово, и Слово бѣше у Бога, и Слово бѣ Богъ. 2 То въ начало бѣше у Бога. 3 Всичко това чрезъ Него стана, и безъ Него не е станало нищо отъ това, което е станало. 4 Въ Него бѣ животъ и животъ бѣ свѣтина на човѣцитъ.
(BULGARISCH; 46 W, 159 B)
(БЪЛГАРСКИ; 46 д, 159 б)

- 26** 1 У почетку бјеше ријеч, и ријеч бјеше у Бога, и Бог бјеше ријеч. 2 Она бјеше у почетку у Бога. 3 Све је кроз њу постало, и без ње ништа није постало што је постало. 4 У њој бјеше живот, и живот бјеше видјело људима.
(SERBISCH; 42 W, 159 B)
(СРЉБСКИ; 42 д, 159 б)
- 27** 1 Во почетокот беше Словото, и Словото беше во Бога, и Бог беше Словото. 2 Тоа во почетокот беше во Бога. 3 Себ постана преку Него и без Него ништо не стана, што постана. 4 Во Него имаше живот и животот им беше светлина на луѓето.
(MAZEDONISCH; 42 W, 173 B)
(МАКЕДОНСКИ; 42 д, 173 б)
- 28** 1 პირველითგან იყო სიტყუაჲ, და სიტყუაჲ იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყუაჲ იგი. 2 ესე იყო პირველითგან ღმრთისა თანა. 3 ყოველივე მის მიერ შეიქმნა, და თვნიერ მისა არცა ერთი რაჲ იქმნა, რაოდენი-რაჲ იქმნა. 4 მის თანა ცხოვრებაჲ იყო და ცხოვრებაჲ იგი იყო ნათელ კაცთა.
(GEORGISCH; 43 W, 207 B)
(ГРУЗИНСКИ; 43 д, 207 б)
- 29** 1 W spočatku bě Słowo, a Słowo bě pola Boha, a Bóh bě Słowo. 2 Wone bě w spočatku pola Boha. 3 Wšitko bu přez nje, a bjez njeho njebu nič z toho, štož bu. 4 W nim bě žiwjenje, a žiwjenje bě swětko čłowjekow.
(СОРБСКИ, съвременен превод; 41 д, 151 б)
- 30** 1 Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bol to Slovo. 2 Toto (Slovo) bolo na počiatku u Boha. 3 Nim povstalo všetko a bez Neho nepovstalo nič, čo povstalo. 4 V Nom bol život a život bol svetlom ľudí.
(СЛОВАШКИ; 40 д, 156 б)
- 31** 1 V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu, in Bog je bila Beseda. 2 Ta je bila v začetku pri Bogu. 3 Vse je po njej postalo, in brez nje ni nič postalo, kar je postalo. 4 V njej je bilo življenje, in življenje je bilo luč ljudem.
(SLOWENISCH; 48 W, 178 B)
(СЛОВЕНСКИ; 48 д, 178 б)
- 32** 1 Kur Perëndia e krijoi botën, tashmë, që nga përjetësia, ekzistonte ai që quhet Fjala. Ai ishte te Perëndia dhe ai ishte Perëndi. 2 Ky në krijimin e botës ishte (duke krijuar) me Perëndinë. 3 Të gjitha u krijuan me anë të tij, dhe pa të nuk u krijua asgjë që është krijuar. 4 Të gjitha krijesave u dha jetë, dhe njerëzve u ishte drita e zbulimit të Perëndisë.
(ALBANISCH; 65 W, 276 B)
(АЛБАНСКИ; 65 д, 276 б)
- 33** 1 Kelâm başlangıçta var idi, ve Kelâm Allah nezdinde idi, ve Kelâm Allah idi. 2 O, başlangıçta Allah nezdinde idi. 3 Her şey onun ile oldu, ve olmuş olanlardan hiç bir şey onsuz olmadı. 4 Hayat onda idi, ve hayat insanların nuru idi.
(TÜRKISCH; 39 W, 178 B)
(ТУРСКИ; 39 д, 178 б)
- 34** 1 Fil-bidu kien il Verb, u l-Verb kien ma' Alla, u l-Verb kien Alla. 2 Hu kien fil-bidu ma' Alla. 3 Kollox bih sar, u xejn ma sar minghajru; kull ma sar 4 kellu l-hajja fih, u l-hajja kienet id-dawl tal-bnedmin.
(МАЛТИЙСКИ; 37 д, 149 б)

- 35** 1 All'entschatta fuva il Plaid, ed il Plaid fuva tier Deus, e Deus fuva il Plaid. 2 Quel fuva all' entschatta tier Deus. 3 Tuttas caussas ein fatgas tras el, e senza el ei fatga gnanc ina caussa ch'ei fatga. 4 En el fuva veta, e la veta fuva la glisch dils carstgauns.
(НОВА ВЕРСИЯ СУРСИЛВАНСКИ; 50 д, 201 б)
- 36** 1 In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. 2 Hoc erat in principio apud Deum. 3 Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil, quod factum est. 4 In ipso vita erat, et vita erat lux hominum.
(LATEINISCH; 42 W, 176 B)
(ЛАТИНСКИ; 42 д, 176 б)
- 37** 1 Da principi eira il Pled, e'l Pled eira pro Dieu, e Dieu eira il Pled. 2 Quaist eira da principe pro Dieu. 3 Tuot ais fat tras el, e sainz' el nun ais fat inguotta da tuot quai chi ais fat. 4 In el eira la vita, e la vita eira la glüm da la glied.
(ROMANISCH; ENGADIN; 53 W, 180 B)
(РОМАНСКИ; ЕНГАДСКИ; 53 д, 180 б)
- 38** 1 En lo principi era lo Verb, y lo Verb era ab Deu, y lo Verb era Deu. 2 Ell era en lo principi ab Deu. 3 Per ell foren fetas totas las cosas, y sens ell ninguna cosa fou feta de lo que ha estat fet. 4 En ell era la vida, y la vida era la llum dels homes.
(KATALANISCH; 57 W, 183 B)
(КАТАЛОНСКИ; 57 д, 183 б)
- 39** 1 Sa tús bhí an Briathar ann, agus bhí an Briathar in éineacht le Dia, agus ba é Dia an Briathar. 2 Is é a bhí ann i dtús ama in éineacht le Dia; 3 is trídsean a cruthaíodh gach ní, agus ina éagmais-sean n'for cruthaíodh aon ní dá ndearnadh. 4 Is ann a bhí an bheatha, agus ba í an bheatha solas an chine dhaonna.
(IRISCH (GÄLISCH); 63 W, 234 B)
(ИРЛАНДСКИ (ГАЛСКИ); 63 д, 234 б)
- 40** 1 Yn y dechreuad yr oedd y Gair, a'r Gair oedd gyda Duw, a Duw oedd y Gair. 2 Hwn oedd yn y dechreuad gyda Duw. 3 Trwyddo ef y gwnaethpwyd pob peth; ac hebddo ef ni wnaethpwyd dim a'r a wnaethpwyd. 4 Ynddo ef yr oedd bywyd; a'r bywyd oedd oleuni dynion.
(WALISISCH; 49 W, 186 B)
(ВАЛИЙСКИ; 49 д, 186 б)
- 41** 1 Aalgast laj Sääni, já Sääni laj Immeel kulen, já Sääni laj Immeel. 2 Sun laj aalgast Immeel kulen. 3 Puoh lii šoddam suu pent, já nuhtän suu ij lah šoddam mihheen, mii lii šoddam. 4 Sust laj eellim, já eellim laj ulmuuj čuovvadvuot.
(LAPPIŠCH; 40 W, 178 B)
(ЛАПЛАНДСКИ; 40 д, 178 б)
- 42** 1 Í upphafi var Orðið, og Orðið var hjá Guði, og Orðið var Guð. 2 Hann var í upphafi hjá Guði. 3 Allir hlutir urðu fyrir hann, án hans varð ekki neitt, sem til er. 4 Í honum var líf, og lífið var ljós mannanna.
(ISLANDISKI; 41 d, 153 б)
- 43** 1 Í fyrstuni var orðið, og orðið var hjá Guði, og orðið var Guð. 2 Hetta var í fyrstuni hjá Guði. 3 Allir lutir eru vorðnir til við tí, og uttan það varð einki til av tí, sum til er vorðið. 4 Í tí var líf, og lífið var ljós menniskjunnar.
(FARÖERISCH; 47 W, 175 B)
(ФАРЬОРСКИ*; 47 д, 175 б)

- 44** 1 I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. 2 Dette var i begyndelsen hos Gud. 3 Alt er blevet til ved det, og uden det blev intet til af det, som er. 4 I det var liv, og livet var menneskenes lys.
(DÄNISCH; 44 W, 160 B)
(ДАТСКИ; 44 д, 160 б)
- 45** 1 In den beginne was het Woord, en het Woord was by God, en het Woord was God. 2 Dit was in het begin by God. 3 Alle dingen zyn door hetzelfde gemaekt, en zonder dat en is er niets gemaekt van al dat er gemaekt is. 4 In't zelve was het leven, en't leven was het licht der menschen.
(ФЛАМАНДСКИ, 1854 г.; 56 д, 207 б)
- 46** 1 Yn it begjin wie it Wurd der; it Wurd wie by God, ja it Wurd wie God. 2 Hy wie yn it begjin by God. 3 Alles is troch Him ûntstien; bûten Him om is neat ûntstien fan alles wat bestiet. 4 Yn Him wie libben en dat libben wie it ljocht foar de minsken.
(FRIESISCH; 52 W, 184 B)
(ФРИЗИЙСКИ; 52 д, 184 б)
- 47** 1 Darmit hett't anfangen, mit dat Woord! Dat Woord was bi Gott, un Gott was dat Woord. 2 Dat Woord was in't Anbegünn bi Gott. 3 Alls, wat is, is blot dör't Woord komen, un sünner dat Woord giff't dat nix, wat worden is. 4 Darin was dat Leven, un dat Leven was dat Lücht för de Menschen.
(ИЗТОЧНОФРИЗИЙСКИ, съвременен превод; 54 д, 208 б)

Таблица 1: *Евангелието според Йоан 1:1-4 на различни европейски езици.*

Горната таблица представя първите четири стиха от Евангелието на Йоан на 47 различни европейски езика. При това с малки изключения (малки езикови групи и диалекти) са обхванати всички езици, говорими на европейския континент. Обозначението „41 д, 195 б“ означава, че даденият текст се състои от 41 думи и 195 букви. При последователността на изброените езици, доколкото е възможно са взети под внимание езиковите сходства. За оказаната помощ при набавянето на библийските текстове, бих искал специално да благодаря на следните институти: Германско библийско общество, Шутгарт; Евангелска чуждестранна служба, Дортмунд; The British and Foreign Bible Society, Лондон; Wycliff-Bibelübersetzer, Бурбах (А. Холцхаузен, М. Гьонферт).

Ще дадем някои указания относно езиковата употреба на Библията, за да предотвратим случайни недоразумения. При това ще се занимаем по-обстойно с онези езикови проблеми, които се получават по отношение на област 5 на фиг. 3. Там имаше работа с два взаимно независими източници на информация (Библия и наука).

1. Речник на науката: Във всяка наука има изобилие от термини, възникнали в процеса на прецизиране. Речникът на науката често използва думи от ежедневния разговорен език, които обаче в науч-

ния език се пречистват, изясняват, предефинират или придобиват специализирано значение. Освен това според изискванията се създават и напълно нови думи.

2. Речник на Библията: Същият процес е налице и при речника на Библията: От ежедневния език се вземат понятия или събития, които впоследствие получават в Библията своя собствена семантика. Така например първоначално само светски използваните гръцки думи *кайрос*, *логос*, *кириос*, *еон*, *евангелист*, *еклезия* са получили в Библията вече своята духовна семантика. Използваните от Божия Дух елинистични понятия претърпели една духовна метаморфоза (трансформация), при която били снабдени с едно ново – духовно – съдържание. Би било фатално, ако се опитваме да тълкуваме съдържанието на Библията само според първоначалния, светски смисъл на думата. Така например в нерелигиозната си езикова употреба гръцката дума “*еон*” е била разглеждана изключително като ограничен във времето промеждутък. Новият Завет обаче дава на тази дума допълнително и едно вечно измерение (напр. Йн. 6:51; Откр. 11:15) като дефинира с нея едно много по-широко значение. Богословът модернист *Ернст Кеземан* (1906 – 1998 г.) също губи нещо важно от поглед, твърдейки [S2]:

„Библията е един религиозен документ от древността. И следователно този документ може да се изследва със същите методи, както и другите писания.“

Изразеният чрез това мироглед сравнява Библията с всяка друга литература и пренебрегва обстоятелството, че Библията нито би могла да бъде написана без Светия Дух, нито пък може да се чете правилно без Него. Ключът за четене и тълкуване на централните твърдения на Писанието е Христос.

3. Съвременните научни твърдения, които Библията съдържа, не се изразяват с днешната научна терминология. Понякога са необходими описания и картини, за да се изразят все пак коректно съответните обстоятелства. Когато пророците Амос (9:2) и Авдия са писали по нареждане на Бога, те все още не са познавали нито *сателити*, *космически лаборатории*, *орбитални станции*, нито пък *космически совалки*, и въпреки това са писали за космическите

полети в наше време: „И ако издигнеш гнездото си като орел и го поставиш между звездите, и оттам ще те сваля, заявява ГОСПОД“ (Авдия 1:4).

4. Феноменологически език: В Библията, както и в съвременния научен език, често използваме феноменологически език, т. е. често описваме само явлението, но не и причините за него. Така всеки съвременен астроном, както и Библията, говори за изгрев и залез на слънцето, въпреки че това явление не се осъществява чрез „движението на Слънцето“, а чрез въртенето на Земята.

5. Местоположение на наблюдателя: Библията представя описваните природни явления и събития винаги от мястото на наблюдателя, тъй като така е най-лесно те да бъдат разбрани [G15], {7}. При описания на земята, без изключение в цялата Библия, началната точка на координатната система винаги се поставя на мястото на наблюдателя. Така например при описанието на дългия ден в Исус Навиев 10 гл. събитията се представят от гледната точка на наблюдателя. За него е изглеждало така, все едно слънцето в небето не продължава да се движи. Поради това се казва: „Застани, слънце, над Гаваон и ти, луна, в долината Еалон!“ (Ис. Нав. 10:12). От други два примера също така виждаме, че става въпрос за позицията на наблюдателя:

а) В Лука 12:54-55 Исус описва едно общо наблюдение на времето: „Когато видите облак да се издига от запад, веднага казвате: Дъжд ще вали; и така става. И когато духа южен вятър, казвате: Ще стане жегата; и става.“ Когато бях в Парагвай, т.е. в горещата зона на южното полукълбо, научих друго правило: Ако духа северен вятър, става много горещо. Това е онзи въздух, който идва от екватора. Горното метеорологично правило, изречено от Исус, не е валидно в целия свят, а е такова, което важи за местоположението на Израел.

б) В Еремия 16:14-15 намираме едно пророчество за завръщането на евреите:

„Затова, ето, идват дни, заявява ГОСПОД, когато няма вече да се казва: Жив е ГОСПОД, който изведе израилевите синове от

египетската земя! – а: Жив е ГОСПОД, който изведе израилеви-те синове от *северната земя* и от всичките земи, където ги беше изгонил! И Аз ще ги върна отново в земята им, която дадох на бащите им.“

Това пророчество е било изречено в Израел, а не в Южна Америка или Австралия. Голямата стран на север от Израел е бившият Съветски съюз. Може да се отбележи, че Ерусалим и Москва се намират на една и съща географска дължина. От тази страна от есента на 1989 г. досега са емигрирали в Израел над 840 000 евреи. Отново виждаме, че даденото изявление се отнася за местоположението на наблюдателя (в Израел).

6. Специфични езикови средства: Всеки език разполага със специфични изразни форми и средства. Така че идиоматичните изрази, образната реч и поетичният език принадлежат към богатството на един език, т. е. те служат както за по-точно представяне на една ситуация, така и за естетични цели. Така също и Библията използва цялото езиково богатство, за да направи посланието си напълно разбираемо. В „*Списание за фонетиката*“ В. Брийст [В10] лингвистично анализира проблема за езиковата понятност. При това той обръща внимание на забележителния модел на езиковеда Л. Раймерс, който определя разбираемостта на текстовете според количествени оценъчни мащаби, включващи наличието на важни езикови признаци. Според този метод Раймерс установил за Библията една изключително висока понятност (степен 1 – много добро: много лесна за разбиране), докато напр. творбата на Хейл достигнала само степен 2,75.

Както в следните три примерни текста:

- нахиснал съм се (= намирам се в лошо положение),
- не си оставям магарето в калта (= подсигурявам се),
- лястовицата лети (= буквална реч),

можем да направим ясно разграничение между образен и буквален език, така и в Библията това несъмнено е възможно. Ако бихме преиначили библейските разкази за сътворението, възкресението на Исус или нахранването на петте хиляди, то вместо да ги разбираме буквално, бихме ги тълкували като притча или алегория. От друга страна, също така ясно разбираме, че с израза „Аз съм

вратата“ (Йн. 10:7) Иисус не идентифицира никаква част от къща, а заявява, че няма друг вход към небето, освен чрез Божия Син. Още няколко примера от текста на Библията следва да ни послужат за упражнение, как да правим разлика между образен, респ. фигуративен (о), и буквален изказ (б):

- И стана вечер, и стана утро: ден един (Бит. 1:5; б).
- И ГОСПОД говори на Мойсей и каза: ... (Чис. 15:1; б).
- Подобава да се покоряваме повече на Бога, отколкото на хората. (Деян. 5:29; б).
- След това се яви на повече от петстотин братя наведнъж (1 Кор. 15:6; б).
- Да не връзваш устата на вола, когато вършее (Втзк. 25:4: о + б).
- Защото така ще натрупаш жар на главата му (Пр. 25:22; о).
- От безделието на ръцете къщата прокапва (Екл. 10:18; о).
- Небесното царство прилича на синапено зърно (Мт. 13:31; о).
- Имайте сол в себе си (Мк. 9:50; о).
- Аз съм лозата, вие сте пръчките (Йн. 15:5; о).
- Съветвам те да си купиш от Мен злато ... и очен мехлем да помажеш очите си, за да виждаш (Откр. 3:18; о).

Изхождайки от контекста, решението за (о или б) обикновено става еднозначно. А използвайки паралелни пасажи, можем ясно да класифицираме и привидно трудни текстове.

5.2. Библията:

Една удивително прецизна книга

Изучаването на Библията изисква голямо внимание при разглеждане на текстовете. За да можем да разберем и оценим прецизността на нейните изявления, самият анализ на текста обаче, ако не става под ръководството на Светия Дух, не е достатъчен.

Колко важен е тъкмо Светият Дух, следва да се покаже чрез един впечатляващ пример, при който познаването на Библията води до напълно неразбираеми действия:

В дните на раждането на Иисус, цар *Ирод* узнал чрез мъдреците от изтока за новородения Цар (Мт. 2:1-18). *Ирод* наредил да се събе-

рат всички книжници и главни свещеници, за да издирят родното място на Христос. Като добри специалисти по Стария Завет за тях нямало нищо по-лесно от това и те бързо отговорили: „И ти, *Витлееме*, земя юдова, никак не си най-малък между юдовите началства, защото от теб ще произлезе Вожд, който ще пасе Моя народ Израил“ (Мт. 2:6). С това те цитирали добре познатия им пасаж от Михей 5:1. На тях им е било известно, че съществува само този един Спасител (Ис. 43:11). Благодарение на познанията си по Писанието те са знаели за пратения им от Бога Месия и са познавали дори родното Му място. Чрез мъдреците са узнали, че този Господ наскоро се е родил. Но тръгнали ли са да Го потърсят, да Му изразят верността си и да Му се поклонят? Точно обратното: Те допринесли за това, да подкрепят злобния план на лукавия и известен като тиранин и изверг *Ирод*, а именно да убият новородения Цар. Като носещи отговорност теолози, главните свещеници и книжници се натоварили с допълнителна и безмерна вина: Те имали задачата да известят на народа информацията за дошлия Месия. Те обаче не използвали това важно послание нито за себе си, нито съобщили на хората за Спасителя. Иисус казва по-късно на книжниците: „Сами вие не влизате (в небесното царство), нито влизащите оставяте да влязат“ (Мт. 23:13). Но Бог стига със Своето послание до целта, дори и теолозите да се провалят в своята мисия да предадат посланието. Той го известява на овчарите чрез ангели, а на народа – чрез проповедника в пустинята (Мт. 3:3).

Представителите на днешната съвременна (противобиблейска) теология се намират от моя гледна точка в подобна дилема: въз основа на знанията си по библейските езици еврейски и гръцки, те знаят повече, отколкото някои обикновени читатели на Библията; на тях им е известно какъв авторитет е дал Бог на Словото Си, и въпреки това те се занимават с фалшификация. Те се намират в положение-то на фалшификатори, произвеждащи „фалшиви пари“, въпреки че напечатват и задължителния за всяка банкнота текст (по време на немските марки): „Който фалшифицира или подправя банкноти, или си набавя фалшиви и ги пуска в употреба, ... ще бъде наказан“. Претълкуване, изпразване, демитологизиране, както и много други неща внасят в обръщение различните „библейски фалшиви пари“, подправяйки библейски твърдения.

Божията воля е да се занимаваме обстойно с Неговото слово (Кол. 3:16). Бог повече не ни дава никакви допълнителни откровения, а ни дарява светлина за това, което вече е съобщил в Писанията на Стария и Новия Завет. За да получим тази светлина, ние се нуждаем от дар „откриване на Писанията“, така както са го изпитали учениците по пътя за Емаус (Лк. 24:32). При това трябва да внимаваме за подробностите, убягващи ни при повърхностното четене. Библията съдържа изобилие от особености, чието по-подробно разглеждане ни показва, че противно на широко разпространеното мнение имаме работа с една изключително прецизна книга. Ще разгледаме по-подробно определени аспекти на нейната точност с помощта на няколко примера:

1. Граматическа точност: Граматичните форми са необходимите опорни стълбове за езиково уточняване на изразяваното значение. За граматически точното боравене с библейските текстове научаваме от Павел, вземайки предвид как той използва стиха от Бит. 22:18:

„В *твое*то *потомство* ще се благославят всичките народи на земята, защото си послушал гласа Ми.“

Удивителен е начинът, по който Павел тълкува този текст в Галатяни 3:16, посредством прецизен синтактичен анализ и под ръководството на Светия Дух, насочвайки към Христос:

„А обещанията се изрекоха на Авраам и на ‘неговия потомък’. Не казва: и на *потомците*, като за мнозина, а като за *един*: ‘и на твоя потомък’, който е Христос.“

Този пример ни учи как дори единственото или множественото число на една дума има своя дълбок смисъл. Писателите на Новия Завет са разкрили точността на Стария Завет, когато на тях им се открило значението на думите и граматичните изрази чрез Светия Дух.

2. Семантична точност: Библията е една забележителна книга, тъй като във всички свои изявления тя носи печата на истината. При записването на разнообразни по смисъл значения, Бог в ника-

къв случай не е изключвал индивидуалната личност на хората, които е призовавал, но въпреки това чрез Духа Си, Той е контролирал записването на богоугодния смисъл. Този аспект на възникване на библейските текстове може да се формулира накратко така: „Свобода в буквата и същевременно точно обвързване със съдържанието на смисъла.“ Ще изследваме този принцип чрез един очевиден пример. Библията учи за абсолютната **безгрешност на Господ Иисус**. Заслужава внимание начинът, по който един и същ смисъл се изразява от различните апостоли – съобразно индивидуалните черти на личността им.

Йоан бил ученикът, който оценявал по-дълбоко любовта на своя Господ, в сравнение с другите ученици, и неговото Евангелие съществено се различава от синоптичните такива по съдържание, структура и език. Мисленето му се характеризира с ясно изразена умереност и проникновеност. Затова Господ го е използвал, за да ни разкрие същността на Бога: Бог е Дух (Йн. 4:24), Бог е светлина (1 Йн. 1:5), Бог е любов (1 Йн. 4:8). По тази причина е и съвсем разбираемо описанието на този апостол, че в характера на Иисус не присъства грях: „в Него няма грях“ (1 Йн. 3:5).

Петър, признатият рибар от Галилея, виждаме в НЗ постоянно като човек на действието. Силно повлияното от Петър Евангелие на Марк, също така се нарича и Евангелие на действието. Когато Иисус върви по морето, Петър е този, който слиза от лодката и също иска да ходи по водата (Мт. 14:28-29). Петър е онзи, който отсича ухото на слугата (Йн. 18:10), и пак Петър плува към Господа, когато Го разпознава на брега на езерото като Възкръсналия (Йн. 21:7). Така че на личността на Петър подхожда свидетелството за безгрешността на Иисус от гледна точка на действието: „...който грях не е сторил“ (1 Петр. 2:22).

Павел бил учен, следвал в световноизвестната за тогавашното време катедра на Гамалиил (Деян. 22:3). Като човек на науката, знанието играе при него съществена роля и така той говори за Иисус като „Онзи, който не знаеше грях“ (2 Кор. 5:21).

Въпреки различните формулировки и тримата апостоли изразяват абсолютно един и същ смисъл (семантика). Истината не е обвърза-

на с буквите. Точно обратното, добавянето на синонимни понятия разкрива истината още по-сполучливо.

3. Духовна прецизност: Библията е книга, която ни информира най-вече за духовни неща. Духовните изявления следва да се разбират духовно, защото Иисус казва: „Думите, които ви говоря, са дух и живот“ (Йн. 6:63). За да разберем тази страна на Библията се нуждаем от още нещо освен разум. Да разбираме езика е важна предпоставка, но да разберем духовното съдържание на Словото Божие е нещо, което надминава първото. Голямото значение на този аспект не винаги се разпознава непосредствено. Ще разясним това с помощта на някои добре известни библейски пасаж:

а) Бог или Отец? В Йоан 14:6 Иисус казва известните думи: „Аз съм пътят и истината, и животът; никой не идва при *Отца* освен чрез Мен.“ Защо там не пише: „Никой не идва при *Бога*, освен чрез Мен“? Всъщност при Бога отиват *всички* хора. Библията казва, че пред Божия престол трябва да се явят всички хора без изключение (Откр. 20:11-15) – *Нерон, Волтер, Хитцие, Сталин, Хитлер и Айхман*, както и известните Божии мъже *Мартин Лутер, Ч. Х. Спърджън и Били Греъм*. Също и подиграватели, невярващи и престъпници ще трябва да застанат на страшния съд пред Божието лице: „Страшно е да падне човек в ръцете на живия Бог“ (Евр. 10:31). Ние или ще се явим пред Бога, *Съдия*, или пред Бога, *Отец* (Откр. 21:3-4). Само чрез благовестието на Иисус Христос идваме при Бога като Отец и затова в Йоан 14:6 пише „Отца“, а не „Бога“.

б) Молитва и вяра: Молитвата на вяра има обещанието да бъде чута. На многобройни места Библията ни насочва към тясната връзка между молитва и вяра. Това става в конкретни ситуации, но също така и в обща форма, като например в Марк 11:24. В точен превод този стих гласи:

„За всичко, което поискате в молитва, вярвайте, че го получавате, и ще ви се сбъдне.“

Според човешката логика бихме го казали по друг начин: „Коего поискате в молитва, вярвайте, че *ще* (но не *сте* получили) го по-

лучите, защото ще ви се даде.“ Трябва да обърнем внимание, кое време на глагола „получавам“ използва тук Иисус. Използваната в гръцкия основен текст форма на аорист не съществува в такъв вид на немски език. Тя обозначава както едно приключване на събитие-то, така и настъпващото вече в настоящето, респ. продължаващо, събитие. Тук отново забелязваме с каква духовна точност са ни дадени текстовете. Молитвата от вяра приема все още невидимото във времето изпълнение за вече настъпило. Това съответства на определението за вярата: „А вярата е твърдата увереност в неща, за които се надяваме, убеденост в неща, които не виждаме“ (Евр. 11:1). С такава вяра римският стотник се обърнал към Иисус. Той имал абсолютната увереност, че чрез заповедните думи на Иисус, слугата ще оздравее на момента, дори и без стотникът да може мигновено да види изцеляването на мястото на събитието. Иисус хвали тази вяра и казва на стотника: „Иди си. *Както* си повярвал, така нека ти бъде.“ (Мт. 8:13). Това „Както“ на молитвата от вяра Иисус описва в горния стих от Марк 11 гл., което може да се раздели на четири етапа: Измолване – мигновено виждане чрез вяра – и с това („вътрешно“) получаване в настоящето – „външно“ получаване като реалност в бъдещето.

4. Историческа точност: Извънредно количество материали за археологически и исторически резултати от изследвания са потвърдили точното предаване на библейските текстове. Така например народа на хетейците се споменава 46 пъти в СЗ. Нито един античен документ относно етнографията не споменава хетейците. Поради това критиците на Библията направили заключението, че този народ е една измислица на библейските писатели. Едва наскоро съвременни изследвания представили доказателства, че хетейците са принадлежали към най-големите нации от Древността. В днешна Турция били намерени много техни скулптури, надписи и предмети на изкуството. *Дейл Ротън* споменава в книгата си „Логиката на вярата“ [R3] много примери за това, как историческата точност на библейските разкази е била потвърдена. Американският археолог и ориенталист *Уилям Ф. Олбрайт* (1891 – 1971 г.) стига до заключението: „Не трябва да се отрича, че археологията потвърждава характерната историческа достоверност на предаване на Стария

Завет.“ Разглежданият в глава 7.5 случай за Тир е още един пример, който можем да причислим тук.

Гореспоменатите граматични, семантични, духовни и исторически примери представляват само един подбор от многото аспекти за точност. По същия начин може да се приведат доказателства и за прецизността на медицинските, природонаучните, психологическите и много други изявления. Измервателните процеси във физиката или в ежедневието се извършват със съответната необходима точност. Така например за отпътуването на един влак е достатъчна точност на времето в минути, докато при измерванията в ядрената физика за отчитане на времето е необходима високата прецизност на *атомния часовник*¹³. По същия начин библейските данни са съответно дотолкова прецизни, доколкото е необходимо за целта, за която се използват. Когато притежанията на Йов например се изчисляват на 14 000 глави дребен добитък, 6000 камили, 1000 чифта волове и 1000 магарици (Йов 42:12), то тези приблизителни цифри са достатъчни, за да се опише задоволително неговото богатство, а това намерение следва ясно от контекста.

Погрешна буквалност: При цялата необходима библейска точност в боравенето с текстовете (Мт. 1:22; Мт. 4:4; Йн. 19:24; Гал. 3:16 и т.н.) Библията ни предупреждава относно една погрешна буквалност: „Буквата убива, а Духът оживотворява“ (2 Кор. 3:6).

13 Най-точният съществуващ **атомен часовник** се намира във *Физико-техническия държавен институт* в Брауншвайг. Първоначалните часовници, с които се реализира единицата за време – една секунда, се допълват по това време от един часовник с лазерно-охладени атоми, цезиевият атомен часовник. Неговото възможно отклонение(= 10^{-15}) е по-ниско от това на топлинните цезиеви часовници с коефициент около 10. През изминалите хиляда години, точността на часовниците се е увеличила с повече от 13 десетични степени. В продължение на дълъг период от време часовникарите са изработвали все по-добри механични часовници. Тогава се появяват кварцовите часовници, при които все още трепти механично тяло. Новото обаче било това, че трептенията били електрически предизвиквани и отброявани. Един кварцов кристал трепти много по-бързо от едно махало или балансир. Когато часовникарите напускат света на класическата физика и до известна степен се потапят в квантовия свят, те вече могат да използват много по-бързите процеси във вътрешността на атомите. Така кривата на точността се устремила още по-високо. Понастоящем най-добрите атомни часовници са цезиевите фонтани. Тяхното относително отклонение от 10^{-15} означава, че те би трябвало да работят $T = 30$ милиона години, докато се отчете грешка от само една секунда (Начин на изчисление: 1 секунда / $T = 10^{-15}$; $T = 10^{15}s \approx 30$ милиона години). (Вж. също: www.ptb.de/de/zeit/uhrzeit/html).

Догматизмът, който не познава Божия Дух, води от духовна към вечна смърт. Фарисеите са един наизидателен пример за безжизнен догматизъм. Те се придържали към буквата на Писанието толкова педантично, че дори давали десятък от подправките си. Исус потвърждава тяхната погибел, въпреки суперточното спазване на заповедта за даване на десятък:

„Горко на вас, книжници и фарисеи, лицемери! Защото давате десятък от джоджена, копъра и кимиона, а сте изоставили по-важните неща на закона – правосъдието, милостта и вярата; но тези трябваше да правите, а онези да не оставяте ... Змии! Рожби на усойница! Как ще избегнете осъждането на пъкъла?“ (Мт. 23:23,33).

Спърджън също така предупреждава за един фалшив *фундаментализъм*¹⁴ [S7]: „Ако Божият Дух се е отдръпнал, дори самата истина се превръща в айсберг. Колко жалка е една замръзнала и безжизнена вяра. Ако Духът се е оттеглил, властва смъртта.“

Поради неправилно разбирана буквалност евреите не схванали даденото им указание за възкресението на Исус, когато Той говорил за храма на Своето тяло, който ще бъде издигнат за три дни. Дори и учениците прозрели духовното послание на Исус едва *след* Неговото възкресение: „И така, когато беше възкресен от мъртвите, учениците Му си спомниха, че беше казал това; и повярваха на Пи-

14 **Фундаментализъм:** Критиците на Библията (представителите на либералните или съвременните теологии във всичките им варианти) определят всички онези християни, доверяващи се напълно на всичките изказвания на Библията и поддържащи библиейски вярно разбиране на Писанията (т.е. точно, дословно схващане), като фундаменталисти. Тази дума се използва от тях като обида, което още повече се подчертава чрез епитетите „упорити, непоправими, ограничени“. Ние, вярващите в Словото, отхвърляме един мъртъв догматизъм или безполезно буквоедство като фалшиво подчинение и противно на това ние ясно заставаме зад Писанието, в смисъл, че за нас то е уникален, неподлежащ на поправка, одобрен от Бога, потвърден и следователно абсолютен фундамент, върху чиято истина можем да се осляняме с увереност във всички области. За да докажем, дали една пръчка е крива или не, трябва да поставим до нея друга, която е права. За да прецени някаква философия, мироглед, теория за произхода на живота или морален закон, вярващият би трябвало да използва Библията като мерило, а не обратното – да преценява Библията чрез човешките идеологии. Което не означава, че човек не може да изпитва критично Божието слово. Вярващите от Берия са ни показани в този смисъл като образец за подражание: „Те приеха словото с голяма готовност и всеки ден изследваха Писанията, за да видят дали това е вярно.“ (Деян. 17:11).

санието и на думата, която Иисус беше говорил“ (Йн. 2:22). Друг пример за погрешно разбирана буквалност намираме в разговора на Иисус с Никодим през нощта. Когато Иисус му обяснява, че трябва *да се роди отново*, ако иска да види Божието царство, Никодим по един буквален начин свързва тези думи с ново *физическо* раждане: „Как може стар човек да се роди? Може ли втори път да влезе в утробата на майка си и да се роди?“ (Йн. 3:4). Но Иисус говори за едно духовно събитие, което е само аналогично на естественото раждане. Духовните неща трябва да се разбират духовно. Никодим обаче бил готов да се учи, той станал последовател на Иисус, и Новият Завет го споменава по-късно като един от верните ученици при погребението на Господа (Йн. 19:39).

5.3. Божието откровение става постепенно

Цялата Библия съдържа 66 книги, които не са паднали от небето като „цялостна творба“, нито са били дадени само на един човек. Бог е употребил повече от 40 души, за да запишат Неговите откровения. При това Той е използвал както личните черти на характера на авторите, така и индивидуалните им особености като произход и професия. *Уочман Ний* [N1] окачествява веднъж Божието слово, като великолепна симфония, в която сравнява библейските автори с музикални инструменти. В един оркестър всеки музикален инструмент има своя специфичен тембър. Звучите на пианото, виолата, кларинета или флейтата, могат да бъдат различени; но в цялостта си това е едно хармонично единство. Всеки инструмент има своя характерен тон, специфично участие и определена задача, но всички те свирят по една и съща партитура. Точно както композицията не произхожда от музикалните инструменти, така и композиционното авторство на Божието слово не изхожда от съответните писатели, а от самия Бог. Чудото на Библията – въпреки че е писана в продължение на около 1600 години – се състои в това, че от началото до края си тя представлява едно органично единство.

Специфична характеристика на Библията е, че Бог обикновено дава своите откровения постепенно, както става ясно от следните два примера: идването на Месията и възкресението на Иисус. Виждаме как Бог многократно се позовава на вече дадена по-рано информация, която се задълбочава и допълва постепенно. Всички

автори след Мойсей са писали, позовавайки се на Петокнижието. Пророците вземали предвид книгата Исус Навиев, книгите на Самуил, както и всичко, което Бог вече бил заявил. Новият Завет в крайна сметка е последователното изпълнение на това, което отдавна е било известно. Повече от 1500 пасажи в НЗ са цитати от старозаветните Писания. Всички части на Библията са тясно свързани помежду си. *Уочман Ний* с право казва: „Не може да отстраним Стария Завет и да остане много от Новия Завет.“ Следователно цялата съществуваща Библия е най-пълният запис на Божиите откровения. Те са завършени (Откр. 22:18) и повече няма да има никакви допълнителни откровения, макар и многобройни сектанти да ни объркват с нови послания.

Основателите на секти *Джоузеф Смит* (мормони), *Якоб Лорбер* (Приятел на новото откровение), *Чарлз Тейс Ръсел* (Свидетели на Йехова), *Йохан Готфрид Бишоф* (Нови апостоли), *Мери Бейкър Еди* (Християнска наука) и др., са изопачили Словото на Библията чрез своите поправки по нея, на които обикновено приписват по-висок ранг отколкото на самата Библия. Техните учения не са божествени послания, независимо че всяка такава група гледа на тях като авторитетни. Това са само жалки заблуди на лъжеучители и „измамници“ (2 Йн. 7). Бог не дава допълнителни откровения, а само нова светлина за това, което Той отдавна е говорил в СЗ и НЗ. Така Библията остава единственият валиден източник на информация и единственото мерило, по което следва да проверяваме всичко. Надлежащата книга също трябва да се подчинява във всичко на Божието слово и да бъде подложена на неговата проверка.

5.3.1. Идването на Исус в този свят

Един от най-забележителните примери за постепенно откровение на Божието послание в Библията е големият брой пророчества за идването на Месията. Веднага след грехопадението, Бог съобщава спасителното Си намерение, което след това се развива все повече и повече в дните на СЗ. Посредством десет избрани предсказания, насочващи към идващия Спасител, ще проследим постепенния процес на откровение:

1) Битие 3:15: „Ще поставя и вражда между теб и жената, и меж-

ду твоето семе и *нейното семе*; то ще ти смаже главата, а ти ще му смажеш петата.“ Чрез изричното обещание Месията да дойде от *семето на жената* – а не на мъжа, – 50 процента от хората се изключват като непосредствен родител.

2) Битие 9:26-27: „Благословен ГОСПОД, Бог на *Сим*; и Ханаан (= син на Хам) да му бъде слуга! Бог да разшири Яфет и той да се засели в шатрите на *Сим*.“ Чрез това донякъде скрито пророчество, *потомците на Сим* се посочват като носители на линията на благословение; същевременно две трети от нациите (потомците на Хам и Яфет) се изключват.

3) Битие 22:18: „В твоето потомство (= *Авраам*) ще се благославят всичките народи на земята, защото си послушал гласа Ми.“ Чрез избирането на *Авраам* стотици семитски народи се изключват.

4) Битие 17:19: „Бог каза: Не, жена ти Сара ще ти роди син, и ще го наречеш *Исаак*; И ще поставя завета си с него за вечен завет, за потомството му след него.“ От потомството от няколко сина на Авраам (Бит. 25:1-2), съгласно това обещание, изборът пада на *Исаак*.

5) Числа 24:17: „Ще излезе *звезда от Яков* и ще се въздигне скиптър от Израил“ От двамата сина на Исаак – Исав и *Яков*, бива избран последният.

6) Битие 49:10: „Няма да липсва *скиптър от Юда*, нито жезъл на управление отсрещ краката му, докато дойде Сило (*т.е.* Този, на когото принадлежи жезълът на управлението). На него ще се покорват народите.“ От дванадесетте сина на Яков, *Юда* ще продължи спасителната линия. От неговото племе по-късно ще произлезе Месията (= Сило).

7) Исаия 11:1-2: „И ще израсте *пръчка от Есеевия пън* и издънка от корените му ще носи плод. И Духът на ГОСПОДА ще почива на Него — Дух на мъдрост и разум, Дух на съвет и сила, Дух на знание и страх от ГОСПОДА.“ От междувременно хилядите семейства от Юда, посредством уточнението на това пророчество, идването на Спасителя се обещава от рода на *Есей*.

8) 2 Царе 7:12: „Аз ще издигна потомъка ти (= *Давид*) след теб,

който ще излезе от тялото ти, и ще утвърди царството му.“ От осемте сина на Есей (1 Царе 17:12; 1 Лет. 2:13-15 : Елиав, Авинадав, Сама, Натанаил, Радай, Осем ... Давид) е избран *Давид* като най-младия.

9) 1 Летописи 28:5,7: „А от всичките ми синове (защото ГОСПОД ми е дал много синове) Той избра сина ми *Соломон* да седи на престола на ГОСПОДНОТО царство над Израил ... И Той ще утвърди царството му до века.“ От 19-те сина на Давид (2 Царе 3:2-5: Ам-нон, Хилеав, Авесалом, Адония, Сефатия, Итраам; 2 Царе 5:14-16: Самуа, Совав, Натан, Соломон, Евар, Елисуа, Нефег, Яфия, Елисама, Елиада, Елифалет; 1 Лет. 3:5-8: Елисама, Ногах) Бог определя *Соломон* за линията на спасение.

10) Исаия 7:14: „Ето, *девицата* ще зачене и ще роди син, и ще го нарече Емануил.“ Пророческите думи на Бога тук посочват едно-единствено лице: една девица! Тогавашните адресати на това послание вероятно не са могли да схванат тези думи, понеже Бог е настоявал за нещо погледнато по човешки невъзможно – *бременна девица*! Дори и Мария не може да разбере посланието на ангела, тъй като казва: „Как ще бъде това, тъй като не познавам мъж?“ (Лк. 1:34). Тя получава следния отговор: „Защото за Бога няма нищо невъзможно“ (Лк. 1:37).

5.3.2. Възкресението на Иисус

Бихме искали да разгледаме още един пример, потвърждаващ гледната точка за дълбокото закрепване на едно изявление на НЗ още в СЗ: Възкресението на Иисус от мъртвите! Изхождайки от НЗ, ще разгледаме подробно три различни препратки към СЗ:

1) Заключение за възкресението от СЗ (Мт. 22:31-32): При призоваването на Мойсей Бог го среща в горящата къпина и му се открива със следните думи като Бога на отците: „Аз съм Бог Авраамов, Бог Исааков и Бог Яковов“ (Изх. 3:6). Бихме ли могли от този пасаж да си извадим извод за възкресението? Според мен едва ли, но в НЗ Иисус ни показва как може да се направи недвусмисленото заключение:

„Не сте ли чели за *възкресението на мъртвите* онова, което ви е говорено от Бога, който казва: (Изход 3:6) 'Аз съм Бог Авраамов, Бог Исааков и Бог Яковов'? Той не е Бог на мъртвите, а на живите“ (Мт. 22:31-32).

В 1 Йоаново 5:20 пише, че Бог е живот и следователно Бог може да бъде само Бог на живите. Затова, ако важат следните две условия:

1. Бог е живот,
2. Авраам, Исаак и Яков са починали,

то понеже Бог е Бог на живите, за Авраам, Исаак и Яков е невъзможно да останат в смъртта, затова те ще възкръснат за живот. Такава е острата като бръснач библейска логика!

2) Свидетелство за възкресението на Иисус в книгата Осия (Лк. 24:46): След библейския час, изнесен от възкръсналия Иисус на учениците по пътя за Емаус, Той се явява на учениците в Ерусалим и им разкрива значението на Писанието: „Така е писано, че Христос трябваше да пострада и да възкръсне от мъртвите на третия ден“ (Лк. 24:46). Той вероятно им е цитирал пасажа от закона на Мойсей: „Вижте сега, че Аз, Аз съм и освен Мен няма бог. Аз умъртвявам и Аз съживявам, Аз наранявам и Аз изцелявам и няма кой да избавя от ръката Ми“ (Втзк. 32:39). В книгата на пророк Осия (6:2) пише още по-ясно: „След два дни ще ни съживи, на *третия ден* ще ни издигне и ще живеем пред Него.“ Сърцата на учениците са горели в тях (Лк. 24:32), когато чрез тези позовавания на СЗ им е било дадено ясното разбиране.

3) Вкореняване на възкресението в разказа за сътворението (Мт. 12:40): При третото поред свидетелство за възкресението на Иисус ще изходим от Матей 12:40 и ще проследим тази мисъл до първото явяване в СЗ: „Защото, както Йона беше в корема на морското чудовище (*ketos*) три дни и три нощи, така и Човешкият Син ще бъде в сърцето на земята три дни и три нощи.“ Обикновено за „*риба*“ на различни места в гръцкия НЗ стои думата „*ichthys*“; само веднъж (Мт. 12:40) се появява думата „*ketos*“, която на немски се предава с *водно чудовище* или *водно страшилище*. В други преводи тази дума се предава по-точно, като се записва *морско*

чудовище (Zürcher), морско страшилище (Jerusalem), гигантска риба (Schlachter), огромна риба (New International Version). Старозаветният пасаж, на който се позовава Той, се намира в Йона 1:17: „А ГОСПОД определи една голяма риба да погълне Йона. И Йона беше в корема на рибата три дни и три нощи.“ В книгата на пророк Йона мисълта за възкресението на Исус все още е така дълбоко скрита, че изобщо не се вижда директно. Исус пръв установява връзката с това в Своите проповеди. Ако потърсим още по-далечна отправна точка, то без съмнение ще я намерим още в разказа за сътворението.

При създаването на животните на петия и шестия ден от сътворението, биват назовани (като пример) само няколко големи класа животни, като „всякакви живи същества във водата, крилати птици, добитък, пълзящи и земни животни“. Затова е странно, че в такова общо изброяване, едно определено животно се споменава по име: „И Бог създаде големите китове и всяко живо същество, което се движи, от които водата гъмжеше“ (Бит. 1:21). Животинският вид, определен от *Лутер* с думата *китове*, е предаден в други преводи с *големите морски чудовища* (Elberfelder, Блага вест 1982 г.), или *големи водни животни* (Menge, Zürcher). Също и английската Revised Standart Version характеризира с *great sea monsters* точно тази дума, която се появява в Матей 12:40 (*ketos*). Тъй като в Библията няма нищо случайно, а зад всичко стои един по-дълбок смисъл, то тук можем да установим нещо забележително: Чрез споменаване по име само на този единствен вид в разказа за сътворението, още тук – макар и доста скрито – се дава първата насока за възкресението на Исус. Това голямо водно животно се посочва специално, поради духовната си значимост, защото то е онзи вид, който ще погълне Йона, а това събитие от своя страна ще бъде знамение за възкресението на Исус. Така описаният ред свидетели е общо илюстриран като средната пътека на *фиг. 11* (вж. гл. 8.3).

Изводи: От предходните два внушителни примера можем да разчетем някои принципи за божественото откровение, установени като общовалидни и при разглеждането на други текстове:

- Бог често започва Своего откровение с едно подробно изявление, което след това продължава да се развива поетапно. В края

винаги стои изпълнението, настъпващо със забележителна за нас прецизност.

- Не е толкова лесно да се разпознае едно по-дълбоко значение, тъй като то се крие под друго, стоящо на преден план, изказване. Само в ретроспекция, при по-късното си изпълнение, съдържащата се в него гледна точка излиза наяве. Така и в споменатите по-горе примери, аспектите на обещанието за Месията или изказванията за Неговото възкресение изпъкват с различна сила.
- Едно и също събитие се описва чрез множество различни съществителни и глаголи. По този начин същият Спасител постоянно се характеризира чрез нови имена, като семето на жената, звезда от Яков, скиптър от Юда, пръчка от Есеевия път, Емануил. Така забелязваме как за едно и също изказване Библията често използва изобилие от синонимни понятия. От контекста става ясно, че въпреки използването на различни думи обаче става дума за един и същ случай.
- Някои подробности, които при четене на Библията ни изглеждат като второстепенни, имат важно значение в общия контекст. Духовните причини не винаги се разпознават лесно. По това можем да преценим колко силно се нуждаем от подкрепата на Светия Дух, за да можем да четем правилно Библията, да я разбираме и да бъдем доведени до по-дълбоко познание.
- Основанията за многобройни учения на НЗ се намират още в разказа за сътворението (напр. Мт. 12:40; Мт. 19:4-6; Мк. 2:27; 1 Кор. 11:8-9; 1 Кор. 15:44-47; 1 Тим 2:11-14). Чрез тях вниманието ни се насочва към неговото основно значение.

6. Разликите между Библията и Корана

През май 2006 г. бях на пътуване за лекции в Казахстан¹⁵, където главно изнасях доклади в университетите. Природонаучно ориентираните беседи с библейски акценти се провеждаха по време на редовните лекции. По време на заключителните дискусии със студенти и професори изключително често се повтаряше въпроса: „Можете ли да ни обясните каква всъщност е разликата между Корана и Библията?“ В действителност Казахстан е предимно мюсюлманска страна, но в никакъв случай толкова строга, като Иран, Ирак или Саудитска Арабия. Отговаряйки на този въпрос, имах шанса отново да посоча уникалността и изключителността на Библията. Даването на подробни и изчерпателни отговори обаче често не е възможно в рамките на устни дискусии, поради което тук бих искал да сравня в детайли основните послания на Библията и Корана.

6.1. Пророчества

Ако търсим отличителна характеристика, която да разграничава Библията от всички останали книги в световната история, това без съмнение са изпълнените вече пророчества в пространството и времето. 3268 твърдения са настъпили точно така, както са били предречени често дори няколко века по-рано. Не е известно нито едно пророчество, което да се е изпълнило по-различно от начина, по който е било предсказано. Посредством това Бог ни е дал уникален критерий за проверка на истината. Този показател доказва Библията като Книгата на истината. Не съществува нищо, сравнимо с Библията. Ние ще разгледаме този въпрос по-подробно в следващата глава.

¹⁵ Пътуване за лекции в Казахстан от 2 до 16 май 2006 г. Придружители: Виктор Фаст, Герхард Пертек, д-р Хари Трьостер.

6.2. Какво не съдържа Коранът

Лични истории: Коранът, за разлика от Библията, не включва трогателни събития и биографии, а до голяма степен представлява една доктрина от събрани мисли, често трудни за четене. В него липсва хронологическа последователност на събития. А едно подробно описание на личен разговор, като например този, който Иисус е водил със самарянката на Якововия кладенец (Йн. 4:1-42), бихме търсили напразно.

Блаженства: За срещащата се в Новия Завет дума „блажен“ се използват две различни гръцки думи: *makarios* (= щастлив, блажен) и *sozein* (= спасен). Блажен е този, който е приел Иисус Христос и Неговото Слово (Мт. 16:17, Лк. 1:45), следователно този, който вярва в Него (Йн. 20:29). В 1 Коринтяни 1:18 с думата „блажен“ се има пред вид спасението: „Защото словото на кръста е безумие за тези, които погиват, но за нас, които биваме спасени, то е Божия сила.“ Една характеристика на Новия Завет са блаженствата на Иисус. Намираме ги в Проповедта на планината (Мт. 5:3-11), а в Откровение има още седем блаженства от възкръсналият Господ (1:3; 14:13; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7; 22:14). В Корана никой не е наричан блажен.

Победа над смъртта: Иисус е победителят над смъртта: „Погълната беше смъртта победоносно (Иисус)“ (1 Кор. 15:54). Чрез мощното Си слово Той е можел да възкресява мъртви, а именно Лазар (Йн. 11:43-44), момчето в Наин (Лк. 7:11-15) и дъщерята на Яир (Лк. 8:53-55). Той също така е и Този, който ще унищожи смъртта като последния враг (1 Кор. 15:26). Нито Мохамед, нито неговите последователи (халифи) са възкресили някого от мъртвите.

Променен живот след среща с Иисус: Основен критерий за последователите на Иисус е промененият живот. Който се е обърнал към Иисус, може да говори за Преди и След. Библията е пълна с подобни свидетелства за променен живот (напр. Павел: Деян. 9 гл.; Закхей: Лк. 19:1-10; гадаринецът: Мк. 5:1-20; прелюбодейката: Йн. 8:1-11). Никъде в Корана не се съобщава, че някой е станал нов човек чрез вяра в Аллах.

Любов: Свидетелства за Божията любов към нас хората като например в Еремия 31:3: „Да, с вечна любов те възлюбих и те привлякох с милост“ или „Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, а да има вечен живот.“ (Йн. 3:16). Такива свидетелства бихме търсили напразно в Корана, а и във всички други религии.

6.3 Кой е Аллах от Корана, в сравнение с Бога на Библията?

Мохамед обявил Аллах за единствения Бог. Думата ислям означава подчинение на Аллах. Следователно мюсюлманин е този, който цял живот се подчинява на Аллах. Противно на това Библията казва, че човекът е създаден по образа на Бог, което значи, че той е подобен на Бога: „А Ти си го направил малко по-долен от ангели, със слава и великолепие си го увенчал. Направил си го владетел над делата на ръцете Си, положил си всичко под краката му“ (Пс 8:5-6). Иисус ни представя Бога като Отец, който ни обича. Всичко това е напълно различно в исляма: Аллах в никакъв случай не е подобен на човека. Той е и остава възвишен и недостъпен, общението с него е немислимо. Това се отнася както тук за земята, така също и за мюсюлманския рай. Затова и Мохамед не е получил откровения от Аллах, понеже Аллах не се приближава до никой човек. Мохамед казва, че ангел Гавриил му е разкрил Корана. В противовес на това, в Библията Бог постоянно говори с хората, които са получили Словото Му от Него Самия. Така тук ние постоянно намираме формулировки, които изявяват директното Божие слово към хората: „Тогава ГОСПОД ГОВОРИ НА МОЙСЕЙ И КАЗА“ (Изм. 14:1) или „И ГОСПОДНОТО СЛОВО БЕШЕ КЪМ МЕН И КАЗА: ...“ (Езек. 7:1).

При Аллах човек може да дойде само като роб – паднал на колене. Християните обаче отиват при своя Бог като дете, което се обръща с доверие към Своя Отец: „Защото не сте приели дух на робство, ... а сте приели Дух на осиновение, чрез който и викаме: Авва, Отче!“ (Римл. 8:15).

Ангел Гавриил е известил на Мария посланието на Бога: „И ето, ще заченеш в утробата си и ще родиш Син, когото ще наречеш Иисус. Той ще бъде велик и ще се нарече Син на Всевишния“ (Лк. 1:31-32).

Отецът на Иисус Христос няма да изпрати 600 години по-късно Своя ангел Гавриил при Мохамед в Мека, за да му продиктува, че той, Бог, няма никакъв син. Следователно откровенията, получени от Мохамед, не могат да произхождат от същия Бог, който е предал Своето послание още на Мария.

Тук ще разгледаме накратко още няколко различия:

Коран: Човекът завинаги е предаден на волята на Аллах. Той е ограничен в неговата воля, понеже Аллах е предопределил всичко. Аллах е авторът на доброто и злото. Той също така е непредсказуем.

Библия: Човекът е надарен от Бога със свободна воля (вж. по-подробно 6.4.3).

Коран: Аллах е само един, а не трима. Коранът твърди, че християните се молили на трима богове: Бог, Иисус и Мария.

Библия: Бог е Един и същевременно Триединство: Отец, Син и Свети Дух. Приемашите Библията християни се молят на Отца и Иисуса в силата и под водителството на Светия Дух. Мария е била човек и затова в Библията няма молитва, отправена към Мария.

Коран: Човекът трябва да избира доброто и да отбягва злото. На Съда Аллах ще провери дали злото е било компенсирано от доброто. Прощката, даваната от Аллах в Корана, е произволна: „Когото пожелае, Той ще опрости и когото пожелае, ще накаже“ (Сура 3:129). Следователно Аллах не се обвързва с думите си и неговата прошка няма конкретно основание в смисъла, в който Библията се позовава на такова – чрез кръста на Иисус. В сура 4:116 ислямът ясно се разграничава от християните, които поставят Син наред с Бога: „Аллах не прощава да се съдружават с него, но освен това прощава на когото пожелае.“ Също и тук, чрез допълнението „на когото пожелае“, бива изтъкнат несигурният характер на прошката. Затова и един мюсюлманин никога не може да бъде уверен, дали му е простено.

Библия: Човекът е лош от младостта си (Бит. 8:21; Пс. 14:3). Лошите дела не могат да бъдат компенсирани чрез вършене на добро,

а само чрез прошка. Според Библията основание за прошката е пролятата от Исус кръв на кръста, защото „без проливането на кръв няма опрощаване“ (Евр. 9:22). По този начин изкупването на греховете почива на един неоспорим факт (Откр. 1:5; Откр. 5:9; Откр. 12:11). Павел пише: „Но вие бяхте измити, бяхте осветени, бяхте оправдани в Името на Господ Исус Христос и в Духа на нашия Бог“ (1 Кор. 6:11). Библията, противно на Корана, изтъква сигурността на прошката. Още тук и сега можем да знаем: Полицията за нашия дълг е разкъсана и веднъж завинаги е прикована на кръста (Кол. 2:14).

Коран: Аллах няма деца, следователно и никакъв син. Според Корана Исус не трябва да бъде почитан като Бог, тъй като той е бил създаден от Аллах като човек.

Библия: „Синът Исус Христос е истинният Бог“ (1 Йн. 5:20). Също така и в Йоан 1:1 се свидетелства за Исус като за Бог: „Словото (= Исус) беше у Бога; и Словото (= Исус) бе Бог“. Той е съществувал винаги и вечно: „произходът Му е от начало, от дните на вечността“ (Мих. 5:2). Понеже Исус е Бог, то ние се покланяме и на Него (Деян. 7:59; 1 Кор. 1:2; Кол. 2:6-7; 1 Йн. 1:9).

Коран: Исус бил важен пророк, а Мохамед е пратеник на Аллах. Според ислямската вяра той е последният пророк.

Библия: Старият Завет е пълен с пророчества за идването на Исус като Изкупител и Спасител на света. Той е Божият Син; чрез Него, Бог е говорил в края на тези дни на нас (Евр. 1:2). Никой друг няма да идва повече след Него.

Коран: Никой не може да осигури заместническа жертва.

Библия: Исус умря на кръста и по този начин осигури една заместническа жертва за вината ни (1 Кор. 5:7; 1 Петр. 1:18).

Коран: В него има агресивни изявления срещу евреи и християни: „И рекоха юдеите: ‘Узайр¹⁶ е синът на Аллах.’ И рекоха християните: ‘Месията е синът на Аллах.’ Това те го изричат ... Аллах да

16 Узайр означава Езра; но подобно нещо, евреите не изговарят никъде.

ги порази! Как така се подлъгват!“ (Сура 9:30). Според Сура 98:5 евреите и християните са пазени за вечния огън на ада: „Онези от хората на Писанието и от съдружаващите, които не вярваха, ще бъдат в огъня на Ада, там ще пребивават вечно. Те са най-лошите от създанията.“

Библия: Евреите са Божият избран народ: „Понеже ти си свят народ на ГОСПОДА, своя Бог. ГОСПОД, твоят Бог, те избра, за да бъдеш Негов собствен народ измежду всичките народи, които са по лицето на земята“ (Втзк. 7:6). Той обича своя народ (Втзк. 33:3). Евреите са били непокорни на Бога, но въпреки това „Бог не е отхвърлил Своя народ“ (Римл. 11:2). Божията вярност е постоянна: „Защото даровете и призванието от Бога са неотменими.“ (Римл. 11:29). Дори нещо повече: Бог дотолкова се идентифицира със Своя народ, че агресията срещу Израил е равнозначна на докачане зеницата на окото Му: „Защото, който докача вас, докача зеницата на окото Му“ (Зах. 2:8).

6.4. Няколко избрани теми, сравнени в Корана и Библията

6.4.1. Има ли сигурни обещания?

Коран: Коранът учи, че Аллах е свободен в действията си и затова не дава на хората сигурни обещания. Ако той би правил това, той не би бил повече свободен. От друга страна, Аллах изисква от хората безусловно подчинение. Арабската дума *ислям* означава подчинение. Ето защо човек не може да предвиди, за кого той ще се смили някога: „Опрощава Той комуто пожелае и наказва Той когото пожелае.“ (Сура 48:14).

Библия: В Библията обаче, се свидетелства за съвсем различен характер на живия Бог. Той многократно е давал на нас, хората, обвързващи обещания. Когато Бог е сключвал завет с хората, Той го е спазвал, дори и в случаите, когато хората са го нарушавали. Тук ще споменем петте завета на Бога:

1. Заветът с Ной: Когато Ной напуска ковчега, Бог сключва с него завет (Битие 8:20 – 9:17): Докато съществува земята, никога

отново няма да настъпи световен потоп. Дъгата е знакът на завета, който винаги трябва да напомня за твърдото Божие обещание. Този завет бил Божий дар и не бил обвързан с никакви условия.

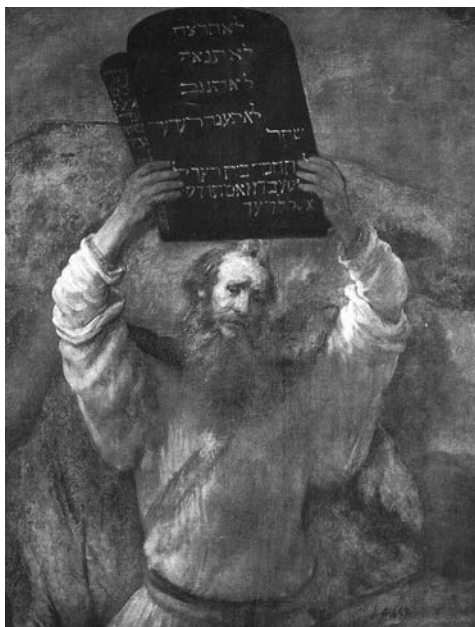

2. *Заветът с Авраам*: Тук също прави впечатление, че Бог едностранно се задължава с едно обещание „Аз ще“: „*Ще* те направя голям народ и ще те благословя, и *ще* възвелича името ти, и ще бъдеш за благословение ... На твоеото потомство *ще* дам тази земя“ (Бит. 12:2,7). „Защото цялата земя, която виждаш, *ще* дам на теб и на потомството ти до века“ (Бит. 13:15).

3. *Заветът с Мойсей*: В завета на закона от Синай – за разлика от гореспоменатите два завета – на народа Израел, като страна в това съглашение, са наложени условия: „И сега, ако усърдно ще слушате гласа Ми и ще пазите завета Ми, вие ще бъдете Мое собствено притежание от всички народи, защото Моя е цялата земя“ (Изх. 19:5).

4. *Заветът с Давид*: С Давид Бог сключва един насочен напред в бъдещето и вечно валиден завет: „В онези дни и в онова време ще направя да израсне на Давид праведна издънка; и Той ще извърши

правосъдие и правда на земята. В онези дни Юда ще се спаси и Ерусалим ще живее в безопасност. И това е *името*, с което се нарича: ГОСПОД, наша правда“ (Ерем. 33:15-16). Този завет ще получи своето изпълнение в месианското царство на мир чрез Иисус, Синът на Давид (Лк. 1:32-33).

5. Новият Завет: В Еремия 31:31 Бог обещава Нов Завет: „Ето, идват дни, заявява ГОСПОД, когато ще склуча с израилевия дом и с юдовия дом нов завет.“ Този последен, изпълняващ всичко завет, е Новият завет в Неговия Син Иисус Христос. Този завет е подпечатан с кръвта на Иисус на кръста на Голгота. Всеки, който приеме обещанието за спасение в Иисус, и се осланя на него, е намерил вечния живот: „Който има Сина, има живота; който няма Божия Син, няма живота“ (1 Ин. 5:12).

6.4.2. Положението на мъжа и жената в Корана и Библията

Коран: По този въпрос Коранът учи коренно различни неща от Библията: „Мъжете стоят над жените с това, с което Аллах предпочете едни пред други, и защото харчат от имотите си (да се тълкува за жените). Целомъдрените жени са послушни, пазят съкровено си /и усърдни в отсъствието на съпруга/, както Аллах ги е запазил. А онези, от чието непокорство се страхувате, увещавайте, отдръпнете се от тях в постелите и ги удрийте! А покорят ли ви се, не търсете средство против тях! Аллах е всевишен, превелик“ (Сура 4:34; Reclam).

Ако един мюсюлманин заключи или удари жена си, той прави това в съответствие с етиката на Корана. Библията обаче ни учи: „Мъже, любете жените си“ (Ефес. 5:25), и „Живейте благоразумно с женския пол.“ (1 Петр. 3:7). Такива съвети бихме търсили напразно в Корана. *Бенедикт Петерс* засяга същността на проблема [Р6]: „Ако опитахме да обобщим разликата между етиката на Корана и етиката на Новия Завет, то това е възможно с едно изречение: ‘В Корана липсва Проповедта на планината!’“

Библия: Бог е дал на мъжа и жената съвместната заръка да владеят над Земята (Бит. 1:26-28). Пред Бога мъжът и жената са равни: Те са еднакво ценни, имат равни права, а също и двамата са показани по един и същ начин в небесата. Това положение пред Бога подчертава напр. Галатяни 3:28: „Няма вече юдеин, нито грък, няма роб, нито свободен, няма мъж, нито жена, защото вие всички сте едно в Христос Исус.“ Независимо мъж или жена: „Понеже няма разлика ... защото един и същ е Господ над всички, богат към всички, които Го призовават“ (Римл. 10:12).

Спасението е приготвено за всеки, който призовава Господ Исус (Римл. 10:13), и това важи независимо от пола, цвета на кожата, от националността или степента на образование. Новият Завет учи, че мъжете и жените имат различни задачи и сфери на влияние и помежду им е постановен определен ред на отношения от Бога (Ефес. 5:21-33). В никакъв случай обаче мъжът не е по-добър, по-висш или по-ценен.

6.4.3. Свобода и ограничение във вярата

Библия: Специален отличителен белег на християнската вяра е дарената ни в Христос свобода: „Свободата, за която Христос ни освободи“ (Гал. 5:1). Политическите или религиозни системи клонят към обвързване на човека, отнемат му свободата и го поробват. По време на националсоциализма и другите диктатури, инакомислещите са били преследвани, затваряни или убивани. В комунистическа Източна Германия на хората не е било позволено да живеят там, където биха искали; затова и са били построени Берлинската стена и граница с автоматична стрелба. Ислямът не позволява да се напусне тази религия със свободно решение.

Богът на Библията обаче е поставил невероятно голям радиус на свободата ни за избор. По свободно решение ние можем да потеглим към небесата или дори към ада. В близост до Иисус ние сме наистина свободни: „И така, ако Синът ви освободи, ще бъдете наистина свободни“ (Йн. 8:36). Навремето някои от учениците на Иисус се отвърнали от Него и би било разбираемо, ако Иисус се бе опитал на всяка цена да запази останалите. Но при Него не съществува такава принуда. Той предоставя на останалите ученици избор: „Да не искате и вие да си отидете?“ (Йн. 6:67). Със свободна воля и твърдо лично решение Петър отговаря: „Господи, при кого да отидем? Ти (само) имаш думи на вечен живот“ (Йн. 6:68).

Иисус претендира, че е единственият път към Отца (Йн. 14:6). Единствено в Него може да се намери спасение (Деян. 4:12). От тази изключителна претенция обаче, по никакъв начин не следва, че всички хора, които не приемат Евангелието на Иисус Христос, трябва да бъдат обявени за врагове, с които човек трябва да се бори. Няма никакви санкции срещу нехристияните – напротив: „Нека всеки от нас да угажда на ближния си за негово добро“ (Римл. 15:2). Нещо повече: „Обичайте неприятелите си и се молете за онези, които ви гонят!“ (Мт. 5:44).

Коран: Подобна свобода на вярата бихме търсили напразно в Корана. Точно обратното, там има нареждане, че който отпадне от исляма, трябва да бъде наказан със смърт: „А отметнат ли се, хващайте и ги убивайте, където ги заварите“ (Сура 4:89). Когато тези текстове биват приведени в действие, става много лошо. Тъжен пример за това са убийствата в Малатия:

На 18 Април 2007 г. в град Малатия, разположен в една турска провинция на около 450 км североизточно от Антиохия (градът, където вярващите за първи път са наречени „християни“, вж. Деян. 11:26), се случило нещо изключително ужасно. По брутален начин млади мъже убили трима евангелски християни: германския мисионер и баща на три деца *Тилман Геске*, турския пастор *Неджати Айдън* (баща на две деца) и турчина *Угур Иксел*. Тези убийци, единият от които е син на кмет, са членове на „Тарикат“, група „лоялни вярващи“ в исляма. Тримата християни били оковани за ръцете и краката и след това три часа зверски измъчвани до смърт. С мобил-

ни телефони извършителите заснели жестокия акт, детайлите от който са твърде потресаващи, за да ги възпроизвеждаме тук. Забележителна е реакцията на съпругата на *Тилман Геске*, *Сузане*, след убийството на мъжа ѝ. Това, което тя казва, може да се изрече само от някой, който е бил повлиян от отношението на Исус (<http://www.izmirprotestan.org>):

„*Сузане Геске* изрази в телевизионно интервю своята прошка – едно деяние, отпечатано на първите страници на най-големите турски вестници. Тя не иска никакво отмъщение, обяснява пред репортери. „Отче, прости им, защото не знаят какво правят“, казва тя и с това се съгласява от все сърце с думите на Христос на Голгота (Лк. 23:34). В една страна, където отмъщението ‘кръв за кръв’ е нормално като дишането, вниманието на много репортери бе насочено към християнската църква, а и към това колко много коментарът на *Сузане Геске* е променил живота (на другите хора). Един журналист пише за нейните думи: ‘В едно изречение тя каза толкова, колкото 1000 мисионери не биха могли да направят за 1000 години.’“

6.4.4. Лукав срещу истинен

Коран: Едно от „99-те чудни имена на Аллах“ идва от Сура 5:54, според която Аллах е „най-добрият хитрец“, и най-лукавият. Да си „лукав“ означава да можеш добре да заблуждаваш и да се преструваш, да подвеждаш някого с неверни факти, да бъдеш лъжлив. В Библията напротив, не Бог, а дяволът е описан като лукав. Лукавството, хитростта на змията довели до грехопадението (Битие 3:1-6) – до това, че Адам и Ева станали непокорни на Бога. Когато Бог попитал Ева: „Какво е това, което си сторила?“, тя отговорила: „Змията ме подмами“ (Битие 3:13). Ако Аллах е най-лукавият или хитрият, то тогава и неговите последователи ще действат по същия начин. От това разбиране следва, че лъжата, нарушаването на дадена дума или договор, а и измамата спрямо „неверниците“ не са осъдителни, следователно не са и грях, а допустими и достойни за възхищение хитрости на мюсюлманина. Това не е ли една от причините, поради които един истински мирен договор в Близкия изток почти не е възможен?

Библия: Бог на Библията е истинен и Неговите „очи търсят истина“ (Ерем. 5:3). Иисус е истината в една личност (Йн. 14:6) и ние трябва да представяме Неговото отношение (Фил. 2:5). Той е учил Своите ученици на точно противоположните неща спрямо изказванията, записани в Корана: Ако бъдат сред вълци, т.е. сред врагове, те трябва въпреки всичко да постъпват винаги разумно и истинно: „Бъдете разумни като змиите и незлобиви като гълъбите“ (Мт.10:16).

6.4.5. Мирна религия ли е ислямът?

На този въпрос не може да се отговори, ако следим дискусиите на политиките или някои съобщения от църквата. Самият Коран дава достатъчно информация относно това:

- „А изтекат ли месеците на възбрана, убивайте съдружаващите¹⁷, където ги сварите, и ги хващайте, и ги обграждайте, и ги при-чаквайте на всяко място за засада! И щом се покаят и отслужват молитвата, и дават милостинята закат, сторете им път!“ (Сура 9:5).
- „И когато срещнете неверниците, удряйте по шията, додето ги над-виете, и здраво ги вържете!“ (Сура 47:4; Reclam).
- „Най-лошите твари пред Аллах са онези, които го отричат и не вярват“ (Сура 8:55).
- „Ще вселя Аз ужас в сърцата на неверниците. Бийте ги по вра-товете, бийте ги по всички крайници!“ (Сура 8:12; Reclam).

Документите, междуременно конфискувани от ФБР, позволяват извън всякакво съмнение да се разбере, че при терористите от 11-ти септември 2001 г. се касае за религиозно мотивирани извършители. Установено е, че като източник на вдъхновение им е служил Коранът, което лесно може да се докаже със сурите, цитирани по-горе. Необходимо е също така да се посочи, че Мохамед изобщо не е действал като кротък пацифист. Основателят на тази религия е бил безкомпромисен военачалник. На Корана следва да се припише голяма част от агресивността и омразата срещу „неверниците“ (тук биват причислявани също християни и евреи).

Много неправилно би било да се обвиняват всички мюсюлмани в тероризъм. Но следва да отбележим: Феноменът на ислямския тероризъм трябва да ни накара да вземем под внимание факта, че всички действия се основават на декларации в Корана. Тук помест-

17 **съдружаващи** (араб. *muschrikun*): В Корана **съдружаващи** биват наричани всички онези, които вярват в много богове. По-специално става въпрос за християните, които от мюсюлманска гледна точка вярват в трима богове (Бог Отец, Сина Исус Христос и Мария). Протестантите, които не се молят на Мария, биват упрекувани, че вярват в Бог Отец, Сина Исус Христос и в Светия Дух.

ваме списък на атентатите между септември 2001 г. и септември 2004 г. от Брауншвайгер Цайтунг, 8 юли 2005 г.:

11. септември 2001 г.: Ислямисти отвличат четири американски пътнически самолета. Те насочват два самолета в кулите на Световния търговски център в Ню Йорк, а един в Пентагона във Вашингтон. Другият катастрофира в Пенсилвания. Около 3000 души умират.

11. април 2002 г.: При бомбен атентат срещу синагогата на тунезийския остров Джерба, един атентатор-самоубиец повлича към смъртта 21 души. 14 от тях са от Германия.

12. октомври 2002 г.: При бомбени атентати в дискотеки на курортния остров Бали загиват 202 души, включително шест германци.

28. ноември 2002 г.: Трима атентатори-самоубийци в Кения взривяват кола пред израелски хотел в Момбаса: 18 мъртви.

12. май 2003 г.: 35 души умират в серия от бомбени атентати, предимно в населени от чужденци квартали на Саудитско-арабската столица Рияд.

16. май 2003 г.: При пет атентата на ислямисти в западни и еврейски сгради в мароканския пристанищен град Казабланка умират 45 души.

20. ноември 2003 г.: В Истанбул експлоадират бомби пред британски сгради. Най-малко 33 мъртви. Пет дни по-рано при атентати пред две синагоги умират поне 24 души.

11. март 2004 г.: В четири влака в Мадрид избухват десет бомби. 191 мъртви са записани на сметката на мароканските ислямисти.

29. май 2004 г.: В Саудитска Арабия са атакувани западни офиси и един жилищен блок. 22 души умират.

24. август 2004 г.: След няколко експлозии два руски пътнически

самолета падат в югозападната част на страната. В развалините умират 90 души.

1. септември 2004 г.: В Беслан (Северна Осетия в Кавказ) 32 въоръжени нападат едно училище и вземат повече от 1300 заложници. По време на спасителната операция умират около 330 заложника, включително 172 деца.

Делата на ислямските терористи биват извинявани или пренебрегвани от много наши съвременници, поради два аргумента:

а) *Това са действия на отделни престъпници:* Както обаче става ясно от по-горното изброяване, ние сме изправени пред едно глобално явление. Няма друга религия, която да хвърля света в такъв ужас. Всичко това се прави въз основа на Корана: „И пригответе за тях колкото можете сили и бойни коне! Ще наплашите с тях врага на Аллах и вашия враг“ (Сура 8:60; Reclam). Това не може да убегне на внимателния наблюдател от наши дни.

б) *Християните също не са по-добри:* При този аргумент често следва едно изброяване на ужасни дела, каквито могат да се прочетат както следва например в специалната статия на *Шпигел* „Световната сила – религия“ (2007, стр. 17-18):

„По груби оценки при кръстоносните походи са загинали като цяло над пет милиона мюсюлмани, евреи, християни от византийската църква, както и християнски завоеватели. А кръстоносните походи не са били изключение. Ръка за ръка с епископи, императори, крале и князе, папите са преследвали повече от пет века всички, които се осмелявали да се покланят на Бога по различен от предвидения от тях начин. От 13 век насам, включително по време на Просвещението, инквизицията е прокарала една ужасяваща кървава следа. По приблизителни оценки най-малко един милион души са намерили смъртта си чрез църковните съдилища ... още един връх бе достигнат от извращения зъл дух на инквизицията в продължилото 500 години изгаряне на вещици ... Първата вещица била изгорена през 1275 г. в Тулуза. Като цяло по скромни оценки в Европа са загинали между 50 000 и 80 000 жени, сред които през 1431 г. селянската *Жана д'Арк*, влязла в историята като *девицата от Орлеанс*.“

Независимо кои са били отговорниците и извършителите на тези ужасни деяния – било то папи или епископи – въпреки че самите те са се наричали християни, според критериите на Новия Завет изобщо не са били такива. В проповедта на планината Исус строго ги осъжда, понеже Новият Завет не познава легитимни убийства:

„Пазете се от лъжливите пророци, които идват при вас в овчи дрехи, а отвътре са вълци грабители. По плодовете им ще ги познаете ... Не всеки, който Ми казва: Господи! Господи! – ще влезе в небесното царство, а който върши волята на Моя Отец, който е на небесата!“ (Мт. 7:15,16,21).

Такива действия са ужасни и отвратителни и нямат абсолютно нищо общо с волята на Бога. Исус, като Съдия, вероятно ще им определи онази присъда, която Той вече е предрекъл в проповедта на планината: „Аз никога не съм ви познавал, махнете се от Мен вие, които вършите беззаконие!“ (Мт. 7:23).

Следва да отбележим: Кръстоносните походи, инквизицията и изгарянията на вещици са категорично против библейското послание. Макар да са наричали себе си християни, чрез поведението си техните инициатори са изменили на Евангелието на Исус Христос. При делата на мюсюлманските терористите обаче има една основна разлика: Тези са действали в съответствие с Корана. На заглавната страница на своята дипломна работа, *Мохамед Ата*, същият който се връзва със самолета на американската авиокомпания в северната кула на Световния търговски център, е написал следната клетва в смисъла на Корана: „Моята молитва и жертва, моят живот и моята смърт принадлежат на Аллах, господаря на световите.“ Точно това е привел в действие на 11 септември 2001 г.

Какво е учил Исус? Самият Исус е бил обявен пророчески като Княза на мира (Ис. 9:6). Етиката на мир, поучавана от Него, е универсална. Навсякъде, където Той е отивал, е носил мир: „Мир вам!“ (Йн. 20:19), понеже „Той е нашият мир“ (Ефес. 2:14). Библията ни учи на съвсем различни неща, спрямо горепосочените твърдения на Корана: „Ако е възможно, доколкото зависи от вас, живеете в мир с всичките хора“ (Римл. 12:18). От този мир, към който сме призовани, не е изключен никой – нито невярващите, нито хората

от друга вяра. Същото се отнася и за враждебно настроените към нас хора, защото Иисус ни поръчва: „Обичайте неприятелите си и се молете за онези, които ви гонят, за да бъдете синове на вашия Отец, който е на небесата!“ (Мт. 5:44-45).

6.4.6. Значение на мъченичеството

Библия: Иисус никога не е заставял учениците Си да се стремят към смъртта. Точно обратното: Той Самият отиде на смърт заради нас. Мнозина последователи на Иисус са Му останали верни дори и в големи гонения. Враговете на Евангелието са ги убивали, само защото са се държали с вяра за Него. Такива мъченици са пример за нас по отношение на своята вяра, но те в никакъв случай не са заслужили небето чрез смъртта си; тяхното спасение също става само по милост и чрез вяра.

Коран: Въпреки че Коранът осъжда самоубийството, ислямът насърчава своите последователи да търсят мъченичеството, защото: „И не смятай за мъртви убитите по пътя на Аллах! Не, живи са! При своя Господ те се препитават // но живеят в рая“ (Сура 3:169). В исляма единствената възможност за постигане на сигурност в спасението е да бъдеш умъртвен в борбата срещу „неверниците“. Този, който умира от естествена смърт, не може да бъде сигурен в спасението си.

В Корана раят е описан като „Градините на Ади“ (Сура 19:61), където обитателите лежат под сянка на тапицирани дивани и се наслаждават на нарове, грозде, фурми и месо. Там те ще бъдат обслужвани от вечно млади момчета с напитки от „реки от вода, мляко, вино и мед“ (Сура 47:15). Но какво придава „по лицата им сиянието на блаженството“ (Сура 83:24)? То не идва от изобилието на храни и напитки, нито дори от скъпоценните дрехи и накити, представяни като толкова желани, а се дължи на „блудниците с големи очи“, които Аллах им дарява като съпруги. „Блудниците“ са описаните като пленително красиви, вечни девиси, отговарящи на идеала за красота на обитателите на пустинята: светла кожа, тъмни очи и черна коса. „Мюсюлманският рай“ е насочен към света на сексуално ориентираните мъже.

Какво трябва да очакват мюсюлманските жени от ислямския рай?

Те могат само да станат една от блудниците или надзорници на същите. В Корана не може да се открие *никакъв* пасаж, който да дава насока за някакво общение на спасените с Аллах. Той винаги остава възвишен, недостъпен и завинаги далечен.

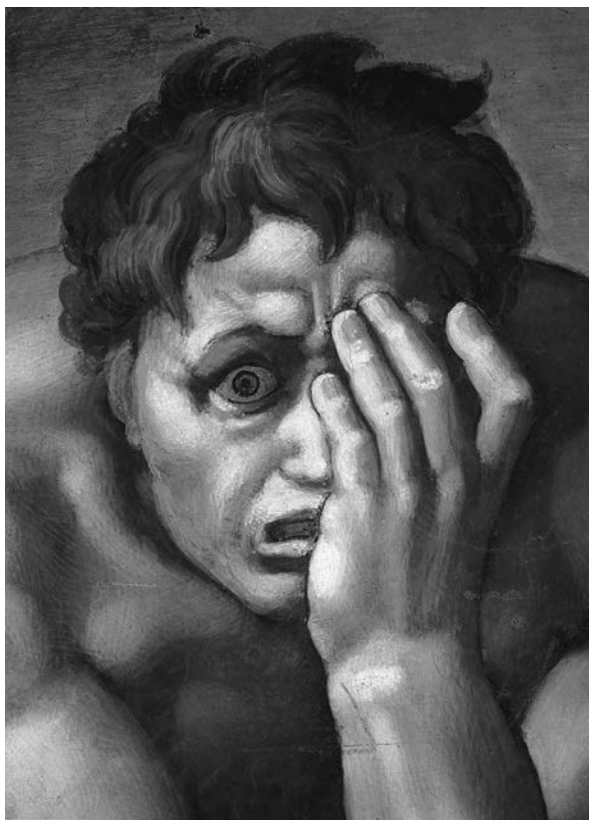
6.4.7. Рай или ад?

Коран: Мюсюлманите никога не могат да бъдат сигурни дали ще отидат в ада или в рая. Според Корана един ден те ще бъдат преценявани по отношение на делата си. Но кой може да знае дали е направил достатъчно добро, за да компенсира злите си дела? Само на тези, които в буквален смисъл са се пожертвали и умрели в борбата с неверниците за каузата на Аллах, греховете им ще бъдат опростени: „А онези, които бяха мъчени по моя път, и се сражаваха и ги убиваха, от тях ще отмахна лошите им постъпки“ (Сура 3:195, Reclam). Изглежда, като че ли поне тези мъченици биха могли да очакват някога вечната радост на сетивата в рая.

Но също така следва да помислим и за нещо друго: Коранът обрисова ужасяваща картина за всички мюсюлмани след смъртта им, понеже всички, без изключение, първо трябва да минат през буйния огън на пъкълъ: „Най-добре ние знаем кои заслужават да горят там. И всеки от вас ще мине през ада. Това е окончателна присъда от твоя господ. После ние ще спасим богобоязливите и ще оставим там на колене угнетителите“ (Сура 19:70-72; Reclam).

Никой мюсюлманин не може със сигурност да каже дали страхът му от бога ще бъде достатъчен, за да бъде изтеглен от ада в рая. Тъй като Аллах решава произволно, няма никаква гаранция за вечен живот. Следователно сигурността за спасението в исляма е нещо непознато. Дори и ислямските воини-мъченици, според Корана, отиват първо в ада. И така, според учението на Корана за мюсюлманите няма път, който да минава покрай ада.

Не казва ли тук Коранът неволно самата истина? Който няма Сина, няма и Спасителя. Мюсюлманите не признават Божия Син, а също и смъртта Му на кръста.

Библия: Колко различно е посланието на Библията: „Бог иска да се спасят всичките хора и да дойдат до познаването на истината“ (1 Тим. 2:4). Тази истина е една Личност, а именно Иисус Христос (Йн. 14:6). Самият Иисус е Носителят на спасението и още тук и сега Той дава сигурност за вечния живот: „Който слуша Моето слово и вярва в Този, който Ме е пратил, има вечен живот и няма да дойде на съд, а е преминал от смърт в живот“ (Йн. 5:24). За това, което го няма в никоя религия, живият Бог ни дава писмено още тук Своето неотменимо обещание: „Защото нашето гражданство е на небето“ (Фил. 3:20).

6.5. Иисус в Корана и в Библията

Коранът поднася един силно селективен и при това фалшифициран образ на библейския Иисус. Въпреки това има някои сходства между Корана и Библията, понеже мюсюлманите също вярват, че Христос:

- е бил изпратен от Бога до потомците на Израил.
- е получил Евангелието и го е проповядвал.
- без намесата на мъж е бил роден от Мария (роден от девица).
- е *единственият* Човек, останал без грях. Според Корана всички хора – както казва и Библията – са съгрешили.
- е правил чудеса. Те вярват, че чрез Него слепи са проглеждали, сакати са прохождали отново и мъртви са били възкресени.
- е възлязъл на небето и днес все още живее. По пътя на логиката един мюсюлманин трябва да се съгласи с твърдението: „Христос е жив, а Мохамед – мъртъв! Христос е на небето, а Мохамед е погребан в пръстта.“ Един мюсюлманин с право може да си зададе въпроса: „Защо следвам религията на един мъртвец, а не проповядваното от Живия?“
- ще дойде отново от небето.

В Корана Иисус се разглежда като пророк, който е можел да изцелява. Мохамед не е можел да изцелява. Учениците на Иисус също са можели това (напр. Петър и Йоан са изцелили сакатия човек при вратата на храма; Деян. 3:1-11). *Инго Реш* с право пита [R2]: „Защо Мохамед не е можел да изцелява, след като се е представял за най-великия пророк? Илия например е можел да изцелява, а също и други пророци от Стария Завет.“

Ако обаче разгледаме по-нататък Христос в Корана и в Библията, то тогава е лесно да се види, че основните разлики се намират в ключовите точки на Евангелието.

6.5.1. Произход на Иисус

За произхода на Иисус Коранът предлага две взаимно противоречащи си версии. Според сура 19:34-35 Той бил синът на Мария: „Това е Иса (= Иисус), синът на Мариам, словото на истината, в която се

съмняват. Не подобава на Аллах да се сдобива със син.“ Но според едно друго твърдение на Корана, Иисус е създаден също като Адам: „Примерът с Иса (Иисус) пред Аллах е като примера с Адам (от гледна точка на създаването му). Сътвори го Той от пръст, после му рече: Бъди! И той стана“ (Сура 3:59).

Според Библията Иисус е съществувал от вечността (Ис. 9:6; Мих. 5:2) и ще живее завинаги (Евр. 13:8). С цел да изработи изкуплението на човека, Той е станал човек, живял е известно време сред нас, докато е умрял на кръста и възкръснал след три дни.

6.5.2. Разпятие и възкресение на Иисус

Разпятието и възкресението на Иисус представляват гаранцията за нашето спасение. Във връзка с разпятието е важно да се подчертае, че Иисус доброволно е вървял по този път. Той не е попаднал случайно в ръцете на банда разбойници или някакъв самоволен владетел, който го е разпънал. Иисус е имал всяка власт (Мт. 28:18), за да може да се защитава, но Той не го е направил, понеже е дал живота Си за спасението на грешниците. Главните свещеници и книжници Му се подигравали: „Други е избавил, а пък Себе Си не може да избави! Той е израилевият Цар! Нека слезе сега от кръста и ще повярваме в Него“ (Мт. 27:42). Дъхът на устата Му би бил достатъчен, за да унищожи поругателите, но Той не го е направил. Също така Иисус е имал силата след разпятието да получи обратно живота Си чрез възкресението:

„Затова Ме люби Отец, защото Аз давам живота Си, за да го взема пак. Никой не Ми го отнема, а Аз от Себе Си го давам. Имам право да го дам и имам право пак да го взема“ (Йн. 10:17-18).

За нас Словото на кръста според 1 Коринтяни 1:18 е Божия сила, която ни спасява. Колко съществено е за нас разпятието, пише Павел в 1 Коринтяни 2:2: „Защото бях решил да не зная между вас нищо друго, освен Иисус Христос, и то разпънат.“ Това ключово послание на Евангелието се отрича в Корана. В сура 4:157 Мохамед поучава своето становище относно разпятието на Иисус, за което и той също бил чувал, в противен случай не би го споменал:

„И изричаха (евреите): 'Ние убихме Месията Иса, сина на Мариам, пратеника на Аллах', но не го убиха и не го разпнаха, а само им бе оприличен. И които бяха в разногласие за това, се съмняваха за него. Нямаха знание за това, освен да следват предположението. Със сигурност не го убиха те.“

Според ислямското схващане, бил разпънат някакъв двойник на Исус, а Самият Исус бил тайно отведен и така избегнал смъртта на кръста. Погледнато библийски, отричането на разпятието има много важни последици:

1. Няма прощение на греховете: Твърдението от 1 Коринтяни 15:3: „Христос умря за греховете ни“ е вероятно най-краткото изложение на Евангелието. Ако извадим този факт от Новия Завет, тогава все още бихме били в греховете си и следователно – без никаква надежда за вечността.

2. Няма Спасител: Ако Христос не е умрял за греховете ни, и не е бил възкресен за наше оправдание, то тогава ние нямаме никакъв Спасител и Изкупител. На учениците по пътя за Емаус Исус обяснявал, защо са били необходими страданията Му на кръста: „Не трябваше ли Христос да пострада така и да влезе в Своята слава?“ (Лк. 24:26). Друга възможност за спасение не е съществувала, поради което „Отец прати Сина за Спасител на света“ (1 Йн. 4:14).

В Корана не се среща името Исус, там Той бива наричан Иса. Според еврейския корен на думата името Исус означава „Спасител или Господ е спасение“. Но понеже в исляма Христос не се разглежда като Спасител, е трябвало също и името Му да бъде изменено.

Тъй като според ислямската религия Исус не е бил разпънат, Той няма как и да е бил възкресен на третия ден след разпятието. Според Библията обаче, възкресението на Исус след Неговото разпъване представлява всъщност основата на вярата. Четем за това в 1 Коринтяни 15:14,17-19: „А ако Христос не е бил възкресен, тогава нашата проповед е празна и вашата вяра също е празна. ... А ако Христос не е бил възкресен, вашата вяра е суетна; вие сте още в греховете си. Тогава и тези, които са починали в Христос,

са погинали. Ако се надяваме на Христос само в този живот, то от всичките хора ние сме най-окаяните.“

6.5.3. Второто пришествие на Исус

Исус ще дойде за втори път на този свят – но вече не като дете в ясли, а като Цар, Съдия и Владетел на света. В Матей 24:30 Той ясно е предсказал това събитие: „Тогава ще се яви на небето знаменieto на Човешкия Син и тогава ще заплачат всички земни племена, като видят Човешкия Син, идващ на небесните облаци със сила и голяма слава.“

Какъв повод за радост! Създателят на света ще се яви! Спасителят на света идва! Но защо в Откровение 1:7 пише: „Всички земни племена ще заридаят заради Него“? Защо те викат: „на планините и на скалите: Паднете върху нас и ни скрийте от лицето на Седящия на престола и от гнева на Агнето!“ (Откр. 6:16)? Много хора, докато са били живи, са чули, че е необходимо да се вземе решение за този Исус, но те са казали: „Не“! Сега те са изгубени и не могат да променят нищо повече. Вече е твърде късно, завинаги. Затова те крещат и плачат.

Но това също е и ден на голяма радост. За всички последователи на Исус, които са били спасени от Него, се казва пророчески още в Стария Завет: „А на вас, които се боите от името Ми, ще изгрее слънцето на правдата с изцеление в крилете си“ (Мал. 4:2).

Ислям: Според ислямската религия Христос наистина ще дойде отново, но не и като Съдия на света, а като пратеник на Аллах. Тогава Той ще обърне всички християни към исляма, ще премахне всички кръстове от църквите и ще заколи всички свине, за да не се изкушават повече мюсюлманите да ядат забраненото свинско месо. Тогава „ислямският Христос“ ще се ожени, ще създаде потомство и ще умре. После Той трябва да бъде погребан до Мохамед в Медина.

Тук става съвсем ясно колко съществено се различава учението на исляма за края на дните от това на Библията. Под една относително хармонична повърхност често съществуват непримирими

противоречия. Причината да намираме някои прилики между Корана и Библията се състои в това, че Мохамед първоначално е опитвал да спечели християните за своето учение. Заради това той е включил много неща от християнската вяра в своя ислям, за да го направи по-приемлив. Въпреки това в ключовите моменти той е отхвърлил християнското послание и по този начин е основал една антихристиянска религия.

6.5.4. Христос в Корана не е Божият Син

Божествеността на Иисус е една от главните характеристики на Неговата Личност. При кръщението на Иисус се е чул глас от небето, това бил Божият глас: „Този е възлюбеният Ми Син, в когото благоволих“ (Мт. 3:17). На въпроса на Иисус: „А вие какво казвате, кой съм аз?“, Петър отговорил: „Ти си Христос, Синът на живия Бог!“ (Мт. 16:16). След залавянето Му, изправят Иисус пред Синедриона. На въпроса: „Ти Божият Син ли си?“ Той им заявява: „Вие казвате, защото аз съм“ (Лк. 22:70). Един римски стотник отговарял за разпъването на Иисус, при което той и стражите станали очевидци на смъртта Му на кръста. Тяхната единодушна преценка била: „Наистина Този беше Син на Бога!“ (Мт. 27:54б). Така че ние виждаме следното: живият Бог, Самият Иисус, Неговите ученици, а също и езичници – всички те – казват едно и също нещо: Иисус е Божият Син!

Нашето спасение зависи единствено и само от вярата ни в Божия Син: „И свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и този живот е в Неговия Син. Който има Сина, има (вечен) живот; който няма Божия Син, няма (вечен) живот“ (1 Йн. 5:11-12).

Коранът категорично отхвърля Иисус да е Божий Син: „И рекоха християните: ‘Месията е синът на Аллах.’ Това те го изричат, приличат в думите на онези, които преди не повярваха. Аллах да ги порази! Как така се подлъгват!“ (Сура 9:30; Reclam). От това става ясно, че Коранът, и следователно ислямът, не само отрича Иисус като Божий Син, но също така и упорито се бори против това учение. Какви са последствията от това?

1. Без Божия Син няма вечен живот (1 Йн. 5:12). Поради това в

Деяния на апостолите 4:12 се казва ясно и недвусмислено: „И чрез никой друг няма спасение, защото няма под небето друго име (освен Иисус, Божия Син) дадено между хората, чрез което трябва да се спасим.“

2. Ако Христос не е Синът на Аллах, то излиза, че и Аллах не е Отца. По време на петте си ежедневни молитви мюсюлманите повтарят 17 пъти сура 112: „Той (Аллах) нито е раждал, нито е роден, и няма равен Нему“ (112:3-4). Това постоянно повторение имунизирало мюсюлманите против централната истина на Библията, че чрез Своя Син, нашия Господ Иисус Христос, Бог е и нашият любящ Отец. В 1 Коринтяни 12:3 четем: „Никой не може да каже: Иисус е Господ!, освен със Светия Дух.“ За мюсюлманите Иисус не е Божият Син и затова Той в никакъв случай не е техният Господ, а само роб и слуга на Аллах. Тъй като те не Го наричат: „Господ“, следователно нямат и Светия Дух.

Единосъщие между Отца и Сина: Между Бог Отец и Неговия Син Иисус има едно дълбоко, същностно равенство и единство: „Аз и Отец сме едно“ (Йн. 10:30). Иисус има правото да дава вечен живот (Йн. 6:27) и Самият Той ще възкреси хората в последния ден (Йн. 6:40). Иисус казва, че вечният живот се състои в това, човек да познае Него и Отца (Йн. 17:3). Така Той прави Себе Си равен на Бога. А според Йоан 14:6 Той е вечният живот (гръц. *zoe*) в една Личност. Евангелието според Йоан започва с изречението: „В начало бе Словото; и Словото беше у Бога; и Словото бе Бог.“ От останалата част на главата става ясно, че с думата Слово (гръц. *logos*) се има предвид Иисус Христос. Следователно можем да преведем Йоан 1:1 и по следния начин: „В начало бе Иисус; и Иисус беше у Бога; и Иисус бе Бог.“

Заклучение: Живеем във време на всякакви заблуждения. Изглежда мнозина са загубили връзка с Божието Слово, поради което липсва и подготовка за използването на „мечта на Духа“ (Ефес. 6:17), за да можем да различаваме духовете.

Значителен брой протестантски теолози смятат, че мюсюлманите и християните се покланят на един и същ Бог. В Брауншвайгер Цайтунг, на 10 юли в сряда 2002 г., бе публикувана статия в четири

колони със заглавие „Планира се християнско-ислямска молитва“. На една цветна снимка се вижда проповедникът от катедралата в Брауншвайг, коленичил на един килим в джамията. В уводната част на статията с дебел шрифт се казва: „Връзките между турската джамия на Лудвигщрасе и катедралата „Св. Бласи“ съществуват още от дните на изложението за Троя. Проповедникът и имамът наскоро водиха разговор по телефона, а през изминалата година проведеха общо богослужение в катедралата. Християнско-ислямската молитва трябва да бъде повторена на 11 септември.“

От римокатолическа позиция нещата не изглеждат по-различно. На въпроса, дали християни и мюсюлмани се молят на един и същ Бог, бе отговорено по време на II. Ватикански събор (свикан от папа *Йоан XXIII.*, завършен от папа *Павел VI.*) с недвусмислено „да“. На 6. май 2001 г. *Йоан Павел II.* става първият папа, посетил Омаядската джамия в Дамаск и целунал с почит едно луксозно зелено издание на Корана. Също и папа *Бенедикт XVI* подчертава по време на своето пътуване из Турция през 2006 г., че Аллах на Корана и Богът на Библията били идентични, а християни и мюсюлмани се покланяли на един и същ Бог, макар и по различен начин. Тези папи,

посредством своите действия и изявления, се вписват в пагубната традиция, започнала с притчата за пръстена¹⁸ на просвещенеца, хуманист и масон *Готхолд Ефраим Лесинг* от драматичната му пиеса „Натан мъдрият“. При тези обстоятелства вече не е учудващо, че холандският католически епископ *Мартинус Мускенс* например се застъпва по телевизията за идеята, Бог всъщност да бъде наричан Аллах¹⁹.

От горното изложение става ясно, че Богът на Библията и Аллах на Корана в никакъв случай не са идентични. Разликите са твърде съществени. За още по-ясна идентификация на истинския Бог, Библията ни помага в 1 Йоан 2:22: „Кой е лъжецът, ако не този, който отрича, че Исус е Христос? Той е антихристът, който отрича Отца и Сина.“ Ние трябва да правим ясно разграничение между Исус Христос, Божия Син, и Неговия враг, антихрист. Молитвата към Отца на Исус Христос е насочена към живия Бог, молитвата на мюсюлманите към Аллах е в духа на антихриста. В Псалм 96:5 Библията казва: „Всичките богове на народите са идоли“²⁰.

18 **Притча за пръстена:** За *Лесинг* „Натан мъдрият“ представлява неговото излято в драматична форма масонско верую. В пиесата Натан разказва притчата за трите пръстена: *Един богат човек от изтока притежавал един пръстен, който имал загадъчната сила „да прави този, който го носи с доверие, приет от Бога и хората“.* Той имал трима сина и на всеки от тях завещал по един пръстен, който напълно приличал на истинския, така че никой от синовете не знаел кой всъщност притежава истинския пръстен. Накрая и тримата били поучени от един мъдър съдия, че би трябвало всеки да действа така, все едно притежава истинския пръстен: *„Всеки да се стреми ревностно към неговата неподкупна, свободна от предразсъдъци любов! ... И така след около милион години, аз ви каня отново пред този съд. Тогава на този стол ще стои един по-мъдър човек от мен и ще каже: Давай!“* Трите пръстена в притчата символизират трите религии – юдаизъм, ислям и християнство. С тази пиеса *Лесинг* се обръща против Евангелието, според което Исус е единственият Спасител. Според *Лесинг*, в съответствие с мащаба му за толерантност, в този свят няма никаква възможност да се узнае истината. Така че не е необходимо да се взема решение за вяра в една или друга религия. Всичко това трябва да бъде отложено до съда – т.е. след смъртта. Едва тогава ще се разбере кой е бил „истинският пръстен“. Противно на това Библията учи, че ние можем да вземем решението за вярата си само в този живот, понеже отвъд стената на смъртта това вече няма да бъде възможно (Мт. 25:46).

19 Информационно писмо № 245 на религиозното движение „Няма друго благовестие“, декември 2007 г., стр. 2

20 **идоли:** Според библейската дефиниция идоли са всички онези богове и предмети, които хората почитат, на които се покланят и принасят жертви, когато нямат предвид

Искаме да добавим още един аргумент, който пояснява разликата между Бога на Библията и Аллах на Корана:

Как изобщо може да се приведе в съгласие това, един и същ Бог да е заявил следното?

- По времето на Иисус Бог изпраща Сина Си в света (Гал. 4:4), за да пролее кръвта Си на кръста и да умре за греховете на хората (Мт. 26:28). Той казва чрез Своя Син и чрез апостолите: „Никой човек не може спаси сам себе си; вие се нуждаете от Спасител (1 Тим. 2:6). Този единствен Спасител е Моят Син Иисус Христос (Деян. 4:12). Аз ви давам твърдо обещание: ‘Всеки, който вярва в Моя Син, има вечен живот’ (Йн. 3:16). Моят Син е единствената врата към небето (Йн. 10:9). Всички останали религии са идолослужения и следователно човешки изобретения, които не могат да спасяват (Откр. 21:8). Те са само блякави миражи в безнадеждната пустиня на погибелта. Но вие, които вярвате в Моя Син и Го следвате, можете да се радвате и да знаете още днес: ‘Вие имате вечно гражданство на небето’ (Фил. 3:20).“

живия Бог на Библията и Неговия Син Иисус Христос. Библията ги определя като „идоли“ (Езек. 30:13), „други богове“ (Ис. Нав. 24:2), „боговете на народите“ (4 Царе 18:33) или боговете на отделните народи (Съд. 10:6), а също и „гнусотия“ (3 Царе 11:5,7). Един идол – независимо дали има видима форма от камък, дърво или метал, или пък е почитан като невидим „бог“ – не съществува като действително живо същество, а само в съзнанието на хората. Той не може нито да помага, нито да спасява (Ис. 44:10). Пророк Исаия казва: „Вятър и празнота са излените им идоли“ (Ис. 41:29). Библията подчертава по един недвусмислен начин, че в своите религии хората всъщност са си определили безбройни богове (напр. староегипетските богове Анупис, Ра, Изис; гръцките Зевс, Дионисий, Артемида, Афродита; езическите богове по време на СЗ Ваал, Дагон, Ашера; ислямския бог Аллах, хиндуистките богове Брахма, Вишну, Шива, бога на индианците Маниту): „Защото, дори и да има така наречени богове – било на небето или на земята, както има много богове и много господари – за нас има само един Бог – Отец, от когото е всичко, и ние за Него; и един Господ – Иисус Христос, чрез когото е всичко, и ние чрез Него“ (1 Кор. 8:5-6). Служението на идоли не е неутрален въпрос. В разказа за изкушението (Мт. 4:8-10) дяволът изисква от Иисус да му се поклони. Но Той прогонва дявола с един стих от Божието слово: „На Господа, своя Бог, да се покланяш и само на Него да служиш.“ При идолослуженията обаче, според изявленията на Новия Завет, човек служи на зли духове, на демони (1 Кор. 10:20) и по този начин в крайна сметка се покланя на дявола, докато Иисус категорично е отказвал да направи това. Служението на други богове, освен на живия Бог на Библията, е това, което Библията нарича идолопоклонство. Този грях се числи към онези, които изключват човека от Божието царство (1 Кор. 6:9; 10:14; Откр. 21:8; 22:15).

- 600 години по-късно обаче, той ни изпраща един посланник, който уж от името на същия този бог ни известява: „Аз навремето ви заблудих! Този, когото ви изпратих преди 600 години, изобщо не беше моят син. Всъщност той беше един добър човек, но в никакъв случай Спасител. Той изобщо не е и умирал за вашите грехове. А сега вие трябва сами да се постараете. Обърнете внимание, че вие трябва да заслужите рая чрез собствените си дела. Дали някога ще успеете, зависи единствено от моето решение. Тук аз няма да ви дам твърдо обещание за вечната ви съдба. Първо, ще изпратя всички ви в ада. А после, кого ще извадя от там и кого ще оставя вътре, си е само моя работа. Аз съм всевишният и поради това вие и през вечността никога няма да ме видите лице в лице. В края на крайщата аз винаги ще съм 'още по-великият'.“

Богът на Библията ни е представен в Яков 1:17 като „Отца на светлините, в когото няма изменение, нито сянка от промяна“. Той държи на дадените Си веднъж думи и никога няма да се отметне от тях. Всеки непредубеден читател веднага ще забележи, че двете гореспоменати декларации не могат да идват от един и същи Бог. Всеки, който поучава това, изкривява истината и хвърля пясък в очите на доверчивите хора, така че те вече не могат да разпознаят ясното Евангелие.

Установихме много сериозни различия между Корана и Библията. Централната личност в Библията е Иисус, понеже Той казва за Себе Си: „Вие изследвате Писанията, защото мислите, че в тях имате вечен живот; и те са, които свидетелстват за Мен“ (Йн. 5:39). Понеже Бог е определил за Иисус „да се обедини като цяло в Христос всичко – и това, което е на небесата, и това, което е на земята – в Него“ (Ефес. 1:10), затова Бог е направил Господ Иисус централната точка на вярата: „Него (Господ Иисус) Бог постави за умилоствивение чрез Неговата кръв посредством вяра“ (Римл. 3:25). Да назовем отново най-важните учения на Библията за Иисус Христос:

- Иисус е Божият Син (Мт. 16:16).
- Иисус е равен на Бога (Йн. 1:1-3; Йн. 10:30; Кол. 1:15; Фил. 2:6; Евр. 1:3).

- Иисус има цялата власт на небето и на земята (Мт. 28:18).
- Иисус е Съзателят на всички неща (Йн. 1:1-3; Кол. 1:16-18).
- Иисус е единственият Бог, който дойде на този свят (Лк. 1:35).
- Иисус е бил разпънат (Мт. 27:31).
- Иисус е възкръснал (Лк. 24:34).
- Иисус е истината в една Личност (Йн. 14:6).
- Иисус е вечният живот в една Личност (Йн. 14:6; Йн. 17:3).
- Иисус е единственият Спасител (Деян. 4:12).
- Иисус е единственият Изкупител (Лука 2:11).
- Иисус е добрият Пастир, който дава живота Си за овцете (Йн. 10:11).
- Иисус е единственият път към Отца (Йн. 14:6).
- Иисус е единствената врата към небето (Йн. 10:9).
- Иисус е Божият Агнец, който носи греха на света (Йн. 1:29).
- Иисус е Господар на господарите и Цар на царете (Откр. 17:14).
- Иисус е Съдията на света (Мт. 25:31-46).
- Иисус е Алфа и Омега, началото и края (Откр. 21:6).
- Иисус е първият плод от починалите и Победителят над смъртта (1 Кор. 15:20,55-57).
- Иисус е от вечността (Мих. 5:2) и живее цяла вечност (Евр. 1:8).

Тези двадесет точки обобщават накратко какво е централното учение на Библията за Иисус; всички тези твърдения са отхвърлени директно или косвено в Корана. Излиза, че Библията и Коранът са диаметрално противоположни. Следователно между Бога на Библията и Аллах на Корана няма никакви прилики. Поради това и изявлението, че християните и мюсюлманите се молят на един и същи Бог е лъжеучение.

Онези, които са се обърнали към Иисус Христос и по този начин са получили нов живот (2 Кор. 5:17), имат задачата да разпространяват посланието за единствения Изкупител по цял свят. Господ Иисус обича и мюсюлманите и също така е умрял и за тях. Ако Аллах на Корана и Бога на Библията се отъждествяват, то посланието за изкупление се блокира и хората биват държани далеч от спасението.

7. Библията: **Книгата с изпълнени пророчества**

7.1. Въведение

Дори само многобройните пророчески изказвания и техните проверуеми във времето и пространството изпълнения доказват, че Библията е една уникална книга. Ако не вземем пред вид божественото вдъхновение, то направените пророчества са толкова дръзки, че всички така наречени свещени книги от човешки произход на практика не съдържат никакви. Само Бог може абсолютно точно да разкрие скритите неща (Дан. 2:28). По-нататък е направен опит да се даде чрез математически способности количествената представа за това, какво означава фактът, че от $n = 6408$ стиха в Библията с пророчески изявления 3268 са изпълнени, без дори и едно пророчество да е било осуетено или пък да е реализирано различно. Подробното разглеждане на случая с град Тир, като един избран пример, доказва прецизността на пророческото изявление и точното му историческо изпълнение. Разсъжденията върху пророчествата могат да ни помогнат по специален начин да се противопоставим на критичните възражения срещу Библията с неоспорими исторически факти. Това, което никоя наука не е в състояние да направи, Бог може да го стори с хората, които без предубеждение застават пред словото Му. Тогава може да се случи това, което Еремия узна толкова лично в диалога си с Бога: „Ти ме хвана здраво и надви.“ (Ерем 20:7). Такава една проява на вярата изпитва всеки, който чрез свободно волево решение се приближи към Иисус Христос, Божия Син. От Него научаваме и съгласно Йоан 13:19 за целта на пророческите думи: „Отсега ви го казвам, *преди* да е станало, че *когато* стане, да повярвате, че съм Аз.“ Следователно пророчеството не служи за спекулация (допълване на библейските пророчества чрез собствени човешки учения), за задоволяване на любопитството (погрешна нагласа спрямо посланието), за сензационна гласност (неправилен мотив за проповеди), за разпространение на страшни вести (неправилно боравене с присъдите на последните дни), а за укрепване на вярата и като насока към Иисус. В последната глава 7.7. се обръща

още по-подробно внимание на другите причини, поради които Бог ни е дал пророчествата.

7.2. Някои общи характерни черти на пророчествата

1. Обхват: Пророчествата се разпростират върху цялата линия на времето, а също и напред във вечността. Противно на всички еволюционни модели на мислене, Библията свидетелства за едно начало (Бит. 1:1) и край (Откр. 10:6) на видимия за нас свят в пространството и времето. Пророческото послание е насочено към него. Така чрез ретроспекция се хвърля светлина върху историята и взаимовръзките на *миналото* (Езек. 20:4-28). Разказът за сътворението в Битие 1 гл. също следва да се разбира в този смисъл като пророческа ретроспекция. Пророчествата на *настоящето* разкриват същността на хората (1 Кор. 14:24-25), позволяват опознаването на другите (напр. Мт. 16:17), помагат в грижата за душите (напр. Йн. 4:17-19) и правят възможно различаването и изпитването на духовете (1 Йн. 4:1-6).

Същинската основна сфера на пророчествата обаче е *бъдещето*. Поради това в [L5] също се дефинира: „Пророчеството е сигурното предсказание на едно определено и свободно бъдещо събитие, което не става с нормалните средства на човешкото познание.“ Следователно пророчеството е предварително осведомяване за по-късни събития, противно на историографията, при която се касае за последващо обявяване на по-ранни събития. Пророчествата винаги са свръхестествени откровения, които не могат да се направят чрез човешката мъдрост и прозрение (2 Петр. 1:20-21). Прогласването на божествената вест става в конкретен исторически момент и по никакъв начин не може да се изведе от едно предходно или настоящо състояние. Дори често предсказанието се отнася до ситуация, която чисто по човешки изобщо не би могла да се предвиди. Така, чрез точното изпълнение на пророческото слово, Бог свидетелства за Себе Си като единствен и върховен Господар над пространството и времето.

2. Повод: Пророчествата често произхождат от актуалните събития на деня за съответния момент. Единият компонент на изявлението обикновено засяга непосредственото бъдеще, като по този

начин дава на хората възможността да проверят по настъпилото събитие дали словото е било дадено от Бога. Често пророческите твърдения се въвеждат с израза „Така казва Господ“, за да се изтъкне Божията автентичност. Претенцията за истинност обикновено скоро получава своето потвърждение чрез изпълнение на някакво частично изказване. Други аспекти на посланието могат да се отнасят за един период на по-късни десетилетия или дори векове. В заключение пророчествата често ни откриват и един поглед към успешния и разгръщащ се извън времето Божий план за спасение. Тази особеност може ясно да се види например в Даниил 2 глава:

- Известие за съществуващата по това време вавилонска империя (Дан. 2:37-39),
- Изказване, простиращо се напред до римската империя (Дан. 2:40),
- Посланието за спасение: в края стои непреходното Божие царство (Дан. 2:44).

3. Призив за обръщение от греха: Пророческото послание е далечен призив за покаяние от един определен грях и за съзнателно обръщение към живия Бог. В случай на закоравяване в греха биват обявени видът и обхватът на съда. Посредством исторически настъпилите бедствия съдът става видим, като същевременно разкрива духовните причини за това събитие. Следователно и днес ще направим добре, ако разглеждаме събитията на нашето време в светлината на пророческите думи и се съгласим да бъдем коригирани. Щом в една толкова богата страна като Германия, въз основа на държавните закони се правят аборти по социални причини, тогава това масово убийство, при което всяка година безмилостно се унищожава цял град с населението на Улм²¹, показва колко много сме се отдалечили от Божиите заповеди. Ако не се откажем от това безмилостно избиване на деца, и за германския народ ще наближи съдът, защото Библията казва: „Правдата възвишава нация, а грехът е позор за народите“ (Пр. 14:34).

21 По данни на Федералната статистическа служба Висбаден през 2006 г. в Германия е имало 120 000 аборта. Това число отговаря на броя на населението в град Улм. (източник: www.pro-leben.de/abtr/abtreibung_daten.php).

4. Призив към вяра: Посланието на пророците призовавало на онова време към лична вяра, а днес също така поставя пред нас неизменното предизвикателство за решение: „С кого сте (1 Лет. 12:18); на кого ще служите (Ис. Нав. 24:15); кой е вашият Господ и Бог (Йн. 20:28)?“ Макар и отделното послание да говори за една близка историческа ситуация, то сумата от всичките пророчества е насочена към решителното ново Божие начало, към Иисус Христос (напр. Ис. 9:6; Ис. 53; Зах. 9:9). Така че кривата на пророчествата се простира от насоките към Новия Завет на Бога (Ерем. 31:31) и стига до изпълнението на последното предсказание. Историята се стреми към момента на Пришествието на Иисус в сила и слава. Още преди първото идване на Иисус на този свят, пророците на Стария Завет са виждали Неговото славно пришествие в края на дните (Дан 7:13, Зах. 14:4-5). Ако разглеждаме всичките пророчества като един призив към Иисус, макар и на места малко скрит, но при все това доста решителен, и ако действаме според него, то тогава сме разбрали Божията воля по правилния начин.

5. Двойно тълкуване: Зад първоначалното буквално значение на едно пророческо твърдение често се крие и духовен смисъл. Многобройните събития в историята на Израил са пример за това: „А всичко това им се случи за пример и беше записано за поука на нас“ (1 Кор. 10:11). Символичният аспект обикновено излиза ясно наяве едва в Новия Завет. Пример: Ударената от Мойсей скала в *планината Хорив*, за да напои народа (Изм. 17:1-6), символично представява Христос, който на *хълма Голгота* е бил ударен за нашето спасение (1 Кор. 10:4).

7.3. Някои често привеждани възражения срещу пророческото слово

Понякога от критици и модерни тълкуватели на Библията, настроени скептично спрямо нея, но също и от искрено търсещи хора, повлияни от духа на времето, се изказват възражения срещу пророческото слово. Затова тук ще анализираме някои от тях.

Възражение В1: *Пророчествата са се изпълнили случайно с течение на времето.* В повечето случаи изпълнението на едно пророчество без силата на Божието действие е напълно немислимо. Така

например никой от нас не може да твърди, че ще възкръсне три дни след смъртта си. Иисус Христос, който единствен е можел да каже това за Себе Си, е удостоверил изпълнението на Своего пророчество противно на всички враждебни мерки (Мт. 27:62-66) чрез многократните Си появи като Възкръснал. Изявлението на Иисус, че преди Неговото Второ идване Евангелието ще се проповядва на всичките народи (Мт. 24:14), погледнато чисто по човешки, е било за онова време една трудна за надминаване по своята дързост декларация. В действителност днес тя се изпълнява буквално пред очите ни. Под формата на книги, CD-та, радио или интернет посланието на Евангелието днес достига до все повече и повече хора.

Много предсказания са били изпълнени от хора, които нито са познавали библейските пророчества, нито пък са имали интерес от изпълнението им. Римляните например едва ли могат да бъдат заподозряни, че при разпятието на Иисус съзнателно са изпълнили до най-малки подробности пророчествата на евреите. Освен това пророческите Писания със сигурност не са били известни на римските войници.

Възражение В2: *Пророчествата са били записвани едва след осъществяване на предсказанието.* Това възражение е било повдигано многократно, но през последното столетие една наистина сензационна находка отне основата на тази критика: става въпрос за Кумранските ръкописи. През пролетта на 1947 г. едно арабско овчарче открива в една пещера по планинските склонове на северозападния бряг на Мъртво море, в близост до *Кумран*, множество керамични делви, съдържащи кожни свитъци. Последвали още подобни открития в съседни пещери. Вероятно най-известният изследовател на ръкописи проф. *Уилям Фоксуел Олбрайт* (1891 – 1971 г.) отбелязва относно Кумранските рукописи [W1]: „Това е най-голямата находка на ръкописи за нашето време, манускриптите датират от 1 в. пр. Хр., а е възможно да са и по-стари.“ Най-важни от тези документи са двата свитъка с книгата на пророк Исаия, които представляват блестящо потвърждение на предавания текст в неговия настоящ вид. Те осигуряват доказателството за почти педантичната точност, с която библейските текстове са се съхранили непроменени през столетията. Книгата на Исаия съдържа 395 стиха – съответстващи на 449 отделни изказвания – с изпълнени

пророчества [D1]. Особено в текстовете от тази книга може да се намери изобилие от пророчески сведения, отнасящи се за Исус. Така например пасажът от Исая 52:13 до 53:12 за пророческото видение на страдащия Христос е окачествен като „сърцето на Библията“. Кумранските текстове, според единодушното свидетелство на изследователите, датират от 1 век преди Христа. Следователно между записаните пророчества и тяхното изпълнение има интервал от около 100 години. Така че възражението става неоснователно дори и само въз основа на находката от Кумран. Особено въздействието може също така да се опровергае **В2** и чрез завръщането на евреите в Израел от 1948 г. насам.

Възражение В3: *Пророчествата не могат да се разпознаят ясно като такива.* В действителност има много малко пророчества²², за които се отнася това, или пък други, чието значение не може да се открие лесно. Несъмнено пророчеството се вижда най-ясно тогава, когато вече се е изпълнило във всичките си аспекти. Именно видът и начинът, т.е. чрез какви външни обстоятелства и по кое време ще се случи нещо, остават понякога предварително все още скрити. Това обаче по никакъв начин не вреди на значимостта на пророчеството. В глава 7.5 споменаваме три пророчества, които опровергават В3.

Възражение В4: *Предсказаните събития не са исторически потвърдени.* Археологическите и историческите изследвания са потвърдили по един уникален начин истинността на Библията. В своето свидетелство Библията постоянно се позовава на действително изживяна и документирана история в пространството и времето. Така например в Даниил 2 гл. забележително кратко и прецизно са били описани характерът, поредността и упадъкът на империите,

22 **Трудно разпознаваеми пророчества:** Като пример за това тук се споменава възвездането на Пасхата, която Бог е постановил за народа Израил в Египет. Трябвало е да се заколи мъжко агне без недостатък. В Изход 12:46 Бог добавя още един детайл като нареждане за празника: „...и кост от нея (= агнето) да не строшите.“ Това е пророческо слово за Исус, Божия Агнец, че на кръста няма да бъде счупен кракът Му. Всъщност приложението на тези думи за разпъването на Исус тук все още е доста скрито. На двамата престъпници, разпнати с Исус, римските войници са счутили краката. В Йоан 19 гл., 33 стих се описва изпълнението на старозаветното пророчество за Исус, а в стих 36 то се обосновава: „Но когато дойдоха при Исус и Го видяха вече умрял, не Му пречупиха краката ... Защото това стана, за да се изпълни писанието (Изход 12:46): ‘Кост Негова няма да се строши’.“

за които днес може подробно да се прочете в анализите на историята. От множеството потвърдени изпълнения на пророчества в глава 7.5. сме взели и подробно разгледали едно събитие като пример: Става въпрос за точните подробности относно разрушаването на средиземноморския град Тир, който по времето на пророк Езекиил е бил процъфтяващ търговски град, считан от военна гледна точка за непревземаема морска крепост.

Възражение В5: *Пророчествата са били съзнателно изпълнени.* В повечето случаи умишленото изпълнение лежи извън възможностите на един или пък повече хора.

7.4. Библейски пророчества

Нашето поколение живее във време, което би могло да се нарече време на прогнозите. Дори една наука с името *футурология* е създадена с цел да прави изявления за бъдещето. Но постоянно чуваме, че прогнозираният от политиците в източните и западните страни икономически растеж не е настъпил, реализираните от реколтите добиви са далеч под предварителните изчисления или че обявената прогноза за времето е трябвало да бъде коригирана. Очевидно изготвянето на прогнози е едно много трудна задача, дори и тогава, когато съществуват специализирани познания в привидно достатъчно количество. С оглед на този факт трябва да ни изглежда още по-забележително, че обикновените хора на Библията, като рибари, овчари, бирници и др., са правили изявления за бъдещето, простиращи се далеч напред. Така например Библията предсказва, че някои могъщи народи от тогавашното време ще загинат (хетейци, амаличани, ханаанци), а за други, че ще съществуват до края на дните (Израил, Египет). Поредицата световни империи на вавилонци, персийци, на *Александър Велики* и римляните биват предвидени по своята същност и край (Дан. 2 гл.) още в момент, когато Вавилонското царство на *Навуходоносор* се е намирало в апогея си. Няколко века преди съответните събития Библията говори за това, че Месията ще се роди във Витлеем (Мих. 5:1 → Мт. 2:1; Лк. 2:4), ще говори на народа с притчи (Пс. 78:2 → Мт. 13:34-35), ще изяви властта Си в проповеди и дела (Ис. 61:1-2 → Лк. 4:18,32; Мт. 11:5), че Той ще бъде предаден за 30 сребърника (Зах. 11:12 → Мт.

26:15), ще бъде разпънат (Пс. 22:17 → Йн. 20:25), че за дрехата Му ще се хвърля жребий (Пс. 22:19 → Йн. 19:24), Той ще бъде положен в гроба на богат човек (Ис. 53:9 → Мт. 27:57) и ще възкръсне (Пс. 16:10 → Деян. 2:23-27). Събирането на народа Израил в края на времето е известно преди хиляди години (Ерем. 16:15; Дан. 12:7) и от 1948 г. насам се изпълнява пред очите ни. Тук можем да прибавим една дълга редица от изпълнени пророчества [R3]. Не са ли твърде дръзки всички тези твърдения, та нали могат да бъдат проверени?

Библията е *единствената книга за световната история*, в която се съдържат многобройни изявления относно бъдещи събития и която никога не е било необходимо да се коригира. Тази *Книга на книгите* е писана в продължение на около 1600 години от над 40 различни автора, които не са имали възможността, да се уговорят помежду си. Единственото общо нещо, което ги е свързвало, е било вярата в живия Бог и движещата сила на Светия Дух, който им е дал способността да напишат истината (2 Петр. 1:21). Посредством множеството – често едва след векове – изпълнени пророчества, Библията се доказва като Словото на истината. Показателно е, че *никога* библейско пророчество не е било опровергано от фактите. Иисус Христос, който Сам се определя като „*Божие Слово*“ (Откр. 19:13) и „*Истината*“ (Йн. 14:6), казва ясно: „Небето и земята ще преминат, но Моите думи няма да преминат“ (Мт. 24:35).

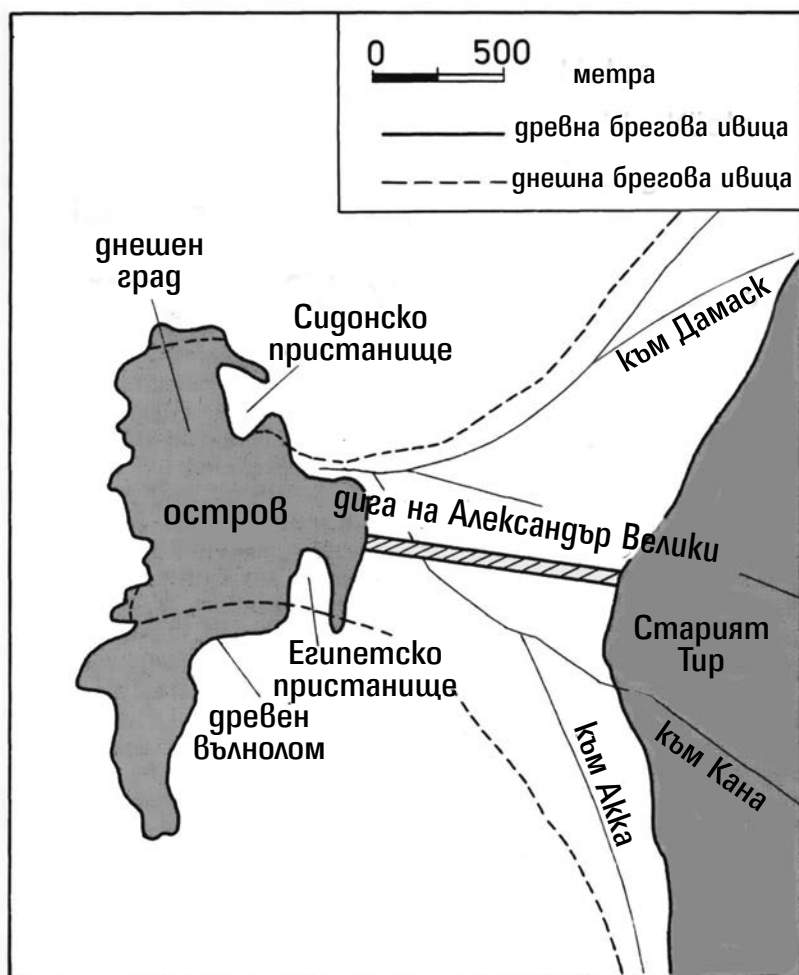
7.5. Няколко примера за библейски пророчества

По-долу споменаваме три забележителни пророчества, избрани от Библията. Тяхното прецизно изпълнение в хода на историята доказва, че никое от изброените пет възражения **B1** до **B5** не може да се поддържа.

7.5.1. Тир – един пророчески обявен съд и историческото му изпълнение

Разположеният на брега на Средиземно море финикийски град Тир (лат. *Tyris*; гръц. *Tyros*) е споменат още в египетските текстове от 2-ро хилядолетие пр. Христа и в писмата от Амарна. Основната

част на град Тир (асир. *Ушу*, финик. *Сор* или *Цор* = скала, гръц. *Palaityros* = Стари Тир) се е намирала на континенталния бряг; по-късно Тир е бил разширен и върху лежащия отпред остров [L2]. *Фиг. 7* показва крайбрежната линия в древността с някогашната метрополия Стари Тир, както и разположения пред него остров. За разграничение от *Стари Тир* тук ще наричаме по-късното селище на острова *Нови Тир*. Като смели моряци, тиряните основали колонии Кития на Кипър, Лептис, Утика и известния Картаген в Северна Африка, както и Гадир (днес Кадис) в Испания. Кораби от всички средиземноморски земи акустирали в значимото тогава пристанище на Тир и притежателите им търгували неуморно (Езек. 27:9). В Езекиил 27 гл. поименно са изброени търговските му партньори и са назовани скъпоценностите и суровините, които са се разменяли там. Поради това в древността Тир станал един богат и виден град: „Тарсийските кораби обикаляха по търговията ти и ти се напълни и много се прослави сред моретата“ (Езек. 27:25). Тамошното металообработване достигнало такъв престижен статут, че Соломон довел в своята страна леяри от Тир (3 Царе 7:13-14). Тъй като Тир изживявал такъв огромен възход и добре съзнавал това, то и високомерието му не закъсняло: „Така казва Господ БОГ: Тире, ти казвах: Аз съм свършен по красота“ (Езек. 27:3). Търговският град, изпълнен с гордост и арогантност, се уповавал на своето световноизвестно богатство. Тази нагласа прераснала в безподобно високомерие и желание сам да седне на мястото на Бога: „Аз съм бог! Седя на божие седалище“ (Езек. 28:2). Търговските пътища към Тир в голямата си част минавали през Израил, поради което Ерусалим бил наричан също така и „*Портата на народите*“. След като в Израил нахлули врагове, Тир само се подигравал и злорадствал за падението на Ерусалим. Тир виждал себе си като още по-възвишен и в алчността си изпитвал тържествуващото чувство, че ще се обогати, поемайки тогавашния статут на Ерусалим: „Ха-ха! Строши се портата на народите! Обърна се към мен – аз ще се напълня, а той запустя!“ (Езек. 26:2). Поради грандоманията, подигравките спрямо Ерусалим и самоотъждествяването му с Бога, чрез пророк Езекиил Бог прогласява през 587/586 г. пр. Хр. [Z3] присъдата над този град. Тук сме посочили няколко от подробните детайли на това пророчество, които ще проверим с помощта на историческите факти:

Фигура 7: Местоположение на Стари Тир заедно с разположения пред него в древността остров.

През вековете, посредством континенталната връзка на острова чрез стената на Александър Велики и отлагането на наноси, възникнал полуостров. Днешното разположение на брега е маркирано с пунктирна линия. На територията на бившия остров се намира днешният ливански град Тир. На мястото на древната метрополия Тир никога повече не е построен град.

П1: *Тир трябва да бъде разрушен от множество народи:* „Ето, Аз съм против теб, Тире, и ще надигна против теб много народи ... И те ще сринат стените на Тир и ще съборят кулите му“ (Езек. 26:3-4а).

П2: *От Тир ще остане само една гола скала, на която рибарите ще сушат мрежите си:* „И Аз ще помета пръстта от него и ще го направя гола скала; ще бъде място за простиране мрежи сред морето“ (Езек. 26:4б-5).

П3: *Вавилонският цар Навуходоносор (пръв) ще нападне Тир:* „Ето, Аз довеждам против Тир вавилонския цар *Навуходоносор*, ... с коне, с колесници и с конници, с голямо множество народ“ (Езек. 26:7).

П4: *Развалините на града ще бъдат хвърлени в морето:* „Ще разграбят имота ти и ще оберат стоките ти, и ще съборят стените ти, и ще сринат прекрасните ти къщи, а камъните ти, дърветата ти и пръстта ти ще хвърлят сред водите“ (Езек. 26:12).

П5: *Тир никога повече няма да бъде построен отново:* „...няма повече да бъдеш построен, защото Аз, ГОСПОД, изговорих това“ (Езек. 26:14).

П6: *От Тир ще бъде заличена всяка следа:* „...и няма да те има! Ще те потърсят и няма да те намерят до века, заявява Господ БОГ!“ (Езек. 26:21).

Прецизността, с която са се изпълнили подробностите от тези пророчества **П1** до **П6** срещу Тир, е изключително забележителна, за което може да се прочете в историческите трактати, като напр. [P9] или в енциклопедии [L2, L3, L4].

През 585 г. пр. Хр. – следователно една година след прогласяване на пророчеството – *Навуходоносор II* напада Тир, който по това време е бил изкусителна плячка. Градът лежал в подножието на планината Ливан и имал най-доброто естествено пристанище в целия средиземноморски регион. След 13-годишна обсада (573 г. пр. Хр.) *Навуходоносор II* завладял и разграбил града (Стари Тир). Така Тир преминава към нововавилонската империя под върховното господ-

ство на *Навуходоносор II*. В последствие, през 539 г. пр. Хр., *Кир* (559 – 530 пр. Хр.), основател и владетел на персийската империя, завладява Вавилонското царство. Така през 538 г. пр. Хр. Тир попада под персийско господство. Следователно означените с **П1** и **П3** пророчества вече са били изпълнени, но останките на бившата метрополия, както и руините на града все още съществували. Към този момент изпълнението на пророчествата **П2** и **П4** до **П6** все още предстояло.

Четвърт хилядолетие по-късно историята получава своето по-нататъшно развитие и демонстрира реализацията на останалите аспекти от пророчеството. През 334 г. пр. Хр., т.е. 252 години след обявяването на присъдата, македонският пълководец *Александър Велики* поема към Персия и побеждава персийските сатрапи при Граникос, а в 333 г. пр. Хр. персийския цар *Дарий III* при Исис. След поражението на персийския цар, той се отправя на юг към Египет, призовавайки финикийските градове да се предадат и отворят градските си порти. С лека ръка той завладява град след град, като само този, разположен на скалистия остров (вж. *фиг. 7*), остатък от Тир (Нови Тир) не се предава. Островът бил здраво укрепен и защитен с високи стени. За да завладее острова, *Александър* се решава на една

забележителна и вероятно уникална мярка от военната технология: Той заповядва да бъде съборен Стари Тир от континенталния бряг и от развалините на града изгражда една 60 метра широка дига през морския проток, разделящ един от друг стария и новия град. Тъй като камъните и руините на някога могъщия континентален Тир не били достатъчни, той също така наредил да се изсипе пръст от стария град в морето. Градежът на почти километровата стена се подсигурувал чрез подвижни предпазни щитове, т. нар. „костенурки“. Предводителите на брега построявали мобил-

ни бойни кули от по няколко етажа, за да поемат отделенията на стрелците и леката артилерия. Това са най-високите обсадни кули, използвани някога във военната история [К2]. Те имали по 20 етажа, а с 50-метровата си височина горната им платформа стърчала доста и над най-високата градска стена. След седеммесечна подготовка тези страшилища се търкаляли тежко, ала неудържимо към островната част на Тир, подпечатвайки така съдбата на този град. Останалите съседни градове, ужасени от това завоевание, се предавали без съпротива.

Само филистимският град Газа се противопоставил, но дори и той бил завзет след два месеца и така пътят на *Александър Велики* към Египет се отворил.

Александър Велики по никакъв начин не е имал намерение да изпълнява библейското пророчество, въпреки това – както е исторически доказано – около 250 години след оповестяване на пророчеството той по специален начин е станал изпълнителя на Божията присъда над Стари Тир. Докато **П1** и **П3** вече били изпълнени чрез *Навуходоносор II*, то *Александър Велики* допринесъл за това, **П2** и **П4** да бъдат изпълнени също така буквално. Днес, след около 2500 години, местоположението на Стари Тир, някогашната метрополия на Древността, все още е едно подходящо място за град, но такъв никога не е бил построен отново. В тази равнинна, безплодна и пуста земя рибарите продължават да простират и сушат мрежите си. От Стари Тир, съгласно **П6**, всяка следа е заличена. Поради пророчество **П5** на това място никога повече няма да бъде издигнат град. Тази декларация всъщност би трябвало да бъде едно предизвикателство за атеистите. Те биха могли да съберат пари, за да построят град на това място. Като че ли изглежда много лесно да се противодейства по такъв начин на едно пророчество, но според абсолютната Божия воля, до един такъв проект – какъвто и да е мотивът – никога няма да се стигне.

Ситуацията днес: Раположеният в древността отпред остров (*фиг. 7*) се е превърнал през вековете в края на нов полуостров. Чрез наносния пясък, построенният от *Александър Велики* мост се е разширявал все повече и повече. Днешната брегова линия е отбелязана на *фиг. 7* с пунктир. Територията на бившата островна част

днес принадлежи към Ливан и сега отново се нарича *Тир* (по-рано Сур).

Следствие: В горното изложение се занимахме с пророческото слово и уникалните белези на неговото изпълнение. Дано и на нас да ни е станало ясно нещо от онова, което е разбрал и Никодим: „...защото никой не може да върши тези знамения, които Ти вършиш, ако Бог не е с него!“ (Йн. 3:2). Който се спира само до математически, исторически, археологически или каквито и да е други потвърждения, все още не е достигнал до централната точка. На Никодим, който е разбрал, че там пред него стои лично Божият Пратеник, Исус казва следните думи, имащи извънредно важно, придаващо смисъл и вечно значение за живота му: „Истина, истина ти казвам: ако не се роди някой отново, не може да види Божието царство!“ (Йн. 3:3; *Ш*). Така че любящото намерение на Бога е да ни спечели за вечното Си царство. Това е истинската основна цел на СЗ и НЗ: спасението на човека от състояние на вечно проклятие без Бог до окончателното му общение с Бога. Става въпрос за живот или смърт, светлина или тъмнина, рай или ад. Тъй като тук в крайна сметка се разглежда въпросът за съществуването на човека, Библията не познава толерантност по въпроса за истината. Тя по-скоро посочва всички произтичащи от човешки представи пътища за спасение и други претенции за откровение като заблуди, в чиито край стои вечно проклятие. „Толерантност“ има само там, където Божието дълготърпение все още прави възможно обръщението към Бога или търпи бъдеща любов.

Макар в този раздел по същество да става въпрос за това, да бъде опровергано *възражение В4* с помощта на един пример, пророчествата на Библията като цяло следва да се разглеждат като историческо изложение на Божия план, чиято цел е спасението на всички хора, които желаят да Го приемат. Центърът, фокусът, самото сърце на всички Писания е Исус Христос, понеже „всичко беше създадено чрез Него и за Него“ (Кол. 1:16) и „Него Бог постави за умилоствение чрез Неговата кръв посредством вяра“ (Римл. 3:25). Колкото повече тези познания оформят живота ни и колкото по-високо ценим цялото Писание, толкова по-славен и явен за нас ще е Този, който ни го е дал, за когото то говори и когото то изцяло обединява в себе си: Исус Христос!

7.5.2. Разпръсване и завръщане на Израил

Бог е поставил пред Своя народ Израил благословение или проклятие в зависимост от това, дали той Му е послушен или непокорен. Във Второзаконие 28:64-65 се предизвестява разпръсването на народа по целия свят в случай на неподчинение:

„И ГОСПОД ще те разпръсне между всичките народи, от единия край на земята до другия край на земята ... И между тези народи няма да намериш покой и стъпалото на крака ти няма да намери място за почивка.“

С разрушаването на Ерусалим през 70 г. сл. Хр. от римляните, започва разпръсването на евреите. Векове преди това събитие, Бог вече е обещал завръщане в Обетованата земя:

„Затова, ето, идват дни, заявява ГОСПОД, когато няма вече да се казва: Жив е ГОСПОД, който изведе израилевите синове от египетската земя! – а: Жив е ГОСПОД, който изведе израилевите синове от северната земя и от всичките земи, където ги беше изгонил! И Аз ще ги върна отново в земята им, която дадох на бащите им“ (Ерем. 16:14-15).

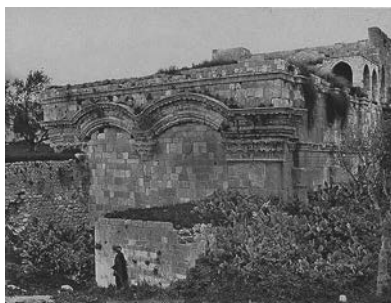
От 1948 г. отново съществува държавата Израел и евреи от цял свят се завръщат там. Северната земя специално се споменава сред многото страни по света. Москва се намира на същата географска дължина като Ерусалим. Лесно е да се види, че на езика на Библията под северната земя се има предвид бившия Съветски съюз. От 1989 г. насам от тази огромна страна са се завърнали 840 000 евреи. Това е една шеста от всички евреи в днешен Израел! Затова е разбираемо, че Бог специално споменава завръщащите се от тази страна евреи.

7.5.3. Златната порта на Ерусалим

Първоначално Ерусалим е имал дванадесет градски порти, които са посочени по име в Неемия 3 и 12 гл. Когато градът е разрушен от римляните през 70 г. сл. Хр., били съборени стените и портите му. Днешните стари крепостни стени на Ерусалим водят началото си от

машабните дейности на обновяване и изграждане по времето на *Сюлейман Прекрасни*²³. В годините 1537 – 1541 този турски владетел заповядва отново да се изградят укрепителни съоръжения, отчасти вече с променена линия. От 1541 г. насам стоят издигнати крепостните стени на днешния Стар град. В тях има осем порти: Торната порта, Портата – Сион, Портата – Яфа, Новата порта, Портата – Дамаск, Портата на Ирод, Портата на Стефан и Златната порта. Новата порта е била изградена в стената едва през 1885/87 г.

Златната порта се намира в източната част на крепостната стена и е единствената порта, която води директно към храма на хълма. Основният ѝ строеж вероятно води назад до византийския период. *Сюлейман* наредил тази порта да се зазида. Обикновено в един град се е влизало през порти, но тук се е случило нещо много необичайно: Тази врата била зазидана и до днес все още не е отворена отново. Какво е обяснението за това?

Сюлейман вероятно е знаел онова пророчество от книгата на Захария, в което се казва: „В онзи ден краката Му ще застанат на Елеонския хълм, който е срещу Ерусалим на изток ... И ще дойде ГОСПОД, моят Бог, и всичките светии с Теб“ (Зах. 14:4-5). Този текст се отнася до Второто пришествие на Исус с Неговите светии. Като мюсюлманин *Сюлейман* е искал да предотврати идването на Израилевия Бог в Ерусалим и без колебание заповядва Източната порта да се зазида.

Някои библейски тълкуватели свързват тази Златна порта с видението, което Бог дава на пророк Езекиил (неговото призоваване е през 593 пр.Хр.) в глава 44:1-2:

23 **Сюлейман Прекрасни:** Наречен също и *Сюлейман II. Велики* (1494 – 1566 г.). Под негово владичество Османската империя достига най-големите си размери. През 1529 г. се проваля опитът му да завладее Виена.

„И ме върна по пътя към външната порта на светилището, която е обърната на изток; и тя беше затворена. И ГОСПОД ми каза: Тази порта ще бъде затворена, няма да се отвори и никой човек няма да влезе през нея, защото ГОСПОД, Израилевият Бог влезе през нея; и ще бъде затворена.“

Главите 40:1 до 47:12 обаче се отнасят до третия храм в Ерусалим, а именно за хилядагодишното царство, и следователно не описват настоящата ситуация.

Златна порта се намира на мястото на бившата Източна порта на храма²⁴. На това място „шехина“²⁵ (= облакът на Божията слава) напуска Първия храм (Езек. 10:19; 10:22). През тази порта са били извеждани червеникавата юница (Евр. 9:13), както и козелът в деня на умилостивението. През целия период на своето съществуване вторият храм остава без видими признаци за Божието присъствие. Според Езекиил 40 до 48 гл. шехина отново трябва да се върне (Езек. 43:1-6; Ис. 4:5). Специфичното за Втория храм обаче било това, че Самият Месия е можело да бъде срещнат за период от 33 години в храма. Исус е поучавал в храма с божествен авторитет Божието Слово и е изцелявал слепи и сакати (Мт. 21:14). Чрез Христос цялата пълнота на Божеството е обитавала телесно (Кол. 1:19; 2:9) в храма.

При Своето Второ пришествие Господ Исус ще влезе в Ерусалим, тогава всички порти ще бъдат отворени – в това число и Златната порта. Псалм 24:7 посочва пророчески: „Издигнете главите си вие, порти, и издигнете се вие, вечни врати, за да влезе Царят на слава-та.“ Макар и *Сюлейман* напълно погрешно да е смятал, че ще може да предотврати идването на Господа, в онзи ден Исус ще се появи в сила и слава: „Тогава ще видят Човешкия Син ... с голяма сила и слава“ (Мк. 13:26).

24 **Роже Либи:** Месията в храма – символика и значение на Втория храм в светлината на Новия Завет. Разпространение на Християнска литература, Билефелд, 1 издание 2003 г., 704 стр.

25 **Шехина:** Това е един равински израз, който не се среща така в Библията, но идва от корена *шахан* = живея. *Шехина* означава местообиталище и има предвид мястото, където Бог живее, съотв. присъства.

7.6. Приложение на математическата теория на вероятностите към библейските пророчества

Теорията на вероятностите първоначално е възникнала от проблематиката на теорията на игрите. *Блез Паскал* (1623 – 1662 г.) е поставил първите основи на тази теория през 17 век, а днес тя отдавна е самостоятелна дисциплина в рамките на математиката. Тъй като множество процеси в природата и в ежедневиия живот не са определени, те се разглеждат математически като случайни величини. Така днес в различните области на техниката, физиката, биологията (генетиката), но също и в икономическите проучвания (застрахователно дело) не можем да се абстрахираме от теорията на вероятностите. Някои явления в областта на ядрената енергетика могат да се формулират само с помощта на теорията на вероятностите (напр. радиоактивното разпадане). По същия начин констатациите ѝ са необходими при проверка на качеството в масовото производство, при процедури за вземане на случайни проби, в системния анализ със стохастични сигнали и при обработване на проблемите за сигурността на превозните средства.

Допълнително ще се занимаем по-обстойно с **възражение В1** – „Пророчествата са се изпълнили случайно с течение на времето“. Струва ми се, че това е най-често срещаното възражение, понеже тогава не се нуждаем от Бога, за да обясним изпълнените пророчества. Затова трябва да отговорим на въпроса, дали идеята за случайното изпълнение изобщо е приемлива математически, предвид големия брой на изпълнените пророчества. Ако се окаже, че предположението за случайно изпълнение е неправилно, това автоматично би доказало, че Бог е бил отговорен за изпълнението им и че всички пророчески изявления представляват истина. Така и въпросът за доказателствата за Бога вече получава съвсем нов аспект.

7.6.1. Основи на теория на вероятностите

С помощта на математическия модел ще разгледаме библейските твърдения за бъдещите събития от гледна точка на теорията на вероятностите. Затова е необходимо първо да дадем дефиниция за вероятност в смисъла на математиката (вж. *фиг. 8*) и да назовем простите основни правила. Ако при дадени условия определено съ-

Основи на теорията на вероятностите

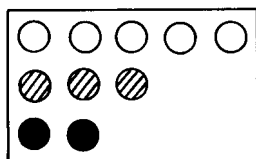
ОПРЕДЕЛЕНИЕ: Ако някакво случайно събитие A настъпва вследствие на някое от m на брой събития от общия брой от n възможни събития, то вероятността на събитието A се определя с $p = m/n$.

$$p = m/n = \text{благоприятни случаи} / \text{възможни случаи}$$

Пример: Купа със 7 черни и 35 бели топки
 w (да се изтегли 1 черна топка) $= m/n = 7/35 = 0,2$

- (1) **ЗАКОН ЗА УМНОЖЕНИЕ:** Вероятността w за настъпване на няколко събития (едновременно или последователно, въпреки това независимо едно от друго) е равна на произведението на отделните вероятности.
- (2) **ЗАКОН ЗА СЪБИРАНЕ:** Вероятността w за настъпване на едно от няколко взаимноизключващи се събития е равна на сумата на единичните вероятности на отделните събития.

Пример: Кутия с $n=10$ топки

5 бели топки ($p_1 = 5/10 = 0,5$)

3 червени топки ($p_2 = 3/10 = 0,3$)

2 черни топки ($p_3 = 2/10 = 0,2$)

w (изтегляне на 1 червена топка) $= m/n = 3/10 = 0,3$

w (1 червена или 1 черна топка) $= p_2 + p_3 = 0,3 + 0,2 = 0,5$

w (последователно 1 червена и 1 черна топка) $= p_2 \cdot p_1 = 0,3 \cdot 0,2 = 0,006$

w (последователно 3 бели топки) $= p_1^3 = 0,5^3 = 0,125$

Предпоставка: След всяко теглене извадените топки да се поставят обратно и да се разбъркват наново.

Фигура 8: Основи на теорията на вероятностите.

С помощта на определението за вероятност могат директно да се изчислят по-прости задачи. Добавяйки закона за умножение (КАКТО – ТАКА И) и закона за събиране (ИЛИ – ИЛИ), то вече може да се развият цяло множество задачи.

битие може да настъпи или да не настъпи, го наричаме *случайно*. За количествена оценка на възможността за настъпване на дадено събитие служи понятието „вероятност“. На едно невъзможно събитие отговаря вероятност 0, а на едно сигурно – вероятност 1. Вероятността на кое да е произволно събитие следователно се намира между 0 и 1.

а) Само едно благоприятно събитие: Ако при определени условия следва да настъпи *едно* от n на брой взаимноизключващи се случайни събития, при което никое от събитията не е за предпочитане, се казва, че тези събития имат еднаква вероятност p . Аритметически се получава $p = 1/n$.

б) Повече благоприятни събития: Когато обаче едно случайно събитие A настъпва в резултат на някое от m на брой събития (= благоприятни в смисъла на A случаи) от общия брой n събития (= сумата на възможните изобщо случаи), то вероятността на събитието A се определя като съотношението на броя на благоприятните случаи за A към възможните случаи, следователно $p = m/n$. Това се обяснява чрез един пример: Каква е вероятността при хвърляне на зар да се падне число, което се дели на 3? От 6-те възможни числа само 3 и 6 се делят на 3, т.е. събитието A има $m = 2$ благоприятни случая. Тъй като има $n = 6$ възможни случая, вероятността възлиза на $w = m/n = 2/6 = 1/3$.

Два прости примера ще ни помогнат да боравим по-добре с понятието вероятност:

Монета: Ако хвърляме монета, то има две възможни събития – или се получава (при немско евро) число, или герб; следователно $n = 2$. Ако попитаме за вероятността за поява на число при хвърляне на една монета, то тя според горното правило е $p = 1/2$, тъй като има $n = 2$ принципно възможни случая, но от които само m равна на една от тях, е благоприятна в смисъла на това събитие.

Зар: При хвърляне на един зар вероятността за поява на едно предварително определено число (напр. 3) възлиза на $p = 1/6$, тъй като от $n = 6$ възможни случая само един случай ($m = 1$) е благоприятен. Ако обаче се хвърлят два зара и се търси вероятността за това и два-

та зара да показват едновременно 3, тогава основните вероятности $p = 1/6$ трябва да се умножат помежду си, следователно $w = 1/6 \cdot 1/6 = 1/36$. Ако се използват едновременно шест зара, то вероятността всичките шест зарчета да показват 3 се равнява на шесткратното произведение на основните вероятности $w = 1/6 \cdot 1/6 \cdot 1/6 \cdot 1/6 \cdot 1/6 \cdot 1/6 = 1/46\,656$, което е едно изключително рядко събитие.

7.6.2. Математически модели за пророчествата

Сега да си зададем въпроса, колко са големи изгледите за успех, ако един човек трябва да направи сполучливи изказвания за бъдещето, за чиито изход той първоначално няма никакви отправни точки. За едно такова твърдение, изразено по-просто, има само две възможности: то или се изпълнява, или не се изпълнява. При игра с монета или зар могат точно да се посочат основните вероятности. Ако обаче се постави въпросът за вероятността да настъпи определено политическо събитие, природно явление (напр. земетресение, потоп), или някакво лично житейско обстоятелство, то трябва да се изхожда от една много по-малка основна вероятност $p = 0,5$. Така например настъпването на един висок прилив в Северно море в рамките на следващата година също би било събитие със значително по-ниска основна вероятност от $p = 0,5$.

Тъй като библейските пророчества почти винаги говорят за изключително редки или изобщо неповторими събития (напр. разделяне на Червено море: Изх. 14:21; сянката на показалеца на слънчевия часовник се връща назад: 4 Царе 20:4-11), съставната основна вероятност не само е по-малка от 0,5, но дори и клони към нула. В този смисъл американският библейски учител *П. В. Стоунър*²⁶ устано-

26 *Стоунър* се е занимавал с оценка на вероятностите за отделните пророчества. Така напр. за пророчески предсказаното месторождение на Исус (Михей 5:1: Витлеем) той е заявил следното: Населението на Земята около границата на новото летоброене е възлизало на по-малко от 2 милиарда, а населението на Витлеем е било 7150 души. Колко голяма тогава е вероятността w , едно произволно лице да се роди в този период точно във Витлеем? Стойността се изчислява като $w = 7150/(2 \text{ милиарда}) = 2,8 \cdot 10^{-5}$. За разлика от това, в моите изчисления аз използвам за всяко пророческо твърдение стойност равна на $w = 0,5$ и следователно съм на сигурната страна. В една по-нова творба *Петер Цьолер-Григър* използва резултатите на *Стоунър* и разработва темата по-нататък в същия дух: „Библейски пророчества и математическа вероятност“, Журнал Професорски форум 2006 г., том 7, № 2, стр. 310.

вил, че вероятността за случайно изпълнение на деветте предсказания за разрушаването на Вавилон според Исая 13 гл. се оценява емпирически на 1:5 милиарда. Въпреки това в представения тук опростен модел (фиг. 9) ще изчисляваме с основна вероятност $p = 0,5$, за да се намираме във всеки случай на сигурната страна. Чрез тази висока стойност за p компенсираме далеч над необходимото също така и някои аспекти, които нашият модел не може да обхване:

- Някои пророчества се появяват многократно в Библията.
- Математическата теория на вероятностите изисква събитията да са независими едно от друго. Има много библейски пророчества, при които последователността за настъпване е от значение за събитията. Многобройните подробности за упадъка на Тир са един пример за това (Езек. 26 гл.).

Моделът: Като модел ще разглеждаме барабан с N бели и N черни топки, където N представлява общият брой на пророчествата в Библията (фиг. 9). Тъй като барабанът съдържа еднакъв брой бели и черни топки, то вероятността за изваждане на една произволна бяла топка е $p = 0,5$. Както вече бе обяснено, действителната основна вероятност би трябвало да се определи като значително по-малка от 0,5; това би съответствало на многократно по-голям брой черни топки спрямо бели. Ще се абстрахираме обаче от това, за да бъде изчислението абсолютно сигурно. Тъй като по-надолу библейските пророчества трябва да се изследват от гледна точка на теорията на вероятностите, то основният въпрос гласи: Колко голяма е вероятността за това, n твърдения за бъдещето да се изпълнят **случайно**? В нашия модел ще считаме изваждането на една бяла топка за изпълнение, а на една черна топка за неизпълнение. Цялата Библия съдържа $N = 6408$ стиха с пророчески изявления, от които $n = 3268$ вече са се изпълнили [D1]. Не е известен случай, някое пророчеството да е било изпълнено по-различно от обявеното, т.е. досега никога не е била изтегляна черна топка!

7.6.3. Модел без отчитане на последователността (модел 1)

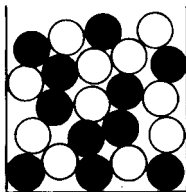
При този начин на наблюдение няма значение в какъв ред се изпълняват отделните пророчества (фиг. 9, модел 1). Основното количе-

Математически модели за библейските пророчества

Факт: $N = 6408$ стиха в Библията с пророчески изявления

- от тях 3268 вече изпълнени
- няма нито едно, изпълнено по-различно от обявеното

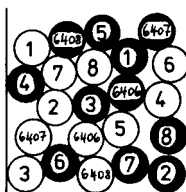
МОДЕЛ 1: Съд с $N \geq 3268$ бели и също толкова на брой черни топки (неномерирани)

Теглене:

1. Теглене на някаква топка
 - изтеглената бяла топка означава „изпълнено пророчество“
 - изтеглената черна топка означава „погрешно настъпило пророчество“
2. Отстраняване на една топка с противоположния на вече изтеглената цвят, за да остане основната вероятност $p = 0,5$ постоянна.

МОДЕЛ 2: Съд с $n = 6408$ бели и $n = 6408$ черни топки, които съответно са номерирани от 1 до 6408

Теглене:

Както при МОДЕЛ 1, само че тук „изпълнено пророчество“ е налице тогава, когато белите топки, въпреки постоянното им разбъркване, се теглят в последователен ред, започвайки от номер 1. След всяко теглене трябва да се извади топката със съответния номер от противоположния цвят.

Характеристики на модела:

- събитията се приемат за независими едно от друго
- с $p = 0,5$ се обозначава една извънредно сигурна основна вероятност
- многократните пророчества се смятат за различни
- модел 1 не взема под внимание последователността

Фигура 9: Опростени математически модели за библейските пророчества.

За да се придобие количествено впечатление за уникалността на пророческите изявления, могат да се разглеждат подходящи модели, от които се очаква да са лесно прегледни и математически прости за разбиране, а изчисленият резултат да показва ясно сигурност относно реалността. Съдогове, от които да се теглят определени топки, изпълняват тези предпоставки на модела.

ство N^{27} – броят на бели и също толкова черни топки – в барабана не оказва никакво влияние върху числовия резултат. N обаче трябва да отговаря най-малко на числото $n = 3268$. Във всеки случай N е по-малко от 6408, защото има пророчества, които до този момент изобщо не може все още да са се изпълнили (напр. Второто пришествие на Исус и многобройни събития преди края на света). Сега можем да започнем с изчисленията:

Изтеглянето на една произволна бяла топка означава изпълнение на едно пророчество, вероятността за което е $w = 0,5$, тъй като барабанът съдържа еднакъв брой бели и черни топки. За да поддържа основната вероятност $p = 0,5$ постоянна, след всеки процес на теглене отстраняваме една произволна черна топка и после отново смесваме всичко. Изтеглянето на две произволни бели топки в този модел означава изпълнението на две предсказания и има вероятност $w_2 = 0,5 \cdot 0,5 = 0,25$. Случайното изпълнение на десет пророчества дава вече като резултат незначителната вероятност от $w_{10} = 0,5^{10} = 0,00098$ и е съизмеримо с величината за вероятността при едновременно хвърляне на четири зара, всички те да показват 6 ($w = 1/6 \cdot 1/6 \cdot 1/6 \cdot 1/6 = 0,00077$).

Според данни на „*Dake's Bible*“ [D1] вече са се изпълнили $n = 3268$ стиха с библейски пророчества²⁸. Това съответства на процес на теглене (според модел 1), при който от барабана са извадени една след друга точно $n = 3268$ бели топки, при това без да е била ула-

27 Някои указания за означенията:

p Основна вероятност за едно събитие (напр. хвърляне само на една монета; хвърляне само на един зар)

w Общата вероятност за един процес, който се състои от няколко отделни събития, (напр. хвърляне едновременно на три зара)

N Брой на общото множество

n Брой на едно наблюдавано подмножество от общото множество N .

28 Списък на пророчествата: След мои лекции или по електронна поща, често ме питат дали съществува подробен списък, в който са изброени всички пророчества. *Финис Дженингс Дейк* (1902 – 1987 г.) е претърсил цялата Библия за пророчества, но също така и относно друга информация, и е съставил статистики, полагайки невъобразим по тежест труд. Във всяка библейска книга при наличие на пророчески стих, той посочва в двете колони на своя коментар, че това е напр. 15-тото пророчество в съответната книга. По-нататък той описва дали това пророчество вече е изпълнено или още не е. Всяка книга завършва с обща статистика.

вяна дори и една черна топка. Тази вероятност се установява при използване на закона за умножение от *фиг. 8*, при който:

$$w_n = w_{3268} = \underbrace{0,5 \cdot 0,5 \cdot 0,5 \cdot 0,5}_{3268 \text{ пъти}} = 2^{-3268} = 1,714 \cdot 10^{-984} \approx 1,7 \cdot 10^{-984}.$$

С тази вероятност,

$$w_n = 1,7 \cdot 10^{-984},$$

ще се занимаем много подробно поради важни причини. Тя е толкова невероятна малка²⁹, че по-надолу ще я илюстрираме посредством три сравнения. Мисля, че е много важно да си създадем представа за величината от порядъка на това число w_n , понеже тя ни дава мащаба за достоверността на Библията. Тъй като w_n е толкова невероятно малка, ние ще правим това постепенно.

1. Игра на зарове: Същата вероятност $w_n = 1,7 \cdot 10^{-984}$ се получава, ако се хвърлят едновременно 1264 зара³⁰ с очакването всички те да показват 6.

2. Лотария: Вероятността да бъдат изтеглени точно шест предва-
рително зададени числа от един барабан с $L = 49$ номерирани топки (лотария „6 от 49“), възлиза на

$$w_L = \frac{1}{\binom{49}{6}} = \frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 6}{49 \cdot 48 \cdot 47 \cdot 46 \cdot 45 \cdot 44} = 1 : 13\,983\,816 = 0,000\,000\,0715$$

²⁹ **Други основни вероятности:** От съображения за математическа сигурност ние сме избрали много високата основна вероятност $p = 0,5$, въпреки че обикновено p би трябвало да се равнява на доста под една милионна ($p < 0,000\,001$). Следва да се обърне внимание на това, че варианти на изчисления с $p = 0,1$ или $0,01$ или $0,001$ или $p = 0,000\,001$, които биха били много по-реалистични отколкото $p = 0,5$, биха дали като резултат далеч по-малки вероятности от гореспоменатото число $w_n = 1,7 \cdot 10^{-984}$. За четирите споменати по-горе стойности на p тук даваме съответните вероятности:

$w(p = 0,1) = 10^{-3268}$; $w(p = 0,01) = 10^{-6536}$; $w(p = 0,001) = 10^{-9804}$; $w(p = 0,000\,001) = 10^{-19608}$.

³⁰ **Изчисление:** За математически заинтересования читател е показано как се извършва това изчисление. Трябва да се приложи, че $w_{3268} = (1/6)^k$. Решението дава за резултат $k = 3268 \cdot \log 2 / \log 6 = 1264,23 \approx 1264$

Да съпоставим сега двете вероятности w_{3268} и w_L . Ако изчислим коефициента $Q = w_{3268} / w_L$, получаваме:

$$Q = 7,15 \cdot 10^{-8} / 1,7 \cdot 10^{-984} = 4,2 \cdot 10^{976}$$

Колко голямо е това число Q и какво показва то? Q е една четворка с 976 нули след нея, или 42 000 пъти (1 милиард на 108-ма степен).

Следователно точно с коефициента Q пъти по-вероятно е да се спечели в лотарията, отколкото случайно да бъдат изпълнени 3286 предсказания. Или изразено по друг начин: Ако някой играе 138 пъти последователно лотария и очаква, че всеки път ще улучва шестица, то вероятността за това съответства на същия порядък $w_n = 1,7 \cdot 10^{-984}$.

3. Суперлото: При споменатата по-горе лотария бе необходимо да се изтеглят шест определени числа от $L = 49$ номерирани топки. Ако броят на номерираните топки се увеличи – напр. на 100 – и от тях също така трябва да се изтеглят 6 определени числа, то тогава броят на налучканите топки ще спадне драстично. Сега ще зададем въпроса: На какъв брой K трябва да бъде увеличено количеството на номерираните топки, така че при аналогичен процес на теглене да се получи като вероятност за шест правилни цифри точно онази вероятност $w_n = 1,7 \cdot 10^{-984}$?

Според правилата на комбинаториката това води до уравнението:

$$w_n = 2^{-3268} = \frac{1}{\binom{L}{6}} = \frac{1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 \cdot 6}{L(L-1)(L-2)(L-3)(L-4)(L-5)}$$

Тази формула трябва да се реши за L . Тъй като L е много голямо число, можем да напишем опростено:

$$L^6 = 720 \cdot 2^{3268}$$

Решението за K дава $L = 2,74 \cdot 10^{164}$.

Разглеждайки това число, трябва да вземем предвид, че цялата ни вселена се състои „само“ от около 10^{80} атома. Установеният брой

топки за суперлото не би могъл да се реализира и с помощта на цялата материя във вселената, дори ако вместо топки за лото биха се използвали само атоми. Даже ако имаме на разположение толкова много вселени, колкото на брой атоми съдържа нашата вселена, това биха били „само“ 10^{160} атома и дори това би било 27 400 пъти по-малко. Вероятността за „изтегляне“ на шест правилни цифри от 10^{160} „номериран атом“ е с още 27 400 пъти по-вероятна от това, случайно да бъдат изпълнени 3268 пророчества.

7.6.4. Сравнителен модел с мравки

Числото $w_n = w_{3268} = 1,7 \cdot 10^{-984}$ ще ни занимава още по-подробно, понеже след няколко сравнителни изчисления ще си извадим важни заключения. Така че ние се нуждаем от възможно най-ясна представа за величината от порядъка на това число. При това десетичните порядъци³¹ играят важна роля.

Модел с мравки: Да си представим една купчина мравки, в която сред многото черни мравки се намира само *една-единствена червена* мравка. Лесно е да се разбере следното: Колкото по-голяма е разглежданата купчина, толкова по-малка е вероятността, случайно (напр. със завързани очи) да се улови *единствената* червена мравка. Въпросът е:

При какъв брой мравки произволното улавяне на *единствената* червена мравка е също толкова вероятно колкото и случайното изпълнение на 3268 пророчества?

Достатъчна ли е една вана, пълна с мравки, или цялата земя трябва да бъде покрита с дебел слой от десет метра мравки? Към решението на този интересен въпрос ще се приближаваме стъпка по стъпка.

³¹ **десетичен порядък:** За да не се налага при големите числа да се пишат твърде много нули, а също така и при малките числа да се избегнат многото нули след десетичната запетая, десетичният порядък се оказва много полезен за начина на записване, а също и за изчисленията. Той означава:

10^1	10	10^{-1}	0,01
10^2	100	10^{-2}	0,001
10^3	1000	10^{-3}	0,0001
10^6	1000000	10^{-6}	0,000001

Когато преди известно време бях на турне за лекции в Португалия³², трябваше да говоря пред учени в университета в Лисабон за това, защо смятам Библията за достоверна. Говорих за многобройните пророчески твърдения, които вече са изпълнени, и бързо стигнах до вече неколнократно споменатото число w_n . Възможно ли е пророчествата случайно да са се изпълнили така, или е необходим Бог, който стои зад всичко

това? Ако случайността може да се изключи, то с това едновременно се отговаря и на въпроса за доверието в Библията. Тогава следователно всички пророчества представляват истина. Но ако пророческите изявления са истина и могат да бъдат обяснени само чрез предузнанието и всемогъществото на Бога, то следва по-нататък да заключим, че също и всички останали части на Библията трябва да са верни.

Дали изобщо случайното изпълнение е възможно, може да бъде установено математически по един превъзходен начин. Така аз започнах с моя гореспоменат модел с мравките. Пред мен стоеше чаша с вода и аз зададох риторичния въпрос, дали една чаша, пълна с черни мравки, би била достатъчна, ако сред тях се намираше една червена мравка? От моите стандартни мравки³³ в една водна чаша биха се събрали 20 000. Вероятността, случайно да бъде уловена *единствената* червена мравка, възлиза на $w_A = 1/20\,000 = 0,000\,05$. В сравнение с w_n все още w_A е твърде голяма. Следователно трябва да увеличим броя на черните мравки. Сега да вземем една пълна вана.

Вана с мравки: В една вана бихме могли да поберем $n_A = 36$ милиона мравки. Тогава вероятността случайно да намерим сред тях червената мравка, възлиза на $w_A = 2,8 \cdot 10^{-8}$. Това число все още е

32 Пътуване за лекции в Португалия от 22. до 30.09.2003 г.

33 **стандартна мравка:** Мравките в зависимост от вода си могат значително да се различават по големина. Така че при нашите изчисления трябва да определим една т. нар. стандартна мравка; за обем на такава мравка приемаме 10 mm^3 .

твърде голямо в сравнение с $1,7 \cdot 10^{-984}$ (7 нули след запетаята спрямо 983). Така че са ни необходим още повече мравки!

Ще засегнем и един друг въпрос, който е от значение в дадения контекст: Да си представим, че в Библията имаше значително по-малко от 3268 пророчества. Тогава вече би било достатъчно и по-малко количество мравки, за да се постигне равнопоставеност между горните вероятности. Следователно, за количеството мравки n_A в една вана трябва да има едно точно съответно число от пророчества n_p . С други думи: Ако в Библията се съдържаха само n_p пророчества, тогава случайното им изпълнение би имало същата математическа вероятност като тази, да извадим единствената червена мравка с едно посягане от пълната с мравки вана. Това число може лесно да бъде установено. Изчислението³⁴ дава за резултат $n_p = 25$.

Португалия – засипана с мравки:

Тъй като при една пълна с мравки вана стигаме до един еквивалент от $n_p = 25$ пророчества, то трябва драстично да увеличим броя на мравките. Така че в Лисабон аз предложих да покрием цяла Португалия с петметров слой от мравки. При площ на страната от 92 000 км² и разположен върху нея петметров слой мравки, общият брой на мравките възлиза на $n_A = 46 \cdot 10^{18}$. Как ще намерим там единствената червена мравка чрез едно случайно посягане? Ами ние се качваме на един балон с горещ въздух и летим няколко часа над засипаната Португалия. После се приземяваме някъде и със завързани очи „изваждаме“ една мравка.

³⁴ **изчисление на n_p :** Вярно е следното: $w_A = 1 / n_A = 1 / (2^{n_p})$; оттам следва, че $n_p = \log n_A / \log 2 = 25,09 \approx 25$.

Каква е вероятността при това да попаднем точно на *единствената* червена? Тази w_A възлиза на $1/n_A = 2 \cdot 10^{-20}$. Във физиката процеси с такава малка вероятност се разглеждат като „невъзможни“ за нашия свят. Но ние все още сме много далеч от $w_n = 1,7 \cdot 10^{-984}$. Това се вижда и от факта, че с $n_p = 65$ още сме далеч назад от числото 3268. Какво трябва да направим? Един португалски учен предложи да покрием с мравки не само малката Португия, а цялата земна повърхност, а слой да бъде висок не пет, а десет метра! Дали това ще бъде достатъчно?

Цялата земна повърхност – покрита с мравки: Земята има площ равна на 510 милиона km^2 . При един 10-метров слой в обема на тази обвивка около кълбото биха се побрали $n_A = 5 \cdot 10^{23}$ мравки. Как ще проведем нашия уникален процес на теглене? Вземаме един реактивен самолет и молим пилота да полети в произволна посока и да речем – след произволни 11 часа и 23 минути – му казваме да започне приземяване в слоя от мравки. Там, където сме кацнали по случайност, вратата се отваря и ние „сляпо“ посягаме към някаква мравка. Каква е вероятността при този подход да уловим точно *онази единствена червена* мравка? Математическата вероятност се изчислява по формулата $w_A = 1/n_A = 2 \cdot 10^{-24}$. С това вече изключително огромно количество мравки бихме могли да представим като модел само $n_p = 78$ пророчества. Това все още са твърде малко мравки! Сега количеството на мравките се увеличава в астрономически мащаби: Ще запълним с тях една цяла вселена.

Цяла вселена – пълна с мравки: По настоящи оценки вселената има диаметър от 30 милиарда светлинни години. Една светлинна година се равнява на около 9,5 билиона km . Ако приемем, че космосът има сферична форма, тогава стигаме до обем $V = 1,2 \cdot 10^{70} \text{ km}^3 = 1,2 \cdot 10^{88} \text{ mm}^3$. Следователно вътре в него биха са събрали $n_A = 1,2 \cdot 10^{87}$ екземпляра от нашите стандартни черни мравки, а освен това и нашата прословута и винаги неоткриваема *единствена червена мравка*. Сега се нуждаем от едно определено транспортно средство, а именно специален космически кораб, който може да се движи със скоростта на светлината през „вселената с мравки“, и някой, който „живее вечно“, така че след произволни години полет – да кажем 11,6 милиарда, 7 милиона и 153 000 – да отвори

люка и да посегне към някаква мравка. Вероятността при това да попадне точно на *единствената червена* мравка се намира по формулата $w_A = 1 / n_A = 8,3 \cdot 10^{-86}$. Тази стойност далеч надхвърля онази граница, която вече определихме като „физически невъзможна“. Ако в Библията имаше $n_p = 288$ изпълнени пророчества, тогава с току-що описания модел бихме получили точно същата вероятност.

Но какво да правим сега? Ако цяла една вселена с мравки не е достатъчна, тогава значи трябва да вземем няколко. Но колко? Нуждаем ли се например от 10, 100, или дори 1000 вселени? По време на един доклад в Гданск³⁵ един полски слушател направи доста смело предложение. Той каза, че с 1000 или дори милиони вселени не бихме се доближили до решението; ние трябва да вземем толкова на брой вселени, колкото мравки се побират в една вселена! Това предложение представляваше един гигантски скок напред. Нека да видим, дали той ще ни отведе до целта:

Толкова на брой вселени, колкото мравки биха се побрали в една вселена: Вече изчислихме броя на мравките в една вселена и затова сега ще използваме $1,2 \cdot 10^{87}$ вселени; във всички тях можем да поберем $n_A = (1,2 \cdot 10^{87})^2 = 1,44 \cdot 10^{174}$ мравки. Как ще изглежда сега нашият процес на теглене? Първоначално ще използваме един компютърен генератор за случайни числа, който да избере някакво число от множеството с над „един милиард на 19-та степен“ въображаеми вселени. Вероятно той би назвал някакво число z между 10^{56} и 10^{57} , следователно едно цяло число с 57 цифри. После мислено се отправяме към вселената z , която отново прекосяваме със скоростта на светлината и след хиляди години улавяме една мравка. Вероятността при това да се натъкнем на онази червена мравка се намира по формулата $w_A = 1 / n_A = 7 \cdot 10^{-175}$. Но дори и при това невероятно количество вселени бихме обхванали само $n_p = 578$ пророчества. Какво да правим сега? Остава само едно нещо: Сега ще изчислим броя на необходимите вселени, които представляват $n_p = 3268$ изпълнени пророчества.

35 Пътуване до Полша от 14 до 21 април 2007 г. с лекции в град Гдиня, Гданск, Варшава и Позен.

Колко вселени са достатъчни за 3268 пророчества? Сега ще изходим от вече достатъчно известната ни вероятност $w_n = 1,7 \cdot 10^{-984}$. Общият брой мравки се установява така: $n_A = 1 / w_n = 5,83 \cdot 10^{983}$. Необходимият общ брой вселени се определя тогава с $n_U = 5,83 \cdot 10^{983} / 1,2 \cdot 10^{87} = 5 \cdot 10^{896}$. Следва да отбележим, че 10^{896} е невероятно огромно число, а именно единица с 896 нули след нея. Така че броят на получените вселени е не само трансастрономически, а транс-...трансастрономически!

7.6.5. Изводи от изчисленията

Защо изчислявах едно след друго тези все по-главозамайващи числа, щом като при цялата първоначална яснота на моделите с мравки представа ни за нагледност вече отдавна ни напусна? Ние съвсем съзнателно извършихме това изчисление на няколко етапа, за да предоставим едно трайно впечатление от смайващите математически изчисления. Дори и някой не дотолкова заинтересован от тематиката читател да не може да разбере всички пресмятания – а това не е и необходимо – то той ще е наясно със заключението, което следва да се направи от тях, а именно – колко недвусмислено и задължително зад всичко това трябва да стои един всемогъщ Бог. Сега можем да си извадим заключенията от изчисляваните резултати. При това ще правим разграничение между директни изводи (ДИ) и косвени такива (КИ).

Директни изводи:

Вече видяхме, че числените резултати от математическите изчисления нарастват в такъв гигантски и трансастрономически мащаб, че мисленето и представните ни способности са силно надвишени, за да можем правилно да оценим тази реалност. Извихме от въпроса, колко голяма е вероятността, библейските твърдения за бъдещи събития да са се изпълнили случайно. За вероятността, толкова много пророчества да се реализират впоследствие правилно, получихме на практика стойност нула, т.е. това е невъзможно. Да отбележим този резултат сега като ДИ1:

ДИ1: Невъзможно е изпълнените пророчески твърдения да са се осъществили случайно. По този начин възражението **В1** „Пророчествата са се изпълнили случайно с течение на времето“ е опровергано математически.

ДИ2: Тъй като пророчествата не са могли да се изпълнят случайно, то е необходим един всемогъщ и всезнаещ Бог, който е можел предварително да назове пророчествата и по-късно поради всевластието Си да ги осъществи на практика.

ДИ3: Понеже изпълнението на пророчествата е възможно само от един Бог, то чрез нашите изчисления ние представяме едно пророчески-математическо доказателство за съществуването на Бога³⁶. Можем да го кажем и така: Идеята за атеизма е опровергана.

ДИ4: Тъй като при нашите наблюдения ставаше въпрос за пророчествата в Библията, то споменатият под ДИ2 Бог не е никой друг освен живият Бог на Библията.

За този Бог в Числа 23:19 пише: „Бог не е човек, че да лъже, нито човешки син, че да се разкае. Той каза и няма ли да извърши? Изговори и няма ли да го утвърди?“

ДИ5: Вече представихме доказателства, че поне всички онези части от Библията, които съдържат изпълнени пророчески твърдения са верни.

36 **Доказателства за съществуването на Бога:** Относно тези доказателства е било широко дискутирано в хода на историята. Винаги е имало силни поддръжници, а също и яростни критици. Това е така и до днес. Самата Библия ни води до правилното разбиране. В Римляни 1:20-21 се обяснява, че с помощта на нашия разум можем да си направим заключение от създадените творения за съществуването на Бога: „Понеже от създание-то на света това, което е невидимо у Него – вечната Му сила и божественост – се вижда ясно, разбираемо от творенията, така че те са без извинение. Защото познаха Бога, но нито Го прославиха като Бог, нито Му благодариха.“ Фразата „познаха Бога“ е една много силна декларация. Тук се казва, че Бог се е открил и извън Библията. По тази причина аз подкрепям аргументи, които ясно ни насочват към Бога. Приемането на доказателства за съществуването на Бога още не означава, че човек повярвал. Той се нуждае от откровението на Светия Дух, че Исус трябва да бъде приет като личен Спасител чрез доброволно решение. Въпреки че доказателствата за Бога не водят директно до вяра, те все пак са уместни, за да бъдат отстранени или дори ликвидирани някои пречки пред вярата.

Косвени изводи:

На база вече направените заключения могат да се формулират и допълнителни:

КИ1: От общо $N = 6408$ пророчества в Библията вече са се изпълнили $n = 3268$. Много пророчески твърдения (особено в книгата Откровение) се отнасят до завръщането на Иисус и края на световната история. Тези все още не биха могли да са изпълнени. Можем обаче да си извадим косвения извод, че те също така ще бъдат изпълнени според планираното – точно както са описани.

КИ2: Щом за големи части от Библията успяхме да докажем, че са верни, то е абсолютно наложително, че и цялата Библия също трябва да е истина. По този начин ние опровергахме твърденията на всички онези критици, които не се доверяват на Библията.

Ако толкова явно се оказва, че пророческите твърдения са верни, то излиза, че и всички останали изявления в Библията също трябва да са верни (КИ2). Възкръсналият Христос казва на учениците Си: „Трябва да се изпълни всичко, което е писано за Мен в Мойсеевия закон, в пророците и в псалмите“ (Лк. 24:44). Този резултат, постигнат въз основа на математически разсъждения, се открива много по-лесно на вярващия, понеже той се доверява на думите на псалмиста, които могат да се приложат за всички библейски Писания: „Твоите свидетелства са много сигурни“ (Пс. 93:5) или „Цялото Ти слово е истина“ (Пс. 119:160).

7.6.6. Модел с отчитане на последователността (модел 2)

Изчислението на случая, при който изтеглянето на бяла топка трябва да става при условие на възходяща поредност на числата, всъщност е излишно след предходните изчисления и вече извадените заключения. Само за математически заинтересованите читатели ще споменем начина на процедиране и при това изчисление. Иначе този раздел 7.6.6 може просто да се прескочи.

Последователно теглене: След теглене на всяка произволна топка следва да се отстрани съответната топка от противоположния цвят

със същия номер, за да бъде предотвратено повторното изтегляне на един и същ номер. Преди всяко ново теглене съдържанието на барабана трябва да се разбърква. Тази концепция на модела (*фиг. 9, модел 2*) отговаря на необходимата последователност при изпълнението на пророческите твърдения.

Математическият въпрос сега гласи: Колко голяма е вероятността за това, от един съд с N бели и N черни номерирани топки, последователно да бъдат изтеглени k бели топки във възходящ ред? Вероятността да бъде изтеглена от $2 \cdot N$ на брой топки точно онази бяла с № 1, е:

$$w_1 = \frac{1}{2N}$$

Тъй като сега черната топка с Nr. 1 се отстранява, установяваме, че вероятностите за изтегляне на белите топки с номера 2, 3, 4 ... са:

$$w_2 = \frac{1}{2N-2} = \frac{1}{2(N-1)}$$

$$w_3 = \frac{1}{2(N-2)}$$

$$w_4 = \frac{1}{2(N-3)}$$

и т.н., до k -тата бяла топка:

$$w_k = \frac{1}{2(N-k+1)}$$

Общата вероятност W_k да бъдат изтеглени всички k бели топки във възходящ ред, се определя по закона за умножение на *фиг. 8*, като произведение на всички отделни вероятности:

$$W_k = w_1 \cdot w_2 \cdot w_3 \dots w_k = \frac{1}{2N} \cdot \frac{1}{2(N-1)} \cdot \frac{1}{2(N-2)} \dots \frac{1}{2(N-k+1)}$$

С помощта на факториелния начин на записване, където $N! = 1 \cdot 2 \cdot 3 \dots N$, се получава:

$$W_k = (N-k)! / (2^k \cdot N!)$$

Тъй като Библията съдържа $k = 3268$ стиха с изпълнени пророчества от общо $N = 6408$ пророчески твърдения, то можем да изчислим W_k за тези числа така:

$$W_k = (6408 - 3268)! / (2^{3268} \cdot 6408!) = 1,72 \cdot 10^{-12978}$$

В сравнение с модела *без* оглед на порядъка, тази вероятност е дори, с един по човешки непонятен мащаб, още по-малка, тъй че тук ще се откажем от всякакво сравнение на числата. Моделите винаги дават само приблизителни стойности за фактическото положение на нещата – вече описахме това при разясненията за основната вероятност, като решихме да използваме една висока стойност за сигурност на изявленията. В заключение трябва да отбележим, че действителността се заключава между двата модела, тъй като при някои пророчества се изисква определен ред, а при други – не. Освен това някои последователности неминуемо се получават в хода на събитията.

7.7. *Защо Бог ни дава пророчески послания?*

След като в предходните раздели сме се занимавали с прецизността на развитие на пророческите изявления от историческа и математическа позиция, сега ще систематизираме в няколко точки с каква цел са ни дадени пророчествата.

1. Бог се разкрива: Любящият, състрадателен, милостив и справедлив Бог е също и Богът, който ни информира. Чрез пророчествата Той възнамерява да ни съобщи Своя план – както плана за спасение, така и за съд: „Наистина Господ БОГ няма да направи нищо, без да открие тайната си на слугите Си, пророците.“ (Амос 3:7; *III*). Забележително е, че няма настъпило някакво значимо събитие в рамките на спасителния план или голямо осъждение, без Бог предварително да е опитвал да го съобщи на хората (особено на вярващите) и да ги подготви за него. Това виждаме ясно от настъпилите вече подобни събития като потопа (Бит. 6 – 7 гл.), унищожението на Содом и Гомора (Бит. 18 – 19 гл.), падането на Тир, както и разпръсването на народа Израил (Втзк. 4:27; Ерем. 9:15; Ерем. 30:11), и завръщането му в Обетованата земя в наши дни (Втзк. 30:3-5;

Ерем. 29:14; Езек. 11:17; Дан. 12:7). Започвайки след грехопадението, Бог с особено старание ни е разкрил предварително Своя план за спасение, като го е уточнявал все по-детайлно, стъпка по стъпка до неговото изпълнение (вж. глава 5.3.1). Със същата прецизност ще се изпълнят и онези пророчества, които за момента все още предстоят, от които най-великото събитие на всички времена ще бъде Второто пришествие на Исус (напр. Мт. 24-та гл.).

2. Бог ни дава ориентация за времето: Пророческото слово ни дава поглед върху основните събития на световната сцена и мястото им в историята на спасението (напр. Израил като показалец на световния часовник; белези на времето преди Второто идване на Исус). *Хайнрих Кемнер* (1903 – 1993 г.) е определил веднъж пророчествата, като „улични лампи по пътя към вечността“. Според *Рене Паче* [P1] животът на един християнин, който пренебрегва пророчествата, прилича на компас, чиято демагнетизирана стрелка не показва вече никаква посока. Павел ни съветва много настойчиво: „Пророчества не презирайте“ (1 Сол. 5:20), понеже точно пророческото слово дава на вярващите един незаменим ориентир в трудни и непрогледни времена: „И така, ние държим пророческото слово още по-твърдо и вие добре правите, че внимавате на него като на светило, което свети в тъмно място“ (2 Петр. 1:19).

3. Укрепване на вярата и познание за истината: В Евангелието според Йоан 13:19, Господ Исус казва: „Отсега ви го казвам, преди да е станало, че когато стане, да повярвате, че съм Аз.“ Днес живеем във време, когато вече са изпълнени много повече пророчества в сравнение с всички досегашни времена. Какво изобилие от пророчески изявления се е осъществило буквално пред очите ни от основаването на държавата Израел през 1948 г.! Пасторът-моряк от Хайфа, *Пер Файе-Ханзен* (1916 – 1992 г.) казва на една лекция в Брауншвайг: „Откакто живея в Израел и очите ми всеки ден виждат реализацията на пророческото слово, отново възприемам Библията буквално.“ Точното изпълнение на библейски разкритите предсказания представлява огромен и силен аргумент срещу всяка противобиблейска позиция. Следователно изпълнението на пророческото слово укрепва нашата вяра и ни дава увереността, че Божието слово е абсолютно истинно и надеждно.

4. Доказателства за истината: В книгата Деяния на апостолите са назовани два метода за доказателство (гръц. *ymbibazo*, *epideiknymi*), които Павел (Савел) и Аполос са използвали при юдеите, за да им покажат, че пророческото Слово се изпълнило в Иисус Христос. За разлика от езичниците, при евреите те са можели да се опрат на познанията от Стария Завет:

Symbibazo: „Но Павел ставаше все по-силен и объркваше юдеите, които живееха в Дамаск, като *доказваше*: Този е ХРИСТОС“ (Деян. 9:22). Употребената тук в гръцкия НЗ дума *ymbibazo*, за *доказвам*, означава онази обосновка посредством логични заключения, която се получава в резултат на изобилието събран материал. В своята аргументация Павел привежда многобройни пророчески изявления от СЗ, отнасящи се до Месията, и с помощта на настъпилите събития около Иисус от Назарет показва, че тук обещание и изпълнение съвпадат.

Epideiknymi: Аполос също използва твърденията от Писанията на СЗ, за да докаже че Иисус се е явил като предречения векове по-рано Месия: „Защото силно опровергаваше юдеите публично, като *доказваше* (гръц. *epideiknymi* = доказвам, показвам, разкривам) от Писанието, че Иисус е Месията“ (Деян. 18:28). Този втори вид аргументация също се осъществява с връщане назад към пророческото Слово, но по-скоро е насочена към опровержение на общоприетите погрешни тълкувания на Писанието и опровергава възражения, повдигнати срещу библейското послание. По този начин това, което е необходимо да се докаже, става ясно и разбираемо. *Спърджън* също е прилагал този метод като съвет към проповедниците [S5]: „Ако искате да докажете, че една пръчка е крива, то поставете до нея една права.“

Прецизността на изпълнение на пророчески обявените събития ни показва със съкрушителна доказателствена сила, че Божието Слово е абсолютната истина. Каквато и форма за доказателство да избере човек (логично заключение, опровержение на възражения, математическо изчисление на модели, исторически или археологически аргументи), резултът ще бъде потвърждение на думите от Псалм 119:160 или Числа 23:19.

5. Елемент от проповядването: В Библията се предлага широка палитра от теми за проповед (напр. доктрина за Бога, Иисус Христос, Светия Дух, човека, църквата, хваление и благодарност, утеха и наставление, окуражаване и изисквания, спасение и съд, евангелизация). В частност, пророческото Слово също принадлежи към областта на проповядването (Ис. 41:22).

6. Известяване на плана за спасение: Чрез Исаия (56:1) Бог прогласява спасението в пророческо видение: „Спасението Ми скоро ще дойде.“ По-късно в Лицето на Иисус се появява обещаеният Спасител. Първо, спасението се предлага на Израил (Мт. 10:5-6; Мт. 15:24; Лк. 24:47, Деян. 13:45-46), а след това на всички народи (*пророчество*: Пс. 18:50; Ис. 49:6; Ис. 55:4-5; Ос. 2:23; *изпълнение*: Мт. 28:19-20; Деян. 10:34-35; Деян. 13:47-48; Римл. 10:12). Сега предложението за спасение е валидно за всички хора: „Всеки, който призове Името на Господа, ще се спаси“ (Римл. 10:13). В светлината на разкритото чрез Иисус спасение, всички пътища на религиите се оказват жалки заблуди на човечеството: „И чрез който друг няма спасение; защото няма под небето друго име, дадено между хората, чрез което трябва да се спасим“ (Деян. 4:12).

7. Осъжденията като предупреждение и насока към целта: Наред с посланието за спасение, Библията проповядва и осъждение, като следствие от греха. Осъжденията от миналото трябва да ни послужат като предупреждение, за да не вършим подобни грешки: „А всичко това им се случи за пример и беше записано за поука на нас“ (1 Кор. 10:11). Пророческите указания за осъждение в бъдеще не трябва да ни плашат и безпокоят, а да ни насочват към същинската цел: „А когато започне да става това, се изправете и повдигнете главите си, защото изкуплението ви наближава“ (Лк. 21:28).

8. Призив за бдителност: Също като петте неразумни девици (Мт. 25:1-13) ние постоянно се намираме в опасност от духовно заспиване и чрез лекомисления си начин на живот бихме могли да пропуснем целта. Второто пришествие на Иисус, в сила и слава, ще бъде най-великото събитие в световната история. Пророческото Слово ни призовава към готовност и бдителност: „Бъдете и вие готови! Защото в час, когато не го мислите, Човешкият Син ще дойде“ (Лк. 12:40).

9. Поглед към вечността: Павел могъл да надникне в Божия свят. При това той е изживял такова прекрасно блаженство, каквото с човешки думи не може да се опише (2 Кор. 12:4). За Божията мъдрост се казва още: „Каквото око не е видяло и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е идвало, това е приготвил Бог за тези, които Го любят“ (1 Кор. 2:9). Пророческото Слово обаче ни дава поглед към небесата като през процеп на врата: това е мястото, където Бог обитава сред хората (Откр. 21:3), където страдание, болка и смърт вече не съществуват (Откр. 21:4), където повече няма нощ (Откр. 22:5) и където Иисус свети като вечно слънце (Откр. 21:23).

10. Насока към Иисус: Ако търсим някаква всеобхватна скоба за пророчествата, то можем да кажем: СУМАТА ОТ ВСИЧКИ ПРОРОЧЕСТВА е отправена към решаващото ново Божие начало – към Иисус Христос. Целият СЗ постоянно ни насочва към Иисус (Йн. 5:39). НЗ започва от първия и завършва в последния си стих с името на Иисус, което е над всяко друго име.

8. Библията: задължителен източник на информация по въпросите, свързани с произхода

8.1. За разказа за сътворението

Разказът за сътворението според Битие 1 и 2 гл., а и цялата първа книга на Мойсей, може да се разглежда като основа на всички следващи Писания от Библията. Всеки, който възприема това основополагащо произведение като една редактирана реорганизация или комбинация от различни източници от много по-късен период, не само се лишава от разбиране по важния въпрос за произхода на нашия свят и живота, но и изобщо загубва връзката с библейски вярното разбиране на Писанията. Който още тук определи посоката неправилно, няма да достигне правилната цел със своето разбиране на Библията.

Различните хипотези за произхода на библейските документи за Битие подробно е анализирал проф. д-р *Хорст В. Бек* [В4]. Според една широко разпространена хипотеза, части от разказа за сътворението датирани от времето на вавилонския плен на народа Израил. В крайна сметка обаче, трябва да преценяваме всички човешки представи според свидетелството на Иисус. За нас Божият Син е много по-надежден източник на информация от всички доктрини на света. В Своите проповеди Той многократно се позовава на най-различни части от петте книги на Мойсей. Иисус никъде не поставя под въпрос това, дали са написани от Мойсей (напр. Мк. 7:10; Мк. 12:26; Лк. 16:29-31; Лк. 20:37; Лк. 24:27; Йн. 5:45-47). Той също така никъде не коригира това схващане, когато други го заговарят на тази тема (напр. Мт. 19:7; Мт. 22:24; Мк. 12:19; Йн. 8:5). Също така и апостолите с Божие проникновение са ни дали относно този въпрос едно недвусмислено свидетелство (напр. Йн. 1:17+45; Римл. 10:5; 1 Кор. 9:9; 2 Кор. 3:15). Затова и ние застъпваме схващането, споделяно от Иисус и апостолите, че Петокнижието (освен последната глава за смъртта на Мойсей), а следователно и разказът за сът-

ворението, се приписва на Мойсей, както е и казано: „Тогава ГОСПОД каза на Мойсей: Запиши в книгата за спомен“ (Изх. 17:14).

Хората винаги са търсили отговор на въпроса: *Откъде*. Според староегипетските представи те вярвали, че са създадени от *Небер-Джер*, който бил казал [B7]: „Когато събрах колената си, плаках над тях и хората се появиха от сълзите, които се изляха от очите ми.“ Според вавилонските вярвания пък се е стигнало до борба между *Мардук* и *Тиамат*. От трупа на победената и мъртва *Тиамат*, *Мардук* създава вселената [B7]:

„След като огледа тялото, раздели чудовището и създаде изкусно произведение, Господ си почина. Той я раздели на две части като мида: едната ѝ половина изправи и сътвори небесния свод...”

На европейска земя хората също са размишлявали по въпросите за произхода. По времето на викингите (IX – XII век) са възникнали двете сбирки на *Еда*, в които се казва:

„Правреме било, когато Имир вилнеел,
нямало пясък, нито море, нито солени вълни,
нито земя долу, нито небе горе,
бездънна пропаст, но никъде трева.“

Имир е великан, създаден по необикновен начин от една капка слана. „Той бил зъл“, се разказва за *Имир*, „и също такъв бил целият му род, ледените гиганти ...“ Когато той започнал да се поти по време на сън, под лявата му ръка израснали един мъж и една жена, а на единия му крак се родил син от другия крак. Така се появили потомците, ледените великани. От топящата се слана по-късно се ражда една крава. *Имир* се храни с млякото ѝ. Кравата ближе парчета скреж и при това се появява първо човешка коса, после глава и накрая цял един човек. Този човек също имал един син наречен *Бор*, от чийто брак произлизат три деца – *Один*, *Уил* и *Уи*. Тогава се стига до битка, при която синовете на *Бор* убиват *Имир* и всички ледени гиганти се удавят в кръвта му. От тялото му те създават света:

„От плътта на Имир бил създаден светът,
от кръвта – приборя на морето,
планини – от костите му,
дървета – от косата,
от черепа – небето.
От миглите на гиганта, сътворили
съветниците мили
всичките човешки синове;
а от мозъка на великана
били създадени всички перести облаци.“

Вероятно се усмихваме при мисълта за различните идеи за сътворението от народите, но няма днешната идея за еволюцията не стои на едно още по-ниско ниво, тъй като от самото си начало тя изключва дори и източника на идеи? Това, че днес съществува едно толкова погрешно направление в мисленето, което приписва на Бога „метод на сътворение“, действащ с еволюционните фактори – смърт, страдание, болка, борба за съществуване, не произтича нито от Библията [G6, G10, G14], нито пък може да се обоснове с чисто работещите методи на природните науки [G3, G5]. По-скоро така наречената *теистична еволюция* трябва да се счита за жалка заблуда от духа на времето, в което живеем. *Авраам Майстер* с право пише [M1]:

„Липсата на първата книга от Библията би забулила в най-дълбока тъмнина и произхода и началото на човешкия род, и възникването на света. В огромната празнота и непълнота никой човек не би знаел къде би могъл, връщайки се назад, да постави крака си на сигурно място. А който би се осмелил да размишлява върху произхода на света, без да има познанията от Битие, би се стремил с ужас и шемет към необятното, все едно ходи в непрогледна нощ без начало. Народи, които не разполагат с писмената вест за произхода на нещата в Битие, търсят началото като в един огромен океан, без да имат компас и кормило, но не го намират. Читателят на Библията, който не признава първата книга на Мойсей, трябва да търси убежище в блатата на бездънните митове и безсмислената космогония (= учения за произхода на света) или в първобитните басни и приказки, с които е изпълнен целият езически свят. Който не търси своите устои по тези въпроси в първата книга на Библията, е изправен пред все по-разрастващ се хаос. Навсякъде той ще

посяга към сенки, които нямат стабилност, понеже и най-добрият фундамент във всички светски теории винаги е само едно дело на фантазията.“

8.2. Какъв е разказът за сътворението от Библията?

Решаващият въпрос е как четем разказа за сътворението и какво значение му приписваме. Като почти никоя друга част от Библията, разказът за сътворението е попаднал под кръстосания огън на непредвидимата човешка критика. Поради това много хора възприемат само една изкривена и изопачена картина както и за останалата божествена информация в Библията. В каква голяма степен допринася еволюционният мироглед за отхвърляне на Библията, разкрива следното изказване на един критик: „Никой не може да изисква от нас да се отречем от настоящото си разбиране за света с всичките му нови познания за природата, света и историята и вместо него да възприемем остарели представи, само защото са написани в Библията.“

По-надолу представяме списък с още подобни отговори, възникнали в процеса на редукия и релативност, според които Библията почти или изобщо не трябва да се възприема насериозно.

А. Човешки отговори:

Според гореспоменатите критични схващания разказът за сътворението е:

- Текст, получен след дългогодишна традиция на устно предаване.
- Текст, произлязъл от дълъг литературен процес.
- Старинен текст от минали хилядолетия.
- Митологичен разказ.
- Редакционно резюме на текстове от различни източници, датиращи от различни периоди.
- Една допълнителна обосновка на заповедта за съботата.
- Древна представа за произхода на света.
- Свидетелство за вярата на народа Израил, което трябва да се разглежда като равностойно на многото други представи на народите.

- Едно междуременно надминато от науката схващане на космогонията.
- Образен пророчески език без претенция за тълкуване на действителността.
- Един разказ за произхода на този свят, който не трябва да се възприема буквално, въпреки че е бил основателен за разбирането на хората по времето на написване на текстовете.
- Сборник с разкази от античността за вярванията относно сътворението.
- Християнско изповедание на вярата, което само признава, че Бог е Съзателят, но в никакъв случай не съдържа задължителни научни твърдения.
- Еврейски разказ за сътворението, чието съдържание е било силно повлияно от други, още по-стари, митове за творението.
- Разказ за сътворението, който по принцип позволява подслоняването на нашия настоящ еволюционен мироглед.
- Един от многото други разкази за сътворението, възниквали по онова време в съответните култури.
- Научна разработка на една праистория, възникнала в резултат на тогавашното разбиране за света.
- Разказ за сътворението от народа Израил, създаден по времето на вавилонския плен. Стремeжът към самостоятелен и съзнателно различен вид представа за сътворението се породил тогава, когато народът Израил се е сблъскал с вавилонските митове.

Сега на предходните твърдения ще противопоставим тези от Божието слово:

Б. Божият отговор:

Библейският разказ за сътворението е божествена информация, също така носеща печата на абсолютната истина както и всички други части на Писанието (Чис. 23:19).

- Поради това той е Божие слово, а не учение, основано на човешки идеи.
- Разказът е фактически доклад, който следва да се възприема буквално във всичките си детайлни изявления.
- Той включва ключови елементи от изповедта на вярата.

- Той съдържа основни научни факти, сформиращи необходимата база за изследвания с реалистични резултати.

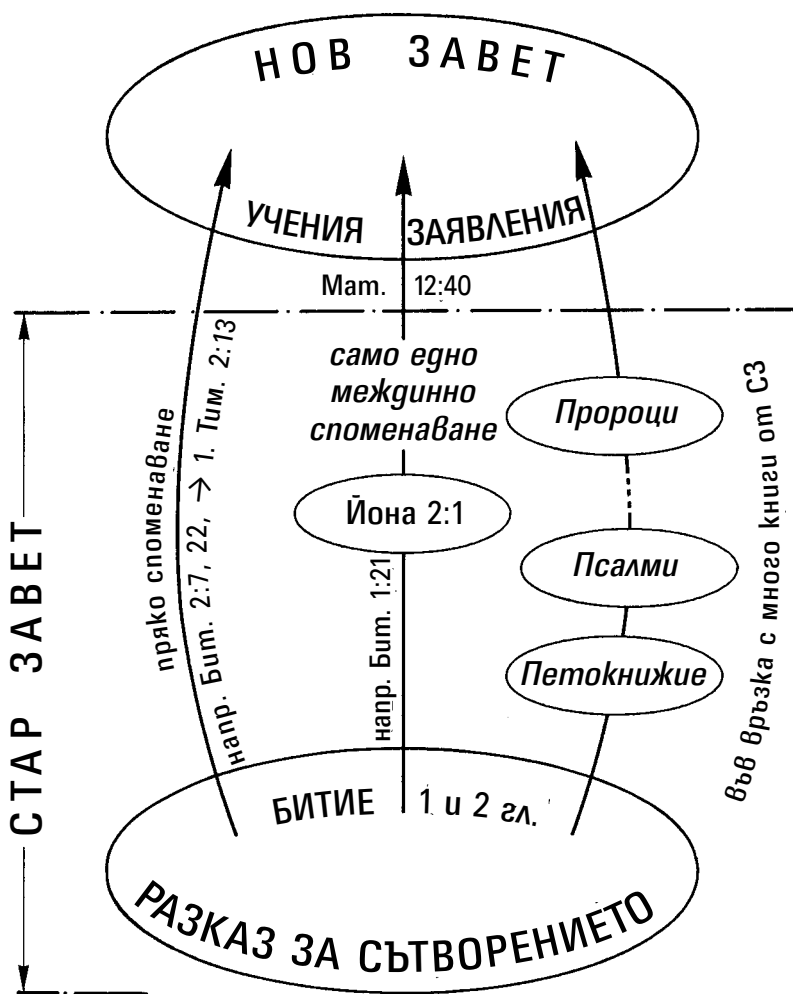
Следователно библейският разказ за сътворението е едно отхвърляне

- на всичките останали представи за сътворението при различните народи,
- на всички философски схващания за произхода на света,
- както и на всички еволюционни модели, претендиращи да обясняват възникването на света и на живота.

Заклучение: Или *библейският разказ за сътворението* е създаден чисто по човешки, или напълно е утвърден от Бога, а следователно и абсолютно задължителен. Ако е вярно първото, то той би бил също толкова безсмислен като *Еда* и не би имал никакво отношение към живота ни. Но ако е вярно второто, то тогава имаме работа със Словото на живия Бог, което изисква нашето послушание в мисли и вяра (1 Царе 15:22-23; Деян. 5:29; 2 Кор. 10:5б; 1 Петр. 1:14).

8.3. Природонаучни твърдения в разказа за сътворението

Библейският разказ за сътворението е неповторим и незаменим източник на информация, когато поставяме въпроса за произхода и смисъла на този свят и всички живи същества. Освен това установяваме, че – както е илюстрирано на *фиг. 11* – многобройни новозаветни учения намират своето основание в разказа за сътворението. Ако се съмняваме в буквалните му твърдения, то тогава отнемаме основата на Новия Завет. При по-подробно изследване на Битие 1 и 2 гл. се установява, че там се натъкваме на също толкова голямо изобилие от научни факти, както и от постулати и изявления на вярата. Относно това по-надолу сме подбрали съответно по дванадесет точки от двете области „естествознание“ и „вяра“, като към научните твърдения причисляваме онези, при които се забелязва научна значимост.

Фигура 11: Внедряване на Новия Завет в разказа за сътворението.

Многобройни учения и изявления на Новия Завет имат своите корени в Стария Завет особено в разказа за сътворението. Ретроспекцията става директно или посредством друга книга, понякога дори чрез няколко книги.

1. Изходна точка: Пространството, времето и материята не са вечни, а имат определено начало (Бит. 1:1).

2. Първоначално състояние на Земята: Земята не е започнала съществуването си като нажежено огнено кълбо, а от самото начало е била създадена с наличие на хладна водна повърхност (Бит. 1:2).

3. Не е имало голям взрив: Земята и останалите небесни тела не са възникнали вследствие на един общ първоначален взрив, а са били създадени поотделно в различни дни (1. респ. 4. ден от Сътворението).

4. Земя и вселена: Земята – не от геометрично или астрономическо положение, а от гледна точка на Сътворението – е централно небесно тяло във вселената. Останалите небесни тела (планети, слънце, луна, звезди) имат само обслужваща човека функция (Бит. 1:14: за знаци и измерване на времето) и насочват към Създателя (Пс. 19; Римл. 1:20).

5. Земна атмосфера: Първоначално не е имало по-разредена пра-атмосфера от метан, водород и амоняк, която в течение на милиарди години да се е развила до настоящата оксидирана атмосфера, а от самото начало е била създадена богата на кислород атмосфера, каквато е най-подходяща както за растителния и животински свят, така и за човека.

6. Първият живот: Първите живи структури не са възникнали по еволюционен път във водата, а са били създадени на земята. На третия ден от сътворението Бог е създал растенията като първи живи организми (Бит. 1:11-12).

7. Първи животни: Първите животни не са били най-просто устроените нисши форми, а големи морски животни, специфични видове риби и птици. Китовете – високоразвити бозайници – които според еволюционното учение трябва да са се развили от рибите, принадлежат според Библията към животните, създадени от самото начало (Бит. 1:20-21).

8. Произход на птиците: Птиците не са еволюирали от влечугите.

Те са били създадени с един ден от Сътворението по-рано от пълзящите животни (Бит. 1:20,24-25).

9. Борбата за съществуване не е била принципа на сътворение:

Първоначално създадените животни са били тревопасни, а са станали месоядни едва след грехопадението (Бит. 1:30). Еволюционният принцип на *Дарвин „оцеляване на по-силния“* не е принципът на сътворение, а описание на положението при пострадалото, вследствие падението на човека, творение (Римл. 8:19-22). Също така и тълкуването на агресията като добър и важен принцип, който само е задвижил голямото „колело на еволюцията“, не взема под внимание библейското изявление за грехопадението.

10. Първият човек: Човекът не е имал животински предци, а е едно отделно създание (Бит. 1:27; Деян. 17:26; 1 Тим. 2:13).

11. Човешки езици: Човешката реч не се е развила от примитивните звуци на животните. От самото начало човекът е разполагал с дара на един високоразвит език, с възможности за диалог и създаване на думи (Бит. 2:19-20+23а; 3:9-13).

12. Продължителност на времето: Светът не е възникнал в резултат на еволюционен процес, продължил няколко милиарда години, а е бил създаден в шест обикновени дни от по 24 часа (Изм. 20:9-11).

8.4. Изявления на вярата в разказа за сътворението

1. Създател: Бог е Съзателят на този свят и всички живи същества (Бит. 1:1). Светият Дух също е участвал в делото на Сътворението (Бит. 1:26). Изпълнителят – Творецът – е Иисус Христос (Йн. 1:1-4,10; Кол. 1:15-16). Той е Словото, без което нищо не е станало (Йн. 1:3).

2. Методи на сътворение: Божиите методи на сътворение са: чрез Словото (10 пъти в Бит. 1 гл.: „И Бог каза“), чрез сила (Ерем. 10:12), мъдрост (Пр. 3:19), воля (Откр. 4:11), спонтанно (Пс. 33:9), образувайки всичко от нищото /несъществуващото (Евр. 11:3).

3. Същност на човека: Човекът е бил създаден по Божия образ (Бит. 1:27). Чрез Божието дихание, вдъхнато в ноздрите му при Сътворението, той е получил духа. Чрез тройното разграничение – дух, душа и тяло (1 Сол. 5:23), които обаче образуват единство, човекът се различава от животните не само в известна степен, а по същество. Бог е определил предназначението на човека толкова високо, че го е създал само малко по-долен от Бога (Пс. 8:6).

4. Мъж и жена: Мъжът бил създаден пръв, след това Бог е създал жената в отделен творчески процес от реброто на мъжа и му я довел за помощник (Бит. 2:18+21-22; 1Тим. 2:13).

5. Брак: Бракът бил установен от Бога още при първата двойка (Бит. 2:24). Следователно той не е институция, измислена на определено културно ниво от самите хора.

6. Отношение между мъжа и жената: От реда на сътворението следват поредица новозаветни наставления, регламентиращи съвместния живот на мъжа и жената особено в брака, семейството и църквата (1 Кор. 11:3,7-9; Ефес. 5:22-25,33; 1 Тим. 2:11-14; 1 Петр. 3:1,6).

7. Местообитание на хората: Първата човешка двойка е живяла в градината Едем до грезехопадението. Едем не е нито митично, нито алегорично понятие, а реално географско място.

8. Отношение към творението: Бог е предал на човека властта над земята и животинския свят – но не и властта над другите хора (Бит. 1:28; Пс 8:7).

9. Живот в космоса: Библията учи, че животът е възможен само чрез творчески процес. Еволюционните механизми на зараждане, така както днес биват преподавани и изповядвани в широка степен, са чужди на Библията от самото начало. Дори и някъде във всемира да съществуват планети, подобни на Земята, там не би имало живот, освен ако Създателят не го е сътворил и на това място. Ако Бог бе направил това, тогава Той не би ни оставил в неяснота по въпроса. От ясно определената цел и роля, която Бог е предназначил за земята, следва да се изключи съществуването на друг живот във

вселената. Един ден вселената ще изчезне като свитък (Ис. 34:4; Откр. 6:14). Ако Бог бе създал живот и на друго място, то по този начин Той автоматично би унищожил и неговото местообиталище.

10. Оценка на творението: Божията преценка за цялото Негово творение гласи: много добро! Следователно преди грехопадението творението не е познавало мъка, болест, смърт, страдание и болка.

11. Почивен ден: След шестте дни на сътворение Бог Си починал на седмия ден и го осветил. В Божиите заповеди от Синай (Изм. 20:9-11), същият този ритъм на труд и почивка е даден и на човека.

12. Смърт: В еволюционната философия творческата роля се приписва на смъртта, без която не би имало напредък. *Райнхард В. Каплан* пише [K1]: „Заложеното стареене и умиране наистина е болезнено за отделния индивид, особено за човешкия, но тази е цената, платена за това, че еволюцията изобщо е могла да създаде нашия вид.“ Противно на това Библията свидетелства, че смъртта не е съставна част от първоначалното творение, а е Божие осъждение над греха, вследствие непослушанието на човека (Бит. 3:19; Римл. 5:15; Римл. 6:23).

8.5. Трябва ли един един християнин да отхвърля еволюционната теория?

Някои наши съвременници многократно задават въпроса: „Трябва ли един християнин да отхвърля еволюционната теория?“ Отговорът е тясно свързан с разбирането за Писанието. Тук няма да се спираме на отделните оттенъци в мненията, а ще се занимаем с двете коренно различни позиции:

1. Либерално, противобиблейско схващане: Който не се плаши от грубо претълкуване на библейското съдържание и превръща Библията в играчка за собствения си разум, е станал „свободен“. Той си е създал духовен вакуум, в който не съществува основен фактор, коригиращ мисленето. Той може да си мисли и вярва в каквото желае и свободно да възприема всичко, което се предлага като

възможности на идеологическия и философския пазар. Не по-малко изобилни са предложенията от областта на различните доктрини в съвременните теологии. Така че също не е проблем еволюционната идеология, с всичките ѝ фатални заблуди, да се свърже с библейските изявления. Това, че все пак се говори за Бога с религиозни думи, не бива да ни учудва. Същото са правили и философите (напр. *Кант*, *Спиноза*). Те обаче не са стояли пред святия Бог, Богът на Авраам, Исак и Яков, и Отец на Иисус Христос, а са си измисляли свой собствен – пригоден към тяхната идеология – философски Бог. Също така по принцип има Бог и във философията на теистичната еволюция, който обаче преди милиарди години е използвал такива „методи на сътворение“, които съвременната еволюционна идея изисква. Нека не се объркваме от добре звучащите признания по отношение на Библията, защото по-същественото е как се отнасяме към нейното съдържание. Дори и комунистическият автор *Бертолд Брехт* (1898 – 1956 г.) на въпроса, коя книга смята за най-добра, отговорил така: „Ще ми се смеете, но: Библията!“ По подобен начин се е изразявал и *Гьоте*, след като за него Библията е била „Световно огледало“, „Книга с илюстрации за човешката реалност“, „Книгата на народите“ и освен това – огромна сила за „Образование“ посредством „високи морални норми и учения за благородната човешка природа“. Но какво всъщност са означавали тези думи, щом като едновременно с това той е написал такива антихристиянски произведения като „*Прометей*“ и „*Фауст*“?

Установяваме: Всеки има някаква вяра, но главното е да имаме библейски основаната вяра (Йн. 7:38). В светлината на Библията една благочестива фасада се оказва само илюзия. Тъй като разказът за сътворението е преминал през най-голямото разнищване чрез господстващия дух на времето, то в него по специален начин се поставя въпросът за истинността на библейската вяра. Доверяваме ли се на Бога, че там говори и ни информира Самият Той, или разрушаваме и манипулираме Неговото послание по наше усмотрение и желание? Трябва да вземем решение: Намираме ли се под авторитета на Божието слово, или поставяме човешките мисли по-високо?

Християните не би трябвало да живеят от възприети чужди мнения и убеждения, а ясно да са насочени в съответствие на идеите

от Библията. За съжаление някои хора възприемат лъжеученията, без изобщо да се замислят, точно както възприемат и добрите изказвания на известни личности, вместо да съпоставят всичко с Писанието. Те пазят замразени отдавна опровергани възгледи и упоравняват един вид поддръжка на паметника на остарелите мисли. Например безспорна заслуга на *Карл Хайм* (1874 – 1958 г.) е, че като богослов той по специален начин е потърсил диалог с природните науки. На своето време той се е борил за един теистичен вариант на еволюцията. Ако тогава бе имал на разположение съвременните резултати от изследванията в областта на физиката, химията, генетиката, информатиката, ембриологията и други дисциплини, то той вероятно отдавна би приел библейската вяра за сътворението. Днешните последователи на *Карл Хайм* обаче остават на нивото на тогавашните му разбирания, затваряйки се за библейски вярното разбиране на Писанието. Името *Хайм* е дадено тук само като пример. Същото бихме могли да кажем и за други лица, които иначе са повлияли благотно в евангелската област. Влиянието на еволюционното им мислене върху някои от техните последователи обаче е значително. Затова понякога се чува следният аргумент: „Щом дори такива хора са могли да приемат еволюцията, защо ние да сме скептични?“ Но този начин на мислене е небиблейски, тъй като ние трябва да изпитваме всички идеологии чрез Писанието (1 Сол. 5:21).

2. Отговарящо на Писанието схващане: Този, който е обвързал съвестта си с Божието слово, така че ученията на Библията да са станали за него задължителен мащаб и фактор за корекция на мисленето и действията му, е невъзможно да възприеме еволюционната система. Щом като *Лутер* е можал да засвидетелства в Райхстага, както пред императора и пред светските власти, така и пред църковните водачи: „Оставам на това и не мога друго“, то това е станало, само защото е познавал Божието слово като двустъпен меч и съдия на помислите, който е в състояние да разкрива човешките заблуждения. *Лутер* е дал валидния и днес съвет: „Не поставяй ръката си върху Писанието, а следвай с молитва стъпките му.“ Във Второзаконие 22:1 са написани забележителните думи: „Когато видиш говедото или овцата на брат си загубени, да не се скриеш от тях.“ Ако Бог настоява, че трябва да помагаме, връщай-

ки обратно *заблудени животни*, то колко повече трябва да се стараем да призовем *заблудените братя* обратно в пътя на истината: „Не се заблуждавайте, възлюбени мои братя“ (Як. 1:16). Библията многократно ни предупреждава да се пазим от заблуди и изопачени библейски учения:

- „Братя мои, ако някой от вас се отклони от истината ...“ (Як. 5:19).
- „Като знаете това предварително, се пазете, да не би да се завлечете от заблудението ... и да отпаднете от твърдостта си“ (2 Петр. 3:17).
- „Заблуждавате се, като не познавате Писанията“ (Мт. 22:29).

Църквата в Пергам (Откр. 2:12-17) е похвалена от Иисус, защото не се е отрекла от вярата си в Него, но въпреки това се е вмъкнало лъжеучение, което Господ осъжда (ст. 15): „Така също и ти имаш някои, които държат учението на *николаитите*.“ Ако тогава е имало хора, приели онова небиблейско учение на **николаитите**, то днес някои от членовете на църквата на Иисус застъпват небиблейското учение на **„еволюционитите“**³⁷.

За нас, германците, се казва, че сме „*народ на поети и мислители*“. Чрез *Лутер* от Германия е започнала реформацията, вследствие на което Библията отново е станала единствената задължителна основа на вярата и проповядването (*sola scriptura!*). Много свидетели на вярата са произлезли от нашата страна, а също така тук са били основани и някои отвъдокеански мисии. Но за съжаление трябва да се спомене и обратното: Колко философски системи са били измислени тъкмо на германска земя! В действителност никой друг народ на тази земя не е създал толкова много идеологии като германския. Така например поети и философи като *Лесинг*, *Кант*, *Хегел*, *Фойербах*, *Маркс*, *Енгелс* и *Ницше* са станали пионерите на различни антибожествени идеи като Просвещение, комунизъм, националсоциализъм, екзистенциализъм и др. Във всички тези насочени срещу Библията концепции, дарвинизмът бил една добре дошла идея, която напълно се е вмъкнала във философския

37 Думата **еволюционити** (= привърженици на еволюционното учение в църквите) е съставена по образа на думата *николаити*.

пейзаж. Нападките срещу Библията през двадесети век – колкото и неразбираемо да изглежда това за някои – идват от страна на теологията. Теологията на *Бултман*, както и всичките ѝ производни са довели – погледнато в светлината на Библията – до един безподобен пейзаж от духовни развалини. В кой германски университет все още се преподава вярно на Библията богословие? Религиозното обучение в училищата – независимо от изключенията – по-скоро разрушава вярата, отколкото да я насърчава.

Всичко това е ужасяващата равностойка за германските концепции, които не само ние самите сме вдишали, но и за съжаление сме изнесли в цял свят. Така че при всички нас е необходим основен процес на очистване и тази лечебна терапия е възможна само чрез Божието слово. Исус е казал на учениците Си важните думи, които те постоянно слушали от Него: „Вие сте вече чисти заради словото, което ви говорих“ (Йн. 15:3). Техният мисловен свят бил библейски и следователно ориентиран към истината. Те лесно можели да разпознаят и отхвърлят фалшивите идеи. Така и нашето пречистване от всякакво философско и идеологическо замърсяване на мисленето ни може да се осъществи единствено чрез Божието слово. Днес, във времето на духовно объркване, е необходимо повече от всякога да позволим на Бога основно да коригира мисленето и действията ни чрез Своето Слово. Ние сме изправени пред две алтернативи: „Но ако не слушате гласа на ГОСПОДА и се бунтувате срещу ГОСПОДНАТА заповед, тогава ръката на ГОСПОДА ще бъде против вас“ (1 Царе 12:15), или за нас важи обещанието: „Понеже си опазил словото ... и Аз ще те опазя“ (Откр. 3:10).

В разговор с един човек, който наскоро се бе обърнал, той описва промяната у себе си по следния начин: „Когато се обърнах, първо изхвърлих в ‘кофата за боклук’ всички идеологии, които трябваше да изучавам, и които също така бях приел по време на образованието си. После започнах усърдно да чета Библията и да проверявам коя от старите идеи все още може да устои в светлината на Библията. При този процес аз бях освободен от много нещастия.

8.6. Съществува ли някакъв особено силен природонаучен аргумент срещу еволюцията?

Най-силната аргументация в областта на науката съществува винаги тогава, когато природните закони могат да се приложат в такъв смисъл, че да изключат даден процес или развитие. Законите на природата не правят изключение, т.е. те винаги са валидни в пространството и времето. В по-ранни времена е имало така наречените перпетуум-мобилисти, т.е. изобретатели и педанти, опитващи се да изработят машина, която да работи постоянно, но без приток на енергия. Откакто познаваме Закона за енергията от физиката (т.е. природен закон), никой вече не работи по този проблем, тъй като този „Закон за запазване на енергията“ означава, че в една затворена система енергията нито може да се увеличи, нито да намалее. Следователно перпетуум-мобиле е невъзможна машина. Тя никога не може да бъде изобретена, понеже един природен закон не позволява такова нещо.

Във всички живи организми откриваме едно направо невероятно количество информация. Така че теорията на еволюцията би могла изобщо да функционира, само ако в материята имаше някаква възможност, информацията да възникне чрез случайни процеси. Това е абсолютно необходимо, тъй като всички планове за строежа на индивидите, а и за всички сложни процеси в клетките (напр. синтез на протеини) протичат по зададена информация.

Информацията е една духовна, т.е. нематериална величина и следователно тя не е свойство на материята. Природните закони относно нематериалните величини, включително тези за информацията означават, че материята никога не може да създаде една нематериална величина. Освен това: Информацията може да бъде създадена само от един притежаващ интелигентност и воля Автор. Така вече става ясно: Който смята еволюцията за вероятна, вярва в „перпетуум мобиле на информацията“.

Може ли еволюцията да бъде опровергана? Прилагането на критиката срещу еволюцията е абсолютно задължително в научните дебати. Но докато се занимаваме с критика на еволюцията, като критикуваме само аргументите, привеждани от представителите на

еволюционното учение, в крайна сметка оставаме на равни позиции – в ситуация на пат. Еволюционистите, както показва и „безкрайната история“ на техните публикации, са много изобретателни. Така че дори и със сигурност да разполагаме с по-добри астрономически, биологични и геоложки модели, ние винаги бихме изоставали с няколко крачки, понеже принципно само посредством модели не могат да се опровергават други модели. Този въпрос е изложен по-подробно в приложението към книгата „Въпроси относно началото“ [B2] в раздела „Какво представлява един научен модел?“. Ако обаче използваме природни закони, които засягат Ахилесовата пета на еволюцията, то тогава ние сме положили нейния научен КРАЙ. Но ако еволюционистите не се убеждават от тях, то това още веднъж показва, доколко тази теория е свързана с дълбоко вкоренената вяра в атеизма. (По-подробно по въпроса в моята книга: „В началото бе информацията“, Hänssler-Verlag, 3. преработено и разширено издание 2002 г.).

8.7. Какво можем да направим?

След лекции на тема „Творение – еволюция“ винаги се натъквам на аудитория, която с голяма готовност желае да се информира за научните факти, говорещи за едно творение. Особено сред учени, преподаватели, студенти и ученици постоянно нараства броят на онези, които отхвърлят идеята за еволюцията и достигат до ясната библейска вяра в Сътворението. За теолозите и учителите по религия е наистина най-трудно да се доверят изцяло на Библията, поради противобиблейската ориентация, характеризираща обучението им. В този процес на откъсване от неодарвинизма хората по логически път достигат до едно отговарящо на Писанието разбиране за Библията със съотвените последици върху личния им живот на вяра. Ние живеем в забележителното време, в което колкото повече теолозите изоставят разказа за Сътворението, толкова по-насерiously и буквално го вземат природоизпитателите. Често се задава въпросът, какво би могъл да направи човек, за да помогне на други хора да достигнат до библейски верния начин на мислене. Отговорът е прост: разпространение на библейски верни идеи чрез поучение, възпитание, разговори при лични срещи, както и чрез читателски

писма, разпространение на ясна библейски вярна литература, петиции до министерствата на културата и учебните институции.

Естествознанието ни доставя многобройни аргументи, които говорят за творение. Затова е важно да се познават онези аргументи, които се противопоставят на еволюцията. Един ден вечността ще разкрие големината на благословието, произлязло от всички онези, които правилно са наставлявали децата в училище и у дома и с усърдна молитва, в търпеливи разговори и по много начини са помогнали на другите. Има още много възможности за работа в нашата свободна страна. Сам Господ ни призовава към действие и разумно използване на поверените таланти (Лк. 19:13).

9. Лични опитности с Библията

В предходните глави се занимавахме от различна гледна точка с уникалната книга – Библията, и постоянно установявахме нейния авторитет, истина и достоверност. Едно особено явно доказателство за божествения ѝ произход се разкрива в нейното променящото човешкия живот въздействие. Затова лично за мен Библията е станала не само любимо четиво, но и най-важното ръководство за всички области от живота, най-пълноценен източник на информация за фактите от този свят и единственият за онези от отвъдния. Тук аз научавам не само съществени неща за Бога и Иисус Христос, а чрез действието на Светия Дух, Господ ми говори във всяка ситуация от живота ми. Тук получавам утеха и насърчение, увереност в спасението и радост, насока и корекция. В никоя друга книга, самият аз не съм описан толкова реалистично както в Библията и никъде другаде Божията любов не ме утешава така издълбоко. През изминалите години аз се запознах с много хора, чиито живот е бил напълно преобразен чрез Библията и чрез Този, за когото тя говори – Иисус Христос. По-надолу с помощта на пет избрани лица се разкрива, като пример и свидетелство, с каква сила действа Бог. Разглеждането на победата на Иисус в човешкия живот е едно от най-убедителните преживявания.

9.1. Обратът на един живот в четири драматургични картини

В Бон, по повод на един доклад пред мениджъри в икономиката, аз се запознах с един учен, чийто бурен живот претърпял коренна промяна чрез един Нов Завет. В четири драматургични картини, *д-р Карл Хайнц Валнер* (*1934 г.) сам описва това:

1. Сцена: В основата си семейството ми бе повлияно от:

- рационал-материализма,
- национал-либерализма и
- антропософския пантеизъм.

Училището и висшето образование не ми създадоха големи интелектуални затруднения, така че аз относително бързо се дипломирах последователно като строителен инженер и професионален педагог, като политолог и д-р по общественно-политическите науки. Също толкова успешна изглеждаше и професионалната ми кариера – първо като докладчик в *Германския Бундестаг*, после като управител на *Федералната камара на архитектите* и накрая като управляващ член на настоятелството на *Германската пътна лига*, водеща асоциация в Бон. Спечелих много пари и инвестирах в недвижими имоти, а и след няколко опита бях щастливо женен. Изобщо съществуваше една добре подредена фасада на благополучие, точно каквато се вписваше в „духа на времето“ след Втората световна война. Но външният вид лъжеше.

2. Сцена с ретроспекция: Всъщност аз бях роден евангелист, кръстен и конфирмиран, точно като двамата си братя. Но с ясно изразените си религиозни, философски и артистични заложби, аз останах аутсайдер в семейството, с когото нито родители, нито учители и пастири можеха да направят нещо разумно. Занятията по конфирмация в най-добрия случай възприемах като библейска „история“, без да чуя посланието за спасение. Също така и църквата опознах по същество като една секуларизирана икономическа институция. Още като дете и юноша имах искреното желание за познание, религиозен дом и прогласяване. Но там нямаше никой, който да ми повлияе съзидателно. Чувствах се душевно самотен. Затова наред с училището и следването си, аз „поглъщах“ всичко, което намирах като философски произведения – от гръцката философия и религия, през идеалистичния хуманизъм, рационализма на *Декарт* и *Кант* до натурализма и материализма на *Русо*, *Фойербах*, *Хегел*, *Маркс* и др. Но така и не можах да намеря духовна родина, тъй като при всички тези философски формулировки и направления сравнението между претенциите и реалната действителност куцаше. Разочарован, аз се обърнах към големите религии. Мислех, от дългия си опит, че съм опознал християнството като лицемерно. Така че потърсих божествените истини в египетските и ацтекските идоли, при Лао Дзъ, в исляма, в хиндуизма и будизма. Получи се една повърхностно задоволителна, смесена композиция: един антропософ-

ски пантеизъм с много пророци, който ми изглеждаше потвърден от най-новите научни постижения.

3. *Сцена:* Преди по-малко от четири години изживях трагичния край на брака си, не поради смъртта на жена ми, а по съвет на един психотерапевт. Вследствие на разностранните природорелигиозни феномени, астрологията и пантеизма моята съпруга – високоинтелигентна, музикална и с добър външен вид – вече не беше съвсем добре, за което и аз имах своята вина. Наложих се да се разделим. Възникналата празнота аз опитах отново да запълня чрез „осъществяване“ на детската си мечта за „познание и споделяне“. Вложих всичките си знания и материални притежания, създавайки една фондация, в която религията и научните познания трябваше да се приближат взаимно. Хибридът на човешката себerealизация ме бе обхванал. Успоредно с професията си аз се отдавах с плам на постигането ѝ. Изглеждаше, че всички светофари по пътя светеха „зелено“. Но внезапно те преминаха на „червено“ – претърпях неуспех и загубих всичко, цялото си имущество и всичката си самоувереност. В замаяна на това дойдоха пустота, страх, мисли за края и болест. Цялата ерудирана фасада на благополучие се разтресе и всичките убежища на себerealизацията се обърнаха на развалини и пепел. По модела на класическата трагедия сега оставаше да настъпи и физическата смърт. Но се случи нещо друго.

4. *Сцена:* Какво правят в нашето проспериращо общество с един болен? Изпращат го на лечение! Така през март 1984 г. аз заминах за Бад Тьолец. Искях да дам на душата си поне някаква опора и затова напълних куфара си отчасти с книги като *Йогананда* и *Бхагавад Гита*. Но в стаята ми в санаториума имаше една малка синя книга: издание Гидеон на *Новия Завет*! Бях ли го чел поне веднъж истински? Не! Тогава аз се осмелих за пръв път. Бях очарован. Четох Новия Завет отначало до край, от края към началото, оставих всичко останало и намерих всички отговори, които винаги бях търсил. Ощастливяващото чувство бе неопишуемо и днес все още е такова. Аз се обърнах към Бога и с течение на времето се научих да се моля. Всичките си грехове, за които си припомних, положих пред Исус Христос и Го помолих за прошка и милост. На Велики четвъртък 1984 г. аз за първи път съзнателно отидох на Господната вечеря в една малка църква – на 49 години! Полу-

чих увереност, че ми е простено. Почувствах дълбоко победата на кръста над моите грехове, смъртта на моя безбожен, грешен живот и новородението в Иисус Христос. „Трагедията“ получи изключително неklasически завършек – тя ме отведе до ново начало: до новородението.

Изпитах такъв духовен глад, който едва можеше да бъде уталожен. Скоро вече не можех да се наситя с бебешка храна. Моя ежедневна духовна храна стана, както е и днес, цялата Библия, заедно с голямо количество „духовно-научна“ литература. Същевременно с това Господ ми показва такива хора, които Го познават лично и които ме водиха и продължават да ме водят нежно и внимателно. Сега аз разпознавам мъдрата божествена логика в многото ми заобиколни пътища, докато намерих Иисус Христос. Днес аз постоянно чувам Неговия призив за послушно свещенство, смирение и кураж и го следвам. Вече съм намерил духовен дом в една вяра на Библията църква и в нея се чувствам безопасно, сигурно и удобно. Преди се страхувах, но сега вече не. Укорителното поведение се превърна в отношение на любов, а земните блага – в небесни. Скръбта и печалният взор към миналото отстъпиха пред радостния поглед напред към бъдещето. Това е една чудесна Божия промисъл: Детската мечта за познание, духовна родина и споделяне става действителност, но по много по-различен начин, отколкото бях предполагал дори и преди една година, а именно в услуга на научно-непонятното, т.е. свръхнаучната реалност – Иисус Христос!

9.2. Имената в Библията като поверени таланти

Веднъж, когато говорих в *Духовния Военен център Крелинген* на тема „Креационизъм – еволюция“, след лекцията насреща ми се зададе една слушателка, протягайки към мен своята Библия, отворена на Битие 1 гл. Тя ме помоли да напиша името си в нея. Аз се поколебах: „Как мога да напиша името си там, след като това е вашата лична Библия?“ Жената не се отказа и с цялото си красноречие все пак ме придума да отвърна на молбата ѝ. Затова аз поисках да разбера защо това е толкова важно за нея. Бях силно развълнуван от отговора: „Знаете ли, имам професия, при която

пътувам много. Помагам на стари хора, като им чистя жилището или се грижа за тях по различни начини. Докато върша цялата тази ръчна работа, аз не се натоварвам духовно и затова си създадох навика, същевременно и много да се моля. Така аз се моля за хора, които имат същественото проповедническо служение и които анализират духовните течения на нашето време. За да преминат през тази борба успешно, тези хора се нуждаят от силата на Исус и аз непрестанно се моля за тази нужда. Вижте тук, в моята Библия вече има множество саморъчно нанесени подписи от хора, за които аз постоянно стоя в молитва. Понеже имената им са записани тук, не забравям никого. Напишете Вашето име тук, на първата страница в Библията, и аз редовно ще се моля за Вас!“

За съжаление аз дори не попитах за името ѝ. Човек често пропуска това, което се разбира от само себе си. Вечността ще разкрие един ден колко много плод в Божието царство е бил изработен чрез тази непозната жена. Тя е имала своя специална идея, как да служи на Бога. Господ да ѝ „въздаде богато“ (Фил. 4:17) и да ѝ каже в идния ден: „Над малкото си бил верен, над многото ще те поставя. Влез в радостта на господаря си“ (Мт. 25:21).

9.3. Моят най-необичаен посетител в палатката

След като през 1978 г. проведох първото си участие като евангелист в палаткова мисия в Нийнхаген при Челе, през следващите години последваха и много други (напр. Фьолклинген, Кампф-Линтфорт, Бенсхайм-Ауербах, Алтен, Хановер-Латцен, Грайфсвалд, Шорндорф, Франкфурт/Одер, Кьолн, Цвикау, Цербст, Бад-Рапенау). Наред с още няколко носещи радост служения, работата в палатката е много специална. Там най-непосредствено може да се направи призив към Исус и да се приканят хора към спасение.

Моето родно място – Райнек – се намира в най-външната източна част на Източна Прусия и преди войната, със своите 26 ферми, наброяваше 133 жители. Повечето са загинали през войната или при депортиране, други са намерили смъртта си през годините. По време на окупацията с коне и коли при руската инвазия през януари 1945 г., бил похитен и моят брат *Фриц*, тогава 15-годишен. Никога не се върнал. Майка ми била отвлечена малко по-късно и починала

след сравнително кратко време на страдания в Украйна. Липсваше ми всякаква информация дали изобщо някой от моето родно село все още е жив. И тогава, на втората вечер, по време на едно палатково служение през 1983 г. в Айторф / Зийг преживях нещо много специално. Малко преди 20 ч. един човек дойде при мен и ми каза: „Моето име е *Ернст Лотиц*. Когато прочетох на поканата Вашето име и месторождение, ми стана ясно, че ще дойда в палатката. Аз също съм роден в Райнек (1918 г.) и вярвам в Господ Иисус. Моят по-голям брат *Алберт*, който още върви по пътя към Господа, също е тук тази вечер. Ние живеем вече от много години в Айторф.“ Сигурно през онази вечер в мислите си съм се настроил и проповядвал само за този един човек. Тогава той бе и първият, който дойде да направи изповед.

Преди време *Алберт Лотиц* бил в един и същ клас на селското ни училище в Райнек с майка ми, а аз бях записан там заедно с по-голямата му дъщеря още през лятото на 1943 г. Тогавашният първи клас се състоеше (доколкото мога да си спомня) от около четири до шест деца. Не са ли това забележителни паралелни събития?

Двамата братя, въпреки няколко студени и дъждовни дни, бяха всяка вечер в палатката. Също и живущата в Айторф най-малка дъщеря на *Алберт Лотиц*, *Ирина*, последва всекидневните призиви към вяра и дойде да потърси съветничество. По този начин аз се запознах с трима души, които също са били родени в Райнек. Палатковата мисия направи това възможно! Най-великото нещо за мен беше, че имах възможността да кажа Евангелието на няколко от малцината бивши жители от родното си село. В едно писмо от 21.12.1984 г. *Алберт Лотиц* ми пише: „Често си мисля за Вас и времето прекарано в палатката. Бях казвал преди, че искам отново да говоря с някого от нашето село, и две седмици по-късно се появява палатката, и идва един проф. *Вернер Гит* от Райнек. Казах си – на всяка цена трябва да говоря с него. Иначе вероятно аз изобщо не бих тръгнал натам. А дори и да бях отишъл, щях да си изляза по същия начин, както съм и влязъл.“ Погледнато по човешки, Бог прави най-невероятни неща и Неговият план превъзхожда всеки човешки разум. Така че сигурно част от Божия план е било и това, че *Евангелското радио* беше там тази и следващата вечер и записа проповедите, за да ги излъчи по-късно.

9.4. Промяната на един поетичен талант

На служенията в палатки идват най-различни по професия, произход, възраст и житейски път хора, търсейки съветничество, за да приемат Исус като Господ. В повечето случаи става ясно, че други хора вече са сяли и поливали, и сега плодът е узрял за прибиране на реколтата. Но също така винаги правят изповед и такива, които само за няколко вечери в палатката за първи път чуват Евангелието и стигат до вяра. Тогава особено много ме вълнува тревожният въпрос, дали те остават верни на решението си за Господа и дали по-късно могат да бъдат открити в кръг от вярващи или в една вяра на Библията църква.

Така например през 1982 г. в Бенсхайм-Ауербах направи изповед една отдалечена от вярата жена, която бе преминала през разни душевни сътресения (като развод и дълбоки депресии). Тя избра спасението в Исус и чрез четенето на Библията, сферите от живота ѝ се подредиха постепенно и ясно осезаемо. Междувременно тя стана важен сътрудник в Божието царство. Тъй като г-жа *Уте Д.* има поетично дарование, щастливата промяна в нейните мисли и живот могат да се проследят в лириката ѝ:

1) Преди обръщението ѝ: В едно своенравно стихотворение тя описва своята работа в офиса. От редовете звучи покъртително безсмислие:

„Масата простира краката си,
огледалото гледа през прозореца,
пищещата машина реве и се смее,
та нали от писането я е гъдел.
Папките си построяват къща
и всички ключове изхвърлят.
Телефонът кабела си дъвче,
с остатъците на часовника.
Една муха седи, се смее
и трие осемте си крака.
Саксия неизменно упорита,
протяга мушкати в коридора.“

2) През юли 1983 г.: Поглед назад към обръщението:

„През последната година ходих,
все така по моя път сама,
днес аз вече църквата диря.
Мислех, след смъртта не искам
ни при дявола, нито при Бога,
а само вече да не съществувам.
Но тогава срещнах в палатката г-н *Гит*,
той съвсем сериозно разбули този мит
и ми съобщи: 'просто не става така'.
После събра ръцете ми за молитва,
та да открия пътя към Христа,
и всичко се получи начаса!
Днес повече не се страхувам.
Благодаря на Иисус за смъртта,
с която ни изкупи от беда,
донесе надежда на бедния свят,
умирайки за нас невинен,
спечели Той за нас живота вечен.
Откак отново вярата намерих,
вървя кат' Божие дете навред
и искам да го кажа на толкова хора,
които не питат за Иисус и Бога.“

3) През май 1984 г.: Следните извадки от една по-дълга поема ясно показват по-нататъшното израстване във вярата. Благодарност, послушание, служение и спасителна любов вече намират своя израз в молитва:

„Когат' не исках да Те зная,
желаех само след смъртта,
за мене всичко да приключи.
Сега аз знам – има само два пътя:
Небеса и ад, това е.
И аз се реших за Тебе.
Благодаря, че нищетата ми видя
и ми помогна за освобождение от нея.
Господи, благодаря Ти за това от все сърце!

А също и за хората, които
Ти по пътя ми изпрати.
О, Боже, моля помогни ми
да се държа за Твоят Слово,
понеже Ти си здравата скала,
убежище и защита.
О, колко хора има, които знаят,
как Словото Ти да заобикалят.

Господи, научи ме
на послушание спрямо Тебе.
Аз Ти предадох живота си вече,
и само Ти знаеш отговора на въпросите:
отгде идваме, защо живеем и къде отиваме.

Нека не очаквам винаги
да правиш това, що аз желая,
а вече да бъде Твоя воля.
Нека помагам на моите ближни,
да се отворят очите на тези,
които в суеверия живеят.
И помогни ми
да разкажа за Теб на онези,
които Те отхвърлят.
Дари с любовта Си
моето сърце –
тъй често студено
и нелюбящо.

Аз знам,
че моят земен живот
не е постоянен
и че тук няма нищо,
което да ме спре.
Колко красиво ще бъде
при Тебе в рая на небе!

Амин.“

9.5. Ако човек се покори на Бога

След една лекция във Ветцикон (Швейцария) на 23-ти юни 2007 г., при мен дойде едно семейство (*Беате* и *Матиас Рау* от Шерцинген) и жената ме попита дали тук човек може да се обърне и покае. „Разбира се“ – казах аз, – „това е възможно след всяка моя лекция.“ Помолих двамата да седнат, но преди да успее да започна разговора, тя пое думата: „Първо трябва да Ви разкажа нашата история.“

„Живеем в Швейцария, в непосредствена близост до германската граница. Преди време един приятел ни даде един диск с Ваша лекция. Там Вие споменавате, че Бог не желае двойките да живеят заедно без брак. Това дълбоко ме шокира, понеже вече от около осем години ние живеехме заедно неженени. Затова решихме да се оженим и сега вече от половин година сме женени. Аз отдавна страдах от сърдечно заболяване и една сложна операция изглеждаше неизбежна. След като се оженихме, много изненадващо всичко се оправи. Ние направихме сватбеното си пътешествие на Хаваите и там

Беате (вляво) и Матиас Рау (вдясно) с Вернер Гит на 23 юни 2007 г.

аз напълно безпроблемно можех да карам велосипед. Освен това преди имах и трудности с намирането на работа. На многото мои заявления получавах само откази. След нашата сватба този проблем също така изненадващо се реши. Само след още едно кандидатстване си намерих добра работа и имам много приятни колежки.“

Всичко това тя ми разказа с голяма радост. Аз ѝ казах: „Ако ние бъдем послушни на Бога, тогава Бог ни благославя по специален начин, както и Вие самите сте го преживели поразително на два пъти.“ С това и двамата се съгласиха напълно. Тогава ги попитах още: „Как така стана, че днес сте тук, въпреки че живеете почти на два часа път с кола?“ – „Ами на диска бе отбелязан адресът на Вашия homepage. Погледнахме там и вече от известно време следваме графика на лекциите Ви. Ветцикон наистина не ни е много близо, но какво са някакви 80 km шофиране, ако търсиш Бога. В края на Вашата лекция от диска казвате, че човек може да отиде в стаята за съветничество, за да се покае и обърне. Но на това място за съжаление дискът прекъсва, и ние не можахме да дойдем до обръщение. Сега сме дошли тук, за да направим тази стъпка³⁸.“

Двамата бяха изживели Божията добрина, въпреки че все още изобщо не бяха се обърнали. Но сега бе назрял моментът да приемат този Бог лично. В последвалия разговор аз им показвах въз основа на Библията, че Бог може да бъде намерен в Неговия Син Исус Христос. С голяма радост двамата взеха решение да следват Господ Исус. Това беше едно радостно сбогуване с тази двойка, която Господ толкова чудесно бе водил.

38 Естествено човек може и сам да извърви пътя на обръщението. В Римляни 10:13 се казва: „Защото всеки, който призове Името на Господа, ще се спаси.“ Като цяло обаче е от помощ, ако един съветник, или въобще вярващ човек, участва и подпомага доверието при предаването на живота на Исус Христос.

10. Библията: една целенасочена книга

10.1. Информатика и Библия

В предходната глава стана ясно, че Божието слово не касае само познанията (семантика), а цели да предизвика една промяна у живота на слушателя (прагматика). Който чете Библията чисто интелектуално, барикадирайки се зад стените на разума, се разминава с истинската Божия цел. Със Своята информация, отправена към нас, Бог на първо място Си поставя една цел: „Бог иска да се спасят всичките хора и да дойдат до познаването на истината“ (1Тим. 2:4). Тази истина не означава само съгласие с правилния текст, а конкретна връзка с дадена личност: Исус Христос! Чрез Своя Син, Бог ни дава път и цел, ориентир, насока, прошка и вечен живот. Тъй като от гледна точка на информатиката, Библията представлява **информация**, то значи може да се намери специален достъп до същността на нейното послание:

Във всяка информация следва да се различават основно пет нива, които обхващат напълно всички аспекти [G2, G3, G4, G5, H3], {23}:

Статистика: Какви символи се използват и от кой тип знаци произхождат? Какъв вид сигнал се използва за предаване на информацията? Как са предадени символите и колко са на брой?

Синтаксис (наука за структурата на изречението; гръц. *syntaxis* = ред): Какъв еднакво известен за подателя и адресата код се използва и по кои от приетите правила на граматиката се образуват изреченията? Какъв език се използва за представяне на информацията?

Семантика (аспект на значението; гръц. *semantikos* = характерен, значим): Какви мисли е имал подателят? Какво значение съдържа представената информация? Разбрал ли е адресатът информацията?

Прагматика (аспект на действието; гръц. *pragmatike* = „изкуството, да се постъпва правилно“): Какъв вид действие желае да предиз-

вика подателят у адресата? Доколко ефективно се отразява на поведението на адресата приетото и разбрано значение на предаваната информация? Към какво действие всъщност е подбуден той?

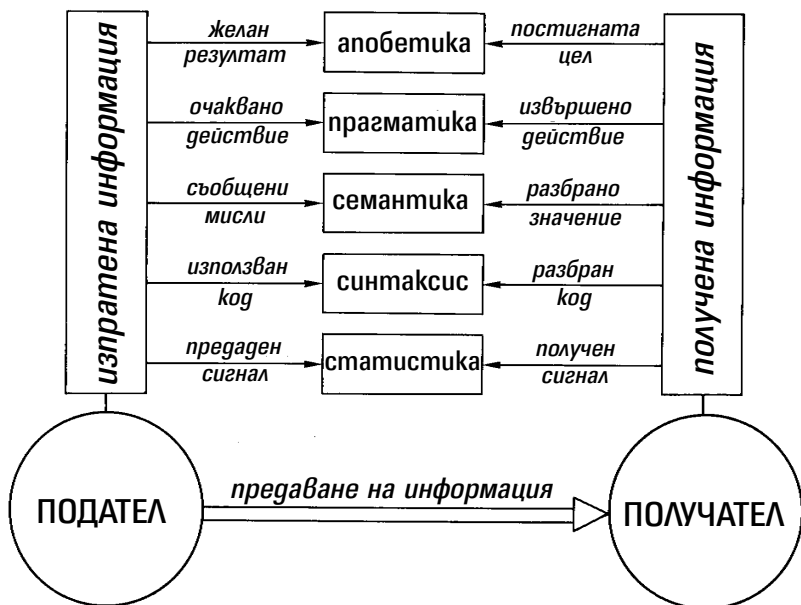
Анобетика (целев аспект; гръц. *arobeinon* = резултат, успех, изход): Каква цел желае да осъществи подателят у получателя? Какъв резултат се постига чрез действието на получателя? Съпада ли постигнатият резултат с представата за цел на подателя?

От тези основни въпроси става ясно, че отделните информационни аспекти – както е представено на *фиг. 12* – винаги се развиват в едно взаимодействие подател – адресат. Тази систематика, скицирана тук само накратко, може да се открие и в дадената ни от Бога информация.

1. Статистика: Божествената информация съществува за нас под формата на Библия в писмено кодиран вид. Типът знаци произхожда от азбуките на различни езици (напр. еврейски, гръцки, латински или кирилица) или от писмености със словесни символи (напр. китайски, японски). Вдъхновените от Бога текстове (2 Тим. 3:16) съдържат 8674 еврейски думи в Стария Завет и 5624 различни гръцки думи в Новия Завет. Английският превод (*King James Version*) съдържа 12 143 различни думи с общо на брой 783 137 думи и 3 566 480 букви. Никоя друга книга от световната история не е била превеждана на толкова много езици както Библията и никоя друга книга не е достигала такъв висок тираж (вж. бел. 12 в гл. 5).

2. Синтаксис: Информацията от Библията може да бъде представена на най-различни човешки езици независимо от множеството им разнообразни синтактични правила (вж. *таблица 1*). Небесното съкровище от божествени мисли, според 2 Коринтяни 4:7, ни е дадено в „съдове от пръст“ на човешки кодирания. Важно условие, за да постигнем поставената за живота ни от Бога цел, е да позволим Божието слово свободно да ни въздейства. Следните стихове ни насочват към усърдно четене и слушане:

„Обърни внимание на прочитането!“ (1 Тим. 4:13) и „Внимавайте в моите думи!“ (Деян. 2:14). Това е предусловието, за да достигнем следващото информационно ниво – осъзнаване на мислите.

Фигура 12: За естеството на информацията

За абсолютно всяка информация е вярно, че тя е изпратена от някого (подател) и адресирана до някого (адресат /получател). Следва да правим основно разграничение между пет коренно различни нива, за да обхванем адекватно понятието информация. Най-високото ниво, апобетиката, касае целта на информацията, респ. резултата. Разположеното под нея ниво на прагматиката обхваща желаното /постигнато действие. Едно стъпало по-надолу става въпрос за замисленото /разбрано значение (семантика). Предпоследното ниво (синтаксис) се занимава с езиковото кодиране /декодиране на мислите, а последният етап разглежда техническата концепция за предаване заедно с всички свързани с нея статистически данни. Тези пет аспекта имат своя специфичен израз както при подателя, така и при получателя. Отделните нива са взаимнозависими. Целта на информацията не е постигната, ако на някое по-ниско ниво се получи преждевременно прекъсване.

3. Семантика: Ние трябва да разберем значението на библейската информация. За този, който идва от нехристиянска среда, със сигурност ще е по-трудно, отколкото на някой, който е израснал във вярващо семейство. По Божия воля Словото на Писанието може и трябва да се проповядва и обясни на всеки (Мт. 28:20а; Кол. 3:16; 2 Тим. 4:2) и тази книга също желае да допринесе за това. Идващият от далечна Етиопия скопец (Деян. 8:26-39), след като бил пристигнал в Ерусалим и си закупил свитък от Писанието, първоначално не разбирал нищо от божествените мисли. Филип го попитал: „Разбираш ли това, което четеш?“ (Деян. 8:30). В действителност скопецът е можел да прочете изреченията (само на информационно ниво *синтаксис*), но значението (*семантика*) е оставало скрито за него. И така Филип му обяснява смисъла на Писанието от Исаия 53 гл. и посочва, че там се говори за Спасителя Иисус. Скопецът разбира това и така информационното ниво на семантиката вече е покрито.

За разлика от останалите писмени текстове процесът на осъзнаване на божествената информация е също така и духовен процес, който изисква участието на Светия Дух. Светият Дух не се дава на критиците на Словото, но на търсещия Той помага да достигне спасителната истина. В този процес собственото мислене не се заменя от Светия Дух, а най-вероятно се обновява и насочва в правилната посока. От съществено значение е да доведем разума до послушание на Христос (2 Кор. 10:5).

4. Прагматика: Бог ни е дал Словото Си не само за поучение и дискусии, а за да действаме според него. За този важен информационен аспект, Иисус говори в Матей 7:24: „И така, всеки, който чуе тези Мои думи и ги изпълнява, ще се сравни с разумен човек, който е построил къщата си на канара.“ Също и Старият Завет често ни насочва към това ниво на информацията, като например в Псалм 119:4: „Ти си ни заповядал правилата Си, за да ги пазим усърдно.“ Следователно за спасението ни от вечна погибел е необходимо също така и да постъпваме според разбирането за посланието. Знанията сами по себе си не са достатъчни. Ние трябва чрез молитва да поканим Иисус Христос да влезе в нашия живот (Йн. 1:12) и да Го прогласим за единствен Господ и Бог в живота си (Йн. 20:28). Така

направил и скопецът. Той приел Иисус като свой нов Господар и веднага се кръстил в знак на покорство.

5. Апобетика: Библията е изпълнена с Божии намерения за човека. Най-важната цел на Бога е да не бъдем погубени: „Жив съм Аз, заявява Господ БОГ – нямам благоволение в смъртта на безбожния, а да се обърне безбожният от пътя си и да живее“ (Езек. 33:11). Това е било и основната причина за идването на Иисус в този свят: „Защото Човешкият Син дойде да спаси погиналото“ (Мт. 18:11). От гледна точка на Бога (вж. глава 10.2.) проблемът с нашата вина е решен и така сега всеки, който желае, може да бъде спасен чрез благовестието на Иисус Христос. Който покани Иисус в живота си (*прагматика*), става по този начин Божие дете (*апобетика*). Следователно той автоматично става и Божий наследник (Римл. 8:17; Гал. 4:7; Тит 3:7), т.е. той ще прекара вечността при Бога. С това човекът е постигнал определената от Бога цел. Това е получил също така и скопецът: Той открил Иисус като Господ на господарите по пътя си към Газа. Станал покорен на този Господар (*прагматика*) и получил като Божий дар вечния живот (*апобетика*). След като той стигнал до увереност в спасението си, за него се казва: „Той продължи по пътя си с радост“ (Деян. 8:39б).

Това кратко пътуване из теорията на информацията³⁹ ни показва, че нито едно информационно ниво в Библията не трябва да се пропуска. Въпреки доброто познаване на библейското послание, ако процесът се прекъсне на семантично равнище, то (без *прагматика* и *апобетика*) ние не сме достигнали целта, която Бог е предвидил. Колко силно целенасочено е Божието слово, ни разкрива например Евреи 2:1: „Затова ние сме длъжни да внимаваме още повече на това, което сме чули, за да не би да се разминем с целта.“ Така Павел става за нас един добър пример, живял с ясно съзнание за цел: „Като забравям задното и се простирам към предното, гоня целта за наградата на горното призвание от Бога в Христос Иисус.“ (Фил. 3:13-14). Точно това насочване към целта има предвид Иисус, когато ни наставлява: „Но първо търсете Божието царство“ (Мт. 6:33).

³⁹ Теория на информацията: Пълната концепция за теорията на информацията е изложена в книгата „В началото бе информацията“ [G5]. След около 20-годишен труд аз разработих и описах тази „Теория на природните закони в информацията“.

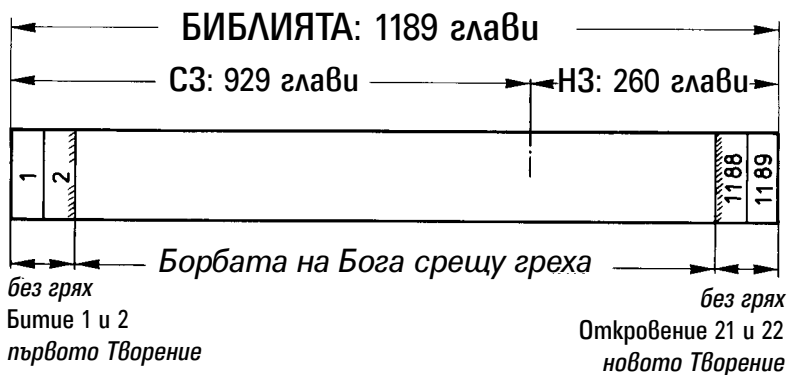
В последните три раздела трябва да се занимаем по-подробно с информационните аспекти на *прагматиката* и *апобетиката* в Библията. Тъй като всички информационни нива се отнасят както за подателя (= Бог), така и за адресата (= човек), по-надолу следва добре да се внимава за тази разлика.

10.2. Божията борба срещу греха

Този, който е запознат с Библията, знае, че това е една книга, засягаща много теми. Ако потърсим подходящо заглавие за нея, то биха били възможни много такива:

- Свидетелство за Иисус Христос (Йн. 5:39)
- Кой е Бог?
- Как мога да намеря Иисус Христос?
- Какво представлява вярата?
- Божията воля
- Божието любовно писмо до нас
- Божият спасителен план за хората
- Божията история за хората
- Ключът към Бога
- Пътеводител към вечния живот
- Ръководство за живота
- Пътят към пълноценен живот
- Историография с най-голям обхват
- Единствената книга на абсолютната истина
- Най-сигурният критерий в този свят
- Най-великата творба за милостта, извършена някога на земята (*Херман Безел*)
- Книгата с най-доброто послание, известно някога на човека (*Вилхелм Палс*)
- Божията борба срещу греха (*Йоахим Лангхамер*)

Многообразието на темите показва неизчерпаемостта на богатството на Библията. Сега ще я анализираме от гледна точка на последно споменатата тема (18-тата изброена точка). От всичките 1189 глави в Библията само първите две и последните две от нея описват такива ситуации, в които грехът не присъства (*фиг. 13*). Всички останали глави – независимо в какви нотки – се занимават с греха. Човекът

Фигура 13: Разделение на главите в Библията

Ако четем Библията от гледна точка на съществуването на греха, то само описаните ситуации в първите две и последните две глави се оказват без грех. С право можем да кажем, че в останалите 1185 глави от Библията Бог обявява война на греха.

е паднал в грех, отделил се от Бога и без спасителния Божий план би бил завинаги погубен. Сам Бог поел инициативата в борбата срещу греха – чрез кръста и възкресението на Иисус, Той е пречупил властта на греха и така е издействал пълното изкупление за всеки човек, който е готов да приеме това за себе си. Заслужаващи внимание са поразителните паралели между падението (= първия грех) и изкуплението, които ще изброим тук:

1. Грехът бил извършен *на тази земя*, затова и изкуплението не е станало в небето или някъде другаде във вселената, а също така *на тази земя*.
2. Грехът бил извършен *в плътта*, оттам и изкуплението е трябвало да бъде извършено *също в плът*. Точно затова Спасителят Иисус Христос е дошъл като човек на този свят: „Словото стана плът и пребиваваше между нас“ (Йн. 1:14).
3. Грехът на един-единствен човек довел до погибел на цялото човечество. Така и *правдата на един Човек* е достатъчна за спасени-

ето на всички, които желаят: „И така, както чрез *едно* прегрешение дойде осъждането на всички хора, така и чрез *едно* праведно дело дойде на всички хора оправданието, което докарва (вечен) живот.“ (Римл. 5:18).

4. Чрез един човек в света дошла смъртта – *духовната* (Бит. 2:17) и *физическата* смърт (Бит. 5:5) – и обхванала всички хора. Така и чрез възкресението на Един – Иисус Христос – идва животът за всички, които вярват в Него: „Понеже, както чрез един човек дойде смъртта, така чрез един Човек дойде възкресението на мъртвите. Защото, както в Адам всички умират, така и в Христос всички ще оживеят.“ (1 Кор. 15:21-22).

5. Чрез непослушанието на *един* човек, станали грешни мнозината. Също така и чрез послушанието на *Един* стават праведни мнозина (Римл. 5:19).

6. В една градина, градината Едем, *грехът* нахлул в *този свят*. Пак в една градина, Гетсиманската градина, Божият Син се заел да изведе *греха от света*.

7. Въпросът „Защо Христос не е бил убит с камъни, обезглавен, пребит или отровен?“ намира своя отговор в аналогията между падение и изкупление. Чрез *едно дърво* (Бит. 2:17: *дървото на познанието*) грехът е влязъл в този свят; следователно пак чрез *едно дърво*, грехът е трябвало да бъде ликвидиран: кръстът на Голгота е *дървото на проклятието* (Гал. 3:13; Втзк. 21:23).

8. Грехопадението било причинено от това, че човекът „повярвал“ на казаното от змията. А изкуплението се придобива тогава, когато човекът вярва на това, което Бог му казва (1 Кор. 1:21б).

9. Човекът се състои от *дух, душа и тяло* (1 Сол. 5:23). Изкушението от Сатана при грехопадението започва в тялото с подвеждане към ядене: „Истина ли каза Бог да не ядете от никое дърво в градината?“ (Бит. 3:1). Следващият етап засяга душата, а именно предизвикателството на душевното мислене, „да познавате доброто и злото“ (Бит. 3:5). Накрая изкушението достига до духа, като прекъсва връзката с Бога. Това принципино състояние, в което всеки

човек живее оттогава насам, Библията нарича „духовна смърт“. И поради това изкуплението чрез Иисус не е било извършено само в Неговото тяло, а дял в спасението също така са имали душата и духът Му:

Тяло: Бичуването от римските войници и страданията на кръста са били неописуемо мъчение за тялото на нашия Господ Иисус. В известната песен „О, свята глава, ранена и окървавена“ по същество се изразява само аспекта на физическото страдание.

Душа: Също и душата е била напълно засегната от страданието, както разбираме от стенанието на Иисус в Гетсимания: „Душата Ми е пренаскърбена до смърт“ (Мт. 26:38).

Дух: Страданията на духа са още по-силно мъчение. Никой не може да живее на тази земя без Божието присъствие. Даже и най-агресивният атеист все още се ползва от Божиите благословения, като получава всичко необходимо за живота си от творението. И дори той да е неблагодарен, Бог не го изпуска от очи (2 Лет. 16:9а). Следователно никой на земята не познава това състояние на пълно изоставяне от Бога; едва когато отиде в погибел в отвъдния свят, неспасеният човек ще изпита тази вечна нощ. Когато Бог натоварил всички грехове на Него (Ис. 53:6), наред с физическата и душевна болка Иисус понесъл и пълното отделяне на *Духа*⁴⁰ Си от Бога. Там Иисус е претърпял пълното изоставяне от Бога, което Той, който винаги е имал най-близко общение с Отца, не е познавал никога дотогава. Бог повече не бил до Него. Съществува едно място в този свят (= кръста на Голгота), където Божието присъствие остава изключено. Тази най-голяма дълбина Иисус обобщава с думите: „Боже Мой, Боже Мой, защо си Ме оставил?“ (Мт. 27:46).

40 При Сътворението, когато Божието дихание е било вдъхнато в тялото на човека, то се е превърнало в духа на човека. Следователно той е най-възвишената част от триединството дух, душа и тяло, тъй като той прави възможна връзката с Бога. Писанието прави ясно разграничение между душата и духа (Евр. 4:12). Вследствие на грехопадението при хората, които не са новородени, духът е мъртъв, т.е. човекът няма контакт с Бога. При новородението той оживява, така че ние можем да възприемем Божиите мисли. Тогава Божият Дух свидетелства заедно с нашия дух, че сме Божии деца (Римл. 8:16). Когато Божият Син е живял на земята, той същевременно е бил и човек, т.е. също като нас е имал дух, душа и тяло. На кръста, когато Духът на Иисус бил отделен от Бога, Той е понесъл наказанието на Божието оттегляне – Той е изстрадал погибелта и проклятието.

Броят на съответствията между падението и спасението може да се допълни с още примери. Вече стана ясно, че Бог е заплатил за нашите грехове неизмеримо висока цена. За изкуплението не са били достатъчни нито златото, нито среброто, „а със скъпоценната кръв на Христос, като на агне без недостатък и петно“ (1 Петр. 1:19), Сам Бог е заплатил за нас. Във всички религии и идеологии човек сам прави опити да се изкупи, което в Библията се определя като идолослужение и следователно не може да му донесе спасение. Противно на това в спасителното Евангелие попадаме на Божиата сила (Римл. 1:16), чрез която Бог поема инициативата: „А ти си Ме затруднил с греховете си и си ми дотегнал с беззаконията си.“ (Ис. 43:24).

10.3. Библията: Божието любовно писмо до нас

За истинността на Библията може много да се дискутира. Всеки дебат върху разбирането на Писанията (ниво *семантика*) в крайна сметка остава безполезен, ако за нас Божието слово не стане един личен призив. Почти целият Нов Завет носи характера на писмо. Цели 21 книги, от всички 27 на брой, се определят чрез наименованието си като писма: напр. Писмо до римляните, Писма до коринтяните, Писмо до галатяните. Както се вижда от първите няколко стиха от Евангелието според Лука и Деяния на апостолите, то те също са написани като писма. Също така и последната книга от Библията съдържа и множество кратки писма, напр. в Откр. 2 и 3 гл. Не е случайно, че благовестието на Иисус Христос ни е известно предимно под формата на писма. Едно писмо не е бездушно съчинение, нито делови кодекс, безинтересен учебник или пък енциклопедия, изреждаща само факти.

Писмото е най-личното и индивидуално писмено съобщение, което изпраща един любим. Хората се познават и ценят, и споделят помежду си вълненията на сърцата си. Човек доверява грижа и радост, защото знае: Адресатът ме разбира. Писмото е знак за личен интерес и любов. Новият Завет и дори цялата Библия имат за цел да бъдат четени като *любовно писмо на Бога към нас*. Бог ни обича и познава съвсем лично, и затова Той ни говори под формата на писмо. На Него Му е известно, кога сме отчаяни и се нуждаем от насърчение, утеха и окуражение. Той знае кога сме в опасност и

ни предупреждава, ръководи и насочва. Разбира, че ни тежат грях и вина, и затова съвсем лично ни обещава прошката Си. Той знае, че ние хората се скитаме безцелно, и ни предоставя една вечна цел. Познато Му е изгубеното състояние, в което се намираме и затова ни предлага вечния живот. Неговото Слово е винаги конкретно, директно и екзистенциално полезно за нас. Поради това то трябва да се чете с любящо сърце и молитвена нагласа. Всеки, който се доближава така до Библията, е изобилно благословен, а този, който я чете критично и с негодувание, не получава нищо.

Бог ни споделя и *Своя* проблем – това е човекът, отдалечил се от Него след грехопадението. Бог прави всичко необходимо, за да спечели тези изгубени хора. Затова чрез кръста на Голгота Той е започнал *най-голямата спасителна акция в световната история*. Мостът към селенията на Отца е построен чрез Иисус. Сега вече Той търси сред нас пътеводители към отечеството и разпоредители за вечността (ниво *прагматика*): Той се нуждае от свидетели, които да разкажат на другите как те самите са получили спасение. Необходими са Му сътрудници, молители и съветници, които да допринесат за радостта. Трябват Му носители на надежда в един свят на страх и безпомощност, на примирение и безнадеждност. Той търси приносители на Своята любов в един свят на омраза, раздори и войни. Търси мисионери, които да прогласят Евангелието в нашето близко обкръжение, и такива, които отиват до краищата на земята. Той дири учители, пастири и евангелисти. Търси говорители и писатели върху Словото. Накратко: При Бог няма безработни. Иисус ни призовава (Мт. 20:6): „Защо стоите цял ден тук свободни?“

Колко дълго самите ние очакваме отговор, след като сме изпратили писмо някому. А колко повече Бог! Той е изразил Своята любов не само написвайки едно писмо, защото зад посланието Му се крие едно дело. Цената за изкупването на греха ни бе висока: „Иисус Христос който даде Себе Си за нашите грехове, за да ни избави“ (Гал. 1:4). Ние сме скъпо изкупени с кръвта на Христос (1 Петр. 1:19). Писмото до Евреите ни увещава: „Как ще избегнем ние, ако пренебрегнем едно толкова велико спасение?“ (Евр. 2:3). И така, Бог чака нашия личен отговор. Как да отвърнем на Неговото предложение за спасение? В молитва ние можем да се обърнем към Бог и да Му кажем, че писмото Му е достигнало до нас. Ние поемаме

подадената ни в Иисус Божия ръка и призоваваме Неговото име, което ни спасява (Римл. 10:13). Даваме знак, че сме приели думите Му с благодарност и възхвала. Ако редовно четем Словото Му (Ис. Нав. 1:8) и насочваме живота си според него, тогава самите ние ставаме едно писмо, което на свой ред се чете от други: „Вие сте нашето писмо, написано в сърцата ни, узнавано и прочитано от всички хора! И става явно, че вие сте Христово писмо, произлязло чрез нашето служение, написано не с мастило, а с Духа на живия Бог, не на плочи от камък, а на плочи от плът – на сърцето.“ (2 Кор. 3:2-3). Нека нашият „прочитан живот“ да стане Божие писмо, което кани и други хора. Само когато четем Библията като Божието любовно писмо до нас, ние срещаме нашия Господ, което надхвърля всички научни аргументи. Знанието е добро, но любовта е по-добра. За тази връзка говори Иисус в Йоан 10:27-28: „Моите овце слушат гласа Ми и Аз ги познавам, и те Ме следват. И Аз им давам вечен живот; и те никога няма да загинат и никой няма да ги грабне от ръката Ми.“ Който е чул гласа на добрия Пастир, знае, че той е неподражаем. Който следва този Пастир, е преминал от смърт в живот, подарен му е вечен живот (ниво *апобетики*).

10.4. Нас ни очакват!

В течение на нашия живот ние получаваме много покани. Това започва още като деца с покана за рожден ден. Вече като възрастни, ние сме канени на различни празници, като например рождени дни, юбилеи, тържества, градински партита, сватби. Освен това се провеждат и редки събития, поканите за които са изключително желани: държавни приеми, церемонии за раздаване на Нобелови награди, коронации на царе. За всички тези празници можем да кажем следното:

- Те продължават кратко време; често само един ден или дори само една вечер.
- Колкото по-неповторим е празникът, толкова по-важна е за нас поканата.
- Винаги има ограничен брой участници.

Библията също говори за празнична покана. За разлика от всички познати нам тържества, това обаче е един вечен празник. До-

макинът е най-височайшият и великият, който съществува: *Това е Самият Бог*. Бог организира голяма сватбена вечеря, празник на радостта. Това е същността на небесата: вечна радост, вечно общение с Бога, вечно присъствие на Иисус. Раят следователно не е някакво състояние на света, нито някаква политическа общност на народите или някаква ориентирана от икономическа гледна точка политическа система, още по-малко аскетичен живот в някой манастир. Всичко това е резултат от човешкия начин на мислене. Но Бог иска да ни подари изобилен живот, тук само предвкусвайки го, а там, отвъд, по такъв завършен и неописуем начин, че Павел е успял да го изрази само така: „Каквото око не е виждало и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е идвало, това е приготвил Бог за тези, които Го любят.“ (1 Кор. 2:9). В Лука 14:16-24 естеството на тази покана за небето е описано под формата на притча:

1. Кой е поканен? Бог не изключва никого от числото на поканените. Най-необичайното в това послание е, че Бог счита всеки за достоен да застане на трапезата Му. Той не пита нито за произход, професия, националност, цвят на кожата, възраст или степен на образование. Никъде няма по-голям диапазон на поканени.

2. Колко пъти се кани? Не се приключва само с една покана. Бог опитва няколко пъти. В Йов 33:29 пише: „Ето, Бог върши всичко това два или три пъти с човека.“ В притчата също се отправят три покани, в които е изречен личен призив.

3. Как се кани? Трите покани в Лука 14 гл. придобиват все по-неотложна форма. Първо се казва: „Елате, защото всичко е вече готово.“ (стих 17). Вторият път призивът се засилва на „излез бързо“ и „доведи тук“ (стих 21), докато при последната покана се казва „накарай ги да влязат!“ (стих 23). В НЗ гръцката дума „*anagkazo*“ се среща девет пъти, от които пет пъти е преведена като „*накаравам*“, а четири пъти като „*принуждавам*“. Зад това следователно се крие повече от обикновена молба. Слугата използва цялата си индивидуалност, всички средства на убеждаване, истина, любов, благодат, учтивост, упоритост, постоянство и издръжливост, дори понякога той трябва да действа и драстично, за да предупреди хората за ада.

4. Какъв е броят на участващите? Поканените, посочени в притчата, за съжаление са отхвърлили поканата не по принципни съображения, а поради погрешно поставени приоритети. Колкото и тъжно да е това, стих 24 описва горчивата истина: „Защото ви казвам, че никой от поканените няма да вкуси от вечерята ми.“ Те били повикани, но не дошли. Сега празникът ще се проведе без тях. Те завинаги ще останат отвън; Библията назовава тази вечна погибел с думата пъкъл. Божията покана все още е валидна за теб и мен. Какво е нашето решение? Местата на масата обаче при всяко положение ще бъдат запълнени. Библията говори за един пълен брой. Когато и последното място се заеме, повече няма да бъдат отправяни покани.

5. Как се приема поканата? Иисус отговаря за входния ни билет за небето, понеже „Него Бог постави за умилиствие чрез Неговата кръв посредством вяра“ (Римл. 3:25а) и без Него никой не отива при Отца (Йн. 14:6). Той прощава всички грехове и очиства от всеки порок, ако Му ги изповядаме с искрено сърце (1 Йн. 1:9). В молитва ние можем да предадем нашия живот с всичките си грехове и провинения на Иисус: „А на онези, които Го приеха, даде право да станат Божи деца – на тези, които вярват в Неговото Име“ (Йн. 1:12). Само чрез дарената ни посредством това чиста сватбена дреха (Мт. 22:11; Откр. 3:4; Откр. 7:9; Откр. 7:14; Откр. 19:8), ние получаваме достъп в небето. Божията любов винаги е универсална. В нея няма пристрастие, нито предразсъдъци или избиране по симпатия. В Своята любов Той желае да приеме всеки. Широтата е неразгадаема по големина, но въпреки това тя си има и една теснота, която Библията не премълчава: Който отхвърля поканата, който не се довери на Господ Иисус остава навеки погубен. Известната авторка на напътстващи християнски книги *Кори тен Бум* (1892 – 1983 г.) е написала (в: „*Затворените Той освобождава*“) много сполучливо:

„Всички ние можем да отидем в небето
без здраве,
без богатство,
без слава,
без начетеност,
без образование,

без красота,
без приятели,
без 10 000 други неща,
но не ще можем да влезем в небесата без Иисус Христос“.

Ако след прочитане на тази книга сте разбрали, че Иисус е единственият път за Вашето спасение, и от сега нататък желаете да Го следвате с цялото си сърце, тогава можете да направите това чрез следната молитва:

„Господи Иисусе, днес прочетох, че само чрез Теб мога да дойда в небето. Бих желал един ден да бъда при Теб в рая. Затова ме спаси от ада, в който наистина бих отишъл, заради всичката си вина. По-неже Ти ме обичаш толкова много, Ти си умрял на кръста и за мен, и там си платил наказанието за моите грехове. Ти виждаш всичката ми вина – от детството ми. Знаеш всеки грях, всичко, което съзнавам в момента, но и всичко, което отдавна съм забравил. Ти знаеш всяко външение на сърцето ми. Пред Теб аз съм като отворена книга. Такъв, какъвто съм, не мога да дойда при Теб в небето. Моля Те: Прости ми греховете; съжалявам за тях от сърце. Ела сега в живота ми и го обнови. Помогни ми да оставя всичко, което не е правилно пред Теб, и ми подари нови навици, които са под Твоето благословение. Отвори ми ума за Твоето Слово, Библията. Помогни ми да разбирам, какво исках да ми кажеш и ми дай послушно сърце, за да правя онова, което Ти е угодно. Отсега нататък Ти бъди мой ГОСПОД. Искам да Те следвам и затова ми покажи пътя, по който да вървя във всички области от моя живот. Благодаря Ти, че ме чуваш и че сега аз мога да бъда Божие дете, което един ден ще бъде при Теб в небето. Амин.“

Литература

- [A1] Al-Masih, A.: Unüberbrückbare Gegensätze
Grace and Truth, 70708 Fellbach, 120 S.
- [B1] Balsiger, D. Sellier, Ch. E.: Die Arche Noah – Schicksal der Menschheit am Ararat
Econ Verlag, Wien, Düsseldorf, 1. Aufl. 1979, 302 S.
- [B2] Batten, D. (Hrsg.), Ham, K., Sarfati, J., Wieland, C.: Fragen an den Anfang – Die Logik der Schöpfung
Christliche Literatur-Verbreitung, Bielefeld, 2. Aufl. 2004, 281 S.
- [B3] Bäumer, R.: Neue Zustimmung zu Rudolf Bultmann?
Informationsbrief Nr. 107 der Bekenntnisbewegung
„Kein anderes Evangelium“, Dez. 1984, S. 18-21.
- [B4] Beck, H.W.: Genesis – Aktuelles Dokument vom Beginn der Menschheit
Hänsler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 1983, 62 S.
- [B5] Berger, K.: Vergewaltigung der Seele – Sigmund Freud
Schwengeler-Verlag, CH-9442 Berneck, 1984, 150 S.
- [B6] v. Bezzel, H.: Wächter im Bischofsamt
Verlag Ernst Franz, Metzingen/Württemberg, 1968, 180 S.
- [B7] Blacker, C., Loewe, M.: Weltformeln der Frühzeit – Kosmologien der alten Kulturvölker
Eugen Diederichs Verlag, Düsseldorf, Köln, 1. Aufl. 1977, 272 S.
- [B8] Blechschmidt, E.: Gestaltungsvorgänge in der menschlichen Embryonalentwicklung
in: W. Gitt (Hrsg.), Am Anfang war die Information, Resch-Verlag, Gräfelfing/München, 1982, 211 S.
- [B9] Born, M.: Symbol und Wirklichkeit I
Ein Versuch, auf naturwissenschaftliche Weise zu philosophieren – nicht eine Philosophie der Naturwissenschaften
Phys. Blätter 21 (1965), S. 53-63.
- [B10] Briest, W.: Kann man Verständlichkeit messen?
Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung, Akademie-Verlag Berlin, 27 (1974), S. 543-563.

- [C1] Campbell, W.: The Qur'an and the Bible. Middle East Resources.
- [C2] Cochlovius, J., Zimmerling, P. (Hrsg.): Arbeitsbuch Hermeneutik – Kommentierte Quellen, gegenwärtige Entwürfe, Analysen, fachübergreifende Beiträge, biblisch-theologische Reflexionen, Arbeitshilfen Geistliches Rüstzentrum Krelingen, 1983, 462 S.
- [C3] Cochlovius, J.: Strategien für eine bessere Welt – Kritische Kurzdarstellung moderner Befreiungskonzepte Hänssler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 1984, 118 S.
- [C4] Cochlovius, J.: Gottes ausgestreckte Hande – Eine Auslegung der Zehn Gebote VTR, Nürnberg, 2007, 127 S.
- [D1] Dake, F.J.: Dake's Annotated Reference Bible Dake Bible Safes, Inc., PO Box 173 Lawrenceville/Georgia, USA, 1961.
- [E1] Evertz, A.: Die höchste Autorität Erneuerung und Abwehr 19 (1984) Monatsblatt der Evangelischen Notgemeinschaft in Deutschland (Waldstr. 14, Sachsen bei Ansbach), H.12, S. 9-11.
- [F1] Falaki, S.: Der Glaube der Muslime im Licht der Bibel.
- [F2] Fromm, E.: Warum sich Freud irren musste Bild der Wissenschaft (1979), H. 3, S. 110-125.
- [G1] Gerloff, J.: Lust auf Tod – Der Unterschied zwischen islamischen und christlichen Märtyrern Bibel und Gemeinde 1/07, S. 63-69.
- [G2] Gitt, W.: Information – die dritte Grundgrösse neben Materie und Energie Siemens-Zeitschrift, 63. Jahrg., Heft 4, Juli/Aug. 1989, S. 2-7.
- [G3] Gitt, W. (Hrsg.): Am Anfang war die Information – Forschungsergebnisse aus Naturwissenschaft und Technik, Resch-Verlag, Gräfelfing/München, 1982, 211 S.
- [G4] Gitt, W.: Ordnung und Information in Technik und Natur in: W. Gitt (Hrsg.), Am Anfang war die Information, Resch-Verlag, Gräfelfing/München, 1982, 211 S.
- [G5] Gitt, W.: Am Anfang war die Information Hänssler-Verlag, Holzgerlingen, 3. überarbeitete und erweiterte Auflage 2002, 360 S.

- [G6] Gitt, W.: Das biblische Zeugnis der Schöpfung
Häussler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart,
8. Aufl. 2004, 188 S.
- [G7] Gitt, W.,
v. Bodelschwingh, G.: Horizonte überwinden – Raum, Zeit, Energie
Verlag der Liebenzeller Mission, Bad Liebenzell 1984,
92 S.
- [G8] Gitt, W.: Und die anderen Religionen?
Christliche Literatur-Verbreitung Bielefeld, 9. Aufl.
2006, 174 S.
- [G9] Gitt, W.: Fragen, die immer wieder gestellt werden
Christliche Literatur-Verbreitung, Bielefeld, 21. Aufl.
2006, 191 S.
- [G10] Gitt, W.: In 6 Tagen vom Chaos zum Menschen –
Logos oder Chaos – Aussagen und Einwände zur
Evolutionslehre sowie eine tragfähige Alternative
Häussler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 6. Aufl. 2002,
238 S.
- [G11] Gitt, W.: Schuf Gott durch Evolution?
Christliche Literatur-Verbreitung, Bielefeld, 7. Aufl.
2005, 159 S.
- [G12] Gitt, W.,
Vanheiden, K.-H.: Wenn Tiere reden könnten
Christliche Literatur-Verbreitung, Bielefeld, 15. Aufl.
2006, 128 S.
- [G13] Gitt, W.: Zeit und Ewigkeit
Christliche Literatur-Verbreitung, Bielefeld, 3. Aufl.
2005, 155 S.
- [G14] Gitt, W.: Signale aus dem All – Wozu gibt es Sterne?
Christliche Literatur-Verbreitung Bielefeld, 5. Aufl.
2007, 222 S.
- [G15] Gitt, W.: Wunder und Wunderbares
Christliche Literatur-Verbreitung, Bielefeld, 2. Aufl.
2007, 319 S.
- [H1] Havemann, R.: Dialektik ohne Dogma? Naturwissenschaft und
Weltanschauung
Rowohlt-Verlag, 1979, 168 S.
- [H2] Hemleben, J.: Galileo Galilei
Rowohlts Monographien, 1969, 181 S.

- [H3] Henning, K. (Hrsg.): Jerusalemer Bibellexikon mit schöpfungstheoretischem Anhang Hänsler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart 1990, 987 S.
- [H4] Huntemann, G.: Die Zerstörung der Person – Umsturz der Werte, Gotteshass der Vaterlosen, Feminismus Verlag der Liebenzeller Mission, Bad Liebenzell 1981, 116 S.
- [H5] Huntemann, G.: Im Namen Gottes gegen das Christentum ideaSpektrum vom 19.9.1984.
- [H6] Huntemann, G.: Das verratene Bekenntnis Diakrisis 5 (1984), H. 4, S. 66-75.
- [K1] Kaplan, R.W.: Der Ursprung des Lebens dtv, Georg Thieme Verlag, Stuttgart, 1. Aufl. 1972, 318 S.
- [K2] Keller, W.: Und die Bibel hat doch recht Econ-Verlag GmbH, Düsseldorf, 11. Aufl. 1959, 444 S.
- [K3] Koran: Aus dem Arabischen übersetzt von Max Henning. Reclam Universal-Bibliothek Nr. 4206, 1991.
- [L1] LeRoy, W.R.: Theologie der Befreiung Bibel und Gemeinde 80 (1980), H. 2, S. 180-199. Bibel und Gemeinde 85 (1985), H. 1, S. 46-61.
- [L2] Lexikon: Encyclopaedia Britannica in 23 Bänden 1973, Chicago, London et al. Vol. 22, 1050 S.
- [L3] Lexikon: Der Grosse Brockhaus in 20 Bänden F.A. Brockhaus, Leipzig, 15. Aufl. 1934, Band 19, 784 S.
- [L4] Lexikon: Der Grosse Brockhaus in 12 Bänden 17. Aufl. 1957, Band 11, 770 S.
- [L5] Lexikon: Lexikon für Theologie und Kirche Verlag Herder, Freiburg, 2. Aufl. 1963, 8. Band, 1368 Sp.
- [L6] Lubahn, E.: Das Wort sie sollen lassen stahn! Anker-Verlag im Christlichen Verlagshaus Stuttgart, 4. Aufl. 1968, 73 S.
- [L7] Lubahn, E.: Mit der Bibel arbeiten – eine Verstehenshilfe R. Brockhaus Verlag, Wuppertal 1979, 102 S.
- [M1] Meister, A.: Die Bedeutsamkeit der Genesis Bibel und Gemeinde (1967), H. 1, S. 58-70.

- [M2] Müller, L.: Die Wiederkehr des Magischen
Psychologie heute 11 (1984), H. 9, S. 21-27.
- [N1] Nee, W.: Wort Gottes – ein zweischneidiges Schwert
Verlag Hermann Schulte, Wetzlar, 1. Aufl. 1978, 293 S.
- [O1] Ouweneel, W.J.: Evolution in der Zeitenwende
Biologie und Evolutionslehre – Die Folgen des
Evolutionismus
Hänsler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 1984, 445 S.
- [P1] Pache, R.: Inspiration und Autorität der Bibel
R. Brockhaus Verlag, Wuppertal, 2. Aufl. 1976, 332 S.
- [P2] v. Padberg, L.: Der Feminismus: Historische Entwicklung,
ideologische Hintergründe, kulturrevolutionäre Ziele
in: P. Beyerhaus (Hrsg.), Frauen im theologischen
Aufstand – Eine Orientierungshilfe zur
"Feministischen Theologie",
Hänsler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 1983, 126 S.
- [P3] Pahls, W.: Lebt er noch? – Schlagt ihn tot!
Autobiografie, Teil 1
Brunnen-Verlag, Basel und Giessen, 2006, 240 S.
- [P4] Pahls, W.: Mit Volldampf durch die Kontinente
Autobiografie, Teil 2
Brunnen-Verlag, Basel und Giessen, 2007, 457 S.
- [P5] Peierls, R.E.: Wo stehen wir in der Kenntnis der Naturgesetze?
Physikalische Blätter 19 (1963), S. 533-539.
- [P6] Peters, B.: Einige Unterschiede zwischen der Ethik des Korans
und des Neuen Testaments (Teil 2)
Bibel und Gemeinde 3/07, S. 31-37.
- [P7] Peters, D.S.: Das biogenetische Grundgesetz – Vorgeschichte und
Folgerungen
Medizin-historisches Journal, Band 15 (1980), S. 57-69
Gustav Fischer Verlag, Stuttgart, New York
- [P8] Planck, M.: Vorträge und Erinnerungen
Fünfte Auflage der Wege zur physikalischen
Erkenntnis
S. Hirzel Verlag, Stuttgart 1949.
- [P9] Ploetz, K.: Auszug aus der Geschichte
A.G. Ploetz-Verlag, Würzburg, 27. Aufl. 1968, 2296 S.

- [R1] Rensch, B.: Das universale Weltbild – Evolution und Naturphilosophie
Fischer Taschenbuch Verlag, 1977, 320 S.
- [R2] Resch, I.: Christentum und Islam, ein Vergleich.
Arbeitsgemeinschaft Lebendige Gemeinde Bayern
Informationsbrief 3/2005.
- [R3] Rhoton, D.: Die Logik des Glaubens
Hänssler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 3. Aufl. 1972, 111 S.
- [S1] Schneider, H.: Der Urknall und die absoluten Datierungen
Hänssler-Verlag, Neuhausen-Stuttgart, 1982, 88 S.
- [S2] Sierszyn, A.: Die Bibel im Griff? – Historisch-kritische Denkweise und biblische Theologie
R. Brockhaus Verlag, Wuppertal 1978, 156 S.
- [S3] Sitte, P.: Unterwegs zu einem Weltbild der Naturwissenschaften
Naturwiss. 66 (1979), S. 273-278.
- [S4] Spiegel: Angriff auf das Reich des Königs Ödipus
Der Spiegel, Dez. 1984, S. 116-132.
- [S5] Spurgeon, C.H.: Ratschläge für Prediger
Oncken Verlag, Wuppertal 1975, 192 S.
- [S6] Spurgeon, C.H.: Ein Gramm Glauben wiegt mehr als Berge von Philosophie
Oncken Verlag, Wuppertal und Kassel 1976, 84 S.
- [S7] Spurgeon, C.H.: Es steht geschrieben – Die Bibel im Kampf des Glaubens
Christliche Literatur-Verbreitung, Bielefeld, 1991, 94 S
- [S8] Stadelmann, H.: Grundlinien eines bibeltreuen Schriftverständnisses
R. Brockhaus Verlag, Wuppertal 1985, 140 S.
- [S9] Stephan, M.: Bestätigen die Bibel und die neuesten naturwissenschaftlichen Erkenntnisse wirklich das Weltbild der gängigen Naturwissenschaft? – Kritische Prüfung des Buches von Karel Claey: „Die Bibel bestätigt das Weltbild der Naturwissenschaft“
Bibel und Gemeinde 84 (1984), Teil I: H.1, S. 46-74, Teil II: H. 2, S. 162-177, Teil III: H. 3, S. 256-273.
- [S10] Stumpf, K. (Hrsg.): Astronomie
Das Fischer Lexikon, Fischer Bücherei, 5. Aufl. 1956, 345 S.

- [T1] Theologie: Westliche Theologen bürgen für östlichen Atheismus
Informationsbrief Nr. 106 der Bekenntnisbewegung
„Kein anderes Evangelium“, Okt. 1984, S. 38-39.
- [W1] Wegener, G.S.: 6000 Jahre und ein Buch
J.G. Oncken Verlag, Kassel 1966, 286 S.
- [W2] Willner, H.: Schöpfung
Zum Beispiel (1971), S. 119-143
Zeitschrift für die Praxis des christl. Unterrichts in
Schule und Kirche, Verlag „die Spur“.
- [Z1] Zahrnt, H.: Es begann mit Jesus von Nazareth
Kreuz Verlag Stuttgart, 1960.
- [Z2] Zahrnt, H.: Die Sache mit Gott
Die protestantische Theologie im 20. Jahrhundert
dtv-Taschenbuch, 4. Aufl. 1980, 427 S.
- [Z3] Zeittafeln: Zeittafeln zur Bibel
Ernst Paulus Verlag, Neustadt/Weinstr., 4. erweiterte
Aufl. 1978, 56 S.

Списък на CD-та и касети от В. Гит

В следния списък на CD-та и касети са изброени всички лекции, които авторът на тази книга е изнасял на различни места. За разлика от библиографията лекциите са обозначени с извити скоби {}.

Указания:

PPT – към лекциите, отбелязани с PPT, могат да се получат и съответните слайдове.

DVD – към тези лекции има и алтернативна DVD-версия.

CLV – тези лекции са достъпни и от издателство CLV под формата на CD-та: Адрес за заявка: вижте адреса в началото на книгата или по електронна поща на адрес: ee@clv.de; Homepage: www.clv.de.

Всички лекции, налични под формата на CD-та, касети или като DVD, могат да се поръчат от Christlichen Audiodienst, Postfach 6102, 32657 Lemgo, Tel.: (05261)12313 или на E-Mail: leoje@t-online.de; Homepage: www.christlicheraudiodienst.de.

- {1} Der Mensch – Produkt des Zufalls oder geniale Konstruktion?
- {2} Zehn Argumente für den Unglauben!? (CLV; DVD)
- {3} ... und ist in keinem anderen Namen Heil
- {4} Was kommt auf uns zu?
- {5} Was uns die Schöpfung lehrt (CLV)
- {6} Die Bibel auf dem Prüfstand des 21. Jahrhunderts (DVD)
- {7} Die Wunder der Bibel – Zumutung oder Tatsache? (CLV; DVD)
- {8} Wie gestalte ich mein Leben?
- {9} Nur die Klugen kommen in das Himmelreich
- {10} Naturgesetz und Wort Gottes – ein lohnender Vergleich
- {11} Die Arche Noah – optimal konstruiert?
- {12} Was haben Sonnenblumen und Kaninchen gemeinsam?
- {13} Was wissen wir Konkretes über den Himmel?
- {14} Möglichkeiten und Grenzen naturwissenschaftlicher und bibl. Erkenntnis
- {15} Was war der Stern von Bethlehem?
- {16} Was ist Zeit, und was ist Ewigkeit?
- {17} Wozu gibt es Sterne? (CLV; DVD)
- {18} Superlative in der Bibel

- {19} Sind alle Religionen gleich?
- {20} Wohin geht die Menschheit?
- {21} Wer hat die Welt am meisten verändert? – Berühmte Persönlichkeiten (CLV)
- {22} Gibt es ein Leben nach dem Tod? (DVD)
- {23} Herkunft des Lebens aus Sicht der Informatik (DVD; PPT)
- {24} Ein Mann und zehn Superlative – Paulus
- {25} Unterwegs in der Wüste – Lebenswüsten und schwere Zeiten
- {26} Von Babylon bis zum Himmel – vom Wesen der Sprachen (CLV)
- {27} Wie genau nimmt Gott es mit unserem Gehorsam?
- {28} Entscheidungen von grosser Reichweite – was unser Wille vermag
- {29} Grenzen unseres Wissens
- {30} Bericht vom Beginn der Welt: 1. Mose 1
- {31} Der Mensch – Original oder Kopie – Gentechnik, Klonen und Ethik (CLV)
- {32} Die Lebensgeschichte des Simson
- {33} Der Islam aus der Sicht der Bibel (CLV)
- {34} Ursprung und Ziel des Menschen – Aktualität des Schöpfungsberichtes
- {35} Das Wunder der Erlösung (Lebenszeugnis W. Gitt)
- {36} Bileam – vom Propheten zum Verführer
- {37} Was ist der Urgrund von Weihnachten?
- {38} Warum gibt es Leiden und Tod in dieser Welt? (CLV)
- {39} Im Anfang war das Wort
- {40} Begegnungen, die das Leben verändern (DVD)
- {41} Gottes Sprache – unsere Sprache (H. Marquardt vom ERF und W. Gitt)
- {42} Saat und Ernte (DVD)
- {43} Ich freue mich auf den Himmel!
- {44} Sind Wunder erklärbar?
- {45} Vom Schriftverständnis der Bibel
- {46} Pfingsten – Tag der Wunder
- {47} Warum leben wir auf dieser Welt?
- {48} Reise ohne Rückkehr (CLV; DVD)
- {49} Wie komme ich in den Himmel?
- {50} JESUS – Herr über Raum und Zeit (PPT)
- {51} Warum ich als Wissenschaftler der Bibel glaube (PPT)
- {52} Das grösste Ereignis in der Weltgeschichte
- {53} Wahrscheinlichkeit und biblische Prophetie
- {54} Das wahre Glück! Die 7 Seligpreisungen in der Offenbarung
- {55} Krippe, Kreuz und Krone
- {56} Eine ungewöhnliche Entlohnung: Die Arbeiter im Weinberg (DVD)
- {57} Vergängliche und unvergängliche Kronen (PPT)
- {58} Geboren von der Jungfrau Maria –
was sagt uns das im 21. Jahrhundert? (DVD)
- {59} Braucht das Universum einen Urheber?
- {60} Warum ist die Welt so wie sie ist?

